

**XIX. YÜZYIL ORTALARINDA KÜTAHYA'NIN GİREĞİ NAHİYESİNE
BAĞLI BAYAT, KOZLUCA (MUSA), SARAY, ABAŞ VE EMREZ
KÖYLERİNİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU
(TEMETTUAT VE NÜFUS DEFTERLERİNE GÖRE)**

(Yüksek Lisans Tezi)

Zehra KAYA

Kütahya-2018

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Tarih Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**XIX. YÜZYIL ORTALARINDA KÜTAHYA’NIN GİREĞİ
NAHİYESİNE BAĞLI BAYAT, KOZLUCA (MUSA), SARAY, ABAŞ
VE EMREZ KÖYLERİNİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU
(TEMETTUAT VE NÜFUS DEFTERLERİNE GÖRE)**

Danışman:
Dr. Öğr. Üyesi Arif KOLAY

Hazırlayan:
Zehra KAYA

Kütahya – 2018

Kabul ve Onay

Zehra KAYA'nın hazırladığı "XIX. Yüzyıl Ortalarında Kütahya'nın Gireği Nahiyesine Bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez Köylerinin Sosyo-Ekonomik Durumu (Temettuat ve Nüfus Defterlerine Göre)" başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2018

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Doç. Dr. Taner BİLGİN		
Dr. Öğr. Üyesi Arif KOLAY (Danışman)		
Dr. Öğr. Üyesi Şakir TURAN		

Doç. Dr. Ayhan KAHRAMAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “XIX. Yüzyıl Ortalarında Kütahya'nın Gireği Nahiyesine Bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez Köylerinin Sosyo-Ekonomik Durumu (Temettuat ve Nüfus Defterlerine Göre)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2018

Zehra KAYA

Özgeçmiş

08. 09. 1990 tarihinde Ankara'nın Beypazarı ilçesinde doğdu. Öğrenim hayatına 1996 yılında Altay İlköğretim Okulu'nda başladı. Ortaokula Faruk Kefelioğlu İlköğretim Okulu'nda devam etti. 2004 yılında Beypazarı Anadolu Lisesi'nde lise öğrenimine başladı. 2007 yılında aynı liseden mezun oldu. 2009-2013 yılları arasında Dumlupınar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde lisans eğitimini tamamladı. 2013 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yakınçağ Bilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Hâlen eğitime devam etmektedir.

ÖZET

XIX. YÜZYIL ORTALARINDA KÜTAHYA’NIN GİREĞİ NAHİYESİNE BAĞLI BAYAT, KOZLUCA (MUSA), SARAY, ABAŞ VE EMREZ KÖYLERİNİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU (TEMETTUAT VE NÜFUS DEFTERLERİNE GÖRE)

KAYA, Zehra

**Yüksek Lisans Tezi, Tarih Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Arif KOLAY
Kasım, 2018, 227 sayfa**

Osmanlı Devleti’nde 1839 Tanzimat Fermanı’nın ilânı ile birlikte vergi sisteminde önemli değişiklikler yapılarak daha sistemli bir düzen oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu dönemde daha önce değişik isim ve şekillerde alınan vergilerden bir kısmı kaldırılarak herkesin ödeme gücüne dayanan tek bir vergi sistemine geçilmiştir. Temettü vergisi adı verilen bu vergilerin kaydedildiği defterlere de temettuat defterleri denilmiştir.

19. yüzyılın sosyo-ekonomik yapısı hakkında oldukça önemli bilgiler veren temettuat defterleri günümüzde Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunmaktadır. Osmanlı Arşivinde “Maliye Nezareti Varidat Muhasebesi Temettuat Defteri” olarak adlandırılmaktadır. Temettuat defterleri içerisinde dönemin nüfusu, bölgenin iktisadi ve ticari durumu, arazi yapısı ve zirai üretimi, hayvan dağılımı, ailelerin gelir ve refah seviyesi ile sanat ve üretimi gibi pek çok konuda bilgi bulunmaktadır.

Yüksek lisans tez çalışmasında bu defterlerden Kütahya’nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin transkripsiyonu ve değerlendirmesinin yanı sıra nüfus defterlerinin de incelemesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Temettuat, Nüfus Defteri, Kütahya, Gireği Nahiyesi, Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş, Emrez, Sosyal ve Ekonomik Yapı.

ABSTRACT

THE SOCIO-ECONOMIC STATUS OF THE VILLAGES OF BAYAT, KOZLUCA (MUSA), SARAY, ABAŞ AND EMREZ IN THE GIREĞI TOWN OF KÜTAHYA IN MID-19TH CENTURY (ACCORDING TO THE TEMETTUAT AND CENSUS REGISTERS)

KAYA, Zehra

Master Thesis, Department of History

Thesis Supervisor: Dr. Lecturer Arif KOLAY

November, 2018, 227 pages

In The Ottoman Empire, with the Tanzimat Fermanı, or The Imperial Edict of Gülhane (1839), which made important changes in the tax system, a more systematic order was tried to be established. In this period, a certain tax system was adopted which was based on citizens' ability to pay by removing some of the taxes previously levied under different names and headings. These taxes, which were called Temettü (profit) taxes, were recorded and named Temettuat (Revenue) books.

Nowadays, Temettuat books, which provide important information about the socio-economic structure of 19th century, are in the Ottoman Archives of the Prime Ministry. It is named as 'Maliye Nezareti Varidat Muhasabesi Temettuat Defteri' (Ministry of Finance income accounting Temettuat book) In the Ottoman Archives. It is possible to access many subjects in Temettuat books such as population of that period, economic and commercial situation of the region, land structure and agricultural production, animal distribution, level of income and prosperity of families and art and its production.

Besides the transcripts and evaluation of the villages of Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş and Emrez in The Gireği Town of Kütahya, census registers were also examined in the master thesis.

Keywords: Temettuat, Population Registers, Kütahya, Gireği Town, Bayat, Kozluca (Musa) Saray, Abaş, Emrez, Social and Economic Structure

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM KÜTAHYA TARİHÇESİ VE TEMETTUAT DEFTERLERİ

1.1. KÜTAHYANIN TARİHİ.....	4
1.1.1. İlk Çağlarda Kütahya	4
1.1.2. Selçuklu Zamanında Kütahya	5
1.1.3. Germiyanogulları Zamanında Kütahya	6
1.1.4. Osmanlılar Zamanında Kütahya	7
1.1.5. Milli Mücadele Döneminde Kütahya	8
1.2. TEMETTÜ VERGİSİ VE TEMETTÜ'AT DEFTERLERİ.....	9
1.2.1. Temettü Vergisi	9
1.2.2. Temettuat Defterleri.....	10

İKİNCİ BÖLÜM KÜTAHYA'NIN GİREĞİ NAHİYESİNE BAĞLI BAYAT, KOZLUCA (MUSA), SARAY, ABAŞ VE EMREZ KÖYLERİNİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU (TEMETTUAT VE NÜFUS DEFTERLERİNE GÖRE)

2.1. DEMOGRAFİK YAPI.....	13
2.2. AİLE VE SÜLALE İSİMLERİ.....	15
2.3. LAKAP VE UNVANLAR.....	20
2.4. HANE REİSLERİ VE İSİMLERİ.....	21
2.5. MESLEK BİLGİLERİ.....	23
2.6. ZİRAİ FAALİYETLER.....	28
2.6.1. Toprağın Dağılımı ve Kullanımı.....	28
2.6.2. Köylerde Yetiştirilen Ürünler ve Miktarları	39
2.7. HAYVANCILIK FAALİYETLERİ	49

2.7.1. Küçükbaş Hayvancılık	49
2.7.2. Büyükbaş Hayvancılık	56
2.7.3. Yük ve Binek Hayvan Bilgileri	66
2.8. DİĞER UĞRAŞ ALANLARI.....	76
2.8.1. Arıcılık	76
2.8.2. Afyon	78
2.8.3. Bostan	79
2.9. İKTİSADİ YAPI.....	80
2.9.1. Gelir Dağılımı	80
2.9.2. Gelir Kaynakları Dağılımı	98
2.9.2.1. Tarım Gelirleri	98
2.9.2.2. Hayvancılık Gelirleri	99
2.10. VERGİLER (GİDERLER).....	111
2.10.1. Aşar Vergisi	113
2.10.2. Resmi Kovan.....	113
2.10.3. Adet-i Ağnam	114
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
NÜFUS DEFTERLERİ	
3.1. 1554 NUMARALI NÜFUS DEFTERİ	139
3.2. 1597 NUMARALI NÜFUS DEFTERİ	153
3.3. 1598 NUMARALI NÜFUS DEFTERİ	171
3.4. 1599 NUMARALI NÜFUS DEFTERİ	188
SONUÇ.....	205
SÖZLÜK.....	208
EKLER.....	211
KAYNAKÇA	220
DİZİN	226

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 2.1: 1845 (H.1261) Tarihinde Tahmini Nüfus	14
Tablo 2.2: Bayat Köyü Aile İsimleri	16
Tablo 2.3: Kozluca (Musa) Köyü Aile İsimleri	17
Tablo 2.4: Saray Köyü Aile İsimleri	18
Tablo 2.5: Abaş Köyü Aile İsimleri	18
Tablo 2.6: Emrez Köyü Aile İsimleri.....	19
Tablo 2.7: Yaygın Olarak Kullanılan Lakap ve Unvanlar	21
Tablo 2.8: Bayat Köyü Şahıs İsimleri ve Sayıları.....	21
Tablo 2.9: Kozluca (Musa) Köyü Şahıs İsimleri ve Sayıları	22
Tablo 2.10: Saray Köyü Şahıs İsimleri ve Sayıları	22
Tablo 2.11: Abaş Köyü Şahıs İsimleri ve Sayıları	22
Tablo 2.12: Emrez Köyü Şahıs İsimleri ve Sayıları.....	23
Tablo 2.13: Bayat Köyü Meslek Bilgileri	24
Tablo 2.14: Kozluca (Musa) Köyü Meslek Bilgileri.....	25
Tablo 2.15: Saray Köyü Meslek Bilgileri	25
Tablo 2.16: Abaş Köyü Meslek Bilgileri	26
Tablo 2.17: Emrez Köyü Meslek Bilgileri	27
Tablo 2.18: Bayat Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler.....	29
Tablo 2.19: Kozluca (Musa) Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler	30
Tablo 2.20: Saray Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler.....	32
Tablo 2.21: Abaş Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler.....	34
Tablo 2.22: Emrez Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler.....	36
Tablo 2.23: Bayat Köyü Hane Sahiplerinin Tahıl Ürünü Kayıtları (Kile Olarak).....	41
Tablo 2.24: Kozluca (Musa) Köyü Hane Sahiplerinin Tahıl Ürünü Kayıtları (Kile Olarak).....	42
Tablo 2.25: Saray Köyü Hane Sahiplerinin Tahıl Ürünü Kayıtları (Kile Olarak)	44
Tablo 2.26: Abaş Köyü Hane Sahiplerinin Tahıl Ürünü Kayıtları (Kile Olarak).....	45
Tablo 2.27: Emrez Köyü Hane Sahiplerinin Tahıl Ürünü Kayıtları (Kile Olarak).....	47
Tablo 2.28: Bayat Köyü Küçükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)	50
Tablo 2.29: Kozluca (Musa) Köyü Küçükbaş hayvan bilgileri (adet/re's).....	51

Tablo 2.30: Saray Köyü Küçükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)	52
Tablo 2.31: Abaş Köyü Küçükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)	53
Tablo 2.32: Emrez Köyü Küçükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's).....	54
Tablo 2.33: Bayat Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)	57
Tablo 2.34: Kozluca (Musa) Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)	58
Tablo 2.35: Saray Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)	59
Tablo 2.36: Abaş Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's).....	60
Tablo 2.37: Emrez Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's).....	62
Tablo 2.38: Bayat Köyü Yük ve Binek Hayvan Bilgileri (adet/re's).....	67
Tablo 2.39: Kozluca (Musa) Köyü Yük ve Binek Hayvan Bilgileri (adet/re's)	69
Tablo 2.40: Saray Köyü Yük ve Binek Hayvan Bilgileri (adet/re's)	70
Tablo 2.41: Abaş Köyü Yük ve Binek Hayvan Bilgileri (adet/re's).....	71
Tablo 2.42: Emrez Köyü Yük ve Binek Hayvan Bilgileri (adet/re's).....	73
Tablo 2.43: Hayvancılık Faaliyetlerinin Genel Olarak Değerlendirilmesi	76
Tablo 2.44: Diğer Uğraş Alanlarıyla İlgili Genel Değerlendirme	79
Tablo 2.45: Bayat Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak).....	82
Tablo 2.46: Kozluca (Musa) Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak).....	84
Tablo 2.47: Saray Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak).....	86
Tablo 2.48: Abaş Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak).....	88
Tablo 2.49: Emrez Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak)	91
Tablo 2.50: Köylere Göre Gelir Dağılımı	97
Tablo 2.51: Bayat Köyü Hayvan Türleri, Sayıları ve Gelirleri Toplamı (Kuruş Olarak).....	100
Tablo 2.52: Kozluca (Musa) Köyü Hayvan Türleri, Sayıları ve Gelirleri Toplamı (Kuruş Olarak).....	102
Tablo 2.53: Saray Köyü Hayvan Türleri, Sayıları ve Gelirleri Toplamı (Kuruş Olarak).....	104
Tablo 2.54: Abaş Köyü Hayvan Türleri, Sayıları ve Gelirleri Toplamı (Kuruş Olarak).....	106
Tablo 2.55: Emrez Köyü Hayvan Türleri, Sayıları ve Gelirleri Toplamı (Kuruş Olarak).....	108

Tablo 2.56: Hayvan Türleri ve Gelirleri Toplamının Genel Olarak Değerlendirilmesi	111
Tablo 2.57: Bayat Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş).....	116
Tablo 2.58: Kozluca (Musa) Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)	118
Tablo 2.59: Saray Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş).....	121
Tablo 2.60: Abaş Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş).....	123
Tablo 2.61: Emrez Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)	126
Tablo 2.62: Köylerin Ödediği Vergilerin (Kuruş) Genel Olarak Değerlendirilmesi ...	132
Tablo 3.1: Saray Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri	140
Tablo 3.2: Saray Köyünde Kullanılan İsimler	140
Tablo 3.3: Saray Köyünün Yaş Ortalaması.....	141
Tablo 3.4: Emrez Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri	142
Tablo 3.5: Emrez Köyünde Kullanılan İsimler	144
Tablo 3.6: Emrez Köyünün Yaş Ortalaması	144
Tablo 3.7: Abaş Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri	145
Tablo 3.8: Abaş Köyünde Kullanılan İsimler	146
Tablo 3.9: Abaş Köyünün Yaş Ortalaması.....	146
Tablo 3.10: Bayat Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri	148
Tablo 3.11: Bayat Köyünde Kullanılan İsimler	149
Tablo 3.12: Bayat Köyünün Yaş Ortalaması	149
Tablo 3.13: Kozluca Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri	150
Tablo 3.14: Kozluca (Musa) Köyünde Kullanılan İsimler.....	151
Tablo 3.15: Kozluca (Musa) Köyünün Yaş Ortalaması.....	151
Tablo 3.16: 1554 Numaralı Nüfus Defterine Göre Yaş Grupları.....	152
Tablo 3.17: Kozluca (Musa) Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri	154
Tablo 3.18: Kozluca (Musa) Köyünde Kullanılan İsimler.....	155
Tablo 3.19: Kozluca (Musa) Köyünün Yaş Ortalaması.....	156
Tablo 3.20: Bayat Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri	157
Tablo 3.21: Bayat Köyünde Kullanılan İsimler	158
Tablo 3.22: Bayat Köyünün Yaş Ortalaması	158
Tablo 3.23: Abaş Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri	159
Tablo 3.24: Abaş Köyünde Kullanılan İsimler	161

Tablo 3.25: Abaş Köyünün Yaş Ortalaması.....	162
Tablo 3.26: Emrez Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri.....	163
Tablo 3.27: Emrez Köyünde Kullanılan İsimler	166
Tablo 3.28: Emrez Köyünün Yaş Ortalaması	167
Tablo 3.29: Saray Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri	168
Tablo 3.30: Saray Köyünde Kullanılan İsimler	169
Tablo 3.31: Saray Köyünün Yaş Ortalaması.....	169
Tablo 3.32: 1597 Numaralı Nüfus Defterine Göre Yaş Grupları.....	170
Tablo 3.33: Kozluca (Musa) Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri	171
Tablo 3.34: Kozluca (Musa) Köyünde Kullanılan İsimler.....	173
Tablo 3.35: Kozluca (Musa) Köyünün Yaş Ortalaması.....	173
Tablo 3.36: Bayat Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri	174
Tablo 3.37: Bayat Köyünde Kullanılan İsimler	175
Tablo 3.38: Kozluca (Musa) Köyünün Yaş Ortalaması.....	175
Tablo 3.39: Emrez Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri.....	176
Tablo 3.40: Emrez Köyünde Kullanılan İsimler	180
Tablo 3.41: Emrez Köyünün Yaş Ortalaması	180
Tablo 3.42: Abaş Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri	181
Tablo 3.43: Abaş Köyünde Kullanılan İsimler	183
Tablo 3.44: Abaş Köyünün Yaş Ortalaması.....	183
Tablo 3.45: Saray Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri	185
Tablo 3.46: Saray Köyünde Kullanılan İsimler	186
Tablo 3.47: Saray Köyünün Yaş Ortalaması.....	186
Tablo 3.48: 1598 Numaralı Nüfus Defterine Göre Yaş Grupları.....	187
Tablo 3.49: Kozluca (Musa) Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri	188
Tablo 3.50: Kozluca (Musa) Köyünde Kullanılan İsimler.....	189
Tablo 3.51: Kozluca (Musa) Köyünün Yaş Ortalaması.....	190
Tablo 3.52: Bayat Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri	191
Tablo 3.53: Bayat Köyünde Kullanılan İsimler	192
Tablo 3.54: Bayat Köyünün Yaş Ortalaması	192
Tablo 3.55: Emrez Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri.....	194
Tablo 3.56: Emrez Köyünde Kullanılan İsimler	197

Tablo 3.57: Emrezt Köyünün Yaş Ortalaması	197
Tablo 3.58: Abaş Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri	199
Tablo 3.59: Abaş Köyünde Kullanılan İsimler	200
Tablo 3.60: Abaş Köyünün Yaş Ortalaması.....	200
Tablo 3.61: Saray Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri	201
Tablo 3.62: Saray Köyünde Kullanılan İsimler	202
Tablo 3.63: Saray Köyünün Yaş Ortalaması.....	202
Tablo 3.64: 1599 Numaralı Nüfus Defterine Göre Yaş Grupları.....	203

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.t.	Adı Geçen Tez
bkz	Bakınız
BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
d.	Defter
DPÜ	Dumlupınar Üniversitesi
H.	Hicri
İ.Ö.	İsa'dan Önce
M.	Miladi
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
ML.VRD.TMT.	Maliye Varidat Temettuat
NFS.	Nüfus
s.	Sayfa
S.	Sayı
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
SBF	Sosyal Bilimler Fakültesi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TTK	Türk Tarih Kurumu
vd.	Ve diğerleri
yy.	Yüzyıl

TEZ METNİ

GİRİŞ

Bugün olduğu gibi geçmişte de birçok devlet, iktisadi ve demografik varlıklarını tespit edebilmek amacıyla sayımlar yapmıştır. Osmanlı Devletide bu devletler içerisinde yer almaktadır. Ekonomisi temel olarak tarıma daha sonra hayvancılık ve ticarete dayanan Osmanlı Devleti emlak, arazi ve hayvan gelirlerinin sayımını yapmıştır.

Osmanlı Devleti'nin ekonomik yapısının daha iyi anlaşılabilmesi için vergi sistemine bakılması gerekmektedir. Osmanlı Devleti'nde 3 Kasım 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra oluşturulan yeni düzenlemelerle vergi sistemine yeni bir soluk getirilmek istenmiştir. Yapılan değişikliklerle tek bir vergi uygulaması ve vatandaşın ekonomik durumuna göre vergilendirme sistemi uygulanmaya başlanmıştır. Böylece vergi mükelleflerini belirlemek amacıyla yeni vergi usulleri oluşturulmuştur. Bu vergi usullerinden en önemlisi de temettuat defterleridir. Toplanan vergiler ise temettuat defterlerine ayrıntılı bir şekilde kaydedilmiştir.

XIX. yüzyıl ortalarından itibaren Osmanlı Devleti'nde uygulanan bu yeni vergi sistemi sayesinde incelenen köy ve mahallelerin sosyo-ekonomik ve demografik yapısı hakkında bilgiler temettuat defterlerinde yer almaktadır.

Çalışmamıza konu olan XIX. yüzyılın ortalarında Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin sosyo-ekonomik yapısı, temettuat ve nüfus defterlerindeki veriler doğrultusunda ele alınmıştır. Çalışmamızdaki temel kaynak ise Başbakanlık Osmanlı Arşivindeki temettuat ve nüfus defterleridir.

Yüksek Lisans tez çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Kütahya'nın tarihçesinden, temettuat vergisinden, sosyal ve iktisadi tarih kaynağı olarak temettuat defterlerinin öneminden bahsedilmiştir. İkinci bölümde XIX. yüzyıl ortalarında Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin sosyo-ekonomik durumu, 08658, 08675, 08689, 08681 ve 08688 numaralı temettuat defterlerine göre analiz edilmiştir. Bu sayede aile ve sülale isimleri, lakap ve unvanlar, hane reislerinin ismi, meslek bilgileri, zirai faaliyetler, hayvancılık faaliyetleri, diğer uğraş alanları, ekonomik yapı ve alınan vergiler ayrıntılı bir şekilde

değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde ise nüfus defterleri yer almaktadır. Başbakanlık Osmanlı Arşivinde NFS.d. koduyla bulunan 1554, 1597, 1598 ve 1599 numaralı nüfus defterleri başlangıç tarihlerine göre ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

Yüksek lisans tez çalışmamda bana yol gösteren, yardımlarını esirgemeyen, bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım değerli danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Arif KOLAY'a teşekkürlerimi sunarım. Yine çalışmamda benden manevi desteğini esirgemeyen arkadaşlarım Emine DÖNMEZ ve Bahadır SOYER'e bu zamana kadar maddi ve manevi her zaman yanımda olan aileme teşekkür ederim.

BİRİNCİ BÖLÜM

KÜTAHYA TARİHÇESİ VE TEMETTUAT DEFTERLERİ

1.1. KÜTAHYANIN TARİHİ

1.1.1. İlk Çağlarda Kütahya

Birçok medeniyete ev sahipliği yapan Kütahya'nın tarihi eski çağlara kadar uzanır. Kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte yazılı belgeler ve tarihi kaynaklara bakarak Kütahya'nın M.Ö XII. yy. sonlarına doğru Anadolu'ya yerleşen Büyük ve Küçük Frigya devletini kuran Frigler tarafından kurulduğu anlaşılmaktadır.¹

Friglerin Orta Asya'dan göç ederek Mezopotamya'ya yerleşen Sümerlerin bir kolu olduğu tahmin edilmektedir. Frigler barışçı, çalışkan, yalan söylemeyen ve çiftçilikle geçinen bir kavimdir.² Dört tekerlekli araba, ten-tene örme veya işleme sanatı Friglerin icatlarındandır. Ayrıca manzum hikâyeleri ile ünlü Ezop Frigyalıdır.³

Frigler (Larisa) adını verdikleri şehirleri yüksek yerlere kurardı.⁴ Günümüzde hisar dediğimiz kale ile Acem dağı eteklerinde Kütahya şehrini kurmuşlardır. Şehir zamanla yanlara ve ovaya doğru genişlemiştir. Meşhur Amasyalı Strabon'un küçük Frigya devletinin en önemli şehirleri arasında saydığı Kütahya şehrinin eski kaynaklarda ismi Katiaieion, Kotiaion, Cotyaeum ve Cotyaium şeklinde geçmektedir.⁵

Kütahya'ya yerleşen en eski uygarlık olan Friglerin Kütahya'daki varlıkları M.Ö 546 yılına kadar sürmüştür. Bu tarihte Pers kralı Kyros, bütün Anadolu'yu Satraplık denilen bölümlere ayırarak M.Ö 333 yılına kadar yönetmiştir. İskender'in Persleri yenilgiye uğratması ile bölgeye Büyük İskender hakim olmuştur. M.Ö 278 yılına gelindiğinde önce Bitinya Krallığı sonra Bergama Krallığı'nın hakimiyeti altına giren Kütahya, M.Ö 62'de Roma ise İmparatorluğunun egemenliğine geçmiştir.⁶

IV. yy.da Roma'da başlayan dinsel çatışmalardan kaçan Hristiyanların sığındığı bir yer olan Kütahya, Roma yönetimi tarafından cezalandırılarak yoksullaştırılmıştır. Bir süre ihmale uğrayan şehir M.S 395'te Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılması ile birlikte Bizans (Doğu Roma) toprakları içerisinde kalır. Böylece

¹1967 *Kütahya İl Yıllığı*, Türk Tarih Kurumu, s.95.

²Hamza Güner, (1961), *Tarihte Kütahya*, Kütahya Vilayet Matbaası, s.3.

³Mustafa Yeşil, (1937), *Kütahya İlinin Kısa Tarihi*, Matbaai Ebüzziya, İstanbul, s.6.

⁴1967 *Kütahya İl Yıllığı*, TTK, s.95.

⁵İsmail Hakkı Uzunçarşılı, (1932), *Bizans ve Selçuklularla Germiyan ve Osman Oğulları Zamanında Kütahya Şehri*, İstanbul Devlet Matbaası, İstanbul, s.7.

⁶Mesut Kaplan, (2001), "19. Yüzyılda Virancık (Örencik) Nahiyesi'nin Sosyo-Ekonomik Yapısı", Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, s.2.

Kütahya, Bizans döneminde yitirdiği eski önemini tekrar kazanmaya başlamıştır. Kenti saldırılardan korumak isteyen Bizans yöneticileri kayalıklar üzerine kaleler ve elverişli yerlere de şatolar yaptırmışlardır.⁷

Kütahya günümüzde hisar dediğimiz tepeyi tamamen kuşatan iç içe iki sur içinde kurulmuştur. Bizans döneminde yapılan kale burçları, Osmanlı döneminde onarılmıştır. Kalıntıları hala mevcuttur. Ayrıca şehir Bizans döneminde tam bir piskoposluk ve ticaret merkezi haline gelmiştir.⁸

Romanos IV. Diogenes, Malazgirt Savaşı'ndan sonra tahtını geri almak için yaptığı mücadelelerde yenilip, halefenin eline düşerek Kütahya'ya getirildi ve burada gözlerine mil çekildi.⁹

1.1.2. Selçuklu Döneminde Kütahya

26 Ağustos 1071 Malazgirt zaferinden sonra Kütahya ve Anadolu'nun büyük bir kısmı Kutalmış Oğlu Süleyman Şah tarafından ele geçirilmiştir. Böylece Kütahya, 20 yıl kadar Anadolu Selçuklu Devletinin bir uç şehri olmuştur.¹⁰

I.Haçlı seferi sırasında, Dorylaion (Eskişehir) savaşında Haçlılar Sultan I. Kılıçarslan'ı yenilgiye uğrattınca Kütahya da haçlılar vasıtasıyla Bizans'ın eline geçmiştir. II. Kılıçarslan, 1176 Miryokefalon Savaşı'nda Bizans'ı büyük bir yenilgiye uğratarak Anadolu'dan Türklerin atılamayacağını, Anadolu'nun Türk yurdu olduğunu tüm dünyaya duyurmuştur.

II. Kılıçarslan, 1182 yılında ülkeyi 11 oğlu arasında paylaşmış, Kütahya ve Uluborlu Gıyaseddin Keyhüsrev'in payına düşmüştür. Bu dönemde yaşanan taht kavgalarını fırsat bilen Bizans, Kütahya'yı tekrar ele geçirmiş olsa da şehir I. Alaaddin Keykubat zamanında İznik İmparatorluğu'ndan kesin olarak geri alınmıştır.¹¹

⁷ Taha Parla vd. (1982-1983), "Kütahya Maddesi", *Yurt Ansiklopedisi: Türkiye, İl İl: Dünü, Bugünü, Yarını*, C.VII, s.5297

⁸ 1967 *Kütahya İl Yıllığı*, TTK, s.98

⁹ M. Tayyib Gökbilgin, "Kütahya", *İslam Ansiklopedisi*, C.VI, s.1119

¹⁰ M. Tayyib Gökbilgin, *a.g.m.*, s.1119

¹¹ Mustafa Çetin Varlık, (2002), "Kütahya", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, C.XXVI, Ankara, s.580

1.1.3. Germiyanogulları Döneminde Kütahya

Germiyan, Orta Asya'dan Anadolu'ya gelen bir Türk aşiretidir. Germiyan aşireti ilk defa XIII. yüzyılın ilk yarısında Malatya taraflarında Anadolu Selçuklu Devleti'nin hizmetinde görülmektedir. Daha sonra Anadolu Selçuklu Devleti'nin son zamanlarında Kütahya ve çevresinde hüküm sürmüş bir beyliktir.¹²

Selçuklu Devleti'ne yaptıkları hizmet karşılığı Germiyanogullarına Batı Anadolu'dan ikta olarak bazı topraklar verilmiştir. Germiyanogulları'nın, 1260-1277 yılları arasında Kütahya ve çevresine yerleştikleri ve zamanla Batı Anadolu'da güçlü bir beylik haline gelmeye başladıkları bilinmektedir.¹³

1302 yılına gelindiğinde Türkiye Selçukluları ile Germiyanogulları'nın arası açılmıştır. Selçuklu Devleti'nin çöktüğünü anlayan I. Yakup Bey Kütahya merkez olmak üzere Germiyan Devleti'ni kurmuştur. Devletin sınırlarını Kütahya'dan başka Tavşanlı, Gediz, Simav, Eğrigöz, Altıntaş, Uşak, Banaz, Eşme, Işıklı, Honaz, Selendi, Kula, Denizli, Birgi, Keles, Bozkırı, Geyekli, Balıkesir, Edremit, Manisa gibi şehir ve kasabalar oluşturmaktadır.¹⁴

XIV yüzyılın ortalarına doğru Osmanlı Beyliği ile komşu olan Germiyanogulları, hem Osmanlı hem de Karamanoğulları'nın baskısı altında kalmıştır. Özellikle Karamanoğulları'nın baskısı karşısında beyliği korumak isteyen I. Yakup Bey'in torunu Süleyman Şah, Osmanlılar ile akrabalık kurmak istemiş ve kızı Devlet Hatunu, I. Murad'ın oğlu Yıldırım Bayezid ile evlendirmiştir. Kızının çeyizi olarak da Kütahya, Simav, Eğrigöz ve Tavşanlı çevresini Osmanlılara verilmiştir. Kendisi de Kula kasabasına çekilmiştir.¹⁵

Osmanlılara verilen Kütahya, bu dönemde sancak statüsüne kavuşmuş ve Şehzade Bayezid'a verilmiştir. Kısa süre sonra Süleyman Şah'ın oğlu II. Yakub Kosova savaşında Kütahya'yı geri almaya çalışsa da Yıldırım Bayezid tarafından İpsala

¹² İ. Hakkı Uzunçarşılı, (1969), *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, TTK Yay, Ankara, s.39

¹³ Arif Kolay, (2014), "XIX Yüzyılın Ortalarında Kütahya'nın Gireği Nahiyesine Bağlı Bezirgan Köyünün Sosyo-Ekonomik Yapısı (Temettüat ve Nüfus Defterlerine Göre)", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, Kasım, s.137

¹⁴ *Kütahya İl Yıllığı*, TTK, s.99

¹⁵ İ. Hakkı Uzun Çarşılı, *a.g.e.*, s.45.

Kalesi'ne hapsedilmiştir. Hapisten bir şekilde kaçmayı başaran II. Yakub, Timur'un yanına gelerek 1402 Ankara Savaşı'nda Timur ile aynı safta yer almıştır.

Timur Kütahya'ya gelerek burada bir süre kalmıştır. Daha sonra Karamanoğulları tarafından ele geçirilen şehir, Çelebi Mehmet tarafından kurtarılarak Yakub Bey'e geri verilmiştir. Erkek çocuğu olmayan II. Yakub memleketini Osmanlı Devleti'ne bıraktığını vasiyet etmiştir.¹⁶

Kütahya, Germiyanogulları zamanında en parlak dönemlerini yaşamış, birçok mimari eser inşa edilmiştir. Vacidiye Medresesi, Kale-i Bala Camii, Pekmez Pazarı, İshak Fakih Cami-i ve Medresesi, Yakub Çelebi Mescidi, Medresesi ve İmareti gibi eserler bu dönemde yapılmıştır.¹⁷

1.1.4. Osmanlılar Döneminde Kütahya

1428 yılında Kütahya şehrine Umur Bey'in oğlu Osman Çelebi tayin edilmiş ve şehir Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar Anadolu Beylerbeyliğinin bir sancağı olarak yönetilmiştir. Anadolu Beylerbeyi olan İshak Paşa, 1451 yılında eyalet merkezini Ankara'dan Kütahya'ya taşımıştır. Böylece Kütahya'nın ehemmiyeti daha da artmıştır. Şehir beylerbeylik ve eyalet teşkilatının kaldırılmasına kadar merkez olarak kalmış ve kendisine 14 sancak bağlanmıştır.¹⁸

Osmanlı hakimiyeti altındaki Kütahya ilk ciddi tehlikeyi 1511 senesinde şahkulu isyanı sırasında yaşadı. Anadolu'da Şiiliği yaymak isteyen Şah İsmail şehri kuşatsa da Osmanlı kuvvetleri karşısında başarılı olamadı.¹⁹

Anadolu eyaletinin merkezi olan Kütahya hem Yavuz Sultan Selim hem de Kanuni Sultan Süleyman döneminde toplantı yeri ve önemli bir yol kavşağı haline gelmiştir. Şehzade Bayezıd ve Selim'in sancak beyliği döneminde ise siyasi önem kazanmış ve 17. yüzyıla gelindiğinde Celali İsyanları ile karşı karşıya kalmıştır. Celali eşkıya reisi Deli Hasan, Anadolu'da yağma ve tahribat yapmış; eski beylerbeyi Can

¹⁶ M. Tayyib Gökbilgin, *a.g.m.*, s.1120-1121.

¹⁷ Arif Kolay, (2001), "Kütahya Şer'iyeye Sicilleri 72 Numaralı Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kütahya, s.25

¹⁸ Celal Kağmıçoğlu (1964), *Tarihi ve Turistik Yönü İle Kütahya*, Halkbasımevi, İstanbul, s.25

¹⁹ *Yurt Ansiklopedisi*, a.g.m, s.5298-5299

Mirza ise şehri kuşatmaya çalışmıştır. Fakat Kütahya halkının da birlik ve beraberlik içinde olması ile isyan bastırılmıştır.²⁰

Tarih boyunca zor zamanlar geçiren Kütahya’da 1789-1807 yılları arasında önemli tarihi olaylar yaşanmıştır. III. Selim döneminde Fransızlar ile yapılan savaşta esir alınan Fransız askerleri Kütahya’da tutulmuştur. Diğer taraftan Osmanlı-Mısır savaşları meydana gelmiştir.²¹

Mısır valisi Mehmet Ali Paşa, zamanla güçlenmiş ve bundan cesaret alarak padişahın emirlerini dinlememeye başlamıştır. Neticede Osmanlı ile arası açılan Mısır valisi, oğlu İbrahim Paşa’yı Osmanlı üzerine göndermiştir. Kısa sürede Kütahya’ya kadar ilerleyen İbrahim Paşa şehri işgal etmiştir. Avrupalı devletlerin araya girmesiyle 1833 yılında Kütahya Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşmaya göre, Mehmet Ali Paşa’ya Mısır Valiliğine ek olarak Girit ve Suriye; oğlu İbrahim Paşa’ya Cidde Valiliği yanında Adana Valiliği verilmiştir.²²

19.yy ise Kütahya’nın adı bir kez daha Avrupa’da ve milletlerarası siyasette geçmiştir. 1848 ihtilallerinden sonra Macar Milli Hareketi lideri Kossuth ve adamları Osmanlı Devleti’ne sığınmış. Osmanlı ise her türlü baskıya rağmen mültecileri iade etmeyerek Macar Mültecilerini 1851 yılına kadar Kütahya’da misafir etmiştir.²³

1.1.5. Milli Mücadele Döneminde Kütahya

Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşından yenilgi ile çıkmış ve sonunda Mondros Ateşkes Antlaşması imzalanmıştır. Yurdumuz 30 Ekim 1918 Ateşkes antlaşmasının yedinci maddesi kullanılarak İtilaf Devletleri tarafından yer yer işgal edilmeye başlandı ve bunu üzerine büyük bir milli mücadele hareketi ortaya çıkmıştır.²⁴

Kütahya Kurtuluşa ev sahipliği yapmış ve Türk topraklarını işgal etmek isteyen sömürgeci devletlere Türk milletinin var olduğunu bu mücadele ile göstermiştir.

²⁰ Hakkı Dursun Yıldız, (1981-1982), *Kütahya’nın Tarihçesi*, Atatürk’ün Doğumunun 100.yılına Armağan: Kütahya”, s.44-45

²¹ Hakkı Dursun Yıldız, *a.g.m*, s.46

²² Hakkı Dursun Yıldız, *a.g.m*, s.47

²³ Pars Tuğlacı, (1985), *Osmanlı Şehirleri*, Milliyet Yay, İstanbul, s.222-223

²⁴Sevinç Sezengöz, (2006), “Milli Mücadele Döneminde Kütahya ve Birinci Meclis’te Kütahya Milletvekilleri, Siyasi Görüşleri ve Hizmetleri “Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kütahya, s.9

İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali ve Yunan birliklerinin Anadolu içlerine doğru ilerlemeye başlaması üzerine her yerde olduğu gibi Kütahya'da da harekete geçildi. 20 Eylül 1919 tarihinde Kuvay-ı Milliye teşkilatı kurularak halktan maddi ve manevi büyük destek alınmıştır.²⁵

Türk birliklerinin Sakarya'da gösterdiği büyük zafer ardından 26 Ağustos 1922'de Afyon'da başlayan Büyük Taarruz ile Yunan ordusunun ilerleyişi durdurulmuş ve Yunanlılar işgal ettiği Anadolu topraklarından çıkarılmıştır. Böylece Kütahya şehri de 30 Ağustos 1922'de kurtarılmıştır.²⁶

1.2. TEMETTÜ VERGİSİ VE TEMETTÜ'AT DEFTERLERİ

1.2.1. Temettü Vergisi

Temettü, Arapça kökenli bir kelime olup kar etme, kazanma, fayda anlamlarına gelmektedir. Çoğulu olan Temettuat ise kârlar, kazançlar, faydalar anlamındadır.²⁷ **Temettü vergisi** ise herkesin tahrir sonucu belirlenen yıllık geliri üzerinden yüzde üç olarak alınan vergi, esnaf vergisidir.²⁸

Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra Osmanlı Devleti'nin idari yapısında bazı değişikliklere gidilerek, devlet gelirlerinin kontrol altında tutulması, vergi konusunda halk arasında dengesizliğin ve haksızlığın önüne geçilmesi, vergi verecek kişilerin tespit edilmesi, vergi yükünün hafifletilip halkın refaha kavuşturulması böylece devlet gelirlerinin arttırılarak bozulan gelir-gider dengesinin sağlanması için çalışmalara başlanmıştır.²⁹

Bu amaçla Tanzimatla birlikte iltizam usulü kaldırılarak halktan çeşitli adlar altında alınan vergilerin yerine herkesin gelirine göre tek bir vergi alınması kararlaştırılmıştır.³⁰

²⁵ Hakkı Dursun Yıldız, a.g.m, s.48

²⁶ M. Çetin Varlık, a.g.m, s.581

²⁷ Ferit Develioğlu, (1996), "Temettü" *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara, s.1073

²⁸ Abdullatif Şener, (1992), *Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Formları*, TTK Basımevi, Ankara, s.261

²⁹ Mustafa Serin, (1998), "Osmanlı Arşivinde Bulunan Temettuat Defterleri" *Başbakanlık I. Milli Arşiv Şurası, 20-21 Nisan 1998*, Ankara, Yayın No:12, s.717

³⁰ Mehmet Güneş, (2014), "Osmanlı Dönemi Nüfus Sayımları ve Bu Sayımları İçeren Kayıtların Tahlili", *Akademik Bakış*, Cilt 8, Sayı:15, Kış 2014, s.234

Temettü vergisi, temettü defterlerine kaydedilmiştir. Bu defterlerde Tanzimat sonrası Osmanlı vergi sistemi ile ilgili birçok bilgi yer almaktadır. Vergi mükellefinin adı, vergiye esas olarak gelir kaynağı, kaynağın yıllık geliri, bu gelire göre tarh edilen vergi gibi. Çünkü her üründen veya hayvandan farklı bölgelerde farklı oranlarda vergi alınmaktadır. Defterlerde her hanenin mal varlığı, toplam vergi miktarı, hane reisinin geçen yıl vermiş olduğu temettü vergisi ve bir sonraki yıl vermesi gereken tahmini temettü vergisi yazmaktadır.³¹

Bu yeni usuldeki temettuat vergilerini toplamak için doğrudan merkeze bağlı muhassıl-ı emval adlı görevliler tayin edilmiştir.³²

Muhassılların en önemli işi, vergi tarhı, dağıtımı ve tahsili idi. Bu görevlilerin en ivedi görevleri “hemen tahrir-i emlak ve nüfusa başlamaları” idi. Temettuat yazılımlarında muhassıllara, defter nazırları, mukayyidler meclis üyeleri ve kadılarda yardım etmektedir. 1842 yılında muhassılların görevlerine son verilmesi ile yazımlara maliye ve diğer mülkiye görevlileri devam etmiştir.³³

1.2.2. Temettuat Defterleri

Osmanlı taşrasının sosyal ve iktisadi açıdan anlaşılmasına yönelik çalışmalara kaynak teşkil edecek iki defter vardır. Birincisi klasik dönemde ve özellikle 16. yy da bütün imparatorluk genelinde yapılan tahrir çalışmaları sonucu oluşan defterler, diğeri ise düzenleniş tarzı ve içeriğindeki değişik öğelerle klasik dönem tahriri kayıtlarından farklı olan Temettuat defterleridir. Temettuat defterleri fertlerin iktisadi imkânlarını belirlemek suretiyle, kişinin ekonomik gücüne göre tespit edilecek verginin düzenlenmesine yönelik, 19. yy da ve imparatorluğun önemli bir kesiminde Emlak ve Arazi ve Hayvanat ve Temettuat sayımlar sonucu oluşan ve kısaca adına “temettuat defterleri” adı verilen defter koleksiyonlarıdır.³⁴

9 Katalog halinde Başbakanlık Osmanlı Arşivinde Maliye Varidat Temettuat (BOA. ML.VRD.TMT) katalogları içinde bulunan ve araştırmaya açılan defter sayısı

³¹ Ayşe Özdemir Kızıllan, (2008), “Osmanlı Vergi Düzeninde Temettuat Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme” *DPÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Nisan, Sayı 20, s.60

³² Mehmet Güneş, *a.g.m.*, s.235

³³ Nuri Adıyeke (2000), “Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri”, *OTAM*, S.11, Ankara, s.770

³⁴ Ahmet Akgündüz ve Said Öztürk, (2002), “Darende Temettuat Defterleri” *TTK*, Osmanlı Araştırma Vakfı, İstanbul, s.29

17.747'dir.1988'e kadar bu seriden çok az deftere maliyeden Müdevver ve Kepeci tasnifleri arasında rastlanmaktadır. Bu defterlerin çok büyük bir kısmı 1261(1845) tarihinde yapılan sayımlara aittir. Geri kalan kısmında ise 1256 (1840) yılında yapılan ilk tahrirlere ait defterlere de rastlanmaktadır.³⁵

Bu defterler 19. yy.da Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu iktisadi, sosyal ve ticari hayatı ortaya koymaktadır. Ayrıca tapu tahrir defterlerinden daha fazla bilgi içermektedir. Defterler bu dönemde Osmanlı ülkesinde yaşayan nüfusun yerleşim düzeni, zirai üretim durumu, hanelerin servet ve gelirleri ile vergilendirme konularında bilgiler vermektedir. Diğer bir ifadeyle defterlerdeki bilgilere bakarak, kent ve kırsal alandaki toprak miktarı, ürün çeşitleri için ayrılan toprağın dönüm olarak büyüklüğü, ekili alanlardan elde edilen hasılat, dönüm başına verimlilik, tarım işletmelerinin büyüklüğü, hayvancılığın kent-köy ekonomisindeki yeri ve sanayi, ticaret, hizmet iş kollarının durumları tespit edilebilmektedir.³⁶

Kendine has özellikleri olan temettuat defterlerinin kapak kısmından sonra araştırılan bölgenin isimleri, sonra yerleşik bulunan ahalinin isimleri, mesleği ve fiziki özellikleri (uzun boylu, kara sakallı...), hane ve numara, onların altına da rakamlar yazılmaktadır. Ayrıca kişilerin vergisi, temettuatı ve mal varlıkları ile kazanç miktarı belirtilmektedir. Ayrıca temettuat defterlerinin farklı özellikler gösterebildiği ve farklı şekilde tutulmuş olabileceği gözden kaçırılmamalıdır. Zira cemaatlerin müslüman, gayrimüslim ve diğer ahalden olanları da ayrı ayrı belirtilerek yazılmıştır.³⁷

³⁵ Mübahat.S. Kütükoğlu, (1995), "Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri" *Bellekten*, Cilt LIX, Sayı:225, Ankara, s.395-396

³⁶ Alpay Bizbirlik ve Zafer Atar, (2009), "XIX yy Osmanlı Tarihinde Temettuat Defterleri'nin Yeri: Saruhan Sancağı Mütevelli Çiftliği Temettuat Defteri Örneği" *SAÜ., Fen Edebiyat Dergisi*, s.39

³⁷ Berna Çaçan, (2015), "Osmanlı Devleti'nde Vergi Sistemi ve Bir Çeşit Vergi Toplama Usulü Sistemi: Temettuat Defterleri" *Electronic Journal of Vocational Colloges Dergisi*, Mayıs, Cilt:5, Sayı:1, s.14

İKİNCİ BÖLÜM

**KÜTAHYA'NIN GİREĞİ NAHİYESİNE BAĞLI BAYAT, KOZLUCA (MUSA),
SARAY, ABAŞ VE EMREZ KÖYLERİNİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU
(TEMETTUAT VE NÜFUS DEFTERLERİNE GÖRE)**

2.1. DEMOGRAFİK YAPI

XIX. yüzyıl başlarında iki ayrı tür yazım planlanmış ve ikisi de uygulanmıştır. Birincisi nüfus tahrirleridir. İkincisi ise temettuat yazımlarıdır. Tapu tahrir geleneğinin bir devamı olarak bu gelir defterleri aynı zamanda birer nüfus defteri gibi düşünülmüştür.³⁸

Tanzimat Dönemi'nde, tek bir verginin ikamesi için yapılan hane reislerinin gelirlerinin tespiti maksadıyla yapılan temettü sayımları XIX. yüzyıl ortaları Osmanlı sosyal ve iktisadi tarihi için önemli bilgiler vermektedir. XV. ve XVI. yüzyıl tahrir defterlerinden çıkarılan bilgilerden çok daha fazlası bu defterlerde yer almaktadır. Aynı tarihlerde Osmanlı İmparatorluğu'nda yapılan nüfus sayımları, nüfus tespiti bakımından temettü defterleri kapsamlı bilgilere ulaşılmasını sağlamaktadır.³⁹

Temettuat defterlerinin yardımıyla devlet sadece mükelleflerini belirlemekte, aynı zamanda demografik, istatistik ve sosyolojik kimi verilere de ulaşabilmektedir. Bu dönemde birey olarak insanla değil, daha çok gelir kaynakları ile ilgilenilmiştir. Bu sebeple defterlerde vergiye tabi erkek nüfusu yazıldığından, hane nüfus sayısı tam olarak tespit edilmemektedir. Kadınlar, çocuklar, yetimler, akli ya da fiziksel özürlüler, yüksek rütbeli görevliler vergi vermekle ya da askerlik hizmeti ile yükümlü olmadıkları için sayım dışı tutulmuştur.⁴⁰

Temettuat defterlerinin yardımı ile nüfus hakkında tahmini bilgiye ulaşılmış, sayımlarda hane esas alınmıştır ve hane ile birlikte numarada kaydedilmiştir. Hane sayısının 5 ile çarpılması yöntemiyle tahmini nüfus hesaplanabilmektedir.⁴¹

XIX. yüzyıl Kütahya sancağı Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez Köylerinin tahmini nüfuslarını bulmak için ilk yapılması gereken vergi hanelerinin tespit edilmesidir.

³⁸ Nuri Adıyeke, (T.Y.), “*Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri*”, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1267/14586.pdf>, 2017.

³⁹ Kütükoğlu, *a.g.m.*, s.395.

⁴⁰ Çağan, *a.g.m.*, s.15.

⁴¹ Bülent Cırık, (2007), “1845 (H. 1261) Tarihli Temettuat Defterlerine Göre Hüdavendigâr Eyaleti Kütahya Kazası Armutdili Nahiyesine Bağlı Seyeli, Aşk-ı Kara, Ürünlü, Bayramşah, Söğüt, Serviran ve Sökman Köylerinin İktisâdi ve İçtimaî Durumu”, Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kütahya, s.19.

Buna göre Bayat köyünde 11 hane, Kozluca (Musa) köyünde 18 hane, Saray köyünde 8 hane ve hane numarası yazılmayan 1 ev, Abaş köyünde 21 hane, Emrez köyünde 32 hane ve hane numarası yazılmayan 9 ev bulunmaktadır.

Tablo 2.1: 1845 (H.1261) Tarihinde Tahmini Nüfus

Yerleşim Adı	Vergi Hanesi	Hanesiz ve Temettuat Kaydı Başka Köyde Olanlar	Tahmini Nüfus
Bayat	11	-	55
Kozluca (Musa)	18	-	90
Saray	8	1	45
Abaş	21	-	105
Emrez	32	9	205
Toplam	90	10	500

Tabloya göre en fazla nüfusa sahip 205 tahmini nüfus ile Emrez köyüdür, İkinci en fazla nüfusa sahip köy ise 105 tahmini nüfus ile Abaş köyüdür. En az nüfuslu köy 45 tahmini nüfus ile Saray köyüdür.

Kozluca (Musa) köyünde 1 numaralı hanede kayıtlı Hatipoğlu Ali'nin, 11 numaralı hanede Sarı Ahmetoğlu Mehmet Ali'nin yanında meskun olduğu⁴², 17 numaralı hanede İmamoğlu Hafız İbrahim'in ise bu esnada köyde bulunmadığı belirtilmiştir.⁴³

Saray köyünde hane numarası yazılmayan hane reisi Akçeşehirlioğlu Molla Ahmed'in Gediz nahiyesine bağlı Sobran köyünden olup burada İmam olduğu belirtilmiştir.⁴⁴

Emrez köyünde ise hane numarası yazılmayan hane reisi Kabakçioğlu İbrahim'in oğlu Ali'nin, tahrir nüfusundan sonra 28 numaralı hanedeki⁴⁵ babasının yanından ve yine hane numarası yazılmayan hane reisi Kara Ömeroğlu Ali'nin ise 1 numaralı hanedeki babasının yanından ayrıldığı, bunların hane defterinde kayıtlı olmayarak bu mahalleden başka bir mahallede kayıt oldukları belirtilmiştir.⁴⁶

⁴²BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.2.

⁴³BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.9.

⁴⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

⁴⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.13.

⁴⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.13.

Sonuç olarak Kütahya'nın Gireği Nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinde hane sayısı 90, hanesiz ve temettuat kaydı başka köyde olanların sayısı 10 iken, tahmini nüfusun ise 500 olduğu anlaşılmaktadır.

2.2. AİLE VE SÜLALE İSİMLERİ

Temettuat defterlerinden elde edilen en önemli bilgilerden biri de aile ve sülale isimleridir. Defterlerde yer alan aile isimleri bize o hanenin kendinden önceki nesillerin iktisadi, içtimai, mesleki ve dini faaliyetlerini ortaya koyması açısından önemlidir. Ayrıca kullanılan aile ve sülale isimlerinden yola çıkarak, akrabalıklar, lakaplar, unvanlar ve sıfatlardan toplumun sosyal yapısı tespit edilmektedir.⁴⁷

Defterler incelendiğinde aile ve sülale isimlerinden sonra çoğu kez “oğlu” kelimesi tercih edilmiştir ve bazı aileler ilginç isimler taşımaktadır.⁴⁸ Örneğin Kozluca (Musa) köyünde Göcekoğlu⁴⁹, Saray köyünde Emeksizkoğlu⁵⁰, Abaş köyünde Cimoğlu,⁵¹ Devrezade⁵², Mercanoğlu⁵³; Emrez köyünde Takakoğlu,⁵⁴ Turalıoğlu,⁵⁵ Kılıoğlu⁵⁶ gibi isimler bulunmaktadır.

Temettuat defterleri aile adlarının yanı sıra bölgede kullanan şahıs adlarının tespiti açısından önemlidir. Bundan başka tahrir ve XIX. Yüzyıl nüfus defterleri de bu tespitler için önemli kaynaklar arasında yer almaktadır.⁵⁷

Şahıs adlarında baba oğul aynı ismi taşıyanlar olabilir. Babası doğumdan önce ölmüş çocuğa, baba isminin verilmesi yaygın olsa da babası ile aynı ismi taşıyanların hepsinin yetim kaldığını düşünmek yanlış olur. Defterler incelendiğinde babası ile aynı

⁴⁷ Mustafa Ballı, (2010), “1845 (H. 1261) Tarihli Temettuat Defterlerine Göre Hüdavendigar Eyaleti Kütahya Kazası Armudili Nahiyesine Bağlı Sobran, Evran, Bayad, Ulu, Karacaviran, İnli Köylerinin İktisadi ve İçtimai Durumu”, Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kütahya, s.14.

⁴⁸ Kütükoğlu, *a.g.m.*, s.398.

⁴⁹ *BOA, ML. VRD. TMT.*, d.08675, s.4.

⁵⁰ *BOA, ML. VRD. TMT.*, d.08679, s.2.

⁵¹ *BOA, ML. VRD. TMT.*, d.08681, s.4.

⁵² *BOA, ML. VRD. TMT.*, d.08681, s.6.

⁵³ *BOA, ML. VRD. TMT.*, d.08681, s.7.

⁵⁴ *BOA, ML. VRD. TMT.*, d.08688, s.2.

⁵⁵ *BOA, ML. VRD. TMT.*, d.08688, s.6.

⁵⁶ *BOA, ML. VRD. TMT.*, d.08688, s.10.

⁵⁷ Kütükoğlu, *a.g.m.*, s.401.

ismi taşıyan sadece Kozluca (Musa) köyünden 10 numaralı hane reisi Yetim Ahmedoğlu Ahmet'tir.⁵⁸

Hane reisleri, aile ve sülale isimlerinin yanı sıra sosyal ve dini statüleriyle birlikte de zikredilmektedir. Örneğin Kozluca (Musa) köyünde Hatipoğlu Bekir⁵⁹, Saray köyünde Akçeşehirlioğlu Molla Ahmed gibi.⁶⁰

Temettuat defterlerinde şahısların mesleğine ve tanınmalarında ayırt edici unsur olan fiziki özelliklerine de işaret edilmektedir. Bayat köyünde Aşçıoğlu Osman⁶¹, Kozluca (Musa) köyünde Kara Süleymanoğlu Ahmed, Sarı Ahmetoğlu Mehmet Ali⁶², Arapoğlu Kara Ahmed⁶³, Saray köyünde Tezkerecioğlu Topal Veli⁶⁴, Emrez köyünde Demircioğlu Mustafa⁶⁵, Soğancıoğlu Memiş⁶⁶ örneklerinde olduğu gibi.

Ayrıca defterlerde sıfat ve lakaplar da yer almaktadır. Örneğin Saray köyünde Emeksizioğlu Deli Mehmed⁶⁷ ve Emrez köyünde Dedeoğlu Hacı Osman⁶⁸ gibi.

Tablo 2.2: Bayat Köyü Aile İsimleri

Aile Adı	Hane Sayısı
Himmetoğlu	1
Ali Kethüdaoğlu	1
Kara Mehmedoğlu	1
Aşçıoğlu	3
Solakoğlu	1
Köseoğlu	1
Kasapoğlu	1
Muslihiddinoğlu	2

Tabloya göre Bayat köyünde bu tarihte 11 hane olup, bunlardan en çok haneye sahip aileler “Aşçıoğlu” ve “Muslihiddinoğlu” ailesidir. Aşçıoğlu 3 haneye, Muslihiddinoğlu 2 haneye sahiptir. Her ailede tahmini 5 nüfus olduğunu kabul edersek Aşçıoğlu ailesi 15 kişiden, Muslihiddinoğlu ailesi 10 kişiden oluşmaktadır.

⁵⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.5.

⁵⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.5.

⁶⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

⁶¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.3.

⁶²BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.2.

⁶³BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.6.

⁶⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

⁶⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.5.

⁶⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.7.

⁶⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.7.

⁶⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.4.

Köyde bulunan Aşçıoğlu, Kasapoğlu aile isimlerinin mesleğinden dolayı, Kara Mehmedoğlu, Solakoğlu, Köseoğlu gibi aile isimlerinin ise lakap ve fiziksel özelliklerinden dolayı bu isimleri aldıkları söylenebilir.

Tablo 2.3: Kozluca (Musa) Köyü Aile İsimleri

Aile Adı	Hane Sayısı
Hatipoğlu	4
Kara Süleymanoğlu	3
Göcekoğlu	1
Arapoğlu	2
Yetim Ahmedoğlu	1
Sarı Ahmedoğlu	1
Kara Ahmedoğlu	1
Kadir Oğlanoğlu	1
Koca Hüseyinoğlu	1
Karagözoğlu	1
İmamoğlu	1
Kara Hüseyinoğlu	1

Temettuat defterleri kayıtlarına göre Kozluca (Musa) köyünde toplam 18 hane bulunmaktadır. En fazla hane sayısına sahip olan Hatipoğlu ailesidir. Her ailede 5 nüfus olduğunu varsayarsak tahmini nüfusun 20 olduğunu söyleyebiliriz.

Ayrıca Kozluca (Musa) köyünde 2 numaralı hanenin aile ismi Kara Süleymanoğlu Ahmed⁶⁹, 3 numaralı hanenin aile ismi Kara Süleymanoğlu İsmail, 4 numaralı hanenin aile ismi Kara Süleymanoğlu Ömer'dir.⁷⁰ Saray köyünde 6 numaralı hanenin aile ismi ise Kara Süleymanoğlu Mehmed olarak geçmektedir.⁷¹

Bu örneklerden de anlaşılacağı gibi aynı köyde oturmasalar bile aynı aile adlarına sahip olanların akraba olmaları yüksek ihtimaldir. Ailelerin bir evlilik, kan davası veya iş imkanı gibi çeşitli sebeplerden dolayı kendi köyünden çıkarak diğer köyde oturmaya başladıkları tahmin edilmektedir.⁷²

⁶⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.2.

⁷⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.3.

⁷¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

⁷² Kütükoğlu, a.g.m., s.400.

Tablo 2.4: Saray Köyü Aile İsimleri

Aile Adı	Hane Sayısı
Kızılbaşoğlu	1
Yurdoğlu	1
Emeksizoglu	2
Koca Süleymanoğlu	1
Belioğlu	1
Tezkerecioğlu	1
Akçeşhirlilioğlu	1

Sarayköyü toplam 9 haneden oluşmaktadır. Temettuat defterleri kayıtlarına göre bu köyde 5 numaralı hanede bulunan Arap Mehmed'in aile ismi mevcut değildir.⁷³ Yine bakıldığında Akçeşhirlilioğlu ailesinin defter kayıtlarında hane numarası yer almamaktadır.⁷⁴

Tabloyu incelersek köyde Emeksizoglu ailesi hariç bütün aileler 1 haneye sahipken, Emeksizoglu ailesinin hane sayısı 2, tahmini nüfusu ise 10 kişi diyebiliriz.

Tablo 2.5: Abaş Köyü Aile İsimleri

Aile Adı	Hane Sayısı
Kara Dedeoğlu	1
Kara Mustafaoglu	1
Bozoğlanoğlu	4
Cimoğlu	1
Kara Hasanoğlu	1
Gülistanoğlu	2
İlyasoğlu	1
Abdülganioglu	1
Borazanoğlu	1
Devrezadeoğlu	2
Mercanoğlu	2
Türkmenoğlu	2
Ediklioglu	1
İmam Damadı	1

Abaş köyü temettuat defterleri incelendiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Abaş köyünde toplamda 21 hane olup, aile isimleri ve kayıt şekilleri tabloda görüldüğü gibidir. En fazla hane sayısına sahip Bozoğlanoğlu ailesidir. Her ailede tahmini nüfusun 5 kişi olduğunu kabul edersek, 4 haneli Bozoğlanoğlu ailesi 20 kişiden oluşmaktadır.

⁷³BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.2.

⁷⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

Tabloya göre; Gülistanoğlu, Devrezadeoğlu, Mercaoğlu, Türkmenoğlu ailelerin her biri ikişer nüfusa sahiptir. Buradan yola çıkarak bu ailelerin tahmini nüfusunun 10 kişi olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 2.6: Emrez Köyü Aile İsimleri

Aile Adı	Hane Sayısı
Kara Osmanoğlu	1
Takakoğlu	1
Tokmakoğlu	1
İmamoğlu	2
Dedeoğlu	3
Sadioğlu	1
Delioğlu	1
Demircioğlu	1
Tataroğlu	1
Turalıoğlu	1
İslamoğlu	3
Soğancıoğlu	1
Bayramoğlu	4
Koca Haliloğlu	2
Hatipoğlu	2
Yörükoğlu	1
Kıloğlu	1
Emiroğlu	1
Kabakçıoğlu	3
Hekim Süleymanoğlu	1
Ahmedoğlu	1
Koca Hasanoğlu	1

Araştırmamızda yer verdiğimiz son köyümüz ise Emrez köyüdür. Temettuat defteri kayıtlarına göre köyde toplam 41 hane bulunmaktadır.

En fazla haneye sahip aile “Bayramoğlu” ailesidir. Her hanede 5 kişi olduğunu düşünürsek 4 haneli Bayramoğlu ailesinin tahmini nüfusunun 20 kişi olduğunu söyleyebiliriz. Bundan sonra en fazla haneye sahip aileler Dedeoğlu, İslamoğlu, Kabakçıoğlu’dur. Bu ailelerin her biri 3 haneye sahiptir. Böylece her bir ailenin 15 ferdi bulunmaktadır. İmamoğlu, Koca Haliloğlu ve Hatipoğlu ailelerinin ise ikişer haneye sahip olduklarını görmekteyiz. Bu aileler de 10 kişiden oluşmaktadır.

Temettuat defterlerini incelediğimiz 41 haneye sahip olan köyün son 9 tanesinin hane ve numaraları yazılmamıştır. Hane ve numaraları yazılmayanlardan 2 tanesi Kabakçıoğlu ailesine aittir. Bunlar Kabakçıoğlu İbrahim’in oğlu Ali ve

Kabakçıoğlu İbrahim'in diğer oğlu Mehmed'dir.⁷⁵ Geriye kalanların hem hane ve numaraları yazılmamış, hem de aile isimleri belirtilmemiştir. Bu haneler ise sırasıyla Kara Ömer'in oğlu Ali⁷⁶, Kara Ömer'in diğer oğlu Osman, 1 numaralı hanede Kara Ömer'in oğlu İbiş'in zevcesi ve yine 1 numaralı hanede Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in zevcesidir.⁷⁷ Kütahya'da Meydan Mahallesi sakinlerinden Çalanoglu kerimesi Emine, Kütahya'da Balıklı Mahallesi sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağanın zevcesi Azime Hatun ve Kütahya'da Hacı İbrahim mahallesinden Rıfat Molla'dır.⁷⁸

Yine baktığımızda Kozluca (Musa) köyünde geçen İmamoğlu⁷⁹ aile ismi, Emrez köyünde 4 ve 5 numaralı hanelerin de aile ismi olarak geçmektedir.⁸⁰ Aynı şekilde Kozluca (Musa) köyünde geçen Hatipoğlu⁸¹ aile ismi bu köyde 21 ve 22 hanelerinin⁸² aile ismi ile aynı olduğunu görmekteyiz. Bu şekilde farklı köylerde aynı aile isimlerinin yer alması bu ailelerin akraba oldukları ihtimalini güçlendirmektedir.

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin aile ve sülale adlarını incelediğimizde en fazla haneye sahip Emrez köyüdür.

2.3. LAKAP VE UNVANLAR

Temettuat defterlerinde kayda geçen adlar kadar, kişilerin sosyal statülerini, belli özelliklerini göstermesi açısından lakaplar ve unvanlar da önemli bilgi kaynağıdır. Bu kayıtların tutulduğu yıllarda daha soyadı kanununun çıkmamış olması ve aynı isme sahip kişilerin birbirinden ayırt edilmesi konusunda lakap ve unvanlar çok kolaylık sağlamıştır.⁸³

⁷⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.13.

⁷⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.13.

⁷⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.14.

⁷⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.15.

⁷⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.9.

⁸⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.3.

⁸¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.3.

⁸²BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.9.

⁸³ Cırık, a.g.t., s.29.

Tablo 2.7: Yaygın Olarak Kullanılan Lakap ve Unvanlar

Köyler/Unvanlar	Bayat	Kozluca (Musa)	Saray	Abaş	Emrez
Kara	1	6	2	3	4
Boz	1				
Koca	1	1			3
Yetim		1			
Sarı		1			
Hafız	1				
Deli		1			
Arap			2		
Topal			1		
Molla			1	1	
Hacı					1
Hekim					1
Emir					1

Tabloya göre köylerde en çok kullanılan lakap Kara'dır. Bunun yanında lakap ile unvanların hem aile ve sülale, hem de hane reislerinin isimleriyle kullanıldığını görmekteyiz. Ayrıca Hacı, Hafız, Molla gibi sıfatlara sahip olanların, dini görevlerini yerine getirdikleri anlaşılmaktadır. "Hacı" sıfatına sahip olanların ise bu görevi yerine getirmeleri yanında, bu görevi yerine getirebilecek ekonomik güce sahip olduğu kesindir.⁸⁴

2.4. HANE REİSLERİ VE İSİMLERİ

İsimler kişileri başkalarından ayıran en önemli özelliklerinden biridir. Öyle ki, verginin esas olduğu hane reisleri temettuat defterlerine açık bir şekilde kaydedilmiştir. Hatta aynı hanede bulunan vergi yükümlülerinin isimleri de kaydedilmiştir. Bu kayıtlar sayesinde bölgede yaygın olarak kullanılan isimler hakkında bilgi sahibi olunmaktadır. Toplumsal özellikler, dini ve kültürel etkiler kişilere verilen isimler üzerinde etkili olmuştur.⁸⁵

Tablo 2.8: Bayat Köyü Şahıs İsimleri ve Sayıları

İsimler	Sayı	İsimler	Sayı
Ali	1	İsmail	1
Hüseyin	1	Hasan	1
Ahmed	2	Süleyman	1
Osman	2	Mustafa	1
Ömer	1		

⁸⁴ Kütükoğlu, *a.g.m.*, s.402.

⁸⁵ Kolay, *a.g.m.*, s141.

Bayat köyü şahıs isimleri incelendiğinde Ahmed ve Osman isimleri ikişer kez kullanılmıştır. Ali, Hüseyin, Ömer, İsmail, Hasan, Süleyman ve Mustafa isimleri ise bu köyde bir kez kullanılmıştır.

Tablo 2.9: Kozluca (Musa) Köyü Şahıs İsimleri ve Sayıları

İsimler	Sayı	İsimler	Sayı
Ali	3	Halil	1
Ahmed	4	Bekir	1
İsmail	2	Yakup	1
Ömer	2	Mehmed	1
Hasan	2	İbrahim	1

Kozluca (Musa) köyü şahıs isimlerine baktığımızda en çok kullanılan isim Ahmed olmuştur. Ahmed ismi tam dört kez hane sahibi ismi olarak kullanılmıştır. En fazla kullanılan ikimci isim ise Ali'dir. Bu isim üç defa kullanılmıştır. İsmail, Ömer ve Hasan isimleri ikişer defa, Halil, Bekir, Yakup, Mehmed, İbrahim isimleri ise bir defa kullanılmıştır.

Tablo 2.10: Saray Köyü Şahıs İsimleri ve Sayıları

İsimler	Sayı	İsimler	Sayı
Ahmed	3	Halil	1
İbrahim	1	Veli	1
Mehmed	3		

Tabloya göre Saray köyünde en çok kullanılan isimlerin Ahmed ve Mehmed olduğunu görmekteyiz. Bu isimler üçer kez kullanılmıştır. Bunların dışında İbrahim, Halil ve Veli isimleri ise birer kez kullanılmıştır.

Tablo 2.11: Abaş Köyü Şahıs İsimleri ve Sayıları

İsimler	Sayı	İsimler	Sayı
Mustafa	2	Hasan	1
İbrahim	3	Halil	2
Hamit	1	Ahmed	2
Mehmed	3	İsmail	1
Musa	1	Abdullah	1
Ali	2	Ömer	1
Süleyman	1		

Abaş köyü şahıs isimleri incelendiğinde ortaya çıkan tabloya göre üçer kez olmak üzere en çok kullanılan isimler İbrahim ve Mehmed'dir. Daha sonra Mustafa, Ali, Halil, Ahmed isimleri hane sahipleri tarafından ikişer kez kullanılmıştır. Musa, Süleyman, Hasan, İsmail, Abdullah ve Ömer isimleri ise bu köyde bir kez kullanılmıştır.

Tablo 2.12: Emrez Köyü Şahıs İsimleri ve Sayıları

İsimler	Sayı	İsimler	Sayı
Ömer	2	Hasan	2
Ali	5	Memiş	1
Hüseyin	3	Süleyman	1
İsmail	3	Mehmed	3
Abdullah	2	Halil	1
Osman	2	Mustafa	2
İbrahim	5	Ahmed	4
Kara Ömer'in oğlu İbiş'in Zevcesi	1	Çalanoğlu Kerimesi Emine	1
Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesi	1	Osman Karyeli Salih Ağa'nın Zevcesi Azime Hatun	1
Rıfat Molla	1		

Köyler içinde en kalabalık köy olan Emrez Köyünde ise en fazla kullanılan isimler Ali ve İbrahim'dir. Zira bu isimler beş kez kullanılmıştır. İkinci en çok kullanılan isimler ise Hüseyin, İsmail, Mehmed olup üçer kez kullanılmıştır. Ömer, Abdullah, Osman, Hasan, Mustafa isimleri ikişer kez, Memiş, Süleyman, Halil isimleri ise bir kez kullanılmıştır.

Genel olarak baktığımızda Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinde en fazla kullanılan isimler Ahmed, Mehmed, Ali, İbrahim ve Hüseyin'dir.

2.5. MESLEK BİLGİLERİ

Sosyal ve ekonomik yaşamı ortaya koymasını bakımından mesleklerde önem arz etmektedir. Tarım ve hayvancılık dışındaki meslekler, yerleşim yerlerinin ekonomik faaliyetlerini göstermektedir.⁸⁶

⁸⁶ Bizbirlik ve Atar, *a.g.m.*, s.48.

1256 (1840) tarihli görülebilen defterlerde imam, muhtar gibi vazifeler dışında sadece eşgal verip hane reisinin mesleğinin yazılmamasına karşılık 1260-61 (1844-45) tarihli defterlerde hane numarasının üzerine “Erbab-ı Ziraatten İdiği”, “Çiftçi”, “Gündelikçi”, “Demirci”, “Çulha”, “Tüccar”, “Kıracı” gibi hane reislerinin mesleğinin yazıldığı görülmektedir.⁸⁷

İncelediğimiz defterlerdeki köylere baktığımızda hane reislerinin genellikle meslekleri “Erbab-ı Ziraat” şeklinde kaydedilmiştir. Bununla birlikte zirai faaliyetler için tarlası ve bakacak hayvanı olmayan veya yetersiz olan köylülerin çobancılık, kömürcülük, imamlık, hizmetkârlık gibi meslekleri icra ettikleri görülmektedir.⁸⁸

Tablo 2.13: Bayat Köyü Meslek Bilgileri

Hane/ No	Hane Sahibi	Mesleği
1/1	Himmetoğlu Ali	Ziraat Erbabı
2/6	Ali Kethüdaoğlu Hüseyin	Ziraat Erbabı
3/11	Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed	Ziraat Erbabı
4/16	Aşçıoğlu Osman	Ziraat Erbabı
5/19	Aşçıoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı
6/23	Solakoğlu Ömer	Ziraat Erbabı
7/26	Köseoğlu Koca Osman	Ziraat Erbabı
8/28	Kasapoğlu İsmail	Ziraat Erbabı
9/31	Muslihiddinoğlu Hasan	Ziraat Erbabı
10/36	Muslihiddinoğlu Süleyman	Ziraat Erbabı
11/37	Aşçıoğlu Mustafa	Ziraat Erbabı

Kütahya'nın Gireği Nahiyesine bağlı 11 haneli Bayat köyünde hane reislerinin hepsinin mesleğinin ziraat erbabı olduğu anlaşılmaktadır.

⁸⁷ Kütükoğlu, *a.g.m.*, s.402.

⁸⁸ Kolay, *a.g.m.*, s.142.

Tablo 2.14: Kozluca (Musa) Köyü Meslek Bilgileri

Hane/ No	Hane Sahibi	Mesleği
1/3	Hatipoğlu Ali	Mesleği Belirtilmemiş
2/2	Kara Süleymanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı
3/3	Kara Süleymanoğlu İsmail	Ziraat Erbabı
4/18	Kara Süleymanoğlu Ömer	Ziraat Erbabı
5/13	Hatipoğlu Hasan	Ziraat Erbabı, Kömürcü
6/16	Hatipoğlu Halil	Mesleği Belirtilmemiş
7/19	Göceköğlu Ömer	Ziraat Erbabı, Kömürcü
8/24	Arapoğlu İsmail	Ziraat Erbabı
9/26	Hatipoğlu Bekir	Ziraat Erbabı
10/27	Yetim Ahmedoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı, Kömürcü
11/31	Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali	Ziraat Erbabı
12/36	Arapoğlu Kara Ahmed	Ziraat Erbabı
13/37	Kara Ahmedoğlu Ali	Ziraat Erbabı, Kömürcü
14/39	Kadir Oğlanoğlu Yakup	Ziraat Erbabı
15/43	Koca Hüseyinoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı, Kömürcü
16/47	Karagözoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı
17/49	İmamoğlu Hafız İbrahim	Mesleği Belirtilmemiş
18/50	Kara Hüseyinoğlu Hasan	Ziraat Erbabı

18 haneli Kozluca (Musa)köyünün meslek kayıtlarını incelediğimizde 1, 6 ve 17 hanelerin meslek bilgileri mevcut değildir. 2, 3, 4, 8, 9, 11, 12, 14, 16 ve 18 numaralı hane sahiplerinin ziraat erbabı mesleğine sahip olduğu görülmektedir. 5, 7,10, 13 ve 15 numaralı hane sahiplerinin ziraat erbablığı yanında ikinci meslek olarak kömürcülük ile uğraştıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 2.15: Saray Köyü Meslek Bilgileri

Hane/ No	Hane Sahibi	Mesleği
1/1	Kızılbaşoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı, Kömürcü
2/2	Yurdoğlu Kara İbrahim	Ziraat Erbabı, Kömürcü
3/4	Emeksizozğlu Deli Mehmed	Ziraat Erbabı, Kömürcü
4/7	Emeksizozğlu Ahmed	Ziraat Erbabı, Kömürcü
5/10	Arap Mehmed	Sığır Çobanı
6/13	Koca Süleymanoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı, Kömürcü
7/15	Belioğlu Halil	Ziraat Erbabı, Kömürcü
8/16	Tezkerecioğlu Topal Veli	Ziraat Erbabı
-/-	Akçeşhirlioğlu Molla Ahmed	İmam

Saray Köyü temettuat defterlerine baktığımızda 1, 2, 3, 4, 6 ve 7 numaralı hane sahiplerinin iki mesleği olduğu görülmektedir. Bunlar ziraat erbabı ve kömürcülüktür. Sadece ziraat erbabı olan 8 numaralı hane reisi Tezkerecioğlu Topal Veli'dir. Diğerlerinden farklı bir mesleği olan 5 numaralı hane reisidir. Emlak vesaire

hiçbir şeyi olmayan 5 numaralı hane reisi Arap Mehmed sığır çobancılığı yapmaktadır.⁸⁹

Hane numarası defterde belirtilmeyen Akçeşehirlioğlu Molla Ahmed'in aslında Gediz nahiyesine bağlı Sobran köyünden olup, burada İmamlık mesleğini icra ettiği görülmektedir.⁹⁰

Tablo 2.16: Abaş Köyü Meslek Bilgileri

Hane/ No	Hane Sahibi	Mesleği
1/1	Kara Dedeoğlu Mustafa	Ziraat Erbabı
2/2	Kara Mustafaoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı
3/5	Bozoğlanoğlu Hamit	Ziraat Erbabı, Kömürcü
4/7	Bozoğlanoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı, Kömürcü
5/9	Bozoğlanoğlu Molla Musa	Ziraat Erbabı, Kömürcü
6/11	Cimoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı
7/14	Kara Hasanoğlu Ali	Ziraat Erbabı, Kömürcü
8/16	Gülistanoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı, Kömürcü
9/22	Gülistanoğlu Hasan	Ziraat Erbabı, Kömürcü
10/23	İlyasoğlu Halil	Ziraat Erbabı, Kömürcü
11/26	Abdülganiyoğlu Mustafa	Ziraat Erbabı, Kömürcü
12/27	Borazanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı
13/30	Devrazedeoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı, Kömürcü
14/33	Devrazedeoğlu Abdullah	Ziraat Erbabı, Kömürcü
15/35	Mercanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı, Kömürcü
16/38	Türkmenoğlu Ömer	Ziraat Erbabı, Kömürcü
17/41	Türkmenoğlu Halil	Ziraat Erbabı, Kömürcü
18/45	Ediklioğlu Mehmed	Ziraat Erbabı, Kömürcü
19/48	Mercanoğlu Ali	Ziraat Erbabı
20/49	İmam Damadı Süleyman	Ziraat Erbabı
21/-	Bozoğlanoğlu İsmail	Ziraat Erbabı

21 hanesi olan Abaş köyünde 1, 2, 6, 12, 19, 20 ve 21 numaralı hane sahiplerinin ziraat erbabı olup, geriye kalan hane reislerinin iki mesleği bulunmaktadır. Bunlar ziraat erbabı ve kömürcülüktür.

⁸⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

⁹⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

Tablo 2.17: Emrez Köyü Meslek Bilgileri

Hane/ No	Hane Sahibi	Mesleği
1/1	Kara Osmanoğlu Kara Ömer	Ziraat Erbabı
2/21	Takakoğlu Ali	Ziraat Erbabı
3/24	Tokmakoğlu Hüseyin	Ziraat Erbabı
4/27	İmamoğlu İsmail	Ziraat Erbabı
5/33	İmamoğlu Abdullah	Ziraat Erbabı
6/37	Dedeoğlu Hacı Osman	Ziraat Erbabı
7/44	Dedeoğlu Ali	Ziraat Erbabı
8/46	Sadioğlu Hüseyin	Mesleği Belirtilmemiş
9/47	Delioğlu İbrahim	Ziraat Erbabı
10/48	Demircioğlu Mustafa	Ziraat Erbabı
11/59	Tataroğlu Ahmed	Ziraat Erbabı
12/63	Turalıoğlu Hüseyin	Ziraat Erbabı
13/65	İslamoğlu Hasan	Ziraat Erbabı
14/68	İslamoğlu İsmail	Ziraat Erbabı
15/71	İslamoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı
16/73	Soğancıoğlu Memiş	Ziraat Erbabı
17/78	Bayramoğlu İsmail	Ziraat Erbabı
18/81	Bayramoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı
19/85	Koca Haliloğlu Süleyman	Ziraat Erbabı
20/88	Koca Haliloğlu Ömer	Ziraat Erbabı
21/90	Hatipoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı
22/93	Hatipoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı
23/97	Bayramoğlu Halil	Ziraat Erbabı
24/98	Yörükoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı
25/101	Kıloğlu Mustafa	Ziraat Erbabı
26/103	Dedeoğlu Abdullah	Ziraat Erbabı
27/105	Emiroğlu Emir Hasan	Ziraat Erbabı
28/110	Kabakçioğlu İbrahim	Ziraat Erbabı
29/119	Hekim Süleymanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı
30/122	Ahmedoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı
31/123	Koca Hasanoğlu Ali	Mesleği Belirtilmemiş
32/124	Bayramoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı
-/-	Kabakçioğlu İbrahimioğlu Ali	Mesleği Belirtilmemiş
-/-	Kabakçioğlu İbrahim'in diğer oğlu Mehmed	Ziraat Erbabı
-/-	Kara Ömer'in oğlu Ali	Mesleği Belirtilmemiş
-/-	Kara Ömer'in diğer oğlu Osman	Mesleği Belirtilmemiş
-/-	1. Hanedeki Kara Ömer'in oğlu İbiş'in Zevcesi	Mesleği Belirtilmemiş
-/-	Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesi	Mesleği Belirtilmemiş
-/-	Kütahya'da Meydan Mahallesi sakinlerinden Çalanoğlu Kerimesi Emine	Mesleği Belirtilmemiş
-/-	Kütahya'da Balıklı Mahallesi sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağa'nın Zevcesi Azime Hatun	Mesleği Belirtilmemiş
-/-	Kütahya'da Hacı İbrahim Mahallesinden Rıfat Molla	Mesleği Belirtilmemiş

İncelediğimiz köyler arasında en kalabalık olan Emrez köyünün meslek bilgilerine baktığımızda hane sahiplerinin hepsinin ziraat erbabı mesleğine sahip olduğunu görmekteyiz. 8 ve 31 numaralı hane sakinlerinin mesleği belirtilmemiştir. Yine köyde hane ve numaraları belirtilmeyen hane sakinlerinden Kabakçioğlu

İbrahim'in diğere oğlu Mehmed'in mesleği ziraat erbabı olup, diğere hane sahiplerinin meslek bilgileri bulunmamaktadır.

2.6. ZİRAİ FAALİYETLER

2.6.1. Toprağın Dağılımı ve Kullanımı

Önemli geçim kaynaklarından biri olan tarım, sanayi öncesi devletlerde ekonomik yapının temelini oluşturmaktadır. Öyle ki Osmanlı Devleti'nde halkın büyük çoğunluğu köylerde yaşamakta ve ekonomileri tarıma dayanmaktadır.⁹¹

Hane reislerinin tarla, bağ, bahçe, bostan gibi gayrimenkulleri temettuat defterlerinde ayrıntılı bir şekilde gösterilmektedir. Fakat 1256 ve 1260-61 temettuat defteri arasında farklılıklar vardır. Zira 1256 tarihli temettuat defteri kaydında tarla, bağ, bahçe, bostan gibi ekili ve dikili gayrimenkullerin dönüm olarak yüzölçümü; ev, dükkân, kahvehane gibi binaların sayısı ile altında değerleri belirtilmektedir. Ama önemli olan değerlerinin değil, yıllık gelirleri olduğundan bu bilgiler yetersiz görülmüş ve 1261(1845)'de temettuat defterinde değişikliğe gidilmiştir. Bilgilerden “değer” hanesi çıkarılarak “hasılatı senevisi” getirilmiştir.⁹²

Temettuat defterlerinde ekili tarlalar “mezru tarla” olarak belirtilmektedir. O sene boş bırakılan ve kiraya verilen tarlalar ayrı bir şekilde yazılmaktadır. Ekili tarlalar boş bırakılan ve kiraya verilenlere göre daha fazladır. Mezru tarlalar, hububat ekilen tarlalar olup, diğere mahsullere ait tarlalar ayrı yazılmaktadır.

Kişilerin neler ektiği ve ne kadar mahsul topladığı da vereceği öşür dolayısıyla 1260-61 tarihli defterlere kayıt olmaktadır. Buğday, arpa, nohut vs. her birinden %10 hesabıyla alınan öşrün hem ağırlık olarak miktarı hem de buna denk gelen bedeli burada mevcut bulunmaktadır.⁹³

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın gireği Nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin tarım faaliyetleri şu şekildedir.

⁹¹ Şükriye Pınar Yavuztürk, (2006), “Temettuat Defterlerine Göre Beykoz Kazasının Sosya-Ekonomik Durumu”, Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, İstanbul, s.106.

⁹² M. Kütükoğlu, *a.g.m.*, s.405.

⁹³ M. Kütükoğlu, *a.g.m.*, s.406.

Tablo 2.18: Bayat Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler

Hane/ No	Hane Sahibi	Mezru Tarla	Senelik Hasılat (Kuruş)			Yıllık Ort. Geliri (Kuruş)	Önceki Yıl Verdiği Vergi-yi Mahsusası
			Dönüm	1260	1261		
1/1	Himmetoğlu Ali	41	1935	1400	3335	1667,5	261
2/6	Ali Kethüdaoğlu Hüseyin	43	3070	500	3570	1785	158
3/11	Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed	40	2030	500	2530	1265	153
4/16	Aşçıoğlu Osman	26	1290	1500	2790	1395	136
5/19	Aşçıoğlu Ahmed	19	940	250	1190	595	82,5
6/23	Solakoğlu Ömer	25	980	500	1480	740	51
7/26	Köseoğlu Koca Osman	22	1300	550	1850	925	106,5
8/28	Kasapoğlu İsmail	17	760	100	860	430	58,5
9/31	Muslihiddinoğlu Hasan	26	510	300	810	405	67,5
10/36	Muslihiddinoğlu Süleyman	12	600	100	700	350	46
11/37	Aşçıoğlu Mustafa	35	980	500	1480	740	130

Bayat köyünde bulunan 11 hane sahibinin hepsinin mezru tarlası bulunmaktadır. En fazla mezru tarlaya sahip olan 43 dönüm ile 2 numaralı hane sahibi Ali Kethüdaoğlu Hüseyin'dir. Hane reisinin bu tarladan elde ettiği hasılat toplam 3570 kuruştur. Ondan sonra en fazla ekili tarlaya sahip olan hane ise 1 numaralı hanedeki Himmetoğlu Ali. 41 dönüm mezru tarlası bulunan Himmetoğlu Ali'nin toplam hasılatı ise 3335 kuruştur. Köyde en az mezru tarlaya sahip şahıs ise 10 numaralı hane reisi Muslihiddinoğlu Süleyman'dır. 12 dönüm ekili tarlası olan hane reisinin bu tarladan elde etmiş olduğu hasılatın 700 kuruş olduğu görülmektedir.

Tablo 2.19: Kozluca (Musa) Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler

Hane/ No	Hane Sahibi	Mezru Tarla	Senelik Hasılat (Kuruş)			Yıllık Ort. Geliri (Kuruş)	Önceki Yıl Verdiği Vergi-yi Mahsusa
			Dönüm	1260	1261		
1/3	Hatipoğlu Ali	-	-	-	-	-	-
2/2	Kara Süleymanoğlu Ahmed	35	1840	520	2360	1180	170
3/3	Kara Süleymanoğlu İsmail	25	1710	525	2235	1117,5	1840
4/18	Kara Süleymanoğlu Ömer	25	1450	280	1730	865	160
5/13	Hatipoğlu Hasan	25	1300	500	1800	900	150
6/16	Hatipoğlu Halil	-	-	-	-	-	-
7/19	Göcekoğlu Ömer	28	1600	500	2100	1050	125
8/24	Arapoğlu İsmail	20	1360	520	1880	940	106
9/26	Hatipoğlu Bekir	24	920	500	1420	710	101
10/27	Yetim Ahmedoğlu Ahmed	25	1650	550	2200	1100	140
11/31	Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali	35	1860	450	2310	1155	170
12/36	Arapoğlu Kara Ahmed	12	450	50	500	250	20
13/37	Kara Ahmedoğlu Ali	16	1100	500	1600	800	115
14/39	Kadiroğlu oğlu Yakup	25	1370	550	1920	960	150
15/43	Koca Hüseyinoğlu Ahmed	25	1300	500	1800	900	160
16/47	Karagözoğlu Mehmed	15	500	150	650	325	35
17/49	İmamoğlu Hafız İbrahim	-	-	-	-	-	-
18/50	Kara Hüseyinoğlu Hasan	25	1020	400	1420	710	110

Kozluca (Musa) köyünün arazi ve araziden elde edilen gelirlerini incelediğimizde en fazla mezru tarlaya sahip 2 ve 11 numaralı hane reisleridir. 2 numaralı hane reisi Kara Süleymanoğlu Ahmed'in 35 dönümlük tarlası olup elde ettiği hasılat 2360 kuruştur. 11 numaralı hane sahibi Sarı Ahmedoğlu Ali'nin ise 35 dönümlük mezru tarladan toplam 2310 kuruş hasılat elde ettiği görülmektedir. 12 numaralı hane sahibi Arapoğlu Kara Ahmed köyde en az ekili tarlaya sahiptir. Zira 12 dönüm tarlaya sahip olan hane reisinin toplam elde ettiği hasılat 500 kuruşla köyün en düşüğüdür.

Defterler incelendiğinde 1 numaralı hanede bulunan Hatipoğlu Ali'nin mezru tarlası bulunmamaktadır. Defterde hane sahibinin bir şeyi olmadığı ve 11 numaralı hanedeki Sarı Ahmedoğlu Mehmet Ali'nin yanında kaldığı kayıt altına alınmıştır.⁹⁴

Yine 6 numaralı hane sahibi Hatipoğlu Halil'in mezru tarlası olmayıp, 5 numaralı hanedeki kardeşi Hasan ile malları müşterektir.⁹⁵

Son olarak köyde tarlası olmayan 17 numaralı hane sahibi İmamoğlu Hafız İbrahim'dir. Deftere hane reisinin bu esnada köyde bulunmadığı kayıt olunmuştur.⁹⁶

⁹⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.2.

⁹⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.4.

⁹⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.9.

Tablo 2.20: Saray Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler

Hane No	Hane Sahibi	Mezru Tarla	Senelik Hasılat (Kuruş)				Yıllık Ort. Geliri (Kuruş)	Önceki Yıl Verdiği Vergi-yi Mahsusa
			Dönüm	1260	1261	Öşür		
1/1	Kızılbaşoğlu Ahmed	20	960	1200	216	1944	486	55
2/2	Yurdoğlu Kara İbrahim	17	530	620	-	1150	575	55
3/4	Emeksizozğlu Deli Mehmed	22	930	490	-	1420	710	71
4/7	Emeksizozğlu Ahmed	22	1040	710	-	1750	875	88,5
5/10	Arap Mehmed	-	-	-	-	-	-	-
6/13	Koca Süleymanoğlu Mehmed	45	1600	1500	710	2390	1047	149
7/15	Belioğlu Halil	5	710	800	151	1359	508	55,5
8/16	Tezkercioğlu Topal Veli	10	570	-	-	570	285	52
-/-	Akçeşhirlilioğlu Mola Ahmed	-	-	-	-	-	-	-

Saray Köyü arazi ve araziden elde edilen gelirleri incelendiğinde karşımıza şöyle bir tablo ortaya çıkmıştır.

1 numaralı hane sahibi Kızılbaşoğlu Ahmed'in mezru tarladan elde ettiği hasılatın 216 kuruş öşür miktarı çıkarıldığında toplam hasılat 1944 kuruş olup ortalaması ise 972 kuruştur. Elde edilen bu ortalama hasılatın Virancık nahiyesine bağlı Gökler karyesinden Mustafaoğlu Mustafa'nın hissesi 216 kuruş ve ortağı Veli Bey'in hissesi 756 kuruş çıkarıldıktan sonra hane sahibine kalan yıllık ortalama gelirin 486 kuruş olduğu görülmektedir.⁹⁷

5 numaralı hane sahibi Arap Mehmed'in ekili tarlası bulunmamaktadır.⁹⁸ 6 numaralı hane sahibi Koca Süleymanoğlu Mehmed'in 45 dönümlük mezru tarladan elde ettiği hasılatın, 710 kuruş öşür miktarı çıkarıldığında elinde kalan 2390 kuruştur. Bu hasılatın ortalaması alınıp, bundan 348 kuruş Etraf şehir nahiyesine bağlı Göğem köyünden ortağı Soğancıoğlu Süleyman'ın hissesi çıkarılmıştır. Hane sahibine yıllık

⁹⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.2.

⁹⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

ortalama gelir 847 kuruş kalması gerekirken, hesaplama sırasında yapılan yanlışlıktan dolayı deftere 1047 kuruş olarak kayıt edilmiştir.⁹⁹

7 numaralı hane sahibi Belioğlu Halil'in 5 dönümlük mezru tarladan elde ettiği toplam hasıllattan 151 kuruş öşür miktarı çıkarıldığında elinde kalan 1359 kuruştur. Ortalaması alınan bu hasıllattan bir de 171 kuruş Kütahya'daki ortağının hissesini çıkarttığımızda hane sahibine yıllık ortalama 508 kuruş gelir kalmaktadır.¹⁰⁰

Yine baktığımızda köyde 8 numaralı Tezkerecioğlu Topal Veli'nin 1 numaralı hane sahibi Kızılbaşıoğlu Ahmet ile 20 dönüm ortak tarla ektiği görülmektedir. Bu tarladan elde ettikleri hasılat 570 kuruştur.¹⁰¹

Köyde hane ve numarası belirtilmeyen hane sahibi Akçeşehirlioğlu Molla Ahmed'in ise herhangi bir mezru tarlası bulunmamaktadır.¹⁰²

Sonuç olarak Saray köyünde en fazla mezru tarlaya sahip 6 numaralı hane reisi Koca Süleymanoğlu Mehmed'dir. En az ekili araziye sahip olan ise 10 dönüm ile 8 numaralı hane sahibi Tezkerecioğlu Topal Veli'dir. Buradan elde edilen toplam hasılat ise 570 kuruştur.

⁹⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

¹⁰⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

¹⁰¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

¹⁰²BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

Tablo 2.21: Abaş Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler

Hane/ No	Hane Sahibi	Mezru Tarla	Senelik Hasılat (Kuruş)			Yıllık Ort. Geliri (Kuruş)	Önceki Yıl Verdiği Vergi-yi Mahsusa
			Dönüm	1260	1261		
1/1	Kara Dedeoğlu Mustafa	60	1230	1200	2430	1215	170
2/2	Kara Mustafaoğlu İbrahim	51	1270	1000	2270	1135	140
3/5	Bozoğlanoğlu Hamit	46	995	980	1975	987,5	140
4/7	Bozoğlanoğlu Mehmed	46	950	550	1500	750	140
5/9	Bozoğlanoğlu Molla Musa	48	1130	1100	2130	1065	140
6/11	Cimoğlu İbrahim	50	1980	600	1580	790	110
7/14	Kara Hasanoğlu Ali	50	1070	1100	2170	1085	130
8/16	Gülistanoğlu Mehmed	50	990	1100	2090	1045	135
9/22	Gülistanoğlu Hasan	40	540	920	1460	730	105
10/23	İlyasoğlu Halil	54	790	600	1390	695	130
11/26	Abdulganioglu Mustafa	50	855	750	1605	802,5	115
12/27	Borozanoğlu Ahmed	46	1270	310	1580	790	130
13/30	Devrezadeoğlu İbrahim	45	540	620	1160	580	70
14/33	Devrezadeoğlu Abdullah	40	500	640	1140	570	70
15/35	Mercanoğlu Ahmed	46	880	990	1870	935	115
16/38	Türkmenoğlu Ömer	16	900	1020	1920	960	125
17/41	Tükmenoğlu Halil	50	970	1050	2020	1010	130
18/45	Ediklioğlu Mehmed	30	510	920	1430	715	120
19/48	Mercanoğlu Ali	20	140	200	340	170	26
20/49	İmam Damadı Süleyman	20	210	220	430	215	60
21/-	Bozoğlanoğlu İsmail	20	210	205	415	207,5	40

Abaç köyüne ait arazi ve bu araziden elde edilen gelirleri incelediğimizde 21 hanesi bulunan köyde, hane sahiplerinin hepsinin mezru tarlasının olduğu görülmektedir.

En fazla ekili tarlaya sahip olan 1 numaralı hane sahibi Kara Dedeoğlu Mustafa'dır. 60 dönüm olan bu araziden toplam hasılatı 2430 kuruştur.¹⁰³

İkinci en fazla mezru tarlaya sahip olan hane ise 2 numaralı hane reisi Kara Mustafaoğlu İbrahim'dir. Köyde 51 dönüm tarlası olan hane sahibinin bu tarladan elde ettiği hasılatın 2270 kuruş olduğunu görmekteyiz.¹⁰⁴

6 numaralı hane sahibi Cimoğlu İbrahim'in 50 dönümlük mezru tarlası bulunmaktadır. Hane sahibinin bu tarladan elde etmesi gereken toplam hasılat 2580 kuruş, bu hasılatın yıllık ortalama geliri 1290 kuruş olması gerekirken, hesaplama sırasında yapılan yanlışlıktan dolayı toplam hasılatı 1580 kuruş, yıllık ortalama geliri ise 790 kuruş şeklinde kaydedilmiştir.¹⁰⁵

16 numaralı hane sahibi Türkmenoğlu Ömer'in diğer hane reislerine göre en az mezru tarlaya sahip olduğu görülmektedir. 16 dönüm tarlaya sahip olan hane sahibinin bu tarladan toplam hasılatı ise 1920 kuruştur.¹⁰⁶

¹⁰³BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.2.

¹⁰⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.2.

¹⁰⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.4.

¹⁰⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.7.

Tablo 2.22: Emrez Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler

Hane/ No	Hane Sahibi	Mezru Tarla	Senelik Hasılat (Kuruş)			Yıllık Ort. Geliri (Kuruş)	Önceki Yıl Verdiği Vergi-yi Mahsusa
			Dönüm	1260	1261		
1/1	Kara Osmanoğlu Kara Ömer	57	3180	1560	4740	2370	455
2/21	Takakoğlu Ali	20	1200	800	2000	1000	220
3/24	Tokmakoğlu Hüseyin	22,5	1720	800	2520	1260	220
4/27	İmamoğlu İsmail	21	1105	700	1805	902,5	135
5/33	İmamoğlu Abdullah	24	1650	820	2470	1235	180
6/37	Dedeoğlu Hacı Osman	35	1880	1960	3840	1920	360
7/44	Dedeoğlu Ali	20	290	250	540	270	45
8/46	Sadioğlu Hüseyin	-	-	-	-	-	-
9/47	Delioğlu İbrahim	16	960	480	1440	720	80
10/48	Demircioğlu Mustafa	28	900	1020	1920	960	160
11/59	Tataroğlu Ahmed	20	1290	720	2010	1005	120
12/63	Turalioğlu Hüseyin	12	1000	400	1400	700	85
13/65	İslamoğlu Hasan	16	1170	710	1880	940	110
14/68	İslamoğlu İsmail	15	710	280	990	495	28
15/71	İslamoğlu Ahmed	6	290	100	390	195	20
16/73	Soğancıoğlu Memiş	28	2020	900	2920	1460	200
17/78	Bayramoğlu İsmail	10	630	340	970	485	60
18/81	Bayramoğlu İbrahim	-	800	600	1400	700	90
19/85	Koca Haliloğlu Süleyman	18	840	810	1650	675	90
20/88	Koca Haliloğlu Ömer	3	1120	960	1872	468	60
21/90	Hatipoğlu Mehmed	16	470	200	670	335	40
22/93	Hatipoğlu İbrahim	18	940	610	1550	775	150
23/97	Bayramoğlu Halil	15	180	120	300	150	30

Tablo 2.22: (devam) Emrez Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler

Hane/ No	Hane Sahibi	Mezru Tarla	Senelik Hasılat (Kuruş)			Yıllık Ort. Geliri (Kuruş)	Önceki Yıl Verdiği Vergi-yi Mahsusa
			Dönüm	1260	1261		
24/98	Yörükoğlu Mehmed	22	1220	800	2020	1010	120
25/101	Kıloğlu Mustafa	8	240	100	340	170	30
26/103	Dedeoğlu Abdullah	16	880	580	1460	730	120
27/105	Emiroğlu Emir Osman	17	1240	510	1750	875	100
28/110	Kabakçioğlu İbrahim	14	880	420	1300	650	80
29/119	Hekim Süleymanoğlu Ahmed	13	870	510	1380	690	100
30/122	Ahmedoğlu İbrahim	15	580	410	990	495	65
31/123	Koca Hasanoğlu Ali	-	-	-	-	-	-
32/124	Bayramoğlu Ahmed	12	1070	620	1690	845	110
-/-	Kabakçioğlu İbrahim oğlu Ali	-	-	-	-	-	-
-/-	Kabakçioğlu İbrahim Diğer oğlu Mehmed	6	550	320	870	435	20
-/-	Kara Ömer'in oğlu Ali	-	-	-	-	-	-
-/-	Kara Ömer'in diğer oğlu Osman	-	-	-	-	-	-
-/-	1. hanede Kara Ömer'in oğlu İbiş'in Zevcesi	-	-	-	-	-	-
-/-	1. hanede Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesi	-	-	-	-	-	-
-/-	Kütahya'da Meydan Mahallesi sakinlerinden Çalanoğlu Kerimesi Emine Hatun	-	-	-	-	-	-

Tablo 2.22: (devam) Emrez Köyü Arazi ve Araziden Elde Edilen Gelirler

Hane/ No	Hane Sahibi	Mezru Tarla	Senelik Hasılat (Kuruş)			Yıllık Ort. Geliri (Kuruş)	Önceki Yıl Verdiği Vergi-yi Mahsusa
			Dönüm	1260	1261		
-/-	Kütahya Balıklı Mahallesi sakinlerinden Osman Karyesi Salih Ağa'nın Zevcesi Azime Hatun	-	-	-	-	-	-
-/-	Kütahya'da Hacı İbrahim Mahallesinden Rıfat Molla	-	-	-	-	-	-

Çalışmamızın son köyü olan Emrez köyünün arazi ve araziden elde edilen gelirleri incelendiğinde en fazla mezru tarlaya sahip olan 1 numaralı hane sahibi Kara Osmanoğlu Kara Ömer'dir. 57 dönüm tarlası bulunan hane reisinin toplam hasılatı 4740 kuruştur. En az ekili tarlaya sahip şahıs ise hane ve numarası belirtilmeyen Kabakçioğlu İbrahim'in diğer oğlu Mehmed sahiptir. 6 dönüm mezru tarlası olan hane sahibinin toplam hasılatı 870 kuruştur.

8 numaralı hane sahibi Sadioğlu Hüseyin'in mezru tarlası olmayıp 10 dönümlük gayrimezru¹⁰⁷ tarlası bulunmaktadır. Gayrimezru tarla olduğu için hane sahibi hasılat elde edememiştir.¹⁰⁸

18 numaralı hane sahibi Bayramoğlu İbrahim'in sahip olduğu mezru tarlanın dönümü belirtilmemiş olup toplam hasılatı 1400 kuruştur.¹⁰⁹ 19. hane sahibi Koca Haliloğlu Süleyman'ın 18 dönüm mezru tarladan yıllık ortalama geliri 825 kuruş olması gerekirken hesaplama sırasındaki yanlışlıktan dolayı deftere 675 kuruş olarak kaydedilmiştir.¹¹⁰

¹⁰⁷ Gayrı mezru: Nadasa bırakılan tarla. Arazi üretiminin kaliteli olması için bir sene boş bırakılır.

¹⁰⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.4.

¹⁰⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.8.

¹¹⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.8.

20 numaralı hane sahibi Koca Haliloğlu Ömer'in 3 dönüm mezru tarlası, ortağının ise 30 dönüm tarlası bulunmaktadır. Hane sahibinin mezru tarladan elde ettiği hasılat 2080 kuruştur. Bu hasılatın 208 kuruş öşür miktarı çıkartılıp ortalaması alınmıştır. Bundan da Şeriki Rıfat'ın hissesi olan 468 kuruş çıkartıldığında hane sahibinin yıllık ortalama geliri 468 kuruş olarak hesaplanmıştır.¹¹¹

Yine 31 numaralı hanede bulunan Koca Hasanoğlu Ali 12 dönüm gayrimezru tarlaya sahip olup hasılat elde edememiştir.¹¹²

Son olarak Kabakçioğlu İbrahimioğlu Ali ve diğer oğlu Mehmed, Kara Ömer'in oğlu Ali ve diğer oğlu Osman, 1 numaralı hanedeki Kara Ömer'in oğlu İbiş'in zevcesi ve diğer oğlu Hüseyin'in zevcesi, Kütahya Meydan mahallesi sakinlerinden Çalanoğlu kerimesi Emine Hatun, Kütahya Balıklı mahallesi sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağa'nın zevcesi Azime Hatun ve Hacı İbrahim Mahallesinden Rıfat Molla'nın mezru tarlası bulunmamaktadır.

2.6.2. Köylerde Yetiştirilen Ürünler ve Miktarları

18. ve 19. yüzyıllarda Batı Avrupa'da tarım teknolojisinde yaşanan gelişmeler sonucu verimlilik ve üretim artışı sağlanmıştır. Bu da ekonomiyi destekleyen önemli bir unsur olmuştur. Fakat üretimde kullanılan teknolojinin geri kalması sebebiyle ürün fazlası yaratma kapasitesi sınırlı kalmıştır. Ticaret ve sanayi sektörleri ile bütünleşemeyen tarım ülkeleri ekonomik gelişmeyi destekleyen bu unsurdan yeterince yararlanamamıştır.¹¹³

Ekonomisi tarıma dayanan Osmanlı İmparatorluğu ise 19. yüzyılda önceki dönemlere göre dışa açık bir sosyo-ekonomik yapıya geçmiştir. Dünya ekonomisi Batı Avrupa merkezli bir hale gelmeye başlarken, Osmanlı ekonomisinde tarım sektöründe dönüşüm ve büyüme süreci yaşamıştır. Tanzimat döneminde yapılan düzenlemeler ile tarımda üretim yaygınlaşmış, 1850'lerden itibaren de makineler ve modern teknikler kullanılmaya başlanmıştır.¹¹⁴

¹¹¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.8.

¹¹²BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.12.

¹¹³ Tefik Güran, (1998) "Osmanlı Tarım Ekonomisi 1840-1910", 19 yy. Osmanlı Tarımı Üzerine Araştırmalar, İstanbul, s.225.

¹¹⁴ Murat Baskıcı, (2003), "Osmanlı Tarımında Makineleşme: 1870-1914", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Sayı: 58, Cilt: 1, s.30.

Bu dönemde üreticilerin tarımsal kredi taleplerinin karşılanması için resmi kredi kurumlarının oluşturulması, üreticilerin teorik ve pratik bilgi edinmelerini sağlayacak eğitim kurumlarının açılması, model çiftliklerin kurulması, tohum, bitki ve hayvan ırklarının ıslahına çalışılması, öşür muafiyetleri ve üretime teşvik çalışmaları devlet tekellerinin kaldırılması gibi politikalar izlenmiştir. Böylece üretim ve tarımsal vergi artışı sağlanmış, tarım üzerinden alınan öşür vergileri 4 katına çıkmıştır.¹¹⁵

Osmanlı'da nüfusun %80-90'ının tarımsal faaliyetlerden gelir elde ettiğini gösteren tahrir defterlerine göre en önemli ürünler tahıllardır. Çeşitli ürünler yetiştirilmekle birlikte, sebze tarımı, koyunculuk ve bağcılık olmak üzere meyve yetiştiriciliği de yapıldığı görülmektedir.¹¹⁶

Defterlerde tahıl ürünlerinin miktarı belirtilirken ölçü birimi olarak "kile"¹¹⁷ kullanıldığı görülmektedir. Ürünlerin isimleri temettuat defterlerine kaydedilmiştir. Fakat yıllık ne kadar ürün elde edildiği ile ilgili kayıt bulunmamaktadır. Sadece 1 yılda ne kadar ürünün aşar olarak verildiği belirtilmektedir. Böylece yetiştirilen ürün miktarı bulunur. Ayrıca köylerde yetiştirilen ürünlerin miktarı hesaplanırken o yıl aşar olarak verilen miktarın 8 katı bir yılda yetiştirilmiş kabul edilmektedir.¹¹⁸

1261(1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinde yetiştirilen tarım ürünlerine baktığımızda bu köylerde buğday, arpa, burçak ve mercimek gibi ürünlerin yetiştiriciliği yapıldığı görülmektedir.

¹¹⁵ Baskıcı, a.g.m., s.31-32.

¹¹⁶ Fahri Yavuz, (2005), *Türkiye'de Tarım*, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Erzurum, s.4-5.

¹¹⁷ Özellikle kuru meyve ve hububat ölçümünde kullanılan eski bir ölçek demektir. Arapça'da keyl masdar olarak "ölçmek", isim olarak "ölçek" anlamına gelir. Bkz. "kile" *DİA*, XXV, Ankara 2002, s.568-571.

¹¹⁸ Kolay, a.g.m., s.146.

Tablo 2.23: Bayat Köyü Hane Sahiplerinin Tahıl Ürünü Kayıtları (Kile Olarak)

Hane/ No	Hane Sahibi	Buğday (Hinta)	Arpa (Şa'ir)	Mercimek	Burçak	Toplam
1/1	Himmetoğlu Ali	144	112	-	-	256
2/6	Ali Kethüdaoğlu Hüseyin	160	112	8	8	288
3/11	Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed	168	112	-	-	280
4/16	Aşçıoğlu Osman	1.288	248	-	-	1.536
5/19	Aşçıoğlu Ahmed	80	48	-	-	128
6/23	Solakoğlu Ömer	80	56	-	-	136
7/26	Köseoğlu Koca Osman	112	64	-	-	176
8/28	Kasapoğlu İsmail	48	64	-	4	116
9/31	Muslihiddinoğlu Hasan	40	32	-	-	72
10/36	Muslihiddinoğlu Süleyman	64	8	-	-	72
11/37	Aşçıoğlu Mustafa	80	56	-	-	136
	Toplam	2.264	912	8	12	3.196

Bayat köyü tahıl ürünleri kayıtları incelendiğinde köyde buğday (hinta), arpa (şa'ir), mercimek ve burçak ekildiği görülmektedir. Köyde bulunan bütün hanelerin tahıl ürünleri tabloda mevcuttur. Görüldüğü üzere köyde tahıl ürünü ekmeyen hane yoktur.

1 numaralı hanedeki Himmetoğlu Ali'nin 18 kile buğday, 14 kile arpası vardır.¹¹⁹ Yıllık ise 144 kile buğday, 112 kile arpa ürettiğini söyleyebiliriz. 2 numaralı hane Ali Kethüdaoğlu Hüseyin'in 20 kile buğday, 14 kile arpası, birer kile burçak ve mercimeği vardır. Yıllık üretilen tahıl miktarı 160 kile buğday, 112 kile arpa, 8 kile burçak ve 8 kile mercimektir. 3 numaralı hanedeki Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed'in 21 kile buğday, 14 kile arpası bulunmaktadır. Yıllık ise 168 kile buğday, 112 kile arpa üretmektedir. 4 numaralı hane sahibinin 161 kile buğday, 31 kile arpası vardır. Yıllık üretilen 1.288 kile buğday, 248 kile arpadır.¹²⁰ 11 numaralı hanedeki Aşçıoğlu

¹¹⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.2.

¹²⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.3.

Mustafa'nın 10 kile buğday, 7 kile arpası vardır. Yıllık üretilen 80 kile buğday, 56 kile arpa olduğunu söyleyebiliriz.¹²¹

Buna göre Bayat köyünde aşar vergisi olarak belirlenen buğday miktarı toplamı 283, arpa 114, mercimek 1, burçak 1.5 kiledir. Böylece köyde bir yılda 2.264 kile buğday, 912 kile arpa, 8 kile mercimek ve yaklaşık olarak 12 kile burçak üretildiği söylenebilir. Buna göre en fazla üretilen tahıl buğday, en az ise mercimek olmuştur. Köyde en fazla tahıl üreten ise 4 numaralı hanedeki Aşçıoğlu Osman'dır. Toplamda 1.536 kile tahıl ürünü bulunmaktadır. Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat köyünde 2.264 kile buğday, 912 kile arpa, 8 kile mercimek, 12 kile burçak olmak üzere toplamda 3.196 kile tahıl ürünü bulunmaktadır.

Tablo 2.24: Kozluca (Musa) Köyü Hane Sahiplerinin Tahıl Ürünü Kayıtları (Kile Olarak)

Hane/ No	Hane Sahibi	Buğday (Hinta)	Arpa (Şa'ir)	Burçak	Toplam
1/3	Hatipoğlu Ali	-	-	-	-
2/2	Kara Süleymanoğlu Ahmed	192	32	-	224
3/3	Kara Süleymanoğlu İsmail	168	48	-	216
4/8	Kara Süleymanoğlu Ömer	136	48	-	184
5/13	Hatipoğlu Hasan	144	40	-	184
6/16	Hatipoğlu Halil	-	-	-	-
7/19	Göcekoğlu Ömer	168	24	-	192
8/24	Arapoğlu İsmail	120	32	-	152
9/26	Hatipoğlu Bekir	24	120	8	152
10/27	Yetim Ahmedoğlu Ahmed	160	48	12	220
11/31	Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali	176	64	-	240
12/36	Arapoğlu Kara Ahmed	24	48	-	72
13/37	Kara Ahmedoğlu Ali	56	40	-	96
14/39	Kadiroğlu oğlu Yakup	120	64	-	184
15/43	Koca Hüseyinoğlu Ahmed	120	32	32	184
16/47	Karagözoğlu Mehmed	32	40	-	72
17/49	İmamoğlu Hafız İbrahim	-	-	-	-
18/50	Koca Hüseyinoğlu Hasan	48	120	-	168
	Toplam	1.688	800	52	2.540

¹²¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.6.

Kozluca (Musa) Köyü tahıl ürünleri incelendiğinde köyde buğday, arpa, burçak yetiştirildiği görülmektedir. Tabloya bakıldığında 1 numaralı hanedeki Hatipoğlu Ali'nin,¹²² 6 numaralı hane sahibi Hatipoğlu Halil'in¹²³, 17 numaralı hane sahibi İmamoğlu Hafız İbrahim'in¹²⁴ herhangi bir tahıl ürünü ekmediği görülmüştür.

Köyde en fazla buğdayı olan 2 numaralı hane sahibi Kara Süleymanoğlu Ahmed'tir. 24 kile buğdayı vardır. Yıllık üretilen buğday ise 192 kiledir.¹²⁵ En az buğdayı olan ise üçer kileye sahip olan 9.hanedeki Hatipoğlu Bekir¹²⁶ ve 12 numaralı hanedeki Arapoğlu Kara Ahmed'tir. Bu hanelerin yıllık buğday miktarı 24 kiledir.¹²⁷ En fazla arpa on beşer kile ile 9 numaralı hane sahibi Hatipoğlu Bekir ile 18. hane sahibi Kara Hüseyinoğlu Hasan'a aittir. Bu hane sahiplerinin yıllık ürettikleri arpa miktarı 120kiledir.¹²⁸ Yine tabloya baktığımızda 9 numaralı hanenin 1 kile burçağı vardır.Yıllık üretilen miktar ise 8 kiledir. 10 numaralı hanedeki Yetim Ahmedoğlu Ahmed'in 1.5 kile burçağı bulunmaktadır. Yıllık üretilen burçak miktarı 12 kiledir. 15 numaralı hane sahibi Koca Hüseyinoğlu Ahmed'in 4 kile burçağı vardır. Yıllık 32 kileburçak üretildiğini söyleyebiliriz.

16 numaralı hane sahibi Karagözoğlu Mehmed ise ektiği tahıl ürünü olan burçaktan belli bir gelir elde etmiştir fakat kaç kile olduğu belirtilmemiştir.¹²⁹

Buna göre Kozluca (Musa) köyünde aşar vergisi olarak belirlenen buğday miktarı 211 kile, arpa 100 kile ve burçak 6.5 kiledir. Aşar olarak verilen miktarı 8 ile çarptığımızda köyde bir yılda 1.688 kile buğday, 800 kile arpa ve 52 kileburçak üretilmektedir. Böylece köyde en fazla üretilen tahıl ürünü buğday, en az üretilen ise burçak olduğu görülmektedir.

¹²²BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.2.

¹²³BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.4.

¹²⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.9.

¹²⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.2.

¹²⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.5.

¹²⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.6.

¹²⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.9.

¹²⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.8.

Tablo 2.25: Saray Köyü Hane Sahiplerinin Tahıl Ürünü Kayıtları (Kile Olarak)

Hane/ No	Hane Sahibi	Buğday (Hinta)	Arpa (Şa'ir)	Toplam
1/1	Kızılbaşoğlu Ahmed	96	24	120
2/2	Yurdoğlu Kara İbrahim	56	8	64
3/4	Emeksizozlu Deli Mehmed	88	32	120
4/7	Emeksizozlu Ahmed	96	40	136
6/13	Koca Süleymanoğlu Mehmed	160	40	200
7/15	Belioğlu Halil	72	16	88
8/16	Tezkerecioğlu Topal Veli	56	16	72
	Toplam	624	176	800

Saray Köyü tahıl ürünleri kayıtları incelendiğinde köyde buğday ve arpa ekildiği görülmektedir.

1 numaralı hane sahibi Kızılbaşoğlu Ahmed'in 12 kile buğday, 3 kile arpası vardır. Bir yılda 96 kile buğday, 24 kile arpa üretmektedir. 2 numaralı hane sahibinin 7 kile buğday, 1 kile arpası vardır. Bundan bir yılda 56 kile buğday, 8 kile arpa üretilmektedir. 3 numaralı hane sahibi Emeksizozlu Deli Mehmed'in ise 11 kile buğdayı, 4 kile arpası bulunmaktadır. Hane sahibi bir yılda 88 kilebuğday ve 32 kile arpa üretmektedir.¹³⁰

4 numaralı hane sahibi Emeksizozlu Ahmed'in 12 kile buğdayı, 5 kile arpası vardır. Yıllık ise 96 kile buğday, 40 kile arpa elde etmektedir. 6 numaralı hane sahibi Koca Süleymanoğlu Mehmed'in 20 kile buğday, 5 kile arpası vardır. Yıllık ise 160 kile buğday, 40 kile arpa üretmektedir.¹³¹

7 numaralı hanedeki Belioğlu Halil'in 9 kile buğday,2 kile arpası vardır. Yıllık ise 72 kile buğday, 16 kile arpa üretilmektedir. 8 numaralı hane sahibi Tezkerecioğlu Topal Veli'nin 7 kile buğdayı, 2 kile arpası mevcuttur. Buradan bir yılda 56 kile buğday, 16 kile arpa elde etmektedir.¹³²

Böylece Saray köyünde aşar vergisi olarak belirlenen buğday miktarı toplamı 78 kile, arpa miktarı 22 kiledir. Köyde bir yılda 624 kile buğday, 176 kile arpa üretildiğini söylemek mümkündür. Köyde en fazla tahıl üreten hane 6 numaralı hane

¹³⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.2.

¹³¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

¹³²BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

sahibi Koca Süleymanoğlu Mehmed'tir. En az ise 2 numaralı hane sahibi Yurdoğlu Kara İbrahim'dir. Belgeleri incelediğimizde 5 numaralı hanedeki Arap Mehmed'in ektiği herhangi bir tahıl ürünü bulunmamaktadır.

Tablo 2.26: Abaş Köyü Hane Sahiplerinin Tahıl Ürünü Kayıtları (Kile Olarak)

Hane/ No	Hane Sahibi	Buğday (Hinta)	Arpa (Şa'ir)	Toplam
1/1	Kara Dedeoğlu Mustafa	120	36	156
2/2	Kara Mustafaoğlu İbrahim	120	44	164
3/5	Bozoğlanoğlu Hamit	100	24	124
4/7	Bozoğlanoğlu Mehmed	88	36	124
5/9	Bozoğlanoğlu Molla Musa	104	44	148
6/11	Cimoğlu İbrahim	96	64	160
7/14	Kara Hasanoğlu Ali	104	32	136
8/16	Gülistanoğlu Mehmed	88	40	128
9/22	Gülistanoğlu Hasan	48	24	72
10/23	İlyasoğlu Halil	72	32	104
11/26	Abdülganiyoğlu Mustafa	84	24	108
12/27	Borazanoğlu Ahmed	120	44	164
13/30	Devrezadeoğlu İbrahim	48	24	72
14/33	Devrezadeoğlu Abdullah	48	16	64
15/35	Mercanoğlu Ahmed	80	36	116
16/38	Türkmenoğlu Ömer	80	40	120
17/41	Türkmenoğlu Halil	88	32	120
18/45	Ediklioğlu Mehmed	40	32	72
19/48	Mercanoğlu Ali	16	0	16
20/49	İmam Damadı Süleyman	24	0	24
21/-	Bozoğlanoğlu İsmail	24	-	24
	Toplam	1.592	624	2.216

Abaş köyü tahıl ürünleri kayıtlarını incelediğimizde köyde buğday ve arpa ekimi yapıldığı görülmektedir. İncelediğimiz bütün köylerde yaptığımız gibi Abaş köyü yetiştirilen ürünlerin miktarı hesaplanırken o yıl aşar olarak verilen miktarın 8 katı bir yılda yetiştirilmiş kabul edilerek tabloya yerleştirilmiştir. Köyde bazı hanelerin tahıl ürünlerini miri, gümüş zaviyesi ve mesci zaviyesi olarak üretildiği görülmektedir.

Köyde en fazla yetiştirilen tarım ürünü buğdaydır. Köyde toplamda 199 kilebulunan buğdaydan bir yılda elde edilen miktar 1.592 kiledir.

Haneler arasında en fazla buğday üreten 1 numaralı hanedeki Kara Dedeoğlu Mustafa, 2 numaralı hanedeki Kara Mustafaoğlu İbrahim¹³³ ve 12 numaralı hanede

¹³³BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.2.

bulunan Borazanoğlu Ahmed'tir.¹³⁴ 1, 2 ve 12 numaralı hane sahiplerinin 15 kile ürettikleri buğdaydan yıllık elde ettikleri toplam buğday miktarı 120 kiledir.

Köyde en az buğdayı olan hane sahibi ise 19 numaralı hane sahibi Mercanoğlu Ali'dir. 2 kile buğdayı olan hane sahibinin yıllık ürettiği buğday miktarı 16 kiledir.¹³⁵ İkinci en az buğdayı olan haneler ise 20 numaralı hanede ikamet eden İmam Damadı Süleyman ve 21 numaralı hanede ikamet eden Bozoğlanoğlu İsmail'dir. Hane sahiplerinin 3 kile buğdayı bulunmaktadır. Yıllık elde edilen toplam buğday miktarı 24 kiledir.¹³⁶

Abaş köyünde toplam üretilen arpa miktarı 77,5 kiledir. Buna göre bir yılda 624 kile arpa üretilmektedir. En fazla arpa üreten hane sahibi 6 numaralı hane sahibi Cimoğlu İbrahim'dir. 7.5 kile arpası bulunan hane sahibinin yıllık ürettiği toplam arpa miktarı 64 kiledir.¹³⁷ 14 numaralı hanede ikamet eden Devrezade Abdullah ise köyde en az arpası bulunan hane sahibidir. 2 kile arpası olan hane sahibinin yıllık ürettiği arpa miktarının 16 kile olduğunu söyleyebiliriz.¹³⁸ Ayrıca tabloda da görüldüğü gibi 19 numaralı hanede ikamet eden Mercanoğlu Ali¹³⁹, 20 numaralı hanede ikamet eden İmam Damadı Süleyman ve 21 numaralı hanede ikamet eden Bozoğlanoğlu İsmail'in arpa yetiştirmediği anlaşılmaktadır.¹⁴⁰

Köyde yetiştirilen tahıl ürünlerini genel olarak değerlendirdiğimizde en fazla tahıla sahip olan hane 2 numaralı hanedir. Kara Mustafaoğlu İbrahim'in yıllık ürettiği tahıl miktarı toplamda 164 kiledir.¹⁴¹ En az tahıla sahip olan hane ise 19 numaralı hanedir. Hane sahibi Mercanoğlu Ali'nin yıllık ürettiği tahıl miktarı 16 kiledir.¹⁴² Köyde toplamda 2.216 kile tahıl mevcuttur.

¹³⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.6.

¹³⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.8.

¹³⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.9.

¹³⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.4.

¹³⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.7.

¹³⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.8.

¹⁴⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.9.

¹⁴¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.2.

¹⁴²BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.8.

Tablo 2.27: Emrez Köyü Hane Sahiplerinin Tahıl Ürünü Kayıtları (Kile Olarak)

Hane/ No	Hane Sahibi	Buğday (Hinta)	Arpa (Şa'ir)	Toplam
1/1	Kara Osmanoğlu Kara Ömer	288	132	420
2/2	Takakoğlu Ali	96	72	168
3/24	Tokmakoğlu Hüseyin	160	64	224
4/27	İmamoğlu İsmail	212	60	272
5/33	İmamoğlu Abdullah	128	96	224
6/37	Dedeoğlu Hacı Osman	160	96	256
7/44	Dedeoğlu Ali	24	16	40
9/47	Delioğlu İbrahim	80	52	132
10/48	Demircioğlu Mustafa	80	40	120
11/59	Tataroğlu Ahmed	120	48	168
12/63	Turaloğlu Hüseyin	96	32	128
13/65	İslamoğlu Hasan	104	52	156
14/68	İslamoğlu İsmail	56	44	100
15/71	İslamoğlu Ahmed	24	16	40
16/73	Soğancıoğlu Memiş	192	68	260
17/78	Bayramoğlu İsmail	40	56	96
18/81	Bayramoğlu İbrahim	64	48	112
19/85	Koca Haliloğlu Süleyman	64	56	120
20/88	Koca Haliloğlu Ömer	96	56	152
21/90	Hatipoğlu Mehmed	40	24	64
22/93	Hatipoğlu İbrahim	120	48	168
23/97	Bayramoğlu Halil	16	8	24
24/98	Yörükoğlu Mehmed	112	48	160
25/101	Kıloğlu Mustafa	32	16	48
26/103	Dedeoğlu Abdullah	80	28	108
27/105	Emiroğlu Emir Hasan	112	52	164
28/110	Kabakçioğlu İbrahim	64	48	112
29/119	Süleymanoğlu Ahmed	72	48	120
30/122	Ahmedoğlu İbrahim	48	32	80
32/124	Bayramoğlu Ahmed	104	32	136
-/-	Kabakçioğlu İbrahim'in diğer oğlu Mehmed	40	40	80
	Toplam	2.924	1.528	4.452

Emrez köyü tarım ürünleri kayıtlarını incelediğimizde köyde buğday ve arpa yetiştiriciliği yapıldığı anlaşılmaktadır. Köyde bazı hanenin tahıl ürünlerini miri ve vakfi mevzana olarak verildiği görülmektedir. En fazla yetiştirilen tahıl ürünü ise buğdaydır. Köyde yetiştirilen toplam buğday miktarı 365.5kile, bundan bir yılda üretilen toplam buğday miktarı 2,24 kiledir.

Emrez köyünde en fazla buğdayı bulunan şahıs 1 numaralı hanede ikamet eden Kara Osmanoğlu Kara Ömer'dir.Hane sahibinin yıllık elde ettiği buğday miktarı 288

kiledir.¹⁴³ İkinci en fazla buğdayı bulunan hane sahibi ise 4 numaralı hanedeki İmamoğlu İsmail'dir. Şahsın toplam buğday miktarı 212 kiledir.¹⁴⁴

Haneler arasında en az buğdayı olan hane ise 23 numaralı hanedir. Hane sahibi Bayramoğlu Halil'in toplam 16 kile buğdayı bulunmaktadır.¹⁴⁵

Emrez köyünde toplam arpa miktarı 191 kiledir. O yıl 8 katı yetiştirildiği kabul edilirse bir yılda üretilen arpa miktarı toplamda 1.924 kiledir. Köyde en fazla arpası bulunan 1 numaralı hane sahibi Kara Osmanoğlu Kara Ömer'dir. Toplamda 132 kile arpası bulunmaktadır.¹⁴⁶ En az arpası olan şahıs ise 23 numaralı hane sahibi Bayramoğlu Halil'dir. Hane sahibinin elde ettiği buğday miktarı toplamda 8 kiledir.¹⁴⁷

Emrez köyü hane sahiplerinin tahıl ürünleri kayıtlarına genel olarak bakacak olursak, köyde en fazla tahıl ürününe sahip olan hane 1 numaralı hanedir. Kara Osmanoğlu Kara Ömer'in 288 kile buğdayı, 132 kile arpası olmak üzere toplamda 420 kile tahıl ürünü bulunmaktadır.¹⁴⁸

En az tahıl ürünü olan hane ise 23 numaralı hanedir. Bayramoğlu Halil'in 16 kile buğdayı, 8 kile arpası olmak üzere toplamda 24 kile tahıl ürünü bulunmaktadır.¹⁴⁹

Emrez köyü hane sahiplerinin tahıl ürünleri kayıtları (kile olarak) tablosunda buğday (hınta) ve arpa (şa'ir) olarak gösterilmiş olup, tahıl ürünü bulunmayan hane sahiplerine tabloda yer verilmemiştir. Buna göre köyde 8 numarada ikamet eden hane sahibi Sadioğlu Hüseyin'in herhangi bir tahıl ürünü bulunmadığından tabloda yer verilmemiştir.¹⁵⁰ Bundan başka köyde 31 numaralı hanede ikamet eden Koca Hasanoğlu Ali'nin¹⁵¹, yine Kabakçioğlu İbrahim'in oğlu Ali, Karaömeroğlu Ali¹⁵², Kara Ömer'in diğer oğlu Osman, 1 numaralı Hanede Kara Ömer'in oğlu İbiş'in Zevcesinin, 1 numaralı hanedeki Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesinin¹⁵³, Kütahya'da Meydan Mahallesi sakinlerinden Çalanoğlu kerimesi Emine Hatun'un, Kütahya'da

¹⁴³BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.2.

¹⁴⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.3.

¹⁴⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.9.

¹⁴⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.2.

¹⁴⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.9.

¹⁴⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.2.

¹⁴⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.9.

¹⁵⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.4.

¹⁵¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.12.

¹⁵²BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.13.

¹⁵³BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.14.

Balıklı Mahallesi sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağa'nın zevcesi Azime Hatun'un, Kütahya'da Hacı İbrahim Mahallesi'nden Rıfat Molla'nın¹⁵⁴ incelediğimiz temettuat defterlerinde herhangi bir tahıl ürünü kaydına rastlanmamaktadır. Bu sebeple saydığımız bu hane sahiplerine tabloda yer verilmemiştir.

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Emrez köyünde 2.924 kile buğday ve 1.528 kile arpa olmak üzere toplamda 4.452 kile tahıl ürünü kaydı bulunmaktadır.

2.7. HAYVANCILIK FAALİYETLERİ

Osmanlı toplumunda kırsal kesimlerde hayvan yetiştiriciliği en önemli zirai faaliyetler arasında yer almaktadır. Bu bölgelerde hayvanlar ziraatla uğraşanların taşıma, çift sürme, gübre ihtiyacını karşılama, harman dövme işlerini görmektedir. Aynı zamanda insanların yağ, süt, peynir gibi hayvansal ürün ihtiyaçları karşılanmaktadır. Anadolu'nun iklim ve ziraat şartları hayvancılığın daha çok ziraata bağlı olarak yapılmasını gerektirmektedir. Şehir ve kasabalarda birçok aile kendi günlük süt ve süt ürünleri ihtiyacını karşılamak için sağmal koyun ve keçi beslemektedir. At, katır, deve, manda, öküz hem binek, hem taşıma hemde çekim aracı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca hayvanlar savaş lojistiği açısından ayrı bir öneme sahiptir.¹⁵⁵

Temettuat kayıtları tutulan hayvanların özellikleri, sayıları ve gelirleri tek tek belirtilmiştir. Böylece hane ve köylerde hangi hayvanların beslenip yetiştirildiği, yapılan iş ve bu işten elde edilen gelirin kayıtları ile vergi oranlarını tespit etmek mümkündür. Vergi tespitinin yanında bölgesel hayvan yetiştiriciliği ve yaygınlığını tespit etmek de mümkündür.¹⁵⁶

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinde hem büyükbaş hem küçükbaş hem de yük ve binek hayvan mevcuttur.

2.7.1. Küçükbaş Hayvancılık

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerindeki

¹⁵⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.15.

¹⁵⁵ Kolay, a.g.m., s.148.

¹⁵⁶ Ballı, a.g.t., s.30.

hayvancılık faaliyetlerini incelediğimizde köylerde küçükbaş hayvan olarak sağman koyun, sağman keçi, oğlak, kuzu, yoz hayvan, erkek hayvan, keçi gibi hayvanlar yetiştirildiği görülmektedir.

Tablo 2.28: Bayat Köyü Küçükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman Koyun	Sağman Keçi	Oğlak	Kuzu	Yoz Hayvan	Erkek Hayvan	Yoz Koyun	Toplam
1/1	Himmetoğlu Ali	20	40	40	20	35	35	-	190
2/6	Ali Kethüdaoğlu Hüseyin	-	5	-	-	4	2	-	11
4/16	Aşçıoğlu Osman	9	-	10	6	8	-	-	33
5/19	Aşçıoğlu Ahmed	3	2	2	3	-	-	-	10
7/26	Köseoğlu Koca Osman	5	-	-	5	-	-	2	12
11/37	Aşçıoğlu Mustafa	5	1	-	-	5	4	-	15
	Toplam	42	48	52	34	52	41	2	271

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterine göre Bayat köyünde hayvancılık faaliyetlerine baktığımızda köyde küçükbaş olarak sağman koyun, sağman keçi, oğlak, kuzu, yoz hayvan, erkek hayvan ve yoz koyun yetiştirilmektedir.

Bayat köyünde toplamda 271 küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Bunların 42 tanesi sağman koyun, 48 adedi sağman keçi, 52'si oğlak, 34'ü kuzu, 52 tanesi yoz hayvan, 41 tanesi erkek hayvan, 2 adedi ise yoz koyundur.

Köyde en fazla küçükbaş hayvana sahip hane 190 adet ile 1 numaralı hane sahibi Himmetoğlu Ali'dir.¹⁵⁷ Bunların 20'si sağman koyun, 40'ı sağman keçi, 40'ı oğlak, 20'si kuzu, 35'i yoz hayvan, 35'i erkek hayvandır.

4 numaralı hanede bulunan Aşçıoğlu Osman'ın deftere kaydedilen küçükbaş hayvan bilgilerinde dikkatimizi çeken sağman keçiden senelik hasılat elde ettiği halde hayvan adedinin defterde belirtilmemesidir.¹⁵⁸

¹⁵⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.2.

¹⁵⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.3.

5 numaralı hanedeki Aşçıoğlu Ahmed ise 10 adet ile en az küçükbaşı olan hane sahibidir.¹⁵⁹

Bayat köyünde toplamda 6 hanenin küçükbaş hayvanı bulunurken, 5 hanenin küçükbaş hayvanı bulunmamaktadır. Tabloda sadece küçükbaş hayvan sahipleri belirtilirken, küçükbaş hayvanı olmayanlar ise tabloda yer almamaktadır.

Tablo 2.29: Kozluca (Musa) Köyü Küçükbaş hayvan bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman Koyun	Sağman Keçi	Yoz Hayvan	Erkek Hayvan	Dölsüz Keçi	Toplam
2/2	Kara Süleymanoğlu Ahmed	6	10	8	-	-	24
4/8	Kara Süleymanoğlu Ömer	20	30	7	5	11	73
11/31	Sarı Ahmedoğlu Mehmet Ali	5	3	22	-	-	30
13/37	Kara Ahmedoğlu Ali	-	2	-	-	-	2
14/39	Kadiroğlu oğlu Yakup	12	15	5	-	-	32
	Toplam	43	60	42	5	11	161

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca (Musa) köyünün hayvancılık faaliyetleri incelendiğinde 18 hanelik Kozluca (Musa) köyünde küçükbaş olarak sağman koyun, sağman keçi, yoz hayvan, erkek hayvan, dölsüz keçi türleri bulunmaktadır.

Kozluca (Musa) köyünde toplamda 161 adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Bu hayvanlardan 43 tanesi sağman koyun, 60 tanesi sağman keçi, 42'si yoz hayvan, 5'i erkek hayvan ve 11 adedi dölsüz keçidir.

4 numaralı hanedeki Süleymanoğlu Ömer köyde en çok küçükbaş hayvanı olan hane sahibidir. Toplamda 73 adet küçükbaşı bulunmaktadır.¹⁶⁰ Bunların 20'si sağman koyun, 30'u sağman keçi, 7'si yoz hayvan, 5'i erkek hayvan, 11'i dölsüz keçidir. En az küçükbaş hayvana sahip hane sahibi ise 2 adet sağman keçisi olan 13 numaralı hanedeki Kara Ahmedoğlu Ali'dir.¹⁶¹

¹⁵⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.4.

¹⁶⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.3.

¹⁶¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.7.

Kozluca (Musa) köyünde 2, 4, 11, 13 ve 14 numaralı hane sahiplerinin küçükbaş hayvanı bulunmaktadır. Geriye kalan haneler küçükbaş hayvana sahip değildir. Tabloda küçükbaş hayvan sahipleri belirtilmiş olup, küçükbaş hayvanı olmayanlar tabloda yer almamıştır.

Tablo 2.30: Saray Köyü Küçükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane/ No	Hane Sahibi	Sağman Keçi	Dölsüz Koyun	Toplam
7/15	Belioğlu Halil	1	-	1
-/-	Akçeşhirlioğlu Molla Ahmed	-	1	1
	Toplam	1	1	2

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Saray köyünde hayvancılık faaliyetleri incelediğimizde köyde küçükbaş olarak sadece sağman keçi ve dölsüz koyun bulunmaktadır.

Saray köyünde 1 adet sağman keçiye sahip olan hane sahibi 7 numaralı hanedeki Belioğlu Halil'dir. Defterde hane ve numarası kayıtlı bulunmayan Akçeşhirlioğlu Molla Ahmed'in ise 1 adet dölsüz koyunu bulunmaktadır.¹⁶²

Köyde sadece 2 hanenin küçükbaş hayvanı bulunurken, diğer hanelerin küçükbaş hayvanı bulunmamaktadır. Tabloda küçükbaş hayvan sahipleri belirtilmiş olup, küçükbaş hayvanı olmayan hane sahipleri tabloda yer almamıştır.

¹⁶²BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

Tablo 2.31: Abaş Köyü Küçükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman Koyun	Sağman Keçi	Erkek Hayvan	Yoz Hayvan	Kuzu	Oğlak	Dölsüz Keçi	Toplam
1/1	Kara Dedeoğlu Mustafa	11	5	4	4	11	5	-	40
2/2	Kara Mustafaoğlu İbrahim	4	4	6	16	3	3	-	36
3/5	Bozoğlan oğlu Hamit	14	2	-	12	14	2	-	44
4/7	Bozoğlan oğlu Mehmed	-	12	-	10	13	12	-	47
5/9	Bozoğlan oğlu Molla Musa	-	5	-	-	-	5	-	10
8/16	Gülistanoğlu Mehmed	-	3	-	7	-	3	-	13
10/23	İlyasoğlu Halil	11	23	12	-	-	-	-	46
12/27	Borozanoğlu Ahmed	2	8	-	3	2	8	-	23
15/35	Mercanoğlu Ahmed	3	-	-	3	3	-	-	9
16/38	Türkmenoğlu Ömer	-	7	-	1	-	7	-	15
17/41	Türkmenoğlu Halil	-	-	-	-	-	-	2	2
21/-	Bozoğlan oğlu İsmail	1	-	-	-	-	-	-	1
	Toplam	46	69	22	56	46	45	2	286

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Abaş köyündeki hayvancılık faaliyetlerini incelediğimizde 21 hanelik köyde küçükbaş olarak sağman koyun, sağman keçi, erkek hayvan, yoz hayvan, kuzu, oğlak ve dölsüz keçi bulunmaktadır.

Abaş köyünde toplamda 286 küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Bunlardan 46'sı sağman koyun, 69'u sağman keçi, 22'si erkek hayvan, 56'sı yoz hayvan, 46'sı kuzu, 45'i oğlak ve 2'si dölsüz keçidir.

Köyde 47 adet ile 4 numaralı hane sahibi Bozoğlan oğlu Mehmed'in en çok küçükbaş hayvana sahip olduğu görülmektedir.¹⁶³

¹⁶³BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.3.

1 adet sağman koyunu bulunan 21 numaralı hane sahibi Bozoğlan oğlu İsmail ise en az küçükbaşta sahip hane sahibidir.¹⁶⁴

Abaş köyü küçükbaş hayvan bilgilerinin bulunduğu tabloya baktığımızda 12 hanenin küçükbaş hayvanı olduğu görülmektedir. Geriye kalan 9 hanenin küçükbaş hayvanı bulunmamaktadır. Tabloda sadece küçükbaş hayvan sahipleri yer almıştır, diğerlerine yer verilmemiştir.

Tablo 2.32: Emrez Köyü Küçükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman Koyun	Sağman Keçi	Erkek Hayvan	Yoz Hayvan	Kuzu	Oğlak	Dölsüz Keçi	Dölsüz Koyun	Yoz Koyun	Toplam
1/1	Kara Osmanoğlu Kara Ömer	38	47	20	59	38	49	2	-	-	253
2/21	Takakoğlu Ali	19	4	18	18	19	40	-	1	-	119
3/24	Tokmakoğlu Hüseyin	13	-	5	-	13	-	-	-	7	38
4/27	İmamoğlu İsmail	3	17	-	15	3	17	-	-	-	55
5/33	İmamoğlu Abdullah	11	15	-	18	11	15	-	-	-	70
6/37	Dedeoğlu Hacı Osman	47	74	28	54	47	74	-	-	-	324
7/44	Dedeoğlu Ali	5	12	6	15	5	12	-	-	-	55
10/48	Demircioğlu Mustafa	3	3	5	3	3	3	-	-	-	20
12/63	Turaloğlu Hüseyin	-	5	-	3	-	-	-	-	-	8
16/73	Soğancıoğlu Memiş	6	10	-	9	9	1	-	-	-	35
22/93	Hatipoğlu İbrahim	-	-	4	5	6	5	-	-	-	20
23/97	Bayramoğlu Halil	-	-	15	-	-	-	-	-	-	15
24/98	Yörükoğlu Mehmed	6	-	-	3	6	-	-	-	-	15
25/101	Kıloğlu Mustafa	7	4	-	5	-	4	-	-	-	20
26/103	Dedeoğlu Abdullah	7	7	2	6	7	7	-	-	-	36
28/110	Kabakçıoğlu İbrahim	-	4	-	4	-	-	-	-	-	8
-/-	Kara Ömeroğlu Ali	8	12	1	5	8	12	-	-	-	46
-/-	Kara Ömer'in diğer oğlu Osman	5	6	-	9	5	6	-	-	-	31
-/-	1.Hanedeki Kara Ömer'in oğlu İbiş'in Zevcesi	6	8	4	-	-	-	-	-	-	18

¹⁶⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.9.

Tablo 2.32: (devam) Emrez Köyü Küçükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman Koyun	Sağman Keçi	Erkek Hayvan	Yoz Hayvan	Kuzu	Oğlak	Dölsüz Keçi	Dölsüz Koyun	Yoz Koyun	Toplam
-/-	1.Hanedeki Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesi	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4
-/-	Kütahya'da Meydan Mahallesi Sakinlerinden Çalanoglu Kerimesi Emine Hatun	3	10	-	6	3	10	-	-	-	32
-/-	Kütahya'da Balıklı Mahallesi Sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağa'nın Zevcesi Azime Hatun	-	10	-	4	-	10	-	-	-	24
-/-	Kütahya'da Hacı İbrahim Mahallesinden Rifat Molla	22	24	-	19	-	-	-	-	-	65
	Toplam	213	272	108	260	183	265	2	1	7	1311

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Emrez köyündeki hayvancılık faaliyetleri incelendiğinde köyde küçükbaş hayvan olarak sağman koyun, sağman keçi, erkek hayvan, yoz hayvan, kuzu,oğlak, dölsüz keçi, dölsüz koyun ve yoz koyun türleri bulunmaktadır.

İncelediğimiz köyler arasında hane sayısı en çok olan Emrez köyünde yetiştirilen küçükbaş hayvan sayısının da diğer köylere göre daha çok olduğu görülmektedir. Emrez köyünde toplamda 1311 adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Bu küçükbaşların 213'ü sağman koyun, 272'si sağman keçi, 108'i erkek hayvan, 260 tanesi yoz hayvan, 183'ü kuzu, 265'i oğlak, 2'si dölsüz keçi, 1 adedi dölsüz koyun ve 7'si yoz koyundur.

Köyde en fazla küçükbaş hayvanı olan kişi 6 numaralı hane sahibi Dedeoğlu Hacı Osman'dır. Toplamda 324 adet küçükbaş bulunmaktadır.¹⁶⁵

¹⁶⁵ BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.4.

253 adet ile 1 numaralı hanedeki Kara Osmanoğlu Kara Ömer ise en fazla küçükbaş hayvana sahip hane sahipleri arasında ikinci sırada gelir.¹⁶⁶

4 adet sağman koyun ile 1 numaralı hanedeki Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesi köyde en az küçükbaş hayvanı olan hane sahibidir.¹⁶⁷

Emrez köyünde toplamda 23 hanenin küçükbaş hayvanı bulunurken diğerlerinin küçükbaş hayvanı bulunmamaktadır. Küçükbaş hayvanı olan haneler tabloda belirtilmiştir. Küçükbaş hayvan olmayanlar tabloda yer almamaktadır.

2.7.2. Büyükbaş Hayvancılık

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinde büyükbaş hayvancılık faaliyetleri incelendiğinde köyde sağman inek, karasığır danası, düvesi ve öküzü, manda, tosun gibi büyükbaş hayvanların yetiştirildiği görölmektedir.

Köyde bulunan büyükbaş hayvanlar cinsleri, renkleri, sağman veya kısır oluşları ayrı ayrı bir şekilde belirtilmektedir. Bazı hayvanların ise nitelikleri belirtilmeden isimlerinin yazılması kâfi görölmüştür. Büyükbaş hayvanlardan genel olarak arazilerin sürölmesi işinde yararlanılmış ve aynı zamanda et, süt olarak da faydalanılmıştır.

¹⁶⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.2.

¹⁶⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.14.

Tablo 2.33: Bayat Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman İnek	Dölsüz (Kısır) İnek	Karasığır Danası	Karasığır Düvesi	Karasığır Öküzü	Karasığır Düvesi le Sıpası	Dana	Erkek Dana	Bir Başlı Karasığır Öküzü	Toplam
1/1	Himmetoğlu Ali	4	1	2	3	4	-	-	-	-	14
2/6	Ali Kethüdaoğlu Hüseyin	3	1	2	1	5	-	-	-	-	12
3/11	Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed	2	1	1	1	4	-	-	-	-	9
4/16	Aşçıoğlu Osman	2	2	1	-	2	2	-	-	-	9
5/19	Aşçıoğlu Ahmed	2	2	1	1	2	-	-	-	-	8
623	Solakoğlu Ömer	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
7/26	Köseoğlu Koca Osman	1	3	-	-	3	-	-	1	-	8
8/28	Kasapoğlu İsmail	1	-	-	-	2	-	-	-	1	4
9/31	Muslihiddinoğlu Hasan	1	-	-	2	2	-	1	1	-	7
10/36	Muslihiddinoğlu Süleyman	-	1	-	-	2	-	-	2	-	5
11/37	Aşçıoğlu Mustafa	2	1	3	1	4	-	-	-	-	11
	Toplam	18	12	10	9	32	2	1	4	1	89

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat köyünde toplam 11 hane bulunmaktadır ve hanelerin hepsinde büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Tabloya baktığımızda Bayat köyünde toplamda 89 adet büyükbaş hayvan olduğu görülmektedir. Bunların 18'i sağman inek, 12'si dölsüz (kısır) inek, 10 tanesi karasığır danası, 9 tanesi karasığır düvesi, 32'si karasığır öküzü, 2'si karasığır düvesi ile sıpası, 1 tanesi dana, 4'ü erkek dana ve 1 adedi de bir başlı karasığır öküzüdür.

Köyde en fazla büyükbaş hayvana sahip olan şahıs 1. hanedeki Himmetoğlu Ali'dir. 4'ü sağman inek, 1'i dölsüz (kısır) inek, 2'si karasığır danası, 3'ü karasığır düvesi ve 4'ü karasığır öküzü olmak üzere toplam 14 adet büyükbaş hayvanı bulunmaktadır.¹⁶⁸

Sadece 2 adet karasığır öküzü olan 6. hane sahibi Solakoğlu Ömer ise köyde en az büyükbaş olan şahıstır.¹⁶⁹

Defterler incelendiğinde 5 numaralı hane sahibi Aşçıoğlu Ahmed'in 1 adet karasığır düvesinden iki senede vereceği hasılat şeklinde kayıt olduğu fakat ne kadar

¹⁶⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.2.

¹⁶⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.4.

hasılat elde edeceğinin belirtilmediği görülmektedir.¹⁷⁰ Yine aynı şekilde 9 numaralı hanedeki Muslihiddinoğlu Hasan'ın da 2 adet karasığır düvesinden iki senede elde edeceği hasılat belirtilmemiştir.¹⁷¹

Genel olarak baktığımızda Bayat köyünde en fazla yetiştirilen büyükbaş hayvanın 32 adet ile karasığır öküzü olduğu tabloda da görülmektedir.

Tablo 2.34: Kozluca (Musa) Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman İnek	Dölsüz (Kısır) İnek	Karasığır Danası	Karasığır Düvesi	Karasığır Öküzü	Erkek Dana	Erkek Manda	Sağman Mande	Tosun	Toplam
2/2	Kara Süleymanoğlu Ahmed	-	-	1	1	4	1	1	1	-	9
3/3	Kara Süleymanoğlu İsmail	2	3	5	3	4	-	-	-	-	17
4/8	Kara Süleymanoğlu Ömer	1	2	3	2	4	-	-	-	-	12
5/13	Hatipoğlu Hasan	13	7	13	2	4	-	-	-	-	39
7/19	Göcekoğlu Ömer	2	1	2	1	4	-	-	-	-	10
8/24	Arapoğlu İsmail	1	-	2	1	3	-	-	-	-	7
9/26	Hatipoğlu Bekir	3	-	1	-	2	-	-	-	-	6
10/27	Yetim Ahmedoğlu Ahmed	2	1	1	2	4	-	-	-	-	10
11/31	Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali	2	1	-	-	4	-	-	-	3	10
12/36	Arapoğlu Kara Mehmed	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
13/37	Kara Ahmedoğlu Ali	1	1	-	-	2	-	-	-	-	4
14/39	Kadiroğlu oğlu Yakup	2	-	2	-	2	-	-	-	-	6
15/43	Koca Hüseyinoğlu Ahmed	2	2	1	1	-	-	-	-	-	6
16/47	Karagözoğlu Mehmed	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
18/50	Kara Hüseyinoğlu Hasan	2	1	-	-	2	-	-	-	-	5
	Toplam	33	19	31	13	43	1	1	1	3	145

İncelediğimiz temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı 18 haneli Kozluca (Musa) köyünde 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 ve 18 nolu hanelerde büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yapıldığı görülmektedir.

¹⁷⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.4.

¹⁷¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.5.

Yukarıda Kozluca (Musa) köyü büyükbaş hayvan bilgilerinin yer aldığı tabloya baktığımızda toplamda 145 büyükbaş hayvan olduğu görülmektedir. Bunların 33'ü sağman inek, 19'ü dölsüz (kısır) inek, 31'i karasığır danası, 13'ü karasığır düvesi, 43'ü karasığır öküzü, birer tane erkek dana, erkek manda, sağman manda ve 3'ü tosundur. 43 adet ile karasığır öküzü köyde en çok yetiştirilen büyükbaş hayvan türüdür.

5 nolu hanedeki Hatipoğlu Hasan 39 adet ile köyde en fazla büyükbaş hayvanı olan hane sahibidir.¹⁷² En az büyükbaş hayvana sahip olan hane ise 16 numaralı hanedeki Karagözoğlu Mehmed'dir. 2 adet karasığır öküzü bulunmaktadır.¹⁷³

Kozluca (Musa) köyü büyükbaş hayvan bilgilerinin yer aldığı tabloda sadece büyükbaş hayvan olan haneler gösterilmiş olup, büyükbaş hayvanı olmayan hanelere yer verilmemiştir.

Tablo 2.35: Saray Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman İnek	Karasığır Öküzü	Dölsüz (Kısır) İnek	Dana	Tosun	Erkek Dana	Düve	Toplam
1/1	Kızılbaşoğlu Ahmed	-	2	-	-	-	-	1	3
2/2	Yurtoğlu Kara İbrahim	1	2	1	3	-	-	-	7
3/4	Emeksizozlu Deli Mehmed	-	2	1	-	-	-	1	4
4/7	Emeksizozlu Ahmed	1	2	1	-	-	-	2	6
6/13	Kara Süleymanoğlu Mehmed	2	2	3	-	4	-	4	15
7/15	Belioğlu Halil	3	2	1	-	-	-	3	9
-/-	Akçeşehirlioğlu Molla Ahmed	-	-	1	-	-	1	-	2
	Toplam	7	12	8	3	4	1	11	46

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Saray köyü büyükbaş hayvancılık faaliyetleri incelediğimizde köyde toplamda 46 adet büyükbaş hayvan bulunmaktadır.

¹⁷²BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.3.

¹⁷³BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.8.

Saray köyünde 1, 2, 3, 4, 6, 7 numaralı haneler ve hane numarası belirtilmeyen 1 hane büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yapmaktadır. Bu haneler içerisinde en çok büyükbaş hayvana sahip olan ise 6 nolu hanedeki Kara Süleymanoğlu Mehmed'dir.¹⁷⁴

Akçeşehirlioğlu Molla Ahmed ise köyde en az büyükbaş hayvanı olan hane sahibidir. 1 adet dölsüz (kısır) ineği ve 1 adet erkek danası bulunmaktadır.¹⁷⁵ Tabloya bakıldığında köyde en çok yetiştirilen büyükbaş hayvan türünün karasığır öküzü olduğu görülmektedir.

Tablo 2.36: Abaş Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman İnek	Karasığır Öküzü	Karasığır Düvesi	Dölsüz (Kısır) İnek	Manda Düvesi	Dölsüz Düve	Dana	Öküz	Tosun	Düve	Toplam
1/1	Kara Dedeoğlu Mustafa	1	-	-	-	-	1	1	3	3	-	9
2/2	Kara Mustafaoğlu İbrahim	3	1	-	-	-	-	1	-	-	2	7
3/5	Bozoğlan oğlu Ahmed	2	2	-	-	-	-	-	-	1	1	6
4/7	Bozoğlan oğlu Mehmed	13	2	-	1	-	-	1	-	1	-	18
5/9	Bozoğlanoğlu Mola Musa	1	3	1	-	1	-	-	-	-	-	6
6/11	Cimoğlu İbrahim	-	3	2	1	1	-	-	-	3	-	10
7/14	Kara Hasanoğlu Ali	1	2	-	1	-	-	1	-	2	2	9
8/16	Gülisanoğlu Mehmed	1	3	-	-	-	-	-	-	-	2	6
9/22	Gülisanoğlu Hasan	-	2	1	1	-	-	-	-	1	-	5
10/23	İlyasoğlu Halil	1	4	-	1	-	-	1	-	-	2	9
11/26	Abdülganiyoğlu Mustafa	-	2	-	1	-	-	1	-	-	1	5
12/27	Borazanoğlu Ahmed	4	2	-	2	-	-	-	-	4	2	14
13/30	Devrezadeoğlu İbrahim	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1	4
14/33	Devrezadeoğlu Abdullah	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	3
15/35	Mercanoğlu Ahmed	-	2	-	-	-	-	1	-	-	1	4
16/38	Türkmenoğlu Ömer	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	4
17/41	Türkmenoğlu Halil	2	2	-	2	-	-	3	-	-	1	10
18/45	Ediklioğlu Mehmed	1	2	-	-	-	-	-	-	1	2	6
20/49	İmam Damadı Süleyman	2	2	-	-	-	-	1	-	2	-	7
21/-	Bozoğlan oğlu İsmail	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
	Toplam	35	39	6	10	2	1	11	3	19	17	143

¹⁷⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

¹⁷⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Abaş köyü büyükbaş hayvancılık faaliyetlerini incelediğimizde köyde 1 hane dışındaki bütün hanelerde büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Toplamda 143 büyükbaşın bulunduğu köyde 35 sağman inek, 39 karasığır öküzü, 6 karasığır düvesi, 10 dölsüz (kısır) inek, 2 manda düvesi, 1 dölsüz düve, 11 dana, 3 öküz, 19 tosun, 17 düve olduğu görülmektedir. Köyde en çok yapılan büyükbaş hayvan türü ise karasığır öküzüdür.

19 numaralı hane sahibi Mercanoğlu Ali'nin ise büyükbaş hayvanı bulunmamaktadır.¹⁷⁶ Köyde en fazla büyükbaş hayvanı olan 4 nolu hanedeki Bozoğlanoğlu Mehmed'dir.¹⁷⁷ Hane sahibinin 13'ü sağman inek, 2'si karasığır öküzü, 1'i dölsüz inek, 1'i dana ve 1'i de tosun olmak üzere toplamda 18 adet büyükbaş hayvanı bulunmaktadır.

1 adet tosunu olan 21 numaralı hane sahibi Bozoğlanoğlu İsmail ise köyde en az büyükbaş hayvanı olan şahıstır.¹⁷⁸

Abaş köyü büyükbaş hayvan bilgilerinin yer aldığı tabloda büyükbaş hayvanı olmayan hanelere yer verilmemiştir.

¹⁷⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.8.

¹⁷⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.3.

¹⁷⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.9.

Tablo 2.37: Emrez Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman İnek	Karasığır Öküzü	Dölsüz (Kısır) İnek	Tosun	Düve	Erkek Manda	Erkek Dana	Dana	Dölsüz Manda	Manda Yavrusu	Öküz	Manda Düvesi	Toplam
1/1	Kara Osmanoğlu Kara Ömer	2	4	-	2	2	2	2	-	-	-	-	-	14
2/21	Takakoğlu Ali	2	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
3/24	Tokmakoğlu Hüseyin	1	2	1	1	4	-	-	1	2	-	-	-	12
4/27	İmamoğlu İsmail	-	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	5
5/33	İmamoğlu Abdullah	2	2	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	7
6/37	Dedeoğlu Hacı Osman	-	-	3	1	1	2	-	1	1	1	2	-	12
7/44	Dedeoğlu Ali	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
9/47	Delioğlu İbrahim	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4
10/48	Demircioğlu Mustafa	2	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	7
11/59	Tataroğlu Ahmed	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
12/63	Turalıoğlu Hüseyin	1	2	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	6
13/65	İslamoğlu Hasan	-	2	2	-	-	-	-	3	-	-	-	-	7
14/68	İslamoğlu İsmail	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4
15/71	İslamoğlu Ahmed	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	3
16/73	Soğancıoğlu Memiş	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	6
17/78	Bayramoğlu İsmail	2	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	5
18/81	Bayramoğlu İbrahim	1	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	5

Tablo 2.37: (devam) Emrez Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman İnek	Karasığır Öküzü	Dölsüz (Kısır) İnek	Tosun	Düve	Erkek Manda	Erkek Dana	Dana	Dölsüz Manda	Manda Yavrusu	Öküz	Manda Düvesi	Toplam
19/85	Koca Haliloğlu Süleyman	2	2	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	7
20/88	Koca Haliloğlu Ömer	-	2	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	7
21/90	Hatipoğlu Mehmed	2	2	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	7
22/93	Hatipoğlu İbrahim	2	2	-	2	2	-	-	3	-	-	-	-	11
24/98	Yörükoğlu Mehmed	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	6
25/101	Kıloğlu Mustafa	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
26/103	Dedeoğlu Abdullah	-	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	5
27/105	Emiroğlu Emir Hasan	2	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	7
28/110	Kabakçioğlu İbrahim	-	2	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	4
29/119	Süleymanoğlu Ahmed	1	2	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	7
30/122	Ahmedoğlu İbrahim	-	2	2	1	-	-	-	2	-	-	-	-	7
32/124	Bayramoğlu Ahmed	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
-/-	Kabakçioğlu İbrahim'in diğer oğlu Mehmed	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	4
-/-	Kabakçioğlu İbrahim'in diğer oğlu Mehmed	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
-/-	Kara Ömeroğlu Ali	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	4

Tablo 2.37: (devam) Emrez Köyü Büyükbaş Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Sağman İnek	Karasığır Öküzü	Dölsüz (Kısır) İnek	Tosun	Düve	Erkek Manda	Erkek Dana	Dana	Dölsüz Manda	Manda Yavrusu	Öküz	Manda Düvesi	Toplam
-/-	Kara Ömer'in diğer oğlu Osman	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	3
-/-	1.Hanede Kara Ömer'in oğlu İbiş'in Zevcesi	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4
-/-	1.Hanede Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesi	-	-	3	2	2	-	-	-	-	-	-	-	7
-/-	Kütahya'da Meydan Mahallesi sakinlerinden Çalanoglu Kerimesi Emine Hatun	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	2
	Toplam	33	64	28	24	23	6	2	26	4	1	2	1	214

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Emrez köyü büyükbaş hayvancılık faaliyetlerini incelediğimizde köyde toplamda 214 adet büyükbaş hayvan bulunmaktadır. Bunların 33'ü sağman inek, 64'ü karasığır öküzü, 28'idölsüz (kısır) inek, 24'ü tosun, 23'ü düve, 6'sı erkek manda, 2'si erkek dana, 26'sı dana, 4'ü dölsüz manda, 1 tanesi manda yavrusu, 2'si öküz ve 1 taneside manda düvesidir. Tablodan da anlaşılacağı üzere en çok yetiştiriciliği yapılan büyükbaş hayvan türü karasığır öküzüdür. En az bulunan büyükbaş hayvan türü ise manda yavrusu ve manda düvesidir.

2 numaralı hane sahibi Takakoğlu Ali'nin yetiştiriciliğini yaptığı büyükbaş hayvanlardan tosun ve dananın defterde sayısı belirtilmemiştir.¹⁷⁹ Emrez Köyünü incelediğimizde en fazla büyükbaş hayvanı olan hane 1 nolu hanedir. Hane sahibi Karaosmanoğlu Kara Ömer'in toplamda 14 adet büyükbaş hayvanı bulunmaktadır.¹⁸⁰

Köyde en az büyükbaş hayvanı olan ise 25 nolu hanedeki Kılıoğlu Mustafa ve Kütahya Meydan Mahallesi sakinlerinden Çalanoğlu Kerimesi Emine Hatun'dur. Kılıoğlu Mustafa'nın 1'i sağman inek ve 1'i tosun olmak üzere 2 adet büyükbaş hayvanı bulunmaktadır.¹⁸¹ Kütahya'da Meydan Mahallesi sakinlerinden Çalanoğlu kerimesi Emine Hatun'unda 1'i dölsüz manda ve 1'i manda düvesi olmak üzere 2 adet büyükbaş hayvanı bulunmaktadır.¹⁸²

Köyde 8¹⁸³, 23¹⁸⁴, 31.¹⁸⁵ hanelerin ve hane numarası belirtilmeyen hanelerden Kütahya'da Balıklı Mahallesi sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağa'nın Zevcesi Azime Hatun ve Hacı İbrahim Mahallesi'nden Rıfat Molla'nın¹⁸⁶ büyükbaş hayvanı bulunmamaktadır.

Emrez köyü büyükbaş hayvan bilgilerinin yer aldığı tabloda büyükbaş hayvanı olan haneler gösterilmiş olup büyükbaş hayvanı olmayan hanelere yer verilmemiştir.

¹⁷⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.2.

¹⁸⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.2.

¹⁸¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.10.

¹⁸²BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.15.

¹⁸³BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.4.

¹⁸⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.9.

¹⁸⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.12.

¹⁸⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.15.

2.7.3. Yük ve Binek Hayvan Bilgileri

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerindeki yk ve binek hayvan bilgilerini incelediğimizde köylerde genel olarak yetiştirilen hayvan türleri merkep, katır, dölsüz kısrak, dölsüz merkep, beygir, kısrak, sıpalı merkep, sıpa, tay, taylı merkep ve erkek taydır.

Tablo 2.38: Bayat Köyü Yük ve Binek Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Merkep	Dölsüz Merkep	Sıpalı Merkep	Erkek Merkep	Erkek Sıpa	Dölsüz Kısarak	Taylı Kısarak	Tay	Yaşlı Tay	Erkek Tay	Sıpa	Katır	Toplam
1/1	Himmetoğlu Ali	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	1	4
2/6	Ali Kethüdaoğlu Hüseyin	-	1	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	4
3/11	Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	4
4/16	Aşçıoğlu Osman	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3
5/19	Aşçıoğlu Ahmed	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	4
6/23	Solakoğlu Ömer	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
7/26	Köseoğlu Koca Osman	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
8/28	Kasapoğlu İsmail	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3
9/31	Müslihiddinoğlu Hasan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
10/36	Müslihiddinoğlu Süleyman	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
11/37	Aşçıoğlu Osman	-	1	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	4
	Toplam	5	5	5	1	2	7	1	1	1	2	1	1	32

Bayat köyü yük ve binek hayvan bilgileri incelendiğinde 11 haneli köyde toplamda 32 adet yük ve binek hayvanı bulunmaktadır. Bunların 5'i merkep, 5'i dölsüz merkep, 5'i sıpalı merkep, 1'i erkek merkep, 2'si erkek sığa, 7'si dölsüz kısrak, 1'i taylı kısrak, 1'i tay, 1'i yaşlı tay, 2'si erkek tay, 1'i sığa ve 1'i de katırdır.

1 nolu hanedeki Himmetoğlu Ali¹⁸⁷, 2 nolu hanedeki Ali Kethüdaoğlu Hüseyin, 3 nolu hanedeki Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed¹⁸⁸, 5 nolu hanedeki Aşçıoğlu Ahmed¹⁸⁹ ve 11 nolu hanedeki Aşçıoğlu Osman¹⁹⁰ köyde en fazla yük ve binek hayvanı olan hanelerdir.

Köyde en fazla yetiştiriciliği yapılan yük ve binek hayvan türünün dölsüz kısrak olduğu görülmektedir. Bayat köyündeki bütün haneler yük ve binek hayvan yetiştiriciliği yapmaktadır.

¹⁸⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.2.

¹⁸⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.3.

¹⁸⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.4.

¹⁹⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.6.

Tablo 2.39: Kozluca (Musa) Köyü Yük ve Binek Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Merkep	Dölsüz Merkep	Sıpalı Merkep	Dölsüz Kısarak	Taylı Kısarak	Beygir	Toplam
2/2	Kara Süleymanoğlu Ahmed	1	-	-	1	-	-	2
3/3	Kara Süleymanoğlu İsmail	-	-	1	-	-	1	2
4/8	Kara Süleymanoğlu Ömer	-	1	-	-	-	1	2
5/13	Hatipoğlu Hasan	-	-	2	-	-	1	3
7/19	Göcekoğlu Ömer	-	2	-	-	-	-	2
8/24	Arapoğlu İsmail	-	1	-	1	-	-	2
9/26	Hatipoğlu Bekir	-	-	1	-	-	-	1
10/27	Yetim Ahmedoğlu Ahmed	-	-	1	-	-	1	2
11/31	Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali	1	-	1	-	-	-	2
12/36	Arapoğlu Kara Ahmed	-	1	-	-	-	-	1
13/37	Kara Ahmedoğlu Ali	2	1	-	-	-	-	3
14/39	Kadiroğlu oğlu Yakup	-	1	-	-	1	-	2
15/43	Koca Hüseyinoğlu Ahmed	2	-	-	1	-	-	3
16/47	Karagözoğlu Mehmed	-	-	-	-	-	1	1
18/50	Kara Hüseyinoğlu Hasan	-	2	-	-	-	-	2
	Toplam	6	9	6	3	1	5	30

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca (Musa) köyüne ait temettuat defterleri incelendiğinde köyde toplamda 30 adet yük ve binek hayvanı bulunmaktadır. Bunların 6'sı merkep, 9'u dölsüz merkep, 6'sı sıpalı merkep, 3'ü dölsüz kısarak, 1'i taylı kısarak, 5'i de beygirdir.

18 haneli Kozluca (Musa) köyünde 1, 6 ve 17 numaralı hane sahiplerinin yük ve binek hayvanı bulunmamaktadır. En fazla yük ve binek hayvan olan haneler 5, 13 ve 15 nolu hanelerdir. Her birinin üçer yük ve binek hayvanı bulunmaktadır.

5 nolu hanedeki Hatipoğlu Hasan'ın 2 adet sıpalı merkep'i ve 1 adet beygiri vardır.¹⁹¹ 13 nolu hanedeki Karaahmetoğlu Ali 1 dölsüz merkep ve 2 merkep'e sahiptir.¹⁹² 15 nolu hanedeki Kara Hüseyinoğlu Ahmed'in ise 1 sıpalı merkep ve 2 adet merkep'i bulunmaktadır.¹⁹³ Kozluca (Musa) köyünde en fazla yetiştirilen yük ve binek hayvan türü dölsüz merkeptir. Toplamda 9 adettir. En az bulunan yük ve binek hayvan türü 1 adet ile taylı kısraaktır.

Kozluca (Musa) köyü yük ve binek hayvan bilgilerinin yer aldığı tabloda sadece yük ve binek hayvanı olan haneler gösterilmiş olup, olmayanlara tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 2.40: Saray Köyü Yük ve Binek Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane/ No	Hane Sahibi	Dölsüz Kısraak	Beygir	Toplam
1/1	Kızılbaşoğlu Ahmed	1	-	1
3/4	Emeksizoglu Deli Mehmed	-	1	1
4/7	Emeksizoglu Ahmed	1	-	1
6/13	Kara Süleymanoğlu Mehmed	2	-	2
	Toplam	4	1	5

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Saray köyünün yük ve binek hayvan faaliyetlerini incelediğimizde 1, 3, 4 ve 6. hanelerin yük ve binek hayvanı olduğunu görmekteyiz.

Köyde 1 numaralı hanedeki Kızılbaşoğlu Ahmed'e ait 1 adet dölsüz kısraak, 3 nolu hanedeki Emeksizoglu Deli Mehmed'e ait 1 adet beygir¹⁹⁴, 4 nolu hanedeki Emeksizoglu Ahmed'e ait 1 adet dölsüz kısraak ve 6 numaralı hanedeki Kara

¹⁹¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.3.

¹⁹²BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.7.

¹⁹³BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.8.

¹⁹⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.2.

Süleymanoğlu Mehmed'e ait 2 adet dölsüz kısarak bulunmaktadır.¹⁹⁵ Köyde toplamda 5 adet yük ve binek hayvanı bulunmaktadır.

Tablo 2.41: Abaş Köyü Yük ve Binek Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane No	Hane Sahibi	Dölsüz Merkep	Erkek Merkep	Sıpalı Merkep	Erkek Sıpa	Dölsüz Kısarak	Taylı Kısarak	Toplam
1/1	Kara Dedeoğlu Mustafa	-	-	1	-	-	-	1
2/2	Kara Mustafaoğlu İbrahim	-	1	-	-	2	-	3
3/5	Bozoğlan oğlu Hamit	-	-	1	-	-	-	1
6/11	Cimoğlu İbrahim	-	-	1	-	-	-	1
7/14	Kara Hasanoğlu Ali	-	-	-	-	1	-	1
8/16	Gülistanoğlu Mehmed	1	-	-	-	-	-	1
9/22	Gülistanoğlu Hasan	-	-	-	-	1	-	1
10/23	İlyasoğlu Halil	-	-	-	-	1	-	1
11/26	Abdulgani oğlu Mustafa	1	-	1	-	-	-	2
12/27	Borazanoğlu Ahmed	-	-	1	1	-	-	2
13/30	Devrezade oğlu İbrahim	-	-	1	-	-	-	1
14/33	Devrezade oğlu Abdullah	-	1	-	-	-	-	1
15/35	Mercanoğlu Ahmed	-	-	1	-	1	-	2
16/38	Türkmenoğlu Ömer	-	-	-	-	-	1	1
17/41	Türkmenoğlu Halil	-	1	-	-	-	-	1
18/45	Ediklioğlu Mehmed	-	-	-	-	-	1	1
19/48	Mercanoğlu Ali	1	-	-	-	-	-	1
20/49	İmam Damadı Süleyman	1	-	-	-	-	-	1
	Toplam	4	3	7	1	6	2	23

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Abaş köyü yük ve binek hayvan bilgilerini incelediğimizde köyde toplamda 23 adet yük ve binek hayvan türü

¹⁹⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

olduğu görülmektedir. Bunların 4' dölsüz merkep, 3' erkek merkep,7'si sıpalı merkep, 1'i erkek sıpa, 6'sı dölsüz kısarak, 2'si taylı kısarak'tır.

Abaş köyünde en fazla yetiştiriciliği yapılan yük ve binek hayvan türünün 7 adet ile sıpalı merkep olduğu görülmektedir. Ayrıca Abaş köyünde 4 numaralı hane sahibi Bozoğlan oğlu Mehmed'in, 5 numaralı hane sahibi Bozoğlan oğlu Molla Musa'nın, 21 numaralı hane sahibi Bozoğlan oğlu İsmail'in yk ve binek hayvanı bulunmamaktadır.

Köyde en fazla yük ve binek hayvanı mevcut olan hane 2 numarada bulunan hane sahibi Kara Mustafaoğlu İbrahim'dir.¹⁹⁶ 1 adet erkek merkepi ve 2 adet dölsüz kısarakı bulunmakta olup toplamda 3 adet yük ve binek hayvanı mevcuttur.

Abaş köyü yk ve binek hayvanlarının gösterildiği tabloda sadece yük ve binek hayvan sahipleri gösterilmiş olup, diğerleri tabloda belirtilmemiştir.

¹⁹⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.2.

Tablo 2.42: Emrez Köyü Yük ve Binek Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane/ No	Hane Sahibi	Merkep	Dölsüz Merkep	Sıpalı Merkep	Sıpa	Tay	Kısrak	Dölsüz Kısrak	Beygir	Merkep Yavrusu	Toplam
1/1	Kara Osmanoğlu Kara Ömer	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
3/24	Tokmakoğlu Hüseyin	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
4/27	İmamoğlu İsmail	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
5/33	İmamoğlu Abdullah	-	1	-	-	1	-	1	-	-	3
6/37	Dedeoğlu Hacı Osman	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2
9/47	Delioğlu İbrahim	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
10/48	Demircioğlu Mustafa	-	-	-	-	2	2	-	-	-	4
11/59	Tataroğlu Ahmed	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
12/63	Turaloğlu Hüseyin	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
13/65	İmamoğlu Hasan	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
14/68	İslamoğlu İsmail	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2
16/73	Soğancıoğlu Mmeiş	1	-	-	-	-	-	1	-	-	2
17/78	Bayramoğlu İsmail	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2
18/81	Bayramoğlu İbrahim	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
19/85	Koca Haliloğlu Süleyman	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2
20/88	Koca Haliloğlu Ömer	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1

Tablo 2.42: (devam) Emrez Köyü Yük ve Binek Hayvan Bilgileri (adet/re's)

Hane/ No	Hane Sahibi	Merkep	Dölsüz Merkep	Sıpalı Merkep	Sıpa	Tay	Kısrak	Dölsüz Kısrak	Beygir	Merkep Yavrusu	Toplam
21/90	Hatipoğlu Mehmed	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2
22/93	Hatipoğlu İbrahim	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
24/98	Yörükoğlu Mehmed	-	1	-	-	-	-	-	2	1	4
25/101	Kıloğlu Mustafa	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
26/103	Dedeoğlu Abdullah	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
27/105	Emiroğlu Emir Hasan	-	1	-	-	-	-	1	-	-	2
29/119	Hekim Süleymanoğlu Ahmed	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
30/122	Ahmedoğlu İbrahim	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
32/124	Bayramoğlu Ahmed	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
-/-	Kabakçioğlu İbrahim oğlu Ali	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2
-/-	Kabakçioğlu İbrahim oğlu Mehmed	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
-/-	Kara Ömeroğlu Ali	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
	Toplam	1	11	8	1	6	2	12	6	1	48

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Emrez köyü yük ve binek hayvan bilgilerini incelediğimizde köyde toplamda 48 adet yük ve binek hayvan türü olduğu anlaşılmaktadır. Bunların 1'i merkep, 11'i dölsüz merkep, 8'i sıpalı merkep, 1'i sığa, 6'sı tay, 2'si kısarak, 12'si dölsüz kısarak, 6'sı beygir, 1'i de merkep yavrusudur.

Emrez köyünde en fazla yetiştiriciliği yapılan yük ve binek hayvan türünün ise 12 adet ile dölsüz kısarak olduğu anlaşılmaktadır. En az bulunan yük ve binek hayvan türü ise sığa ve merkeptir. Bunlardan köyde birer tane bulunmaktadır.

Emrez köyü kayıtlarına baktığımızda köyde en fazla yük ve binek hayvanı olan hane sahiplerinden biri 10 nolu hanedeki Demircioğlu Mustafa'dır. 2'si tay, 2'si kısarak olmak üzere toplamda 4 adet yük ve binek hayvanı bulunmaktadır.¹⁹⁷ Diğerisi ise 24 nolu hanedeki Yörükoğlu Mehmed'tir. 1'i dölsüz merkep, 2'si beygir, 1'i merkep yavrusu olmak üzere toplamda 4 adet yük ve binek hayvanı bulunmaktadır.¹⁹⁸ Köyde 2, 7, 8, 15, 23, 28, 31 numaralı haneler ile hane numarası belirtilmeyen Kara Ömer'in diğer oğlu Osman'ın, 1 nolu hanedeki Kara Ömer'in oğlu İbiş'in Zevcesinin, 1 nolu hanedeki Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesinin¹⁹⁹, Kütahya'daki Meydan mahallesi sakinlerinden Çalanoğlu Kerimesi Emine Hatun'un, Kütahya'daki Balıklı Mahallesi sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağa'nın Zevcesi Azime Hatun'un, Kütahya'da Hacı İbrahim Mahallesi'nden Rıfat Molla'nın²⁰⁰ yük ve binek hayvanı bulunmamaktadır.

Emrez köyü yük ve binek hayvanlarının gösterildiği tabloda sadece yük ve binek hayvan sahipleri gösterilmiş olup, yük ve binek hayvanı bulunmayan hane sahiplerine tabloda yer verilmemiştir.

¹⁹⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.5.

¹⁹⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.10.

¹⁹⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.14.

²⁰⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.15.

Tablo 2.43: Hayvancılık Faaliyetlerinin Genel Olarak Değerlendirilmesi

Köy İsmi	Küçükbaş Hayvan Bilgileri	Büyükbaş Hayvan Bilgileri	Yük ve Binek Hayvan Bilgileri	Toplam
Bayat	271	89	32	392
Kozluca (Musa)	158	145	30	333
Saray	2	46	5	53
Abaş	286	143	23	452
Emrez	1.311	214	48	1.573
Toplam	2.028	637	138	2.803

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin hayvancılık faaliyetlerini genel olarak incelediğimizde toplamda 2.028 adet küçükbaş hayvan, 637 adet büyükbaş hayvan ve 138 adet yük ve binek hayvanı bulunmaktadır.

Yukarıdaki tabloya baktığımızda en fazla yapılan hayvancılık türünün küçükbaş olduğu görülmektedir. En az ise yük ve binek hayvancılığı yapılmaktadır. Köylere genel olarak bakıldığında hayvan sayısının en fazla olduğu köy Emrez köyüdür. Köyde toplamda 1.573 adet hayvan bulunmaktadır. Bunların 1.311'inin küçükbaş hayvan, 214'ünün büyükbaş hayvan ve 48'inin yük ve binek hayvanı olduğu anlaşılmaktadır. Hayvan sayısının en az olduğu köy ise 2 adet küçükbaş, 46 adet büyükbaş ve 5 adet yük ve binek hayvanıyla Saray köyüdür.

Genel olarak baktığımızda incelemiş olduğumuz bu köylerde hayvancılık faaliyetlerinin yoğun olarak yapıldığı görülmektedir.

2.8. DİĞER UĞRAŞ ALANLARI

1261 (1845 M.) tarihli temettuat defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinde mezru tarla, gayrimezru tarla, küçükbaş, büyükbaş ve yük ve binek hayvan gelirleri haricinde arıcılık, afyon ve bostan gibi başka gelirlerde bulunmaktadır.

2.8.1. Arıcılık

İncelediğimiz köylerde arıcılık faaliyeti küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek hayvancılığı kadar yoğun yapılmasada bazı hanelerin aracılıkla uğraştığını görmekteyiz. Arıcılık ile uğraşan haneleri incelediğimizde bazılarında sadece kovan adedi belirtilmiş

olup, bazılarında ise elde edilen hasılat belirtilmiştir. Böylece kimin en fazla veya en az arı kovanına sahip olduğu bilgisine ulaşılmaktadır.

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat köyünün aracılık faaliyetlerine baktığımızda 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10 ve 11 nolu hane sahiplerinin arı kovanına sahip olmadığını görmekteyiz. 1 numaralı hanede ikamet eden Himmetoğlu Ali'nin 4 adet arı kovanı bulunmaktadır.²⁰¹ 3 numaralı hanede ikamet eden Kara Mehmetoğlu Boz Ahmed'in ise 5 adet arı kovanı bulunmaktadır.²⁰² 7 nolu hanedeki Köseoğlu Koca Osman'a ait 6 adet, Emrezli Hacı Osman'ın ise 2 adet arı kovanı olduğu görülmektedir.²⁰³

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca (Musa) köyünde ise sadece 2 nolu hanede ikamet eden Kara Süleymanoğlu Ahmed 2 adet arı kovanına sahiptir.²⁰⁴

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Saray köyünde ise sadece 2 numaralı hanede ikamet eden Yurdoğlu Kara İbrahim'in 1 adet arı kovanı bulunmaktadır.²⁰⁵

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Abaş köyünde ise 1 ve 5 numaralı hane sahiplerinin arı kovanı bulunmaktadır. 1 numaralı hanede ikamet eden Kara Dedeoğlu Mustafa 9 adet arı kovanına sahiptir. Hane sahibinin 9 adet arı kovanından elde ettiği hasılat ise 55 kuruştur.²⁰⁶ 5 numaralı hanede ikamet eden Bozoğlu oğlu Molla Musa'nında 9 adet arı kovanı bulunmaktadır. Molla Musa'nın 9 adet arı kovanından elde ettiği hasılatın da yine 55 kuruş olduğu görülmektedir.²⁰⁷

Son olarak Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Emrez köyünün aracılık faaliyetlerini incelediğimizde köyde 2, 16 ve 22 numaralı hane sahiplerinin arı kovanının olduğu görülmektedir.

2 numaralı hanede ikamet eden Takakoğlu Ali'nin 7 adet arı kovanı bulunmaktadır. Hane sahibi bu 7 adet arı kovanından toplamda 37,5 kuruş hasılat elde etmektedir.²⁰⁸ 16. numaralı hanede ikamet eden Soğancıoğlu Memiş'in ise 1 adet arı

²⁰¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.2.

²⁰²BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.3.

²⁰³BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.4.

²⁰⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.2.

²⁰⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.2.

²⁰⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.2.

²⁰⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.4.

²⁰⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.2.

kovanı vardır ve elde ettiği hasılat 6 kuruştur.²⁰⁹ 22 nolu hanede Hatipoğlu İbrahim'in toplamda 3 adet arı kovanı bulunmaktadır. Buradan elde ettiği hasılat ise 58 kuruştur.²¹⁰

2.8.2. Afyon

Diğer uğraş alanlarından olan afyon faaliyetlerine baktığımızda sadece Saray ve Emrez köylerinde afyon ekildiği ve belli bir gelir elde edildiği görülmektedir.

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Saray köyünde 3 numaralı hane sahibi Emeksizoglu Deli Mehmed'in 1 dönüm afyonu mevcuttur. Buradan elde ettiği senelik hasılat ise 100 kuruştur.²¹¹

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Emrez Köyüne ait bilgileri incelediğimizde 1, 3, 4 ve 22 numaralı hane sahiplerinin afyon üretimi yaptığını görmekteyiz.

1 numaralı hanede ikamet eden Kara Osmanoglu Ömer'in 1 dönüm afyonu bulunmaktadır. Hane sahibi buradan 1260 yılında 200 kuruş, 1261 yılında 180 kuruş olmak üzere toplamda 380 kuruş hasılat elde etmiştir. Yıllık ortalama gelir ise 190 kuruştur.²¹²

3 numaralı hane sahibi Tokmakoğlu Hüseyin'in ise 1 evlek afyonu mevcuttur. Buradan elde ettiği hasılat ise 25 kuruştur.²¹³

4 numaralı hane sahibi İmamoğlu İsmail'in de 1 evlek afyonu olduğu görülmektedir. Hane sahibi 1260 yılında 50 kuruş, 1261 yılında 20 kuruş toplamda ise 70 kuruş hasılat elde etmiştir. Afyondan elde ettiği yıllık ortalama gelir ise 35 kuruştur.²¹⁴

22 nolu hanede bulunan hane sahibi Hatipoğlu İbrahim ise 1,5 evlek afyona sahiptir. Hane sahibi buradan 1260 yılında 100 kuruş, 1261 yılında 60 kuruş, toplamda

²⁰⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.7.

²¹⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.9.

²¹¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.2.

²¹²BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.2.

²¹³BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.3.

²¹⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.3.

da 160 kuruş hasılat elde etmiştir. Afyondan elde ettiği yıllık ortalama gelir ise 80 kuruştur.²¹⁵

2.8.3. Bostan

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray ve Emrez köyünde bostan faaliyeti bulunmamaktadır. Sadece Abaş köyünde bostan ile ilgilenen haneler vardır. Abaş köyünde 2, 4, 5, 10 ve 17 numaralı hane sahiplerinin bostanı bulunmaktadır.

Abaş Köyü 2 numaralı hane sahibi Kara Mustafaoğlu İbrahim'in bir evlek bostanı bulunmaktadır. Buradan elde ettiği toplam hasılat 22 kuruştur.²¹⁶ 4 numaralı hane sahibi Bozoğlan oğlu Mehmed'in yarım dönüm bostanı bulunmaktadır. Hane sahibinin buradan elde ettiği hasılat 15 kuruştur.²¹⁷

5 numaralı hanede ikamet eden Bozoğlan oğlu Molla Musa'nın 2 dönüm bostanı olup buradan elde ettiği hasılat toplamda 88 kuruştur.²¹⁸

10 nolu hanedeki İlyasoğlu Halil ise 1 dönüm bostana sahiptir. Hane sahibi buradan 15 kuruş hasılat elde etmektedir.²¹⁹ 17 numaralı hane sahibi Türkmenoğlu Halil'in de 1 evlek bostanı olup elde ettiği hasılat 25 kuruştur.²²⁰

Tablo 2.44: Diğer Uğraş Alanlarıyla İlgili Genel Değerlendirme

Köy İsmi	Arıcılık (adet)	Hasılat (kuruş)	Afyon (adet)	Hasılat (kuruş)	Bostan (adet)	Hasılat (kuruş)	Toplam Hasılat
Bayat	17	-	-	-	-	-	-
Kozluca (Musa)	2	-	-	-	-	-	-
Saray	1	-	1	100	-	-	100
Abaş	18	110	-	-	4,5	165	275
Emrez	11	101,5	4,5	635	-	-	736,5
Toplam	49	211,5	5,5	735	4,5	165	1111,5

1261 (1845 M) tarihli temettü defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin diğer uğraş alanlarını

²¹⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.9.

²¹⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.2.

²¹⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.3.

²¹⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.4.

²¹⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.5.

²²⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.8.

genel olarak incelediğimizde arıcılık, afyon, bostan gibi uğraşı alanlarından Bayat ve Kozluca (Musa) köyü gelir elde etmemiştir. Saray köyü 100 kuruş, Abaş köyü 275 kuruş ve Emrez köyü 736,5 kuruş hasılat elde ederek toplamda 1111,5 kuruş gelir elde etmiştir.

Emrez köyünün arıcılık, afyon ve bostan gibi uğraşı alanlarında diğer köylere oranla en fazla hasılat elde ettiği görülmektedir. Arıcılıktan 101,5 kuruş, Afyondan 635 kuruş olmak üzere toplamda 736,5 kuruş hasılat elde etmiştir. Köyler arasında diğer uğraşı alanlarından en az hasılat elde eden köy Saray köyüdür. Köyde bir adet arıcılık yapan mevcuttur. Fakat kaç kuruş hasılat elde ettiği belirtilmemiştir. 1 adet afyondan ise 100 kuruş hasılat elde edilmiştir.

Bayat köyünde 17 adet, Kozluca (Musa) köyünde 2 adet arıcılık faaliyeti bulunmaktadır. Fakat bu köylerde arıcılıktan herhangi bir hasılat elde edilmemiştir.

Abaş köyünde afyon bulunmamaktadır. Toplamda 18 adet arıcılıktan 110 kuruş hasılat elde edilmiştir. 4,5 adet bostandan ise 165 kuruş hasılat elde edilmiştir.

2.9. İKTİSADİ YAPI

2.9.1. Gelir Dağılımı

Gelir, herhangi bir kurumun ya da şahsın belli bir dönem içinde elde ettiği satın alma gücünün ekonomiye yönelik para, mal ve hizmet olarak değere dönüşmesidir. Değere dönüşen gelir bilgileri incelendiğinde, elde edilen gelir bilgileri doğrultusunda toplumun refah seviyesi hakkında bilgi edinmek mümkündür.²²¹ Böylece temettuat defterlerindeki kayıtlar göz önüne alınarak incelemesini yaptığımız Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerindeki faaliyet gösteren meslek grupları dönemin gelir kaynakları, ticari faaliyetleri, insanların geçimlerini nasıl sağladıkları, sosyal hayat ve köy yaşantısı hakkında bilgilere sahip olunmaktadır.

Köylerin gelirlerini tarım, hayvancılık, meslek ve diğer uğraş alanları şeklinde sınıflandırabiliriz. Tarım gelirleri; ekili-dikili tarım alanlarını yani tarla ve mezru

²²¹ Suzin Türkoğlu, (2010), “1844-1845 (H. 1260-1261) Tarihli Temettuat Defterlerine Göre Hüdavendigâr Eyaleti Kütahya Kazası Armutlu Nahiyesine Bağlı Kırğılı, Fındık, Sofça, Kozluca, Çobanlar ve Doğluşah Köylerinin Sosyo-Ekonomik Durumu”, Yüksek Lisans Tezi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kütahya, s.36.

tarlalardan elde edilen gelirleri, hayvancılık gelirleri; sağman inek, karasığır ineği, karasığır öküzü, sağman koyun, sağman keçi, merkep, kısarak, tay, taylı kısraftan elde edilen gelirler, meslek gelirleri; çobanlık, imamlık ve kömürcülüğten elde edilen gelirler, diğer uğraş alanları da; arıcılık, afyon, bostan gibi gelirlerdir.²²²

1260-1261 tarihli temettuat defterlerinde bu gelir miktarları ve yıllık toplamaları ayrı ayrı yazılmıştır. İlk olarak araziler; mezru ve gayrimezru şeklinde yer almış ve bunların hasılatları belirtilmiştir. Ardından varsa bostan bilgileri daha sonra büyükbaş, küçükbaş, yük ve binek hayvanları ve gelirleri belirtilmiştir. Yine tahıl ürünleri ve miktarları belirtilmiştir. Köylerde az da olsa arıcılık, kömürcülük yapılmaktadır. Bunların miktarları ve gelirleri belirtilmiştir.

Bütün bunlar yazıldıktan sonra alt kısımda yıllık kazanç gösterilmektedir. Eğer hane sahibinin tek bir işten geliri varsa o yazılmış, fakat hem ziraat hem zanaat veya ticaretten geliri varsa ayrı ayrı yazılmış olup, her rakamın hangi fasla ait olduğu belirtildikten sonra toplamı verilmiştir. Hiçbir malı mülkü ve herhangi bir şekilde geliri olmayanlar için ise “şunun bunun ianesiyle geçinmektedir” ya da “şu hanedeki şahsın yanında bulunmaktadır” gibi notlar düşülmüştür.²²³

Buna göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin yıllık tahmini toplam gelirlerinin dağılımı inceleyeceğiz:

²²² Kolay, a.g.m., s.152.

²²³ Kütükoğlu, a.g.m., s.410.

Tablo 2.45: Bayat Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak)

Hane/ No	Hane Sahibi	Mesleği	Mecmuundan Temettu	Meslek Gelirleri			Diğer Gelirler			Şirket Veçhile Hissesi	Şeriki Hissesi	Toplam
				Çobanlık	İmamlık	Kömürcülük	Arıcılık	Afyon	Bostan			
1/1	Himmetoğlu Ali	Ziraat Erbabı	2244,5	-	-	-	-	-	-	-	-	2244,5
2/6	Ali Kethüdaoğlu Hüseyin	Ziraat Erbabı	1422	-	-	-	-	-	-	-	-	1422
3/11	Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed	Ziraat Erbabı	1375	-	-	-	-	-	-	-	-	1375
4/16	Aşçıoğlu Osman	Ziraat Erbabı	1167	-	-	-	-	-	-	-	-	1167
5/19	Aşçıoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	693	-	-	-	-	-	-	-	-	693
6/23	Solakoğlu Ömer	Ziraat Erbabı	740	-	-	-	-	-	-	-	-	740
7/26	Köseoğlu Koca Osman	Ziraat Erbabı	1149	-	-	-	-	-	-	-	-	1149
8/28	Kasapoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	1475	-	-	-	-	-	-	-	-	1475
9/31	Müslihiddinoğlu Hasan	Ziraat Erbabı	435	-	-	-	-	-	-	-	-	435
10/36	Müslihiddinoğlu Süleyman	Ziraat Erbabı	350	-	-	-	-	-	-	-	-	350
11/37	Aşçıoğlu Mustafa	Ziraat Erbabı	1866	-	-	-	-	-	-	-	-	1866
	Toplam		12.916,5	-	-	-	-	-	-	-	-	12.916,5

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat köyü tahmini yıllık gelirleri kuruş cinsinden tabloda yer almaktadır. Buna göre köyde mecmuadan ²²⁴ temettuat gelir toplamı 12.916,5 kuruştur.

Bayat köyü mecmuadan gelirlere genel olarak baktığımızda en yüksek gelir sahibi olan 1 nolu hanede ikamet eden Himmetoğlu Ali'dir. Ziraat erbabı olan Himmetoğlu Ali'nin toplam yıllık geliri 2244,5 kuruştur.²²⁵ İkinci en fazla gelire sahip olan hane ise 11 numaralı hanedir. Hane sahibi Aşçıoğlu Mustafa'nın toplam yıllık geliri 1866 kuruştur.²²⁶ Üçüncü en fazla yıllık geliri olan hane sahibi ise 8 numaralı hanede bulunan Kasapoğlu İsmail'dir. Hane sahibinin toplam yıllık geliri 1475 kuruştur.²²⁷

Bayat köyü en az geliri olan hane sahibi ise Muslihiddinoğlu Süleyman'dır. 10 numaralı hanede bulunan hane sahibinin yıllık geliri toplamı 350 kuruştur. Sonraki en az gelire sahip kişi ise 9 numaralı hanedeki Muslihiddinoğlu Hasan'a aittir. Hane sahibinin yıllık geliri 435 kuruştur.²²⁸

²²⁴ Toplu olarak, toptan, birden, hep, Develioğlu, a.g.e., s.689.

²²⁵ BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.2.

²²⁶ BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.6.

²²⁷ BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.5.

²²⁸ BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.5.

Tablo 2.46: Kozluca (Musa) Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Mecmuandan Temettu	Meslek Gelirleri			Diğer Gelirler			Şirket Veçhile Hissesi	Şeriki Hissesi	Toplam
				Çobanlık temettü	İmamlık temettü	Kömürcülük temettü	Arıcılık	Afyon	Bostan			
1/3	Hatipoğlu Ali	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2/2	Kara Süleymanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	1370	-	-	-	-	-	-	-	-	1370
3/3	Kara Süleymanoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	1192,5	-	-	-	-	-	-	-	-	1192,5
4/8	Kara Süleymanoğlu Ömer	Ziraat Erbabı	1291	-	-	-	-	-	-	-	-	1291
5/13	Hatipoğlu Hasan	Ziraat Erbabı Kömürcü	1200	-	-	150	-	-	-	-	-	1350
6/16	Hatipoğlu Halil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7/19	Göcekoğlu Ömer	Ziraat Erbabı Kömürcü	1260	-	-	150	-	-	-	-	-	1410
8/24	Arapoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	1000	-	-	-	-	-	-	-	-	1000
9/26	Hatipoğlu Bekir	Ziraat Erbabı	785	-	-	-	-	-	-	-	-	785
10/27	Yetim Ahmedoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	1175	-	-	100	-	-	-	-	-	1275
11/31	Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali	Ziraat Erbabı	1389	-	-	-	-	-	-	-	-	1389
12/36	Arapoğlu Kara Ahmed	Ziraat Erbabı	250	-	-	-	-	-	-	-	-	250
13/37	Kara Ahmedoğlu Ali	Ziraat Erbabı Kömürcü	944	-	-	100	-	-	-	-	-	1044
14/39	Kadiroğlu Oğlu Yakup	Ziraat Erbabı	1433,5	-	-	-	-	-	-	-	-	1433,5
15/43	Koca Hüseyinoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	1210	-	-	250	-	-	-	-	-	1460
16/47	Karagözoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı	325	-	-	-	-	-	-	-	-	325
17/49	İmamoğlu Hafız İbrahim	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18/50	Kara Hüseyinoğlu Hasan	Ziraat Erbabı	770	-	-	-	-	-	-	-	-	770
Toplam			15.595	-	-	750	-	-	-	-	-	16.345

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca köyü tahmini yıllık geliri toplam 16,345 kuruştur.

Kozluca (Musa) köyünde 1, 6 ve 17 nolu hane sahiplerinin herhangi bir yıllık gelir elde etmedikleri görülmektedir. Köye ait defterleri incelediğimizde 1 nolu hane sahibi Hatipoğlu Ali'nin bir şeyi olmayıp "11 nolu hanede ikamet eden sarı Ahmedoğlu Mehmet Ali'nin yanında kalıyor" şeklinde not düşülmüştür.²²⁹ 6 nolu hane sahibi Hatipoğlu Halil'in ise 5 nolu hanedeki kardeşi Hasan ile mallarının müşterek olduğu belirtilmiştir.²³⁰ 17 numaralı hanede ikamet eden İmamoğlu Hafız İbrahim'in ise o esnada köyde bulunmadığı anlaşılmaktadır.²³¹

Kozluca (Musa) köyünde en yüksek gelire sahip kişi ise 15 numaralı hane sahibidir. Mesleği ziraat erbabı olan aynı zamanda da kömürcülük işi ile uğraşan Koca Hüseyinoğlu Ahmed'in elde ettiği tahmini yıllık geliri toplam 1460 kuruştur. Bunun 1210 kuruşu mecmuandan temettü, 250 kuruşu ise kömürcülük ticaretinden temettüdür.²³² İkinci en fazla gelire sahip kişi ise 14 numaralı hanede ikamet eden Kadiroğlu oğlu Yakub'tur. Hane sahibinin toplamda yıllık geliri 1433,5 kuruştur.²³³ Köyde üçüncü en fazla geliri olan hane sahibi 7 nolu hanedeki Göcekoğlu Ömer'dir. Mesleği ziraat erbabı olan aynı zamanda kömürcülük ticareti de yapan hane sahibinin toplamda 1410 kuruş yıllık geliri bulunmaktadır. Bunların 1260 kuruşu mecmuandan temettü, 150 kuruşu kömürcülük ticaretinden temettüdür.²³⁴

Köyde en az gelir elde eden şahıs ise 12 numaralı hanede ikamet eden Arapoğlu Kara Ahmed'dir. Toplamda yıllık geliri 250 kuruştur.²³⁵

Kozluca (Musa) köyünde kuruş olarak en çok gelir 15.595 kuruş ile mecmuandan temettuatından elde edilmiştir. Köyde kömürcülük ticareti temettuatından elde edilen gelir ise 750 kuruştur.

²²⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.2.

²³⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.4.

²³¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.9.

²³²BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.8.

²³³BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.7.

²³⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.4.

²³⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.6.

Tablo 2.47: Saray Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Mecmuundan Temettu	Meslek Gelirleri			Diğer Gelirler			Şirket Veçhile Hissesi	Şeriki Hissesi	Toplam
				Çobanlık temettüatı	İmamlık temettüatı	Kömürcülük temettüatı	Arıcılık	Afyon	Bostan			
1/1	Kızılbaşoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	586	-	-	100	-	-	-	-	-	686
2/2	Yurdoğlu Kara İbrahim	Ziraat Erbabı Kömürcü	661	-	-	50	-	-	-	-	-	711
3/4	Emeksizozğlu Deli Mehmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	810	-	-	50	-	-	-	-	-	860
4/7	Emeksizozğlu Ahmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	890	-	-	80	-	-	-	-	-	970
5/10	Arap Mehmed	Sığır Çobanı	-	400	-	-	-	-	-	-	-	400
6/13	Kara Süleymanoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	1247	-	-	800	-	-	-	-	-	2047
7/15	Belioğlu Halil	Ziraat Erbabı Kömürcü	663,5	-	-	80	-	-	-	-	-	743,5
8/16	Tezkerecioğlu Topal Veli	Ziraat Erbabı	555	-	-	-	-	-	-	-	-	555
-/-	Akçeşehirlioğlu Molla Ahmed	İmam	-	-	200	-	-	-	-	-	-	200
Toplam			5412,5	400	200	1160	-	-	-	-	-	7172,5

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Saray köyü tahmini yıllık geliri 5412,5 kuruş mecmuandan temettuatı, 400 kuruş çobanlık temettuatı, 200 kuruş imamlık temettuatı ve 1160 kuruş kömürcülük ticareti temettuatı olmak üzere 7172,5 kuruştur.

Saray köyünde en yüksek gelire sahip kişi 6 nolu hane sahibi Kara Süleymanoğlu Mehmed'tir. Mesleği ziraat erbabı olan aynı zamanda kömürcülük ticareti ile uğraşan hane sahibinin 1247 kuruşu mecmuandan temettuat, 800 kuruşu kömürcülük ticareti temettuatı olmak üzere yıllık geliri toplam 2047 kuruştur. İkinci en fazla gelire sahip olan kişi ise 970 kuruş ile 4 nolu hanedir. Mesleği ziraat erbabı olan ve aynı zamanda kömürcülük ticareti ile uğraşan hane sahibi Emeksizoğlu Ahmed'in 890 kuruş mecmuandan temettuat ve 80 kuruş kömürcülük ticareti temettuatı geliri elde etmektedir.²³⁶ Sonraki en fazla geliri olan hane sahibi Emeksizoğlu Deli Mehmed'tir. Ziraat erbabı ve aynı zamanda kömürcülük ticareti yapan hane sahibinin 810 kuruş mecmuandan temettuatı, 50 kuruş kömürcülük ticaretinden temettuatı olmak üzere yıllık geliri toplamda 860 kuruştur.²³⁷

Köyde en az gelimli kişi ise hane ve numarası defterde belirtilmeyen Akçeşehirlioğlu Molla Ahmed'dir. Hane sahibinin aslında Gediz nahiyesine bağlı Sobran köyünden olup burada imamlık yaptığı anlaşılmaktadır. İmamlıktan elde ettiği geliri ise 200 kuruştur.²³⁸

Köyde mesleği sığır çobancılığı olan 5 nolu hane sahibi Arap Mehmed'in ise elde ettiği gelir 400 kuruştur. Başka herhangi bir geliri bulunmamaktadır.²³⁹

²³⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

²³⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.2.

²³⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

²³⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

Tablo 2.48: Abaş Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Mecmuandan temettuatı	Mesleki Gelirler			Şirket Veçhile Hissesi	Şeriki Hissesi	Toplam
				Çobanlık Temettuatı	İmamlık Temettuatı	Kömürcülük Temettuatı			
1/1	Kara Dedeoğlu Mustafa	Ziraat Erbabı	1447	-	-	-	-	-	1447
2/2	Kara Mustafaoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	1237	-	-	-	-	-	1237
3/5	Bozoğlan oğlu Hamit	Ziraat Erbabı Kömürcü	1184,5	-	-	80	-	-	1264,5
4/7	Bozoğlan oğlu Mehmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	972	-	-	20	-	-	992
5/9	Bozoğlan oğlu Musa	Ziraat Erbabı Kömürcü	1243	-	-	22	-	-	1265
6/11	Cimoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	815	-	-	-	-	-	815
7/14	Kara Hasanoğlu Ali	Ziraat Erbabı Kömürcü	1105	-	-	15	-	-	1110
8/16	Gülistanoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	1091,5	-	-	10,5	-	-	1102
9/22	Gülistanoğlu Hasan	Ziraat Erbabı Kömürcü	730	-	-	20	-	-	750
10/23	İlyasoğlu Halil	Ziraat Erbabı Kömürcü	1015	-	-	60	-	-	1075

Tablo 2.48: (devam) Abaş Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Mecmuandan temettuatı	Mesleki Gelirler			Şirket Veçhile Hissesi	Şeriki Hissesi	Toplam
				Çobanlık Temettuatı	İmamlık Temettuatı	Kömürcülük Temettuatı			
11/26	Abdülğani oğlu Mustafa	Ziraat Erbabı Kömürcü	817,5	-	-	20	-	-	837,5
12/27	Borazanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	961	-	-	-	-	-	961
13/30	Devrezadeoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı Kömürcü	615	-	-	20	-	-	635
14/23	Devrezadeoğlu Abdullah	Ziraat Erbabı Kömürcü	590	-	-	20	-	-	610
15/35	Mercanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	978,5	-	-	20	-	-	998,5
16/38	Türkmenoğlu Ömer	Ziraat Erbabı Kömürcü	1060,5	-	-	20	-	-	1080,5
17/41	Türkmenoğlu Halil	Ziraat Erbabı Kömürcü	1075	-	-	20	-	-	1095
18/45	Ediklioğlu Mehmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	760	-	-	100	-	-	860
19/48	Mercanoğlu Ali	Ziraat Erbabı	170	-	-	-	-	-	170
20/49	İmam Damadı Süleyman	Ziraat Erbabı	255	-	-	-	-	-	255
21/_	Bozoğlanoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	215,5	-	-	-	-	-	215,5
Toplam			18.338	-	-	447,5	-	-	18775,5

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterinde göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Abaş köyü tahmini yıllık geliri en yüksek olan hane sahibi 1 nolu hanede ikamet eden Kara Dedeoğlu Mustafa'dır. Hane sahibinin 1447 kuruş mecmuandan temettuat geliri vardır.²⁴⁰ İkinci en yüksek gelirli hane 5 nolu hane sahibidir. Ziraat erbabı olan aynı zamanda kömürcülük ticareti ile uğraşan Bozoğlan oğlu Musa 1243 kuruş mecmuandan temettuat, 22 kuruş kömürcülük ticaretinden gelir elde etmektedir. Hane sahibinin tahmini yıllık geliri toplam 1265 kuruştur.²⁴¹ Üçüncü en fazla gelir sahibi 3. hanedeki Bozoğlan oğlu Hamit'tir. Ziraat erbabı olan ve aynı zamanda kömürcülük ticareti yapan hane sahibi 1184,5 kuruş mecmuandan temettuat geliri, 80 kuruş kömürcülük ticaretinden geliri bulunmaktadır. Yıllık geliri toplam 1264,5 kuruştur.²⁴²

Köyde en az gelire sahip olan ise 19 nolu hanede bulunan Mercanoğlu Ali'dir. Hane sahibinin toplamda 170 kuruş mecmuandan temettuat geliri bulunmaktadır.²⁴³ Sonraki en az geliri olan ise Bozoğlan oğlu İsmail'dir. 21 nolu hanede ikamet eden hane sahibinin toplam 215,5 kuruş mecmuandan temettuat geliri vardır.²⁴⁴

7 nolu hanede ikamet eden Kara Hasanoğlu Ali ziraat erbabı olup aynı zamanda kömürcülük ticareti ile uğraşmaktadır. Hane sahibinin 1105 kuruş mecmuandan temettuat geliri, 15 kuruş kömürcülük ticareti temettuatı geliri bulunmaktadır. Hane sahibin tahmini yıllık geliri de 1120 kuruş olması gerekirken, hesaplama sırasında yapılan yanlışlıktan dolayı deftere 1110 kuruş şeklinde kaydedildiği görülmektedir.²⁴⁵

Abaş Köyü tahmini yıllık gelirlerine genel olarak baktığımızda en çok gelir mecmuandan temettuatından elde edilmiştir. Köyün 18.338 kuruş mecmuandan temettuat geliri bulunmaktadır. Kömürcülük ticaretinden elde edilen gelir ise 447,5 kuruştur. Köyün tahmini yıllık geliri 18.785,5 kuruş olması gerekirken hesaplama sırasındaki yanlışlıktan dolayı 10 kuruş eksik yazılmıştır. Bu yüzden köyün tahmini yıllık gelir toplamı deftere 18.775,5 kuruş olarak kaydedilmiştir.

²⁴⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.2.

²⁴¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.4.

²⁴²BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.3.

²⁴³BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.8.

²⁴⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.9.

²⁴⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.4.

Tablo 2.49: Emrez Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak)

Hane / No	Hane Sahibi	Mesleği	Mecmuandan temettuatı	Mesleki Gelirler			Şirket Veçhile Hissesi	Şeriki Hissesi	Toplam
				Çobancılık Temettuatı	İmamlık Temettuatı	Kömürcülük Temettuatı			
1/1	Kara Osmanoğlu Kara Ömer	Ziraat Erbabı	3381,5	-	-	-	51,5	-	3433
2/21	Takakoğlu Ali	Ziraat Erbabı	1583	-	-	-	-	-	1583
3/24	Tokmakoğlu Hüseyin	Ziraat Erbabı	1434,5	-	-	-	-	-	1434,5
4/27	İmamoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	1101	-	-	-	186	-	1287
5/33	İmamoğlu Abdullah	Ziraat Erbabı	1475	-	-	-	-	-	1475
6/37	Dedeoğlu Hacı Osman	Ziraat Erbabı	2932	-	-	-	-	-	2932
7/44	Dedeoğlu Ali	Ziraat Erbabı	434,5	-	-	-	-	-	434,5
8/46	Sadioğlu Hüseyin	-	-	-	-	-	-	-	-
9/47	Delioğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	740	-	-	-	-	-	740
10/48	Demircioğlu Mustafa	Ziraat Erbabı	164,5	-	-	-	-	-	164,5
11/59	Tataroğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	1015	-	-	-	-	-	1015
12/63	Turalioğlu Hüseyin	Ziraat Erbabı	759,5	-	-	-	-	-	759,5
13/65	İsmailoğlu Hasan	Ziraat Erbabı	940	-	-	-	-	-	940
14/68	İsmailoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	510	-	-	-	-	-	510
15/71	İsmailoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	195	-	-	-	-	-	195
16/73	Soğancıoğlu Memiş	Ziraat Erbabı	1713,5	-	-	-	-	-	1713,5

Tablo 2.49: (devam) Emrez Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak)

Hane / No	Hane Sahibi	Mesleği	Mecmuandan temettuatı	Mesleki Gelirler			Şirket Veçhile Hissesi	Şeriki Hissesi	Toplam
				Çobancılık Temettuatı	İmamlık Temettuatı	Kömürcülük Temettuatı			
17/78	Bayramoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	555	-	-	-	-	-	555
18/81	Bayramoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	720	-	-	-	-	-	720
19/85	Kocahaliloğlu Süleyman	Ziraat Erbabı	715	-	-	-	-	-	715
20/88	Koca Haliloğlu Ömer	Ziraat Erbabı	936	-	-	-	-	468	468
21/90	Hatipoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı	745	-	-	-	-	-	745
22/93	Hatipoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	1021,5	-	-	-	-	-	1021,5
23/97	Bayramoğlu Halil	Ziraat Erbabı	195	-	-	-	-	-	195
24/98	Yörükoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı	1063,5	-	-	-	-	-	1063,5
25/101	Kıloğlu Mustafa	Ziraat Erbabı	274,5	-	-	-	-	-	274,5
26/103	Dedeoğlu Abdullah	Ziraat Erbabı	850	-	-	-	38	-	888
27/105	Emiroğlu Emir Hasan	Ziraat Erbabı	915	-	-	-	-	-	915
28/110	Kabakçioğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	684	-	-	-	-	-	684
29/119	Hekim Süleymanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	725	-	-	-	-	-	725
30/122	Ahmedoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	495	-	-	-	-	-	495
31/123	Koca Hasanoğlu Ali	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 2.49: (devam) Emrez Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak)

Hane / No	Hane Sahibi	Mesleği	Mecmuandan temettuatı	Mesleki Gelirler			Şirket Veçhile Hissesi	Şeriki Hissesi	Toplam
				Çobancılık Temettuatı	İmamlık Temettuatı	Kömürcülük Temettuatı			
31/124	Bayramoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	880	-	-	-	-	-	880
/	Kabakçioğlu İbrahim'in oğlu Ali	-	155	120	-	-	-	-	275
/	Kabakçioğlu İbrahim'in diğer oğlu Mehmed	Ziraat Erbabı	475	-	-	-	-	-	475
/	Kara Ömeroğlu Ali	-	213	-	-	-	-	-	213
/	Kara Ömer'in Diğer Oğlu Osman	-	295,5	200	-	-	-	-	495,5
/	1. Hanedeki Kara Ömer'in oğlu İbiş'in Zevcesinin	-	122	-	-	-	-	-	122
/	1. Hanedeki Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesinin	-	32	-	-	-	-	-	32
/	Kütahya'da Meydan mahallesi sakinlerinden Çalanoğlu Kerimesi Emine Hatunun	-	103	-	-	-	-	51,5	51,5
/	Kütahya'da Balıklı mahallesi sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağa'nın Zevcesi Azime hatunun	-	76	-	-	-	-	38	38

Tablo 2.49: (devam) Emrez Köyü Tahmini Yıllık Geliri (Kuruş Olarak)

Hane / No	Hane Sahibi	Mesleği	Mecmuandan temettuatı	Mesleki Gelirler			Şirket Veçhile Hissesi	Şeriki Hissesi	Toplam
/	Kütahya'da Hacı İbrahim Mahallesinden Rifat Molla	_	372	-	-	-	-	186	186
Toplam			30.997	320	-	-	275,5	743,5	30.849

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Emrez köyü tahmini yıllık gelirlerine genel olarak baktığımızda en fazla yıllık geliri olan hane 1 numaralı hanedir. Kara Osmanoğlu Ömer'in 3381,5 kuruş mecmuandan temettuat geliri, ek defterde ise 51,5 kuruş Balioğlu kerimesi Emine Hatun ile şirket hissesi bulunmaktadır. Hane sahibinin toplamda 3433 kuruş yıllık geliri vardır.²⁴⁶ İkinci en yüksek gelirli hane ise 6 nolu hanede bulunan Dedeoğlu Hacı Osman'dır. Ziraat erbabı olan hane sahibinin toplam yıllık geliri 2932 kuruştur.²⁴⁷ Üçüncü en yüksek gelirli şahıs ise 16. hanede ikamet eden Soğancıoğlu Memiş'dir. Hane sahibinin toplam 1713,5 kuruş yıllık geliri vardır.²⁴⁸

Köyde en az geliri olan hane sahibi ise, 1 nolu hanedeki Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesi'dir. Defterde hane numarası belirtilmeyen hane sahibinin toplamda 32 kuruş mecmuandan temettuat geliri bulunmaktadır.²⁴⁹ İkinci en az gelirli şahıs ise Kütahya'da Balıklı Mahallesi sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağa'nın Zevcesi Azime Hatundur. Hane numarası belirtilmeyen hane sahibinin aslında 76 kuruş mecmuandan geliri bulunmaktadır. Hane sahibinin bu gelirden 38 kuruş 26 nolu hanedeki ortağı Dedeoğlu Abdullah'ın hissesi çıkartıldığında kendisine 38 kuruş kalmaktadır.²⁵⁰

8 nolu hane sahibi Sadioğlu Hüseyin'in yıllık herhangi bir geliri olmadığı, bu tarihten itibaren 4 sene önce deli olduğu incelediğimiz defterlerde anlaşılmaktadır.²⁵¹

²⁴⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.2.

²⁴⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.3.

²⁴⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.7.

²⁴⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.14.

²⁵⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.15.

²⁵¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.4.

31 nolu hanedeki Koca Hasanoğlu Ali'nin herhangi bir geliri olmadığı görülmektedir. Mesleği belirtilmeyen hane sahibinin 8 sene önce kaybolduğu kaydedilmiştir.²⁵²

Emrez köyünde hane numarası belirtilmeyen hane sahiplerinden Kabakçioğlu İbrahim'in oğlu Ali'nin mesleği belirtilmediği halde çobanlık ile uğraştığı anlaşılmaktadır. Hane sahibinin 155 kuruş mecmuandan temettuat geliri, 120 kuruş ise çobanlık temettuat geliri vardır. Tahmini yıllık geliri ise toplam 275 kuruştur.²⁵³

Yine hane numarası belirtilmeyen Kara Ömer'in diğer oğlu Osman'ın mesleği belirtilmediği halde çobanlık ile uğraştığı anlaşılmaktadır. Hane sahibin 295,5 kuruş mecmuandan temettuat geliri, 200 kuruş ise çobanlık gelirinin olduğu görülmektedir. Toplam tahmini yıllık geliri ise 495 kuruştur.²⁵⁴

Emrez köyünde en çok mecmuandan temettuatından gelir elde edilmiştir. Toplamda 30.997 kuruştur. Çobanlık temettuatından elde edilen gelir 320 kuruş, şirket hisseleri geliri toplamı 275,5 kuruştur. Bu gelirlerin toplamından hane sahiplerinin ortaklarının hisseleri olan 743,5 kuruş çıkarıldığında köyün tahmini yıllık geliri 30,849 kuruş olduğu görülmektedir.

²⁵²BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.12.

²⁵³BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.13.

²⁵⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.14.

Tablo 2.50: Köylere Göre Gelir Dağılımı

Gelir Grubu	Türü	Miktarı (kuruş)					Hane Başına Düşen Ortalama Yıllık Gelir Miktarı (Kuruş)				
		Bayat	Kozluca	Saray	Abaş	Emrez	Bayat	Kozluca (Musa)	Saray	Abaş	Emrez
	Hane Sayısı	11	18	9	21	41	-	-	-	-	-
Tarım	Mezru Tarla	20.595	25.925	10.583	32.905	51.077	1872	1440,2	1175,8	1566,9	1245,7
Küçükbaş Hayvan	Sağman Koyun, Sağman Keçi, Oğlak, Kuzu, vb.	897,5	907,5	15	1003	4492	81,590	50,416	1,66	47,761	109.560
Büyükbaş Hayvan	Sağman inek, Karasığır ineği, Karasığır Öküzü vb.	560	600	156	497	620	50.909	33,33	17,33	23,66	15,121
Yük ve Binek Hayvanı	Merkep Tay, Beygir, Kısırak vb.	78	120	-	165	125	7,090	6,66	-	7,857	3,048
Diğer Uğraş Alanları ve Meslek	Arıcılık, Afyon, Bostan, Kömürcülük, Çobanlık, İmamlık	-	750	1860	722,5	1056	-	41,16	206,66	34.380	25.756
Toplam		22.130,5	28.302,5	12.614	35.292,5	57.370	141.461	51.937,35	1.400,65	34.026,178	154.730

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin gelir seviyesi dağılımına baktığımızda Emrez köyü kuruş olarak gelir seviyesinin en yüksek olduğu köydür. Yıllık gelir miktarı toplam 57.370 kuruştur. Emrez köyünün gelir seviyesinin diğer köylere göre yüksek olmasının sebebi hane sayısının fazla olmasıdır. Hane başına düşen ortalama gelir en yüksek olan köy yine Emrez köyü olduğu görülmektedir. Hane başı yıllık ortalama 154,730 kuruştur.

İkinci olarak gelir seviyesi dağılımı en yüksek olan köy Abaş köyüdür. Yıllık gelir miktarı 35.292,5 kuruş, hane başına düşen ortalama yıllık gelir ise 34.026,178 kuruştur.

Üçüncü en yüksek gelir seviyesine sahip köy Kozluca (Musa) köyüdür. Kozluca köyü gelir dağılımı 28.302,5 kuruştur. Hane başına düşen ortalama yıllık gelir miktarı 51.937,35 kuruştur.

Dördüncü sırada Bayat köyü yer almaktadır. Köyün yıllık gelir miktarı 22.130,5 kuruş, hane başına düşen ortalama yıllık gelir miktarı 141.461 kuruştur.

En düşük gelir seviyesine sahip olan köy ise Saray köyüdür. Yıllık gelir miktarı 12.614 kuruştur. Hane başına düşen ortalama yıllık gelir miktarı ise 1400,65 kuruştur.

2.9.2. Gelir Kaynakları Dağılımı

2.9.2.1. Tarım Gelirleri

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı bulunan Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin gelirlerine baktığımızda tarımsal faaliyetlerin yaygın olarak yapıldığı görülmektedir. Bu köylerde bulunan arazilerde buğday, arpa, burçak, mercimek gibi tarım ürünleri yetiştirilmektedir. Bunlar içerisinde en çok yetiştirilen ve en çok gelir elde edilen de buğday ve arpadır. Tarım ürünlerinden elde edilen gelirler de arazilerin azlık çokluğu ile yakından ilgilidir. Fakat bu en fazla araziye sahip olan en fazla gelire sahip anlamında da anlaşılmalıdır. Bu durumu bazı zamanlarda arazinin çok olması değil, verimli olması da etkilemektedir.

Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinde bağ ve bahçe faaliyetinin hiç olmadığı görölmektedir. Köylerden sadece Abaş köyünde çok az miktarda da olsa bostandan elde edilen gelir bulunmaktadır. En az gelir kaynağı diğer uğraş alanlarına aittir.

2.9.2.2. Hayvancılık Gelirleri

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin hayvancılık faaliyetleri incelendiğinde yoğun olarak yapıldığı görölmektedir. Köylerde en önemli geçim kaynaklarından biri hayvancılık faaliyetleri içerisinde en çok küçükbaş hayvan yetiştiriciliği yapılmaktadır. İkinci sırada büyükbaş hayvan yetiştiriciliği, sonrasında yük ve binek hayvan yetiştiriciliği gelmektedir. Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin en çok yapıldığı ve en fazla gelir elde edildiği köy Emrez köyüdür. İkinci en fazla gelir elde edilen köy ise Abaş köyüdür. Köyler arasında büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ve yük ve binek hayvan yetiştiriciliğinden en fazla gelir elde eden yine Emrez köyüdür.

Buna göre verilen tablolarda köylerin genel olarak küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek hayvanlarının sayıları ile bunlardan elde edilen hasılatları inceleyeceğiz.

Tablo 2.51: Bayat Köyü Hayvan Türleri, Sayıları ve Gelirleri Toplamı (Kuruş Olarak)

Hane No	Hane Sahibi	Küçükbaş Hayvan Toplamı		Büyükbaş Hayvan Toplamı		Yük ve Binek Hayvan Toplamı		Toplam Hasılat
		Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	
1/1	Himmetoğlu Ali	190	510	14	120	4	-	630
2/6	Ali Kethüdaoğlu Hüseyin	11	41	12	90	4	-	131
3/11	Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed	-	-	9	80	4	30	110
4/16	Aşçıoğlu Osman	33	182	9	60	3	30	272
5/19	Aşçıoğlu Mehmed	10	38	8	60	4	-	98
6/23	Solakoğlu Ömer	-	-	2	-	1	-	-
7/26	Köseoğlu Koca Osman	12	60	8	30	2	3	93
8/28	Kasapoğlu İsmail	-	-	4	30	3	15	45
9/31	Muslihiddinoğlu Hasan	-	-	7	30	1	-	30
10/36	Muslihiddinoğlu Süleyman	-	-	5	-	2	-	-
11/37	Aşçıoğlu Mustafa	15	66,5	11	60	4	-	126,5
Toplam		271	897,5	89	560	32	78	1535,5

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat köyünün hayvan türleri, sayıları ve gelirlerinin gösterildiği tabloyu incelediğimizde toplam hasılatın 1535,5 kuruş olduğu görülmektedir.

Bayat köyünde 271 adet küçükbaş hayvan, 89 adet büyükbaş hayvan, 32 adet yük ve binek hayvanı bulunmaktadır. Bu hayvanlardan elde edilen hasılatları inceleyecek olursak 271 küçükbaş hayvandan 897,5 kuruş, 89 büyükbaş hayvandan 560 kuruş ve 32 yük ve binek hayvandan 78 kuruş toplam hasılat elde edilmiştir.

11 hanesi bulunan köyde hemen hemen herkesin küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek hayvanı bulunmaktadır. Haneler arasında en fazla geliri olan şahıs 630 kuruş ile 1 numaralı hanede bulunan Himmetoğlu Ali'dir.²⁵⁵ Hane sahibinin 190 adet küçükbaş olup, buradan elde edilen hasılat 510 kuruştur. 14 adet büyükbaş hayvandan 120 kuruş hasılat elde etmektedir. 4 adet yük ve binek hayvandan ise herhangi bir gelir elde etmemektedir.

²⁵⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.2.

Köyde ikinci en fazla hasılat elde eden hane 4 numaralı hanedir. Hane sahibi Aşçıoğlu Osman 33 adet küçükbaş hayvandan 182 kuruş hasılat elde etmektedir. 9 adet büyükbaş hayvandan 60 kuruş, 3 adet yük ve binek hayvandan 30 kuruş hasılat elde etmektedir. Aşçıoğlu Osman'ın toplamda 272 kuruş hasılatı bulunmaktadır.²⁵⁶

Köyde en az hasılatı bulunan şahıs 9 numaralı hanede ikamet eden Muslihiddinoğlu Hasan'dır. Hane sahibinin 7 adet büyükbaş ve 1 adet yük ve binek hayvanı bulunmaktadır. Şahsın yük ve binek hayvanından herhangi bir geliri bulunmamasıyla beraber, 7 adet büyükbaş hayvandan 30 kuruş hasılat elde etmektedir. Ayrıca küçükbaş hayvanı da bulunmamaktadır.²⁵⁷

6 numaralı hanede ikamet eden Solakoğlu Ömer'in 2 adet büyükbaş hayvanı, 1 adet yük ve binek hayvanı olmasına rağmen bunlardan herhangi bir gelir elde etmemiştir.²⁵⁸ Yine 10 numaralı hane sahibi Muslihiddinoğlu Süleyman'ın da 5 adet büyükbaş, 2 adet yük ve binek hayvanı olup bunlardan hasılat elde etmemiştir.²⁵⁹

Bayat köyü 3 nolu hane sahibi Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed'in, 6 nolu hane sahibi Solakoğlu Ömer'in, 8 nolu hane sahibi Kasapoğlu İsmail'in, 9 nolu hane sahibi Muslihiddinoğlu Hasan'ın ve 10 nolu hane sahibi Muslihiddinoğlu Süleyman'ın küçükbaş hayvanı bulunmamaktadır.

²⁵⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.3.

²⁵⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.5.

²⁵⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.6.

²⁵⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.5.

Tablo 2.52: Kozluca (Musa) Köyü Hayvan Türleri, Sayıları ve Gelirleri Toplamı
(Kuruş Olarak)

Hane/ No	Hane Sahibi	Küçükbaş Hayvan Toplamı		Büyükbaş Hayvan Toplamı		Yük ve Binek Hayvan Toplamı		Toplam Hasılat
		Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	
2/2	Kara Süleymanoğlu Ahmed	24	130	9	60	2	-	190
3/3	Kara Süleymanoğlu İsmail	-	-	17	60	2	15	75
4/8	Kara Süleymanoğlu Ömer	73	396	12	30	2	-	426
5/13	Hatipoğlu Hasan	-	-	39	90	3	30	120
7/19	Göcekoğlu Ömer	-	-	10	10	2	-	10
8/24	Arapoğlu İsmail	-	-	7	20	2	-	20
9/26	Hatipoğlu Bekir	-	-	6	10	1	15	25
10/27	Yetim Ahmedoğlu Ahmed	-	-	10	60	2	15	75
11/31	Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali	30	159	10	60	2	15	234
12/36	Arapoğlu Kara Ahmed	-	-	2	-	1	-	-
13/37	Kara Ahmedoğlu Ali	2	14	4	20	3	-	34
14/39	Kadiroğlu Oğlu Yakup	32	208,5	6	60	2	30	298,5
15/43	Koca Hüseyinoğlu Ahmed	-	-	6	60	3	-	60
16/47	Karagözoğlu Ahmed	-	-	2	-	1	-	-
18/50	Kara Hüseyinoğlu Hasan	-	-	5	60	2	-	60
Toplam		161	907,5	145	600	30	120	1627,5

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kozluca (Musa) köyünün hayvan türleri, sayıları ve gelirlerinin gösterildiği tabloyu incelediğimizde elde edilen hasılatın 1627,5 kuruş olduğu görülmektedir.

Buna göre Kozluca (Musa) köyünde 161 adet küçükbaş hayvan, 145 adet büyükbaş hayvan ve 30 adet yük ve binek hayvan bulunmaktadır. Hasılatların 907,5

kuruşu küçükbaş hayvandan, 600 kuruşu büyükbaş hayvandan ve 120 kuruşu yük ve binek hayvandan elde edilmektedir.

18 hanelik köyde küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek hayvan faaliyetleri genel olarak yapılmaktadır. Köyde en fazla hasılatı sahip şahıs 4 numaralı hanedeki Kara Süleymanoğlu Ömer'dir. Hane sahibinin 73 adet küçükbaş hayvandan 396 kuruşu, 12 adet büyükbaş hayvandan 30 kuruşu vardır. Toplam hasılatı 426 kuruş olan şahsın 2 adet yük ve binek hayvandan herhangi bir hasılatı bulunmamaktadır.²⁶⁰ İkinci en fazla hasılatı olan hane ise 14 numaralı hanedir. Hane sahibi Kadiroğlan oğlu Yakup'un 32 adet küçükbaş hayvandan 208,5 kuruş, 6 adet büyükbaş hayvandan 60 kuruş, 2 adet yük ve binek hayvandan 30 kuruş hasılatı bulunmaktadır. Şahsın toplam hasılatı ise 298,5 kuruştur.²⁶¹

Köyde en az gelir elde eden hane 7 numaralı hanedir. Hane sahibi Göcekoğlu Ömer'in 10 adet büyükbaş hayvandan elde ettiği 10 kuruş hasılatı bulunmaktadır. 2 adet yük ve binek hayvandan ise herhangi bir hasılat elde etmediği görülmektedir.²⁶²

Kozluca (Musa) köyünde 3 nolu hane sahibi Kara Süleymanoğlu İsmail'in, 5 nolu hane sahibi Hatipoğlu Hasan'ın, 7 nolu hane sahibi Göcekoğlu Ömer'in, 8 nolu hane sahibi Arapoğlu İsmail'in, 9 nolu hane sahibi Hatipoğlu Bekir'in, 10 nolu hane sahibi Yetim Ahmedoğlu Ahmed'in, 12 nolu hane sahibi Arapoğlu Kara Ahmed'in, 15 nolu hane sahibi Koca Hüseyinoğlu Ahmed'in, 16 nolu hane sahibi Karagözoğlu Ahmed'in ve 18 nolu hane sahibi Kara Hüseyinoğlu Hasan'ın küçükbaş hayvanı bulunmamaktadır.

Ayrıca 12 nolu hane sahibi 2 adet büyükbaş ve 1 adet yük ve binek hayvandan herhangi bir hasılatı olmamıştır.²⁶³ Yine 16 nolu hane sahibi de aynı şekilde büyükbaş, yük ve binek hayvanlarından hasılat elde edememiştir.²⁶⁴

Kozluca (Musa) köyü hayvan türleri, sayıları ve gelirleri toplamı (kuruş) tablosunda sadece küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek hayvanı mevcut olan haneler gösterilmiş olup diğerlerine tabloda yer verilmemiştir.

²⁶⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.3.

²⁶¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.7.

²⁶²BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.4.

²⁶³BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.6.

²⁶⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.8.

Tablo 2.53: Saray Köyü Hayvan Türleri, Sayıları ve Gelirleri Toplamı (Kuruş Olarak)

Hane/ No	Hane Sahibi	Küçükbaş Hayvan Toplamı		Büyükbaş Hayvan Toplamı		Yük ve Binek Hayvan Toplamı		Toplam Hasılat
		Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	
1/1	Kızılbaşoğlu Ahmed	-	-	3	-	1	-	-
2/2	Yurdoğlu Kara İbrahim	-	-	7	36	-	-	36
3/4	Emeksizozğlu Deli Mehmed	-	-	4	-	1	-	-
4/7	Emeksizozğlu Ahmed	-	-	6	20	1	-	20
6/13	Koca Süleymanoğlu Mehmed	-	-	15	40	2	-	40
7/15	Belioğlu Halil	1	15	9	60	-	-	75
/-	Akçeşehirlioğlu Molla Ahmed	1	-	2	-	-	-	-
Toplam		2	15	46	156	5	-	171

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Saray köyünün hayvan türleri, sayıları ve gelirlerinin gösterildiği tabloyu incelediğimizde elde edilen toplam hasılatın 171 kuruş olduğu görülmektedir.

Saray köyünde 2 adet küçükbaş hayvandan 15 kuruş, 46 büyükbaş hayvandan 156 kuruş hasılat elde edilmiştir. 5 adet yük ve binek hayvanından herhangi bir hasılatın olmadığı görülmektedir.

Haneler arasında en fazla hasılat elde eden 7 nolu hanedeki Belioğlu Halil'dir. Hane sahibinin 1 adet küçükbaş hayvandan elde ettiği hasılat 15 kuruş, 9 adet büyükbaş hayvandan 60 kuruştur. Toplamda 75 kuruş hasılatı bulunmaktadır.²⁶⁵ İkinci en fazla gelir 40 kuruş ile 6 nolu hane sahibi Koca Süleymanoğlu Mehmed'e aittir. Hane sahibi bu hasılatı 15 adet büyükbaş hayvandan elde etmektedir. 2 adet yük ve binek hayvanından belli bir hasılatı bulunmamaktadır.²⁶⁶ Üçüncü en fazla hasılat 2 nolu haneye aittir. Yurdoğlu Kara İbrahim'in 7 adet büyükbaş hayvandan 36 kuruş hasılatı bulunmaktadır.²⁶⁷

En az hasılatı bulunan şahıs ise 20 kuruş ile Emeksizozğlu Ahmed'tir. 4 nolu hanede ikamet eden şahıs bu geliri 6 adet büyükbaş hayvandan elde etmektedir. 1 adet

²⁶⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

²⁶⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

²⁶⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.2.

yük ve binek hayvanından herhangi bir hasılatı yoktur.²⁶⁸ Köyde 1 nolu hanedeki Kızılbaş oğlunun 3 adet büyükbaş, 1 adet yük ve binek hayvanı olup bunlardan hasılat elde etmemiştir. Yine 3 nolu hane sahibi Emeksizoğlu Deli Mehmed'in de 4 adet büyükbaş, 1 adet yük ve binek hayvanından herhangi bir hasılatı bulunmamaktadır.²⁶⁹ Hane ve numarası belirtilmeyen Akçeşehirlioğlu Mehmed'in de 1 adet küçükbaş hayvanı ve 2 adet büyükbaş hayvanı olup bunlardan hasılat elde edememiştir.²⁷⁰

Tabloya baktığımızda 1, 2, 3, 4 ve 5 nolu hanelerin küçükbaş hayvanı olmadığı görülmektedir. 2, 7 nolu hanelerin ve hane numarası belirtilmeyen Akçeşehirlioğlu Molla Ahmed'in yük ve binek hayvanı bulunmamaktadır.

Saray köyü hayvan bilgileri, sayıları ve gelirleri toplamı (kuruş) tablosunda sadece küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek hayvanı mevcut olan haneler gösterilmiş olup diğerlerine tabloda yer verilmiştir.

²⁶⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

²⁶⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.2.

²⁷⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

Tablo 2.54: Abaş Köyü Hayvan Türleri, Sayıları ve Gelirleri Toplamı (Kuruş Olarak)

Hane/No	Hane Sahibi	Küçükbaş Hayvan Toplamı		Büyükbaş Hayvan Toplamı		Yük ve Binek Hayvan Toplamı		Toplam hasılat
		Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	
1/1	Kara Dedeoğlu Mustafa	40	142	9	2	1	15	159
2/2	Kara Mustafaoğlu İbrahim	36	102	7	60	3	-	162
3/5	Bozoğlan oğlu Ahmed	44	142	6	40	1	15	197
4/7	Bozoğlan oğlu Mehmed	47	103	18	104	-	-	207
5/9	Bozoğlan oğlu Mola Musa	10	35	6	-	-	-	35
6/11	Cimoğlu İbrahim	-	-	10	-	1	15	15
7/14	Kara Hasanoğlu Ali	-	-	9	20	1	-	20
8/16	Gülistanoğlu Mehmed	13	31,5	6	15	1	-	46,5
9/22	Gülistanoğlu Hasan	-	-	5	-	1	-	-
10/23	İlyasoğlu Halil	46	284	9	20	1	-	304
11/26	Abdülgani oğlu Mustafa	-	-	5	-	2	15	15
12/27	Borazanoğlu Ahmed	23	76,5	14	80	2	15	171,5
13/30	Devrezadeoğlu İbrahim	-	-	4	21	1	15	36
14/33	Devrezadeoğlu Abdullah	-	-	3	20	1	-	20
15/35	Mercanoğlu Ahmed	9	28,5	4	-	2	15	43,5
16/38	Türkmenoğlu Ömer	15	50,5	4	20	1	30	100,5
17/41	Türkmenoğlu Halil	2	-	10	40	1	-	40
18/45	Ediklioğlu Mehmed	-	-	6	15	1	30	45
19/48	Mercanoğlu Ali	-	-	-	-	1	-	-
20/49	İmam Damadı Süleyman	-	-	7	40	1	-	-
21/-	Bozoğlanoğlu İsmail	1	8	1	-	-	-	8
Toplam		286	1003	143	497	23	165	1665

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterine göre Abaş köyü hayvan türleri, sayıları ve gelirlerinin gösterildiği tabloya göre elde edilen toplam hasılatın 1665 kuruş olduğu görülmektedir.

Toplam 21 hanesi bulunan Abaş köyünde 286 adet küçükbaş hayvan, 143 adet büyükbaş hayvan, 23 adet yük ve binek hayvan bulunmaktadır. Sırasıyla 1003 kuruş küçükbaş hayvandan, 497 kuruş büyükbaş hayvandan, 165 kuruş yük ve binek hayvandan hasılat elde edilmektedir.

Köyde en fazla hasılat elde eden hane sahibi İlyasoğlu Halil'dir. 10 numaralı hanede ikamet eden şahsın 46 adet küçükbaş hayvandan 284 kuruş, 9 adet büyükbaş hayvandan 20 kuruş olmak üzere toplamda 304 kuruş hasılatı bulunmaktadır. 1 adet yük ve binek hayvanından herhangi bir geliri yoktur.²⁷¹ İkinci en fazla hasılatı elde eden 4 numaralı hanede ikamet eden Bozoğlanoğlu Mehmed'dir. 47 adet küçükbaş hayvandan 103 kuruş, 18 adet büyükbaş hayvandan 104 kuruş olmak üzere toplamda elde ettiği hasılat 207 kuruştur. Hane sahibinin yük ve binek hayvanı bulunmamaktadır.²⁷²

En az hasılat elde eden şahıs 21 numaralı hanedeki Bozoğlan oğlu İsmail'dir. Toplam 8 kuruş hasılatı bulunan hane sahibi bunu 1 adet küçükbaş hayvandan elde etmiştir. 1 adet büyükbaş hayvandan herhangi bir hasılatı bulunmamaktadır. Hane sahibinin yük ve binek hayvanı yoktur.²⁷³

Köyde 6, 7, 9, 11, 13, 14, 18, 19 ve 20 nolu hane sahiplerinin küçükbaş hayvanı bulunmamaktadır. 19 nolu hane sahibinin büyükbaş hayvanı 4, 5 ve 2 nolu hane sahiplerinin ise yük ve binek hayvanı yoktur. 9 nolu hane sahibi Gülistanoğlu Hasan²⁷⁴ ve 19 nolu hane sahibi Mercanoğlu Ali²⁷⁵ bu hayvan türlerinden herhangi bir hasılat elde edememişlerdir.

Abaş köyü hayvan türleri, sayıları ve gelirleri toplamı (kuruş) tablosunda sadece küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek hayvanı mevcut olan haneler gösterilmiş olup diğerlerine tabloda yer verilmemiştir.

²⁷¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.4.

²⁷²BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.3.

²⁷³BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.9.

²⁷⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.5.

²⁷⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.8.

Tablo 2.55: Emrez Köyü Hayvan Türleri, Sayıları ve Gelirleri Toplamı (Kuruş Olarak)

Hane/No	Hane Sahibi	Küçükbaş Hayvan Toplamı		Büyükbaş Hayvan Toplamı		Yük ve Binek Hayvan Toplamı		Toplam Hasılat
		Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	
1/1	Kara Osmanoğlu Kara Ömer	253	781,5	14	40	1	-	821,5
2/21	Takakoğlu Ali	119	505,5	8	40	-	-	545,5
3/24	Tokmakoğlu Hüseyin	38	119	12	20	1	-	139
4/27	İmamoğlu İsmail	55	162,5	5	-	1	-	162,5
5/33	İmamoğlu Abdullah	70	220	7	40	3	-	260
6/37	Dedeoğlu Hacı Osman	324	1012	12	-	2	-	1012
7/44	Dedeoğlu Ali	55	146,5	3	-	-	-	146,5
9/47	Delioğlu İbrahim	-	-	4	20	1	-	20
10/48	Demircioğlu Mustafa	20	64,5	7	40	4	-	104,5
11/59	Tataroğlu Ahmed	-	-	3	-	2	-	-
12/63	Turalioğlu Hüseyin	8	39,5	6	20	2	-	59,5
13/65	İslamoğlu Hasan	-	-	7	-	1	-	-
14/68	İslamoğlu İsmail	-	-	4	-	2	15	15
15/71	İslamoğlu Ahmed	-	-	3	-	-	-	-
16/73	Soğancıoğlu Memiş	35	155,5	6	40	2	-	195,5
17/78	Bayramoğlu İsmail	-	-	5	40	2	35	75
18/81	Bayramoğlu İbrahim	-	-	5	20	2	-	20
19/85	Koca Haliloğlu Süleyman	-	-	7	40	2	-	40
20/88	Koca Haliloğlu Ömer	-	-	7	-	1	-	-
21/90	Hatipoğlu Mehmed	-	-	7	40	2	15	55
22/93	Hatipoğlu İbrahim	20	19,5	11	40	1	-	59,5
23/97	Bayramoğlu Halil	15	45	-	-	-	-	45
24/98	Yörükoğlu Mehmed	15	53,5	6	-	4	-	53,5
25/101	Kıloğlu Mustafa	20	84,5	2	20	1	-	104,5
26/103	Dedeoğlu Abdullah	36	120	5	-	1	-	120
27/105	Emiroğlu Emir Osman	-	-	7	40	2	-	40
28/110	Kabakçioğlu İbrahim	8	34	4	-	-	-	34
29/119	Hekim Süleymanoğlu Ahmed	-	-	7	-	1	15	15
30/122	Amedoğlu İbrahim	-	-	7	-	2	-	-
32/124	Bayramoğlu Ahmed	-	-	5	20	1	15	35
-/-	Kabakçioğlu İbrahim oğlu Ali	-	-	4	20	2	15	35
-/-	Kabakçioğlu İbrahim'in Diğer Oğlu Mehmed	-	-	4	40	1	-	40

Tablo 2.55: (devam) Emrez Köyü Hayvan Türleri, Sayıları ve Gelirleri Toplamı (Kuruş Olarak)

Hane/No	Hane Sahibi	Küçükbaş Hayvan Toplamı		Büyükbaş Hayvan Toplamı		Yük ve Binek Hayvan Toplamı		Toplam Hasılat
		Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	
-/-	Kara Ömeroğlu Ali	46	158,5	4	20	1	15	193,5
-/-	Kara Ömer'in Diğer Oğlu Osman	31	95,5	3	-	-	-	95,5
-/-	1. hanede Kara Ömer'in oğlu İbiş'in Zevcesi	18	92	4	20	-	-	112
-/-	1. hanede Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesi	4	32	7	-	-	-	32
-/-	Kütahya'da Meydan Mahallesi Sakinlerinden Çalanoğlu Kerimesi Emine Hatun	32	103	2	-	-	-	103
	Kütahya'da Balıklı Mahallesi Sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağa'nın zevcesi Azime Hatun	24	76	-	-	-	-	76
	Kütahya'da Hacı İbrahim Mahallesinden Rıfat Molla	65	372	-	-	-	-	372
	Toplam	1311	4492	214	620	48	125	5237

1861 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Emrez köyünün hayvan türleri, sayıları ve gelirlerinin gösterildiği tabloyu incelediğimizde toplam hasılatın 5237 kuruş olduğu görülmektedir.

Buna göre Emrez köyünde 1311 adet küçükbaş hayvan, 214 adet büyükbaş hayvan, 48 adet yük ve binek hayvanı bulunmaktadır. Elde edilen hasılatlar ise sırasıyla küçükbaş hayvandan 4492 kuruş, büyükbaş hayvandan 620 kuruş, yük ve binek hayvandan 125 kuruştur.

Emrez köyü en kalabalık ve en fazla hasılat elde edilen köydür. Haneler arasında en fazla hasılat elde eden hane sahibi 1 numaralı hanede bulunan Kara Osmanoğlu Kara Ömer'dir. Şahsın 253 adet küçükbaş hayvandan 781,5 kuruş, 14 adet

büyükbaş hayvandan 40 kuruş olmak üzere toplamda 821,5 kuruş hasılatı bulunmaktadır. Hane sahibinin 1 adet yük ve binek hayvandan herhangi bir hasılatı bulunmamaktadır. İkinci en fazla hasılatı olan 2 numaralı hanedeki Takakoğlu Ali'dir. Toplam hasılatı 545,5 kuruş olan hane sahibi bu hasılatın 505,5 kuruşunu 119 adet küçükbaş hayvandan, 40 kuruşunu 8 adet büyükbaş hayvandan elde etmektedir. Şahsın yük ve binek hayvanı bulunmamaktadır.²⁷⁶

Üçüncü en fazla gelirli şahıs Kütahya'da Hacı İbrahim mahallesinden Rıfat Molla'dır. Hane sahibinin 65 adet küçükbaş hayvandan 372 kuruş toplam hasılatı vardır. Rıfat Molla'nın büyükbaş, yük ve binek hayvanı bulunmamaktadır.²⁷⁷

Köyde en az hasılat elde eden haneler 14 ve 29 numaralı hanelerdir. 14 nolu hane sahibi İslamoğlu İsmail'in 2 adet yük ve binek hayvanından elde ettiği toplam hasılat 15 kuruştur. Küçükbaş hayvanı bulunmayan şahsın, 4 adet büyükbaş hayvandan herhangi bir hasılat elde etmemiştir.²⁷⁸ Yine 29 nolu hane sahibinin de toplam hasılatı 15 kuruştur. Bu hasılatı 1 adet yük ve binek hayvanından elde etmiştir. Küçükbaş hayvanı bulunmayan hane sahibinin 7 adet büyükbaş hayvanından herhangi bir hasılatı olmadığı görülmektedir.²⁷⁹

Köyde 11 numaralı hane sahibi Tataroğlu Ahmed'in²⁸⁰ 13 numaralı hane sahibi İslamoğlu Hasan'ın²⁸¹ 15 numaralı hane sahibi İslamoğlu Ahmed'in²⁸² 20 numaralı hane sahibi Koca Haliloğlu Ömer'in²⁸³ ve 30 numaralı hane sahibi Ahmedoğlu İbrahim'in²⁸⁴ küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek gibi hayvan türlerinden herhangi bir hasılat elde etmediği görülmektedir.

Emrez köyü hayvan türleri, sayıları ve gelirleri toplamı (kuruş) tablosunda sadece küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek hayvanı mevcut olan haneler gösterilmiş olup diğerlerine tabloda yer verilmemiştir.

²⁷⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.2.

²⁷⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.15.

²⁷⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.6.

²⁷⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.11.

²⁸⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.5.

²⁸¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.6.

²⁸²BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.7.

²⁸³BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.8.

²⁸⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.12.

Tablo 2.56: Hayvan Türleri ve Gelirleri Toplamının Genel Olarak Değerlendirilmesi

Köy İsmi	Küçükbaş Hayvan Toplamı		Büyükbaş Hayvan Toplamı		Yük ve Binek Hayvan Toplamı		Toplam	
	Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat	Sayı	Hasılat
Bayat	271	897,5	89	560	32	78	392	1535,5
Kozluca (Musa)	161	907,5	145	600	30	120	336	1627,5
Saray	2	15	46	156	5	-	53	171
Abaş	286	1003	143	497	23	165	452	1665
Emrez	1311	4492	214	620	48	125	1573	5237
Toplam	2031	7315	637	2433	138	488	2806	10.236

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş, Emrez köylerinin hayvan türleri, sayıları ve gelirleri toplamını genel olarak incelediğimizde; Bayat köyü 392 adet hayvandan 1535,5 kuruş, Kozluca (Musa) köyü 336 adet hayvandan 1627,5 kuruş, Saray köyü 53 adet hayvandan 171 kuruş, Abaş köyü 452 adet hayvandan 1665 kuruş ve Emrez köyü toplam 1573 hayvandan 5237 kuruş hasılat elde etmiştir.

Köyler arasında en fazla küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek hayvanı bulunan ve en yüksek geliri elde eden köy Emrez köyüdür. 1311 adet küçükbaş hayvandan 4492 kuruş, 214 adet büyükbaş hayvandan 620 kuruş, 48 adet yük ve binek hayvanından 125 kuruş hasılat elde edilmiştir. Toplamda 1573 hayvandan 5237 kuruş hasılat bulunmaktadır.

En az küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek hayvanı bulunan ve en az geliri elde eden köy Saray köyüdür. 2 adet küçükbaş hayvandan 15 kuruş, 46 adet büyükbaş hayvandan 156 kuruş hasılat elde edilmiştir.

Saray köyünde 5 adet yük ve binek hayvan bulunmasına rağmen bundan herhangi bir hasılat elde edilmemiştir. Toplamda 53 adet hayvandan 171 kuruş hasılat bulunmaktadır.

2.10. VERGİLER (GİDERLER)

Vergi, günümüzde devletin kamu giderlerini karşılamak üzere karşılıksız olarak topladığı paradır. Devletin mali gücünün temel kaynağı olan vergi, çeşitli zamanlarda düzenlemeler yapılarak uygulanmaktadır.

En önemli gelir kaynağını oluşturan vergiler, Osmanlı Devleti'nde iki kurala göre alınmaktadır. Birincisi İslami inanç ve esaslara göre alınan Tekalif-i Şer'iyye (şeriatın ön gördüğü vergiler), ikincisi ise Tekalif-i Örfiyye'dir.

Rüsûm-i Şer'iyye denilen Tekalif-i Şer'iyye çiftçi reayadan alınan öşür, resm-i çift, resmi ağnam ve zekat, haraç ve cizyeden meydana gelmektedir. Rüsûm-i Örfiyye'de denilen Tekalif-i Örfiyye devletin yürütme ve uygulama görevlerini yapmakta olanlara hizmetleri karşılığı halktan alınan vergilerdir. Bunlar; Cürum ve cinayet, arûs, bennak, mücerrettir.²⁸⁵

Bu vergiler dışında ferman, berat ve kanunnamelerle belirlenen önceleri olağanüstü durumlarda sefer için gerek duyulduğunda alınan 17. yüzyıldan itibaren sürekli hale getirilen Avarız-ı Divaniyye vergisidir.²⁸⁶

Osmanlı Devleti'nde 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile birlikte halkın hukuki, mali ve sosyal alanda eşitliği sağlandığından o zamana kadar Müslüman ve gayrimüslimlerden farklı isimlerle alınan vergilerden vazgeçilerek bunların yerine tek bir vergi alınması kuralı kabul edildi. Vergiy-i mahsusa veya an-cemaatinolarak isimlendirilen vergi 1840 yılından itibaren herkesin gelirine göre alınması amaçlanmıştır. Böylece vatandaşların gelirlerinin belirlenmesi için mal, mülk ve hayvanları içine alan sayımlar yapıldı ve köy veya mahallelerin ödeyeceği miktarlar belirlendi.²⁸⁷

Temettuat defterleri incelendiğinde vergilerin her hane reisinin isminin üstüne ve dikine yazıldığı görülmektedir. 1256 tarihli defterlerde sadece vergiy-i mahsusaya yer verilirken 1261 tarihli defterlerde ise bir önceki vergiy-i mahsusa ile birlikte öşre de yer verilmektedir. Bu bilgiler sırasıyla ismin üstünde dik bir şekilde sağdan sola "meslek" "vergi-i mahsusa" "öşür" şeklinde yazılmıştır. Hatta verg-i mahsusa'ya ait rakamın "sene-i sabıkada vergi-i mahsusadan bir senede vermiş olduğu" şeklinde açık bir şekilde belirtildiği de görülmektedir.²⁸⁸

²⁸⁵ Musa Çadırcı, (2013), *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, TTK, Ankara, s.105.

²⁸⁶ Çaçan, *a.g.m.*, s.10.

²⁸⁷ Kolay, *a.g.m.*, s.155.

²⁸⁸ Kütükoğlu, *a.g.m.*, s.411.

Kütahya'nın Gireği Nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerine ait temettuat defteri incelendiğinde vergi-i mahsusa, aşar, kovan, âdeti ağnam, afyon, bennak ve göğeri gibi vergilerin alındığı görülmektedir. Köylerde gayrimüslim halk olmadığı için defterde cizye vergisi bulunmamaktadır.

2.10.1. Aşar Vergisi

Aşar onda bir manasında olan öşr kelimesinin cem'idir.²⁸⁹ Osmanlı'da şer'i vergilerden olan ve Tanzimat'ın ilanına kadar toprağın verim gücüne ve sulama imkânına göre 1/3 ile 1/10 arasında oranlarda alınan aşar vergisi, Tanzimat'ın ilanı ile birlikte her yerde 1/10 oranında alınmaya başlanmıştır.

1256 tarihinden itibaren iltizam usulünün kaldırılması ile birlikte vergilerin her bölgeye atanan muhassıllar aracılığıyla toplanması kararı almıştır. Bu durum öşür gelirlerinin düşmesine sebep olduğundan 1258 yılından itibaren yeniden iltizam sistemine geçilmiş ve aşar gelirleri de kazalar itibariyle iki yıl süreyle iltizama verilmeye başlanmıştır. Fakat kısa süreli iltizam sisteminin tarım üzerindeki olumsuz etkisi göze alınarak, çiftçilerin üretim çabalarının desteklenmesi açısından faydalı olacağı düşüncesiyle 1263 yılından itibaren öşür gelirlerinin devlet görevlileri ve zengin kişilere tek tek ya da ortaklaşa beş yıl süreyle iltizama verilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca vergi bedelini zamanında ödemeyenlerin borçları faiziyle birlikte alınacaktır.

1269 yılında beş yıllık iltizam sistemi sona erdikten sonra aynı tarihlerde başlayan Kırım Savaşı'nda askeri ihtiyaçları karşılamak için hububata ihtiyaç doğmuştur. Savaşın sürdüğü 1269-1271 yılları arasında bazı bölgelerin öşür gelirlerinin doğrudan devlet adına idaresi veya kısmen para, kısmen ürün alınmak üzere iltizam verilmesi uygun görülmüştür. Kırım Savaşı'nın sona ermesi ile birlikte iltizam sistemine tekrar dönülmüş ve bu sistem 1277 yılına kadar sürmüştür.²⁹⁰

2.10.2. Resmi Kovan

Osmanlı Devleti'nde kovan resmi, resmi küvvare, zenbur resmi, öşri asel gibi isimlerle zikredilen bu vergi halkın arı kovanı mahsulünden alınmaktadır. Bu vergi

²⁸⁹ Süleyman Sudi, (1996), *Osmanlı Vergi Düzeni (Defter-i Muktesid)*, TTK, Ankara, s. 39.

²⁹⁰ Tevfik Güran, (1989), *Tanzimat Döneminde Osmanlı Maliyesi: Bütçeler ve Hazine Hesapları (1841-1861)*, TTK, Ankara, s.14.

çeşidi bazı yerlerde bal, bazısında da öşre bedel akçe olarak alınıyordu. Kovan durduğu yere aittir. Bu yüzden öşrü, toprağında bal eylediği sipahinindir. Bu vergi akçe olarak alınıyorsa defterde yazılan miktar alınır. Eğer defterde akçe yazılmamış ise o zaman öşrü alınır.²⁹¹

Daha önceki vergilerde olduğu gibi, bu vergide de bazı kimseler, belli bazı nispetler dahilinde muaf tutulmuşlardır. Bunlar mansıp sahipleri, kadılar, müderris, mülazım, kalelerde olan gönüllüler ile yeniçerilerin kendi saçakları altında besledikleri sekiz dokuz kovandan alınmamıştır. Fakat on veya daha fazla olursa hepsinin öşrü alınmaktadır. Bu verginin alınma zamanı harman vakti veya güzündür.²⁹²

2.10.3. Adet-i Ağnam

Osmanlı Devleti'nde küçükbaş hayvandan alınan vergidir. İslam devletlerinde çeşitli isimlerle rastlanılan bu vergi Osmanlı resmi kayıtlarında resm-i ganem, resmi merai, koyun resmi şeklinde de geçmektedir. Bazı sancak kanunnamelerinde adet-i zekat olarak da geçen ağnam resmişeri vergiler arasında yer almaktadır. Bu vergi koyun yavruduktan sonra nisan ve mayıs aylarında alınır. Kuzulu koyun kuzusu ile bir hesaplanırdı. Vergi miktarı ise Fatih kanununa göre üç koyundan bir akçe iken daha sonra iki koyundan bir akçe olarak belirlenmiştir.²⁹³

Adet-i ağnam vergisi tımar usulününcari bulunduğu yerlerde tımar sahipleri tarafından, miriye ait olan mahallelerde defterdar, kethüda veya bu işe memur edilmiş kimseler tarafından hayvanlar sayılarak alınmaktadır.²⁹⁴ Bazı hizmet erbabı vergiden muaf tutulduğu gibi bazıları da kısmen muaf sayılmışlardır. Bunlar mansıp sahipleri, padişah kulları ile askeri sınıftır. Bunların da 150 koyundan fazlası bu vergiye tabi olmaktadır.²⁹⁵

1274 yılında yapılan düzenlemeler ile koyun ve keçiler üzerinden alınan adeti ağnam hayvan varlığı üzerinden değil, gelir üzerinden alınan vergiye dönüştürülmeye çalışılmıştır. Rumeli'deki sancaklarda bir koyun ve keçinin yılda yavrusu, sütü ve yününün ne kadar hasılat getireceği hesaplanmış, eyalet ve sancak olarak tespit edilen

²⁹¹Ziya Kazıcı, (1977), *Osmanlılarda Vergi Sistemi*, TTK, Şamil Yayınevi, İstanbul, s.97.

²⁹² Kazıcı, *a.g.e.*, s.98

²⁹³ Feridun Emecen, (1988), "Ağnam Resmi", *DİA*, Cilt: 1, İstanbul, s.478.

²⁹⁴ Kazıcı, *a.g.e.*, s. 112.

²⁹⁵ Kazıcı, *a.g.e.*, s. 114.

hasılatın %10'u ağnam resmi olarak kabul edilmiştir. Bu usul sonraki yıl Anadolu ve Arabistan eyaletlerinde de uygulanmıştır.²⁹⁶

Bu vergiye mali zorluklar sebebiyle farklı tarihlerde zamlar yapılmıştır. 1918-1919 tarihleri arasında ise verginin oranı 4 kat arttırılmıştır. Bunun yanında ağıl resmi, selamet akçesi, toprak bastı parası, çit parası, oğlak resmi, kışlak resmi, yaylak resmi gibi çeşitli isimlerle alınan vergilerde aslında ağnam resmine yapılan zamlardandır. Cumhuriyet döneminde de uzun süre varlığını sürdüren ağnam resmi 1962'de tamamen kaldırılmıştır.²⁹⁷

²⁹⁶ Abdüllatif Şener, (1992), *Tanzimat Döneminde Osmanlı Vergi Reformları*, TTK, Ankara, s.261.

²⁹⁷ Onur Eroğlu, (2010), "Osmanlı Devleti'nin Son Dönemlerinden Cumhuriyetin İlk Yıllarına Kamu Maliyesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 12, Özel Sayı, s. 62.

Tablo 2.57: Bayat Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)

Hane /No	Hane Sahibi	Mesleği	Vergi-yü Mahsusa	Aşar Rüsümü Toplamı (Hinta, Şair vb)	Kovan Rüsümü	Ağnam Rüsümü	Afyon Rüsümü	Bennak	Göğeri	Toplam
1/1	Himmetoğlu Ali	Ziraat Erbabı	261	189	4,5	-	-	-	-	454,5
2/6	Ali Kethüdaoğlu Hüseyin	Ziraat Erbabı	158	207	-	-	-	-	-	365
3/11	Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed	Ziraat Erbabı	153	203	-	-	-	-	-	356
4/16	Aşçıoğlu Osman	Ziraat Erbabı	136	129,5	-	-	-	-	-	265,5
5/19	Aşçıoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	82,5	94	-	-	-	-	-	176,5
6/23	Solakoğlu Ömer	Ziraat Erbabı	51	98	-	-	-	-	-	149
7/26	Köseoğlu Koca Osman	Ziraat Erbabı	106,5	130	-	-	-	-	-	236,5
8/28	Kasapoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	58,5	76	-	-	-	-	-	134,5
9/31	Muslihiddinoğlu Hasan	Ziraat Erbabı	67,5	51	-	-	-	-	-	118,5
10/36	Muslihiddinoğlu Süleyman	Ziraat Erbabı	46	60	-	-	-	-	-	106
11/37	Aşçıoğlu Mustafa	Ziraat Erbabı	130	98	-	-	-	-	-	228
	Toplam		1250	1335,5	4,5	-	-	-	-	2590

BOA.ML.VRD.TMT.d.08658 numaralı temettuat defterine göre Bayat köyünün vergilerini incelediğimizde vergi-yü mahsusa, aşar rüsumu ve kovan rüsumu vergisi alındığı görülmektedir. 11 hanesi bulunan köyde vergi vermeyen bulunmamaktadır.

Bayat köyünde en fazla vergi veren ilk üç haneyi sırasıyla söyleyecek olursak bunlar 1, 2, 3, 4 ve 7 numaralı hanelerdir. 1 nolu hane sahibi Himmetoğlu Ali 261 kuruş vergi-yü mahsusadan, 189 kuruş aşar rüsumundan, 4,5 kuruş kovan rüsumundan olmak üzere toplamda 454,5 kuruş vergi vermektedir.²⁹⁸ 2 nolu hane sahibi Ali Kethüdaoğlu Hüseyin 158 kuruş vergi-yü mahsusadan, 207 kuruş aşar rüsumundan olmak üzere toplamda 365 kuruş vergi vermektedir. 3 nolu hanede ikamet eden Kara Mehmedoğlu Boz Ahmet 153 kuruş vergi-yü mahsusadan, 203 kuruş aşar rüsumundan toplamda 356 kuruş vergi vermektedir.²⁹⁹

Köyde en az vergi veren hane ise 10 nolu hanedir. Hane sahibi Muslihiddinoğlu Süleyman 46 kuruş vergi-yü mahsusa, 60 kuruş aşar rüsumu olmak üzere toplam 106 kuruş vergi vermektedir.³⁰⁰

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat köyünün vergilerine ait tabloya göre hanelerden alınan toplam vergi 2590 kuruştur. Bu vergilerin 1250 kuruşu vergi-yü mahsusadan, 1335,5 kuruşu aşar rüsumundan, 4,5 kuruşu kovan rüsumundan alınmaktadır.

²⁹⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.2.

²⁹⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.3.

³⁰⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08658, s.5.

Tablo 2.58: Kozluca (Musa) Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Vergi-yü Mahsusa	Aşar Rüsümü Toplamı (Hinta, Şair vb)	Kovan Rüsümü	Ağnam Rüsümü	Afyon Rüsümü	Bennak	Göğeri	Toplam
1/3	Hatipoğlu Ali	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2/2	Kara Süleymanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	170	184	-	12	-	-	-	366
3/3	Kara Süleymanoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	1840	171	-	-	-	-	-	2011
4/8	Kara Süleymanoğlu Ömer	Ziraat Erbabı	160	145	5	-	-	-	-	310
5/13	Hatipoğlu Hasan	Ziraat Erbabı Kömürcü	150	130	5	-	10	-	-	295
6/16	Hatipoğlu Halil		-	-	-	-	-	-	-	-
7/19	Göcekoğlu Ömer	Ziraat Erbabı, Kömürcü	125	159	-	-	-	-	-	284
8/24	Arapoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	106	136	-	-	-	-	-	242
9/26	Hatipoğlu Bekir	Ziraat Erbabı	101	92	-	-	-	-	-	193
10/27	Yetim Ahmedoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	140	190	-	-	-	-	-	330
11/31	Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali	Ziraat Erbabı	170	186	-	12	-	-	-	368
12/36	Arapoğlu Kara Ahmed	Ziraat Erbabı	20	45	-	-	-	-	-	65

Tablo 2.58: (devam) Kozluca (Musa) Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Vergi-yü Mahsusa	Aşar Rüsümü Toplamı (Hinta, Şair vb)	Kovan Rüsümü	Ağnam Rüsümü	Afyon Rüsümü	Bennak	Göğeri	Toplam
13/37	Kara Ahmedoğlu Ali	Ziraat Erbabı Kömürcü	115	109	-	1	-	-	-	225
14/39	Kadir oğlanoğlu Yakup	Ziraat Erbabı	150	137	-	15	-	-	-	302
15/43	Koca Hüseyinoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	160	130	-	-	-	-	-	290
16/47	Karagözoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı	35	50	-	-	-	-	-	85
17/49	İmamoğlu Hafız İbrahim	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18/50	Koca Hüseyinoğlu Hasan	Ziraat Erbabı	110	102	-	-	-	-	-	212
	Toplam		3552	1966	10	40	10	-	-	5578

BOA.ML.VRD.TMT.d.08675 numaralı temettuat defterlerine göre Kozluca (Musa) köyünün ödediği vergiler kuruş olarak tabloda gösterilmiştir. Tabloyu incelediğimizde köyde vergi-yü mahsusa, aşar rüsumu, kovan rüsumu, ağnam rüsumu ve afyon rüsumu vergilerinin alındığı görülmektedir.

Kozluca (Musa) köyünün toplam 18 hanesi bulunmaktadır. Bunlar içerisinde vergi vermeyen 3 hane vardır. Bunlar sırasıyla 1 nolu hanede ikamet eden Hatipoğlu Ali'dir. Hane sahibinin hiçbir şeyi yoktur.³⁰¹ İkinci vergi vermeyen ise 6 nolu hanedeki Hatipoğlu Halil'dir.³⁰² Diğeri ise 17 nolu hanedeki İmamoğlu Hafız İbrahim'dir.³⁰³

Köyde en fazla vergi veren ilk 3 haneyi sırasıyla söyleyecek olursak bunlar, 3, 11 ve 2 numaralı hanelerdir. 3 nolu hane sahibi Kara Süleymanoğlu İsmail 1840 kuruş vergi-yü mahsusadan, 171 kuruş aşar rüsumundan olmak üzere toplamda 2011 kuruş vergi vermektedir.³⁰⁴ 11 nolu hane sahibi Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali 170 kuruş vergi-yü mahsusadan, 186 kuruş aşar rüsumundan, 12 kuruş ağnam rüsumundan olmak üzere toplamda 368 kuruş vergi vermektedir.³⁰⁵ 2 nolu hane sahibi Kara Süleymanoğlu Ahmed ise 170 kuruş vergi-yü mahsusadan, 184 kuruş aşar rüsumundan, 12 kuruş ağnam rüsumundan olmak üzere toplamda 366 kuruş vergi ödemektedir.³⁰⁶

Köyde en az vergi ödeyen hane sahiplerinden birincisi 12 nolu hanedeki Arapoğlu Kara Ahmed'tir. Hane sahibi 20 kuruş vergi-yü mahsusa, 45 kuruş aşar rüsumu olmak üzere toplamda 65 kuruş vergi ödemektedir.³⁰⁷

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca (Musa) Köyü'nün ödediği vergilere ait tabloya göre hanelerden alınan toplam vergi 5578 kuruştur. Bunun 3552 kuruşu vergi-yü mahsusadan, 1966 kuruşu aşar rüsumundan, 10 kuruşu kovan rüsumundan, 40 kuruşu ağnam rüsumundan ve 10 kuruşu afyon rüsumundan alınmaktadır.

³⁰¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.2.

³⁰²BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.4.

³⁰³BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.9.

³⁰⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.3.

³⁰⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.6.

³⁰⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.2.

³⁰⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08675, s.6.

Tablo 2.59: Saray Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Vergi-yü Mahsusa	Aşar Rüsümü Toplamı (Hinta, Şair vb)	Kovan Rüsümü	Ağnam Rüsümü	Afyon Rüsümü	Bennak	Göğeri	Toplam
1/1	Kızılbabaşoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	55	96	-	-	-	-	-	151
2/2	Yurdoğlu Kara İbrahim	Ziraat Erbabı Kömürcü	55	53	3,5	-	-	-	-	111,5
¼	Emeksizdoğlu Deli Mehmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	71	93	-	-	20	-	-	184
4/7	Emeksizdoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	88,5	104	-	-	-	-	-	192,5
5/10	Arap Mehmed	Sığır Çobanı	-	-	-	-	-	-	-	-
6/13	Koca Süleymanoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	149	160	-	-	-	-	-	309
7/15	Belioğlu Halil	Ziraat Erbabı Kömürcü	55,5	71	7,5	-	-	-	-	134
8/16	Tezkerecioğlu Topal Veli	Ziraat Erbabı	52	57	-	-	-	-	-	109
-/-	Akçeşehirlioğlu Molla Ahmed	İmam	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam		526	634	11	-	20	-	-	1191

BOA.ML.VRD.TMT.d.08679 numaralı temettuat defterlerine göre Saray köyünün ödediği vergiler kuruş olarak tabloda gösterilmiştir. Buna göre köyde vergi-yü mahsusa, aşar rüsumu, kovan rüsumu ve afyon rüsumu vergilerinin alındığı görülmektedir.

Saray köyü haneler arasında vergi vermeyen 2 hane sahibi bulunmaktadır. Bunlardan biri 5 nolu hanedeki Arap Mehmed olup hane sahibinin hiçbir şeyi yoktur.³⁰⁸ Diğeri ise Akçeşhirlilioğlu Molla Ahmed'tir.³⁰⁹

Köyde en fazla vergi ödeyen 6 numaralı hanede ikamet eden Koca Süleymanoğlu Mehmed'tir. Toplamda 309 kuruş vergi ödeyen hane sahibi bunun 149 kuruşu vergi-yü mahsusadan, 160 kuruşu aşar rüsumundan ödemektedir. İkinci en fazla vergi veren hane 4 numaralı hanedir. Emeksizoğlu Ahmed 88,5 kuruş vergi-yü mahsusa, 104 kuruş aşar rüsumu olmak üzere toplamda 192,5 kuruş vergi vermektedir.³¹⁰ Üçüncü en fazla vergi veren ise 3 numaralı hanedeki Emeksizoğlu Deli Mehmed'tir. 71 kuruş vergi-yü mahsusa, 93 kuruş aşar rüsumu ve 20 kuruş afyon rüsumu olmak üzere toplamda 184 kuruş vergi vermektedir.³¹¹

Köyde en az vergi veren hane sahibi ise 8 numaralı hanedeki Tezkerecioğlu Topal Veli'dir. 52 kuruş vergi-yü mahsusa, 57 kuruş aşar rüsumu olmak üzere toplamda 109 kuruş vergi ödemektedir.³¹²

Sarayköyünün ödediği vergilere ait tabloya göre hanelerden alınan toplam vergi 1191 kuruştur. Bunun 526 kuruşu vergi-yü mahsusadan, 634 kuruşu aşar rüsumundan, 11 kuruşu kovan rüsumundan ve 20 kuruşu afyon rüsumundan alınmaktadır.

³⁰⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

³⁰⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

³¹⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.3.

³¹¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.2.

³¹²BOA, ML. VRD. TMT., d.08679, s.4.

Tablo 2.60: Abaş Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Vergi-yü Mahsusa	Aşar Rüsümü Toplamı (Hinta, Şair vb)	Kovan Rüsümü	Ağnam Rüsümü	Afyon Rüsümü	Bennak	Göğeri	Toplam
1/1	Kara Dedeoğlu Mustafa	Ziraat Erbabı	170	123	10	4,5	-	-	-	307,5
2/2	Kara Mustafaoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	140	127	-	6	-	-	3	276
3/5	Bozoğlan oğlu Hamit	Ziraat Erbabı Kömürcü	140	99,5	-	3,5	-	-	-	243
4/7	Bozoğlan oğlu Mehmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	140	95	2	7	-	-	-	244
5/9	Bozoğlan oğlu Musa	Ziraat Erbabı Kömürcü	140	113	10	1	-	-	3	267
6/11	Cimoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	110	98	-	-	-	-	-	208
7/14	Kara Hasanoğlu Ali	Ziraat Erbabı Kömürcü	130	107	-	-	-	-	-	237
8/16	Gülistanoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	135	97	-	2	-	-	-	234
9/22	Gülistanoğlu Hasan	Ziraat Erbabı Kömürcü	105	54	-	-	-	-	-	159
10/23	İlyasoğlu Halil	Ziraat Erbabı Kömürcü	130	79	-	10,5	-	-	3	222,5

Tablo 2.60: (devam) Abaş Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Vergi-yü Mahsusa	Aşar Rüsümü Toplamı (Hinta, Şair vb)	Kovan Rüsümü	Ağnam Rüsümü	Afyon Rüsümü	Bennak	Göğeri	Toplam
11/26	Abdulganioglu Mustafa	Ziraat Erbabı Kömürcü	115	95,5	-	-	-	-	-	210,5
12/27	Borazanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	130	127	-	2,5	-	-	-	259,5
13/30	Devrezadeoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı Kömürcü	70	54	-	-	-	-	-	124
14/33	Devrezadeoğlu Abdullah	Ziraat Erbabı Kömürcü	70	50	-	-	-	-	-	120
15/35	Mercanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	115	88	-	1	-	-	-	204
16/38	Türkmenoğlu Ömer	Ziraat Erbabı Kömürcü	125	90	1	1,5	-	-	-	217,5
17/41	Türkmenoğlu Halil	Ziraat Erbabı Kömürcü	130	93	-	-	-	-	4	227
18/45	Ediklioğlu Mehmed	Ziraat Erbabı Kömürcü	120	51	-	-	-	-	-	171
19/48	Mercanoğlu Ali	Ziraat Erbabı	26	14	-	-	-	-	-	40
20/49	İmam Damadı Süleyman	Ziraat Erbabı	60	21	-	-	-	-	-	81
21/-	Bozoğlan oğlu İsmail	Ziraat Erbabı	40	21	-	-	-	-	-	61
	Toplam		2341	1697	23	39,5	-	-	13	4113,5

BOA.ML.VRD.TMT.d.08681 numaralı temettuat defterine göre Abaş köyünün ödediği vergiler kuruş olarak yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Baktığımızda köyde Vergi-yü mahsusa, Aşar rüsumu ve Göğeriden vergi alındığı görülmektedir.

Abaş köyünün toplamda 21 hanesi bulunmaktadır. Bunlar içerisinde vergi vermeyen hane yoktur. En fazla vergi veren hanelerin ilk üç tanesini söyleyecek olursak bunlar; 1, 2 ve 5 numaralı hanelerdir.

1 nolu hanedeki Kara Dedeoğlu Mustafa 170 kuruş vergi-yü mahsusadan, 123 kuruş aşar rüsumundan, 10 kuruş kovan rüsumundan ve 4,5 kuruş afyon rüsumundan olmak üzere toplam 307,5 kuruş vergi vermektedir. Yine 2 nolu hane sahibi Kara Mustafaoğlu İbrahim 140 kuruş vergi-yü mahsusadan, 127 kuruş aşar rüsumundan ve 6 kuruş ağnam rüsumundan olmak üzere toplamda 276 kuruş vergi vermektedir.³¹³ Üçüncü en fazla vergi veren hane sahibi ise 5 nolu hanedeki Bozoğlan oğlu Molla Musa'dır. Şahıs 140 kuruş vergi-yü mahsusadan, 113 kuruş aşar rüsumundan, 10 kuruş kovan rüsumundan, 1 kuruş ağnam rüsumundan, 3 kuruş göğeriden toplam 267 kuruş vergi ödemektedir.³¹⁴

Abaş köyünde en az vergi veren hane ise 19 numaralı hanedir. Hane sahibi Mercanoğlu Ali'nin toplam ödediği vergi 40 kuruştur. Bunun 26 kuruşu vergi-yü mahsusa, 14 kuruşu aşar rüsumudur.³¹⁵

Kütahya'nın Gireği Nahiyesine bağlı Abaş köyünün ödediği vergilere ait tabloya göre hanelerden alınan toplam vergi 4113,5 kuruştur. Bunun 2341 kuruşu vergi-yü mahsusa, 1697 kuruşu aşar rüsumu, 23 kuruşu kovan rüsumu, 39,5 kuruşu ağnam rüsumu ve 13 kuruşu göğeridir.

³¹³BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.2.

³¹⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.4.

³¹⁵BOA, ML. VRD. TMT., d.08681, s.8.

Tablo 2.61: Emrez Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Vergi-yü Mahsusa	Aşar Rüsümü Toplamı (Hinta, Şair vb)	Kovan Rüsümü	Ağnam Rüsümü	Afyon Rüsümü	Bennak	Göğeri	Toplam
1/1	Kara Osmanoğlu Kara Ömer	Ziraat Erbabı	455	318	-	33	20	2	-	828
2/21	Takakoğlu Ali	Ziraat Erbabı	220	120	8	19	-	-	-	367
3/24	Tokmakoğlu Hüseyin	Ziraat Erbabı	220	172	-	5	5	1	-	403
4/27	İmamoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	135	110,5	-	8	5	-	-	258,5
5/33	İmamoğlu Abdullah	Ziraat Erbabı	180	160	-	9	-	-	-	349
6/37	Dedeoğlu Hacı Osman	Ziraat Erbabı	360	188	-	41	-	1	-	590
7/44	Dedeoğlu Ali	Ziraat Erbabı	45	29	-	8	-	-	-	-82
8/46	Sadioğlu Hüseyin		-	-	-	-	-	-	-	-
9/47	Delioğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	80	96	-	-	-	-	-	176
10/48	Demircioğlu Mustafa	Ziraat Erbabı	160	90	-	3	-	-	-	253
11/59	Tataroğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	120	129	-	-	-	-	-	249
12/63	Turalioğlu Hüseyin	Ziraat Erbabı	85	100	-	1,5	-	-	-	186,5
13/65	İslamoğlu Hasan	Ziraat Erbabı	110	117	-	-	-	-	-	227
14/68	İslamoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	28	71	-	-	-	-	-	99
15/71	İslamoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	20	29	-	-	-	-	-	49
16/73	Soğancıoğlu Memiş	Ziraat Erbabı	200	202	-	6,5	-	-	-	408,5
17/78	Bayramoğlu İsmail	Ziraat Erbabı	60	63	-	-	-	2	-	125

Tablo 2.61: (devam) Emrez Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Vergi-yü Mahsusa	Aşar Rüsümü Toplamı (Hinta, Şair vb)	Kovan Rüsümü	Ağnam Rüsümü	Afyon Rüsümü	Bennak	Göğeri	Toplam
18/81	Bayramoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	90	80	-	-	-	-	-	170
19/85	Koca Haliloğlu Süleyman	Ziraat Erbabı	90	84	-	-	-	-	-	174
20/88	Koca Haliloğlu Ömer	Ziraat Erbabı	60	112	-	-	-	-	-	172
21/90	Hatipoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı	40	47	-	-	-	1	-	88
22/93	Hatipoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	150	94	3	4,5	10	-	-	261,5
23/97	Bayramoğlu Halil	Ziraat Erbabı	30	18	-	-	-	-	-	48
24/98	Yörükoğlu Mehmed	Ziraat Erbabı	120	122	-	2	10	-	-	254
25/101	Kıloğlu Mustafa	Ziraat Erbabı	30	24	-	3,5	-	-	-	57,5
26/103	Dedeoğlu Abdullah	Ziraat Erbabı	120	88	-	5	-	1	-	214
27/105	Emiroğlu Emir Osman	Ziraat Erbabı	100	124	-	-	-	-	-	224
28/110	Kabakçioğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	80	88	4	-	-	-	-	172
29/119	Hekim Süleymanoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	100	87	-	-	-	-	-	187
30/122	Ahmedoğlu İbrahim	Ziraat Erbabı	65	58	-	-	-	-	-	123
31/123	Koca Hasanoğlu Ali		-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 2.61: (devam) Emrez Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Vergi-yü Mahsusa	Aşar Rüsümü Toplamı (Hinta, Şair vb)	Kovan Rüsümü	Ağnam Rüsümü	Afyon Rüsümü	Bennak	Göğeri	Toplam
32/124	Bayramoğlu Ahmed	Ziraat Erbabı	110	107	-	-	-	-	-	217
-/-	Kabakçioğlu İbrahim'in oğlu Ali	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-/-	Kabakçioğlu İbrahim'in diğer oğlu Mehmed	Ziraat Erbabı	20	55	-	-	-	-	-	75
-/-	Kara Ömeroğlu Ali	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-/-	Kara Ömer'in diğer oğlu Osman	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-/-	1.Hanede Kara Ömer'in oğlu İbiş'in Zevcesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-/-	1. Hanede Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-/-	Kütahya'da Meydan Mahallesi Sakinlerinden Çalanoğlu Kerimesi Emine Hatun	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 2.61: (devam) Emrez Köyü Hane Sahiplerinin Ödediği Vergiler (Kuruş)

Hane No	Hane Sahibi	Mesleği	Vergi-yü Mahsusa	Aşar Rüsümü Toplamı (Hinta, Şair vb)	Kovan Rüsümü	Ağnam Rüsümü	Afyon Rüsümü	Bennak	Göğeri	Toplam
-/-	Kütahya'da Balıklı Mahallesi Sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağa'nın Zevcesi Azime Hatun	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-/-	Kütahya'da Hacı İbrahim Mahallesinden Rıfat Molla	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Toplam		3683	3182,5	15	149	50	8	-	7087,5

BOA.ML.VRD.TMT.d.08688 numaralı temettüt defterlerine göre Emrez köyünün ödediği vergiler kuruş olarak tabloda gösterilmiştir. Tabloyu incelediğimizde vergi-yü mahsusa, aşar rüsumu, kovan rüsumu, anam rüsumu, afyon rüsumu ve bennak vergilerinin alındığı görülmektedir.

Emrez köyünün toplam 32 hanesi ve birde hane ve numarası belli olmayan 9 hanesi bulunmaktadır. Bunlar içerisinde vergi vermeyen 10 hane vardır. Bunlar sırasıyla 8 nolu hanedeki Sadioğlu Hüseyin³¹⁶, 31 nolu hanedeki Koca Hasanoğlu Ali³¹⁷, Kabakçıoğlu İbrahim'in oğlu Ali, Kara Ömeroğlu Ali³¹⁸, Kara Ömer'in diğer oğlu Osman, 1 nolu hanedeki Kara Ömer'in diğer oğlu İbiş'in Zevcesi, 1 nolu hanedeki Kara Ömer'in diğer oğlu Hüseyin'in Zevcesi³¹⁹, Kütahya'da Meydan Mahallesi sakinlerinden Çalanoğlu Kerimesi Emine Hatun, Kütahya'da Balıklı Mahallesi sakinlerinden Osman Karyeli Salih Ağa'nın Zevcesi Azime Hatun, Kütahya'da Hacı İbrahim Mahallesi'nden Rıfat Molla'dır.³²⁰

Köyde en fazla vergi ödeyen ilk üç hane sırasıyla 1, 6 ve 16 numaralı hanelerdir. 1 numaralı hanedeki Kara Osmanoğlu Kara Ömer vergi-yü mahsusadan 455 kuruş, aşar rüsumundan 318 kuruş, ağnam rüsumundan 33 kuruş, afyon rüsumundan 20 kuruş ve bennaktan 2 kuruş olmak üzere toplam 828 kuruş vergi vermektedir.³²¹ 6 numaralı hanedeki Dedeoğlu Hacı Osman 360 kuruş vergi-yü mahsusadan, 188 kuruş aşar rüsumundan, 41 kuruş ağnam rüsumundan, 1 kuruş bennaktan olmak üzere toplam 590 kuruş vergi vermektedir.³²²

16 numaralı hanede ikamet eden hane sahibi Soğancıoğlu Memiş 200 kuruş vergi-yü mahsusa, 6,5 kuruşağnam rüsumu ödemektedir. 201 kuruşda aşar rüsumu ödemesi gerekirken hesaplama sırasında yapılan yanlışlıktan dolayı 202 kuruş yazılmıştır. Bu yüzden hane sahibinin toplam ödediği vergi 407,5 kuruş olması gerekirken 408,5 kuruş olarak kaydedilmiştir.³²³

³¹⁶BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.4.

³¹⁷BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.12.

³¹⁸BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.13.

³¹⁹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.14.

³²⁰BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.15.

³²¹BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.2.

³²²BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.4.

³²³BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.7.

Emrez köyünde en az vergi veren 23 numaralı hanede ikamet eden Bayramoğlu Halil 30 kuruş vergi-yü mahsusa, 18 kuruş aşar rüsumu toplam 48 kuruş vergi ödemektedir.³²⁴

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Emrez köyünün ödediği vergilere ait tabloya göre hanelerden alınan toplam vergi 7086,5 kuruş olması gerekirken 16 numaralı hanedeki hesaplama sırasında yapılan yanlışlıktan dolayı köyün toplam ödediği vergi deftere 7087,5 kuruş olarak kaydedilmiştir. Bunun 3683 kuruşu vergi-yü mahsusadan, 3182,5 kuruşu aşar rüsumundan, 15 kuruşu kovan rüsumundan, 149 kuruşu afyon rüsumundan ve 50 kuruşu bennaktan alınmaktadır.

³²⁴BOA, ML. VRD. TMT., d.08688, s.9.

Tablo 2.62: Köylerin Ödediği Vergilerin (Kuruş) Genel Olarak Değerlendirilmesi

Köy İsmi	Vergi-yü Mahsusa	Aşar Rüsümü Toplamı (Hinta, Şair vb)	Kovan Rüsümü	Ağnam Rüsümü	Afyon Rüsümü	Bennak	Göğeri	Toplam
Bayat	1250	1335,5	4,5	-	-	-	-	2590
Kozluca (Musa)	3552	1966	10	40	10	-	-	5578
Saray	526	634	11	-	20	-	-	1191
Abaş	2341	1697	23	39,5	-	-	13	4113,5
Emrez	3683	3182,5	15	149	50	8	-	7087,5
Toplam	11.352	8815	63,5	228,5	80	8	13	20.560

1261 (1845 M) tarihli temettuat defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin ödediği vergiler (kuruş) genel olarak değerlendirildiğinde 11.352 kuruş vergi-yü mahsusa, 8815 kuruş aşar rüsumu, 63,5 kuruş kovan rüsumu, 228,5 kuruş ağnam rüsumu, 80 kuruş afyon rüsumu, 8 kuruş bennak ve 13 kuruş göğeri olmak üzere toplamda 20.560 kuruş vergi alınmıştır.

Köyler arasında en çok vergi veren Emrez köyüdür. 3182,5 kuruş vergi-yü mahsusa, 15 kuruş kovan rüsumu, 149 kuruş ağnam rüsumu, 50 kuruş afyon rüsumu ve 8 kuruş bennak olmak üzere toplamda 7087,5 kuruş vergi ödemektedir.

Köyler arasında en çok vergi veren ikinci köy Kozluca (Musa) köyüdür. 3552 kuruş vergi-yü mahsusa, 1966 kuruş aşar rüsumu, 10 kuruş kovan rüsumu, 40 kuruş ağnam rüsumu ve 10 kuruş afyon rüsumu olmak üzere toplamda 5578 kuruş vergi ödemektedir.

En az vergi veren ise toplamda 1191 kuruş ile Saray köyüdür. Bunun 526 kuruşu vergi-yü mahsusa, 634 kuruşu aşar rüsumu, 11 kuruşu kovan rüsumu ve 20 kuruşu afyon rüsumudur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NÜFUS DEFTERLERİ

Nüfus, yeryüzünde sınırları belirli bir alanda belirli bir zamanda bulunan insanların oluşturduğu toplam sayı olarak tanımlanmaktadır. Bu yüzden nüfus, sosyo-ekonomik bakımdan bir toplumun kalkınmasında önemli bir görev üstlenmektedir. Nüfus yoklama sayımları, bir toplumu oluşturan bireylerin sayı, yaş, cinsiyet, meslek, dil, din ve öğrenim durumlarını ortaya çıkarması, toplumların ekonomik sosyolojik ve tarihi yönlerini araştırmak, sosyal tarihlerini yazmak için çalışma yapacak kişiler için önemli bir yer tutmaktadır.³²⁵

Osmanlı İmparatorluğu'nun iktisadi ve sosyal durumu ile ilgili çalışmalar ise 19. yüzyılda önem kazanmış ve 20. yüzyılın ikinci yarısına doğru gelirken yoğunluk kazanmıştır. Böylece yakın dönem çalışmalarıyla birlikte iktisadi ve sosyal hayatın değişik yönleri genel olarak ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu yönlerden biri de Osmanlı İmparatorluğu'nun nüfus çalışmalarıdır.

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan yıkılışına kadar nüfus ve arazi tahrirleri yapılmaktaydı. Osmanlı nüfus istatistikleri ise genel olarak idari ve askeri ihtiyaçları karşılamak için yapılmıştır.³²⁶

Osmanlı Devleti'nin nüfusu ile ilgili arşiv kaynakları dönemlere göre farklılık göstermekle birlikte aile geçmişine ait bilgilere ulaşabileceğiniz kaynaklar; ahkam, şeriye sicilleri, salnameler, tahrir, avarız, cizye ve nüfus defterleridir. Bu kaynaklar içinde ahkam defterleri ve şeriye sicillerinde adli veya şeri bir olayla ilgisi olan kişilere ait bilgilere ulaşılmaktadır. Yine salnamelerde nüfus miktarı, hane sayısı, cinsiyeti ve dini özellikleri hakkında temel bilgiler vermektedir.³²⁷

Sözlükte “yazma, kaydetme, deftere geçirme” anlamına gelen tahrir kelimesi terim olarak Osmanlı maliye teşkilatında vergilerin ve bu vergileri verenlerin ismen tespiti için değişik dönemlerde yapılan sayımları ifade etmektedir. Yapılan bu sayımların kaydedildiği defterlere ise “tahrir defterleri” denir.³²⁸

³²⁵ Süleyman Demirci ve Kazım Kartal, (2014), “Osmanlı Nüfus Defterlerinin Tarih Yazımındaki Yeri; 1835 Tarihli Trabzon Vilayeti Maçuka/Maçka Kazası Müslim Nüfus Defteri Örneği” *History Studies*, Cilt: 6 S: 3, s.129.

³²⁶ Kadir Temurçin, (2007), “Hamidâbat Kazasında Nüfus (1831-1917)” *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 17, Sayı: 1, s. 47.

³²⁷ Demirci ve Kartal, *a.g.m.*, s.130.

³²⁸ Mehmet Öz, (2010), “Tahrir”, *DİA*, C.39, İstanbul, s.425.

Kendine has bir özelliği olan tahrir, Osmanlılar'da tımar sistemiyle doğrudan bağlantılı olduğu için bu sisteminin uygulandığı (salyanesiz) eyalet ve sancaklarda görülmektedir. Hatta Mısır'da ve Akdeniz havzası medeniyetlerinde, Roma'da Ortaçağ Avrupa Devletleri'nde de usul bilinmektedir. Bu sistem Osmanlılardan önce İslam, Türk- İslam ve Moğol devletlerinde de uygulanmıştır. Osmanlı belgelerinde tahririn amacı, gelir kaynaklarının tespiti, reaya ile tımar sahipleri arasındaki uyumsuzlukları hükümdarın bilmesi, şeriata ve yerleşik kanuna aykırı sonradan ortaya çıkan yargılar ve zulümlerin önlenmesi olarak belirtilir. Ayrıca tahrirlerde şehir, kasaba, köy ve çiftçiler tek tek gezilerek buralarda oturan vergi mükellefleri, vergiden muaf olanlar, hangi sebeple muaf oldukları, topraklı topraksız köylüler, evli ve bekar haneler, meslek grupları, ilmiyeye mensup olanlar, ihtiyar ve sakatlar ayrı ayrı kayıt edilirdi. Her köyün merası, ormanı, korusu, yaylağı, kışlağı, çayırı cins cins gösterilerek yetiştirilen ürünler ve her yıl vermekle yükümlü olunan vergi miktarı da defterlere yazılırdı.³²⁹

Ancak 17. yüzyılın sonlarında iki cepheli savaşlar ve devlet içinde yaşanan celali isyanları ile birlikte halkın ve tımar sahiplerinin düştüğü kötü durum köylülerin yerlerini terk etmesine böylece tımar sisteminin bozulmasına sebep olarak bu klasik tahrir usulünün terk edilmesine sebep olmuştur.³³⁰ Buradan anlaşılacağı üzere Osmanlı İmparatorluğu'nda nüfus sayımı uzun süre toprak yazımı dolayısıyla yapılmıştır.

Nüfus bilgilerine ulaşabileceğimiz sözü edilen bir diğer kaynak olan avarız vergileri ise devletin olağanüstü hallerde özellikle savaş masraflarını karşılamak için halkı ödemekle yükümlü tuttuğu her türlü para, hizmet ve eşyadır. Bölgenin zenginliği ve halkın ödeme gücü göz önüne alınarak oluşturan bu vergilere Müslüman ve Gayrimüslim halk tabi tutulmaktadır. Tımar sistemi önemini kaybedince tahrir işlemleri avarız sayımları şeklinde yapılmaya başlanmış ve bu sayımlar 18.yüzyıl boyunca devam etmiştir.³³¹

Sözü edilen kaynaklardan bir diğeri de cizye defterleridir. Cizye, gayrimüslim erkek vatandaşların askerlik hizmetinden muaf tutulmaları ve can ve mal güvenliğinin

³²⁹ Süleyman Demirci ve Kazım Kartal, (2015), “1857/1858 Tarihli Nüfus Defterlerine Göre Bilad-ı Selase (Eyüp, Galata ve Üsküdar)’de Sakin Efalâklı ve Kazak Taifesinin Nüfusu ve Sosyo-Ekonomik Durumu Hakkında Bir Değerlendirme”, *Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, Cilt. 1, Sayı. 1, s. 10.

³³⁰ Mehmet Öz, *a.g.m.*, s.428.

³³¹ Numan Elibol, (2007), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 12, Sayı 2, s. 139.

sağlanması karşılığında alınan vergidir. Bu defterlere kadınlar, çocuklar ve vergiden muaf tutulanlar yazılmamıştır.³³²

19. yüzyıla gelindiğinde yaşanan gelişmeler ile birlikte nüfus sayım işlemleri de değişmiştir. İmparatorluk döneminde yapılan bu sayımların birçoğu ülkenin tamamında yapılamamış veya sonuna kadar yürütülememiş ve sayımlardan elde edilen veriler değerlendirilememiştir.

Osmanlı Devleti'nde ilk nüfus sayımı 1931 yılında II. Mahmut döneminde gerçekleşmiştir. Bu dönemde modern anlamda yapılan ilk nüfus sayımının amacı 1826'da Yeniçeri Ocağı yerine kurulan "Âsâkir-i Mânsure-i Muhammediye" ordusuna asker toplamak ve yeni vergi kaynaklarını belirlemektir.³³³

Bu sayımda sadece erkek nüfus sayılmış ve sayılan nüfus Müslüman ve Müslüman olmayan diye ikiye ayrılmış ve defterleri de ayrı tutulmuştur. Devlet, Müslüman nüfusu askerlik açısından, gayr-imüslim nüfusu vergi bakımından öğrenmek istemiştir. Erkek nüfus doğrudan sayılıyor, kadınlar, yetimler, ergenlik çağına gelmemiş zimmiler, akli veya fiziksel özürlüler, askeri zümreye dahil olanlar, yüksek düzey devlet görevlileri gibi kişisel vergi vermekle ya da askerlik hizmeti ile yükümlü olmayan kişiler ile ilgilenilmiyor ve kayıtlara geçilmiyordu.³³⁴

1831 nüfus sayımı Anadolu ve Rumeli olmak üzere birçok eyalette yapılmıştır. Nüfus sayım sonuçlarını değerlendirmek, nüfus değişikliklerini tespit etmek ve vergileri hesaplamak amacıyla "Ceride-i Nüfus Nezareti" kurulmuştur. İstanbul'da kurulan bu nezaretin yanısıra eyalet ve sancaklarda nüfus işlerine bakmak üzere "Defter Nazırlığı" oluşturulmuştur.³³⁵

Osmanlı Devleti'nde 1831 nüfus sayımı tamamlandıktan sonra sayımlar yoklamalar şeklinde devam etmiştir. 1844 yılında orduya düzen vermek ve askere alma usulünü değiştirmek amacıyla modern esaslara göre imparatorluk genelinde nüfus sayımı yapılmaya başlanmıştır. Fakat halkın bu harekete tereddütle yaklaşması ve

³³² Süleyman Demirci ve Kazım Kartal, *a.g.m.*, s. 10.

³³³ Enver Ziya Karal, (1943), *Osmanlı İmparatorluğu'nda İlk Nüfus Sayımı 1931*, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara, s.10.

³³⁴ Abdulkadir Gül, (2009), "XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Erzincan ve Köylerinin Demografik ve İskân Yapısı (1835 Tarihli Nüfus Defterine Göre)", *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 2, s. 164.

³³⁵ Mehmet Güneş, (2014), "Osmanlı Dönemi Nüfus Sayımları ve Bu Sayımları İçeren Kayıtların Tahlili", *Akademik Bakış*, Cilt: 8, Sayı: 15, Ankara, s. 227

birçok yerde nüfusun olduğundan daha az gösterilmeye çalışılması nedeniyle kesin sonuçlar elde edilememiştir. 1854'te temettü vergisinin konulması ile birlikte emlak ve nüfusun sayılması için tekrar bir düzenleme yapılmış fakat başarılı olunamamıştır. 1870'te genel nüfus sayımı için irade çıkarılmış ancak imparatorluğun içinde bulunduğu sıkıntılar yüzünden uygulanamamıştır.³³⁶

Nüfus sayımlarına yönelik çalışmalar sonraki yıllarda da devam etmiş ve 1874 yılında nüfus işleri ile ilgilenmek üzere Tahrir-i Nüfus Umum Müdürlüğü teşkil edilmiştir. Ayrıca Şuray-ı Devlet yeni bir sayım yapılması için yönerge yayımlamıştır. Fakat devletin iç ve dış sorunları nedeniyle uygulanamamıştır. Ortalık yatıştıktan sonra padişah emri üzerine nüfus sayımları çalışmaları tekrar başlatıldı. 1874 yılında nizamname hazırlanarak, 1881 yılında padişah tarafından yürürlüğe konuldu.³³⁷

Osmanlı İmparatorluğu asker ve vergi ihtiyacının giderilmesi amacıyla II. Abdülhamit döneminde 1881/1882 yıllarında bir nüfus sayım çalışması başlatmıştır. Bu sayım 1890 yılında tamamlanmış olup, sonuçları 1893 yılında yayımlanmıştır. Sayımda belirtilen bilgiler ise; şahısların fiziksel özellikleri, yaşı, medeni ve sosyal durumudur. Bu sayımın diğer nüfus sayımlarından farkı ise ilk defa kadınların dahil edilmesidir. Böylece ilk kez genel ve güvenilir bir nüfus bilgisine sahip olunmuştur.³³⁸

Osmanlı Devleti'nin nüfus defterleri incelendiğinde köylerdeki hane nüfuslarının sayısı, şahısların kuşak ve akrabalık açısından birbirleriyle olan ilişkisi, doğum ve ölüm kayıtları, yaş ortalaması, doğurganlık ve ölüm oranları gibi bilgileri elde etmek mümkündür. Ayrıca defterlere hane reisi başta olmak üzere her hanede çalışan veya çalışabilir durumdaki kişilerin mesleği kaydedilmiştir.³³⁹

Nüfus ile ilgili elde ettiğimiz bu bilgilerden yola çıkarak 1554, 1597, 1598 ve 1599 numaralı Nüfus Defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin demografik yapısını incelemeye çalışacağız.

Başbakanlık Osmanlı Arşivinde "NFS.d" koduyla kayıtlı olan bu dört nüfus defteri birkaç özellik dışında birbirinin aynıdır. Defterlerden sadece 1597 numaralı

³³⁶ Arif Kolay, *a.g.m.*, s.158.

³³⁷ Mehmet Güneş, *a.g.m.*, s.228.

³³⁸ Kadir Temurçin, *a.g.m.*, s.49.

³³⁹ Arif Kolay, *a.g.m.*, s.158.

olanın tarihi bulunmaktadır. 10 Mayıs 1834 tarihli bu defterden yola çıkarak, 1554 numaralı defterin ilk nüfus sayımının yapıldığı 1831 yılına, 1598 ve 1599 numaralı defterlerin ise 1840'lı yıllara ait olduğu tahmin edilmektedir.

1554,1597, 1598 ve 1599 numaralı nüfus defterleri şekil bakımından farklı olsa da bilgi bakımından birbirine benzemektedir. Defterlerde ilk sırada köyün imamı ve ailesi ikinci olarak muhtar ve ailesi sonra da köyün diğer şahısları kaydedilmiştir. Şahısların isimleri yazıldıktan sonra fiziksel özelliklerinden (aksakallı, sarı saçlı, uzun boylu, terbiyıklı vs) ve mesleğinden bahsedilmiştir. Daha sonra altta da kaç yaşında olduğu yazılmıştır. Şahısların yaşları Arapça kelime olan “sin”, ölenler ise “fevt” olarak kaydedilmiştir. Ayrıca defterlerde şahısların özelliklerinin tekrar edilmesi yerine “Bu dahi”, “keza” ifadeleri kullanılarak kısaltmalar yapılmıştır.

3.1. 1554 NUMARALI NÜFUS DEFTERİ

Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin nüfuslarını 1554 numaralı nüfus defterinde inceledik.

NFS.d.01554 numarası ile Başbakanlık Osmanlı Arşivinde kayıt altında olan bu defterin başlangıç tarihi bulunmamakla birlikte tahmini olarak 1831 yılında kaydedildiğini daha önce belirtmiştik. 1554 numaralı nüfus kaydına baktığımızda kişilerin hane numaraları belirtilmemiş fakat bazı kişilerin normal sıralama numarası ile kaydedildiği görülmektedir. Kişilerin isimleri, fiziksel özellikleri ve yaşları belirtilmiştir.

Tablo 3.1: Saray Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri

İmam-ı Karye ak sakallı Kızılbaşoğlu Seyid Osman bin Mustafa Yaş: 50	Köse Kara sakal orta boy oğlu Seyid Mustafa Bin Osman Yaş: 28	Oğlu Seyid Ahmed bin Mustafa Yaş: 2	Muhtar-ı karye kara sakal uzun boy Kızılbaşoğlu Hasan bin Hüseyin Yaş: 40	5. oğlu Seyid Ahmed bin Hasan Yaş: 2
Kara sakal kısa boy Yurtoğu İbrahim bin Hüseyin Yaş: 40	Ter bıyık uzun boylu oğlu Ali bin İbrahim Yaş: 18	Kara sakal uzun boy Emeksizoğlu Deli Mehmed bin Ahmet Yaş: 38	Uzunca boy Emeksizoğlu Ahmed bin Ali Yaş: 14	Orta boylu Zenci Mehmed bin Abdulah Yaş: 35
11. Karasakal orta boy Emet Kazasından olup bu köyde misafir Balcıoğlu Halil bin Hüseyin Yaş: 38				

1554 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği Nahiyesine bağlı Saray köyünü incelediğimizde köyde toplamda 11 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkekler kadar kadınlarda olduğunu varsayarsak toplamda köyün tahmini nüfusünde 22 olarak söyleyebiliriz.

Defterin ilk sırasında köy imamı olan Kızılbaşoğlu Seyid Osman bin Mustafa kaydedilmiştir. Kızılbaşoğlu Hasan bin Hüseyin'in ise köyün muhtarı olduğu anlaşılmaktadır. 11 numarada yer alan Balcıoğlu Halil bin Hüseyin ise Emet Kazasından olup bu köyde misafir olduğu kayıtlara geçmiştir.³⁴⁰

Tablo 3.2: Saray Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet
Mustafa	2	Osman	1
Hüseyin	3	Ahmed	1
Abdullah	1	İbrahim	1
Ali	1	Hasan	1

Saray köyünde en çok kullanılan isim 3 adet ile Hüseyin'dir. Daha sonra 2 adet ile Mustafa'dır. Abdullah, Ali, Osman, Ahmed, İbrahim ve Hasan isimleribirer kez kullanılmıştır.

³⁴⁰BOA, NFS. d.1554, s.198.

Tablo 3.3: Saray Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	2
11-20	2
21-30	1
31-40	5
41-50	2
Toplam	11
Yaş Ortalaması	27,72

Köyde yaş guruplarına gelince 0-10 yaş arası 2, 11-20 yaş arası 2, 21-30 yaş arası 1, 41-50 yaş arası 1 kişi bulunurken en fazla kişinin bulunduğu yaş aralığı ise 5 kişi ile 31-40 yaş arasıdır. Köyde 50 yaş üzeri kimse bulunmazken, köyün yaş ortalamasında 27,72'dir.

Saray köyünün erkek nüfus kayıtlarının tutulduğu 1554 numaralı nüfus defterine göre en küçük kişiler 2 yaşındaki Kızılbaşoğlu Seyid Osman bin Mustafaoğlu Seyit Ahmet Bin Mustafa ve numara 5'teki Kızılbaşoğlu Hasan bin Hüseyinoğlu Seyid Ahmet bin Hasan'dır. Daha sonra ise 14 yaşındaki Emeksizoğlu Ahmed Bin Ali gelir.

Köyde yaşı en büyük olan şahıs defterde ilk sırada yer alan 50 yaşındaki köy imamı Kızılbaşoğlu Seyid Osman bin Mustafa'dır. İkinci olarak 40'ar yaşındaki Kızılbaşoğlu Hasan bin Hüseyin ve Yurtoğlu İbrahim bin Hüseyin gelmektedir. Üçüncü olarak yaşı en büyük şahıslar ise 38 yaşındaki Emeksizoğlu Deli Mehmet bin Ahmed ve Balcıoğlu Halil bin Hüseyin'dir.

Tablo 3.4: Emrez Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri

İmam-ı Karye kumral sakallı orta boylu İmamoğlu Mustafa bin Ali Yaş: 30	Muhtar-ı Karye ak sakallı orta boylu Durmuşoğlu Ömer bin Kara Osman Yaş: 65	Köse kara sakallı orta boylu oğlu Halil bin Ömer Yaş: 40	4. Kara sakallı kısa boylu diğer oğlu Osman bin Ömer Yaş: 39	5. Köse kumral sakallı ortaca boylu diğer oğlu İbrahim bin Ömer Yaş: 38
Kumral sakallı orta boylu Diğer oğlu Hasan bin Ömer Yaş: 28	Köse Karasakallı ortaca boylu diğer oğlu Hüseyin bin Ömer Yaş: 27	Torunu Mustafa bin Halil Yaş: 13	Karındaşı Ali bin Halil Yaş: 5	Diğer karındaşı Hamit bin Halil Yaş: 3
Diğer karındaşı İsmail bin Halil Yaş: 2	Diğer torunu Ahmed bin Osman Yaş: 4	Karındaşı Mehmed bin Osman Yaş: 2	Diğer torunu Osman bin İbrahim Yaş: 3	Karındaşı Osman bin İbrahim Yaş: 2
Kara sakallı orta boylu Tokmakoğlu Ali bin Ahmed Yaş: 40	Ortaca boylu oğlu Mehmed bin Ali Yaş: 15	Diğer oğlu Hasan bin Ali Yaş: 4	Kara sakallı orta boylu Tokmakoğlu Hüseyin bin Ahmed Yaş: 38	Oğlu Seyid Ahmed bin Hüseyin Yaş: 2
Kara sakallı orta boylu İmamoğlu Seyid İsmail bin Mehmed Yaş: 40	Kır sakallı ortaca boylu oğlu Seyid Süleyman bin İsmail Yaş: 16	Uzunca boylu diğer oğlu Seyid Mehmed bin İsmail Yaş: 14	Ortaca boylu diğer oğlu Seyid Halil bin İsmail Yaş: 13	Diğer oğlu Ahmed bin İsmail Yaş: 9
Kara sakallı orta boylu İmamoğlu Seyid Abdullah bin Mehmed Yaş: 37	Oğlu Seyid Mehmed bin Abdullah Yaş: 3	Kara sakallı orta boylu Dedeoğlu Osman bin Hüürmüz Yaş: 40	Kumral köse sakallı orta boylu oğlu Seyid Hasan bin Osman Yaş: 28	Kır sakallı uzun boylu diğer oğlu Seyid İbrahim bin Osman Yaş: 18
Ortaca boylu diğer oğlu Seyid Ahmed bin Osman Yaş: 12	Ortaca boylu Dedeoğlu Ali bin Mehmed Yaş: 15	Karındaşı Hüseyin bin Mehmed Yaş: 4	Ter bıyıklı ortaca boylu Sarıoğlu Seyid Hüseyin bin Osman Yaş: 18	Kır sakal ortaca boylu Deli Alioğlu Mehmed bin İbrahim Yaş: 45
Ortaca boylu oğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 12	Köse kara sakallı orta boylu Demircioğlu Mustafa bin Halil Yaş: 28	Ter bıyıklı uzunca boylu Karındaşı Ahmed bin Halil Yaş: 18	Oğlu İsmail bin Ahmed Yaş: 1	Emiroğlu Mustafa bin İsmail Yaş: 7
Kır sakallı uzun boylu Tataroğlu Hasan bin İsmail Yaş: 45	Ter bıyıklı uzunca boylu oğlu Seyid İsmail bin Hüseyin Yaş: 18	Diğer oğlu Seyid Ahmed bin Hüseyin Yaş: 7	Diğer oğlu Seyid Ali bin Hüseyin Yaş: 5	Diğer oğlu Seyid İbrahim bin Hüseyin Yaş: 2
Ak sakallı kısa boylu Hüdalioğlu Süleyman bin Hüseyin Yaş: 50	Ter bıyıklı uzunca boylu oğlu Seyid Hüseyin bin Süleyman Yaş: 18	Ortaca boylu Zal Osmanoğlu Osman bin Kara İbrahim Yaş: 14	Karındaşı Abdülrahim bin Kara İbrahim Yaş: 4	Diğer karındaşı Süleyman bin İbrahim Yaş: 2

Tablo 3.4: (devam) Emrez Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri

Kırca kara sakallı ortaca boylu İslamoğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 47	Ter bıyıklı uzunca boylu oğlu Hasan bin Mehmed Yaş:18	Kır sakallı orta boyluİslamoğlu İbrahim bin Ahmed Yaş: 45	Ter bıyıklı ortaca boylu oğlu İslam bin İbrahim Yaş: 18	Diğer oğlu Ahmed bin İbrahim Yaş: 2
Torunu Osman bin İslam Yaş: 1	57. Kır sakallı kısa boylu Soğancıoğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 45	Ter bıyıklı ortaca boylu oğlu Ahmed bin Mehmed Yaş: 17	Diğer oğlu Osman bin Mehmed Yaş: 6	Kumral sakallı orta boylu Bayramoğlu Ahmed bin Osman Yaş: 40
Diğer oğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 2	Kara sakallı orta boylu Bayramoğlu İsmail bin Osman Yaş: 38	Oğlu Seyid Osman bin İsmail Yaş: 2	Kumral sakallı orta boylu Bayramoğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 40	Oğlu Seyid Ali bin İbrahim Yaş: 6
Diğer oğlu Seyid İbrahim bin İbrahim Yaş: 2	Kara sakallı orta boylu Köse Ömeroğlu Süleyman bin Halil Yaş: 38	Oğlu Seyid İbrahim bin Süleyman Yaş: 2	Kara köse sakallı orta boylu Köse Ömeroğlu Ahmed bin Halil Yaş: 28	Uzun boylu karındaşı Halil bin Halil Yaş: 15
Ak sakallı orta boylu Hatipoğlu Halil bin Kara Mustafa Yaş: 50	72. Ter bıyıklı uzunca boylu oğlu Hasan bin Halil Yaş: 18	Ter bıyıklı uzunca boylu diğer oğlu Ahmed bin Halil Yaş: 18	Uzun boylu diğer oğlu Osman bin Halil Yaş: 16	Asakir-i Mansurede diğer oğlu Mehmed bin Halil Yaş: -
Torunu Hasan bin Hüseyin Yaş: 2	Kara sakallı uzun boylu Hatipoğlu İbrahim bin Mahmud Yaş: 28	Oğlu Seyid İsmail bin İbrahim Yaş: 5	Diğer oğlu Seyid Mahmud bin İbrahim Yaş: 2	Kumral sakallı ortaca boylu Bayramoğlu Hüseyin bin Mehmed Yaş: 40
Oğlu Mehmed bin Hüseyin Yaş: 5	Diğer oğlu Halil bin Hüseyin Yaş: 2	Ter bıyıklı uzunca boylu Yurtoğlu Seyid Mehmed bin Ebubekir Yaş: 18	Orta boylu karındaşı Seyid Mustafa bin Ebubekir Yaş: 13	

1554 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Emrez köyünü incelediğimizde tabloya göre köyde toplamda 84 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkekler kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu 168 olarak söyleyebiliriz.

Defterin ilk sırasında köy imamı İmamoğlu Mustafa bin Ali kaydedilmiştir. İkinci sırada ise köyün muhtarı Durmuşoğlu Ömer bin Kara Osman bulunmaktadır.³⁴¹ Ayrıca Hatipoğlu Halil bin Kara Mustafa diğer oğlu Mehmed bin Halil'in "Asakir-i mansurede" yani asker olduğu kayıtlara geçmiştir.³⁴²

Tablo 3.5: Emrez Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Ali	3	Osman	9	Ömer	5
Halil	13	İbrahim	12	Ahmed	7
Hüseyin	9	Mehmed	10	İsmail	7
Abdullah	1	Hürmüz	1	Süleyman	2
İslam	1	Mustafa	1	Mahmud	1
Ebubekir	2				

Emrez köyü 1554 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 13 adet ile Halil'dir. Daha sonra 12 adet ile İbrahim, 10 adet ile İsmail, 9 adet ile Hüseyin ve Osman'dır. Ahmed ve İsmail isimleri yedişer kez kullanılırken en az kullanılan isimler birer adet ile Abdullah, İslam, Hürmüz, Mustafa ve Mahmud'dur.

Tablo 3.6: Emrez Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	32
11-20	23
21-30	7
31-40	13
41-50	7
51-60	-
Toplam	83
Yaş Ortalaması	18,93

Emrez köyündeki yaş guruplarını incelediğimizde 32 kişi ile en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 0-10'dur. Daha sonra 23 kişi ile 11-20arası ikinci sırada yer alır. 21-30 ve 41-50 yaş grubu aralığında yedişer kişi bulunmaktadır. 31-40 arasında 13 kişi ve 61-70 aralığında ise 1 kişi yer almaktadır. 51-60 yaş grubu aralığında ise kimse bulunmamaktadır. Köyün ortalama yaşı da 18,93 olmaktadır.

Emrez köyünün erkek nüfus kayıtlarının tutulduğu 1554 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük kişiler birer yaşında olan Demircioğlu Mustafa bin Haliloğlu İsmail bin Ahmed ve İslamoğlu İbrahim bin Ahmed torunu Osman bin

³⁴¹BOA, NFS. d.1554, s.200.

³⁴²BOA, NFS. d.1554, s.201.

İslam'dır. İkinci olarak yaşı en küçük şahıslar 2 yaşında olup bunlar toplamda 14 kişidir.

Köyde yaşı en büyük kişi defterin ikinci sırasında 65 yaşındaki köy muhtarı Durmuşoğlu Ömer bin Kara Osman'dır. İkinci olarak 50 yaşında olan Hüdalioğlu Süleyman bin Hüseyin ve Hatipoğlu Halil bin Kara Mustafa gelmektedir. Üçüncü olarak ise İslamoğlu Mehmed bin Ahmed gelir. Şahıs 47 yaşındadır.

Tablo 3.7: Abaş Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri

Ak sakallı uzunca boylu Kerimoğlu Kara Dede İsmail bin Abdullah Yaş: 55	Kumral köse sakal orta boylu oğlu Seyid Mustafa bin İsmail Yaş: 38	Kumral sakallı ortaca boylu Zaloğlu Seyid İbrahim bin Kara Mustafa YAŞ: 38	Ortaca boylu oğlu Seyid Mehmed bin İbrahim Yaş: 12	Diğer oğlu Seyid Süleyman bin İbrahim Yaş: 3
Kır sakallı orta boylu Bozoğlu oğlu Ali bin Hüseyin Yaş: 50	Sarı sakallı orta boylu oğlu Hamit bin Ali Yaş: 28	Ter bıyıklı orta boylu Diğer oğlu Mehmedbin Ali Yaş: 18	Ak sakallı orta boylu Bozoğlu oğlu İsmail bin Hüseyin Yaş: 55	Kara sakallı orta boylu oğlu Musa bin İsmail Yaş: 40
Sarı sakallı orta boylu diğer oğlu Hasan bin İsmail Yaş: 28	Torunu Hasan bin Musa Yaş: 6	Kara sakallı ortaca boylu Cimoğlu Seyid İbrahim bin Mehmed Yaş: 40	Oğlu Seyid Mehmed bin İbrahim Yaş: 2	Kır sakallı kısaca boylu Evlaloğlu Seyid Hüseyin bin Ahmed Yaş: 45
Ter bıyıklı orta boylu oğlu Seyid Ali bin Hasan Yaş: 18	Diğer oğlu Seyid Hüseyin bin Hasan Yaş: 2	Sarı sakallı kısaca boylu Gülistaoğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 38	Oğlu Halil bin Mehmed Yaş: 5	Diğer oğlu Hasan bin Mehmed Yaş: 2
Sarı sakallı kısaca boylu Gülistanoğlu Hasan bin Mehmed Yaş: 40	Ter bıyıklı ortaca boylu oğlu Seyid Hüseyin bin Hasan Yaş: 18	Kumral sakallı orta boylu Attaroğlu Halil bin İbrahim Yaş: 45	Ortaca boylu Gani oğlu Seyid Gani bin Mustafa Yaş: 13	25. Karındaşı Gani Seyid Ali bin Mustafa Yaş: 11
26. Sarı sakallı orta boylu Sarizenoğlu Kadir bin Hüseyin Yaş: 38	Oğlu Hasan bin Kadir Yaş: 2	Sarı kır sakallı orta boylu Doruzanoğlu Seyid Ali bin Hüseyin Yaş: 45	Ter bıyıklı orta boylu oğlu Seyid İbrahim bin Ali Yaş: 18	Ter bıyıklı uzunca boylu diğer oğlu Seyid Hüseyin bin Ali Yaş: 18
Orta boylu diğer oğlu Seyid Ali bin Ali Yaş: 16	Diğer oğlu Seyid Osman bin Ali Yaş: 3	Diğer oğlu Mehmed bin Ali Yaş: 2	Ter bıyıklı orta boylu Mercanoğlu Ahmed bin Ahmed Yaş: 18	Kumral sakallı kısaca boylu Türkmenoğlu Seyid Ömer bin Hamit Yaş: 41

Tablo 3.7: (devam) Abaş Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri

Oğlu Seyid Hamit bin Ömer Yaş: 2	Ter bıyıklı uzunca boylu Türkmenoğlu Seyid Halil bin İbrahim Yaş: 18	Ter bıyıklı orta boylu karındaşı Seyid Hasan bin İbrahim Yaş: 18	Kır sakallı kısaca boylu Aydınlioğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 45	Orta boylu Aydınlioğlu Mehmed bin Ali Yaş: 12
Karındaşı Süleyman bin Ali Yaş: 2				

1554 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Abaş köyünü incelediğimizde köyde toplamda 41 kişinin kaydı görülmektedir. Erkekler kadar kadınlarında olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu 82 olarak söyleyebiliriz.

Tablo 3.8: Abaş Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Abdullah	1	İsmail	3	Mustafa	3
İbrahim	6	Hüseyin	4	Ali	9
Musa	1	Mehmed	6	Ahmed	2
Hasan	3	Hamit	1	Ömer	1
Kadir	1				

Abaş köyü 1554 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isimler 9 adet ile Ali'dir. Daha sonra 6 adet ile İbrahim, üçer adet ile Hasan ve Mustafa isimleri gelmektedir. En az kullanılan isimler birer adet ile Abdullah, Musa, Kadir, Hamit ve Ömer'dir.

Tablo 3.9: Abaş Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	11
11-20	13
21-30	2
31-40	8
41-50	6
51-60	1
Toplam	41
Yaş Ortalaması	23,12

Köydeki yaş gruplarına gelince en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 11-20 arasındır. Burada toplamda 13 kişi bulunmaktadır. Daha sonra sırasıyla 11 kişiyle 0-10 yaş arası, 8 kişi ile 31-40 yaş arası en fazla kişinin olduğu gruplardır. En az ise 1

kişiyile 51-60 yaş arasındır. Köyde 55 yaş üzeri kimse bulunmamakla birlikte köyün yaş ortalaması 23,12'dir.

1554 numaralı nüfus defterine göre Abaş köyünün en küçükleri 2 yaşında olup bunlar; Cimoğlu Seyid İbrahim bin Mehmedoğlu Seyid Mehmed bin İbrahim, Evlaloğlu Seyid Hüseyin bin Ahmed diğer oğlu Seyid Hüseyin bin Hasan, Gülistanoğlu Mehmed bin Mehmed diğer oğlu Hasan bin Mehmed, Sarizenoğlu Kadir bin Hüseyinoğlu Hasan bin Kadir, Doruzanoğlu Seyid Ali bin Hüseyin diğer oğlu Mehmed bin Ali, Türkmenoğlu Seyid Ömer bin Hamit oğlu Seyid Hamit bin Ömer ve Aydınlioğlu Mehmed bin Ali karındaşı Süleyman bin Ali'dir. Zaloğlu Seyid İbrahim bin Kara Mustafa diğer oğlu Seyid Süleyman İbrahim ve Doruzanoğlu Seyid Ali bin Hüseyin diğer oğlu Seyid Osman bin Ali 3 yaşında olup köydeki ikinci en küçük şahıslardır.

Köyün en büyük şahsı ise 55 yaşında olan Kerimoğlu Kara Dede İsmail bin Abdullah ve Bozoğlu oğlu İsmail bin Hüseyin'dir. İkinci olarak yaşı en büyük olan şahıs ise 50 yaşındaki Bozoğlu oğlu Ali bin Hüseyin'dir. Evlaloğlu Seyid Hüseyin bin Ahmed, Attaroğlu Halil bin İbrahim, Doruzanoğlu Seyid Ali bin Hüseyin ve Aydınlioğlu İbrahim bin Mehmed 45 yaşında olup köyün üçüncü olarak yaşı en büyük kişileri arasında yer almaktadır.

Tablo 3.10: Bayat Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri

Muhtar-ı Karye Ak sakallı kısa boyu Koca Mustafaoğlu Süleyman bin Hamit Yaş: 60	Sarı sakallı ortaca boyu oğlu Ali bin Süleyman Yaş: 40	Oğlu Seyid Mehmed bin Ali Yaş: 10	Diğer oğlu Seyid Hamit bin Ali Yaş: 9	Diğer oğlu Seyid İbrahim bin Ali Yaş: 6
Kara sakallı uzun boyu Kethüdaoğlu Hüseyin bin Ali Yaş: 40	Ter bıyıklı ortaca boyu Ali bin Hüseyin Yaş: 18	Diğer oğlu Mestan bin Hüseyin Yaş: 3	Diğer oğlu Ahmed bin Hüseyin Yaş: 2	Ak sakallı uzun boyu Kara Mustafaoğlu Boz Ahmed bin Mehmed Yaş: 55
Ter bıyıklı uzun boyu oğlu Mehmed in Ahmed Yaş: 18	Ter bıyıklı uzunca boyu diğer oğlu Ömer bin Ahmed Yaş: 16	Diğer oğlu Halil bin Ahmed Yaş: 10	Sarı sakallı orta boyu Aşçıoğlu Mustafa bin Mehmed Yaş: 38	Oğlu Ömer bin Mustafa Yaş: 4
Köse sarı sakallı orta boyu Aşçıoğlu Osman bin Mehmed Yaş: 28	Ter bıyıklı orta boyu karındaşı Ahmed bin Mehmed Yaş: 18	Kumral sakallı uzun boyu Solakoğlu Mustafa bin İsmail Yaş: 40	Oğlu Ömer bin Mustafa Yaş: 10	Diğer oğlu Mehmed bin Mustafa Yaş: 7
Kır sakallı orta boyu Koca Mustafaoğlu Koca Osman bin Mehmed Yaş: 65	Ak sakallı orta boyu karındaşı Ali bin Mehmed Yaş: 70	Kara sakallı orta boyu Salimoğlu Hasan bin Muslihiddin Yaş: 40	Uzunca boyu oğlu Seyid Hüseyin bin Hasan Yaş: 15	Uzunca boyu diğer oğlu Seyid Halil bin Hasan Yaş: 14
Diğer oğlu Seyid Osman bin Hasan Yaş: 7	Kır sakallı uzunca boyu Selimoğlu Kocabaş Mehmed bin Muslihiddin Yaş: 50	Selimoğlu Süleyman bin Ali Yaş: 6		

1554 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat köyünde toplam 28 kişi kayıtlıdır. Erkekler kadar kadınlarında olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu 56 olarak söyleyebiliriz. Defterin ilk sırasında 60 yaşındaki köy muhtarı Koca Mustafaoğlu Süleyman bin Hamit kaydedilmiştir.³⁴³

³⁴³BOA, NFS. d.1554, s.202.

Tablo 3.11: Bayat Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet
Hamit	1	Süleyman	1
Ali	5	Hüseyin	3
Mehmed	6	Ahmed	3
Mustafa	3	İsmail	1
Muslihiddin	2	Hasan	3

1554 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 6 adet ile Mehmed'tir. Daha sonra sırasıyla 5 adet Ali, üçer adet Mustafa, Hüseyin Ahmed ve Hasa isimleri kullanılmıştır. En az kullanılan isim ise birer adet ile Hamit, Süleyman ve İsmail'dir.

Tablo 3.12: Bayat Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	11
11-20	6
21-30	1
31-40	5
41-50	1
51-60	2
61-70	2
Toplam	28
Yaş Ortalaması	25,32

Köyde yaş guruplarına gelince en fazla kişi 11 kişi ile 0-10 yaş arasında bulunmaktadır. Daha sonra 11-20 yaş arasında 6 ve 31-40 yaş arası 5 kişi bulunmaktadır. En az kişi ise birer kişi ile 21-30 ve 41-50 yaş aralığında bulunmaktadır. 51-60 ve 61-70 aralığında ikişer kişi yer almaktadır. Köyde 70 yaş üstü kimse bulunmamaktadır. Köyün ortalama yaşı da 25,32'dir.

1554 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük şahıs 2 yaşındaki Kethüdaoğlu Hüseyin bin Ali diğer oğlu Ahmed bin Hüseyin ve 3 yaşındaki diğer oğlu Mestan bin Hüseyin'dir.

Koca Mustafaoğlu Koca Osman bin Mehmed karındaşı Ali bin Mehmed 70 yaşında olup köyün en büyük ferdidir. İkinci sırada ise 65 yaşındaki Koca Mustafaoğlu Koca Osman bin Mehmed gelmektedir. Üçüncü olarak yaşı en büyük şahıs 60 yaşındaki Koca Mustafaoğlu Süleyman bin Hamit'tir.

Tablo 3.13: Kozluca (Musa) Köyü 1554 Numaralı Nüfus Defteri

İmamı-ı Karye kara sakallı uzun boyu Hatipoğlu Seyid Ali bin Mehmed Yaş: 45	Muhtarı Karye kumral sakallı orta boyu Abdaloğlu Mustafa bin Süleyman Yaş: 40	3. Ak sakallı orta boyu Abdaloğlu Koca Mehmed bin Koca Süleyman Yaş: 55	Kara sakallı uzun boyu oğlu İsmail bin Koca Mehmed Yaş: 38	Az kara sakallı uzun boyu diğer oğlu Süleyman bin Koca Mehmed Yaş: 28
Torunu Ali bin İsmail Yaş: 2	Kara sakallı kısa boyu Abdaloğlu Ömer bin Kara Süleyman Yaş: 41	Oğlu Seyid Ahmed bin Ömer Yaş: 7	Diğer oğlu Seyid Ali bin Mehmed Yaş: 2	Ak sakallı kısa boyu Hatipoğlu Ömer bin İbrahim Yaş: 60
Kumral sakallı orta boyu oğlu Halil bin Ömer Yaş: 38	Ter bıyıklı orta boyu diğer oğlu Hasan bin Ömer Yaş: 18	Torunu Seyid İbrahim bin Halil Yaş: 1	Kısaca boyu küçük oğlu Mehmed bin Ömer Yaş: 40	Orta boyu oğlu Ömer bin Mehmed Yaş: 14
Diğer oğlu Mestan bin Mehmed Yaş: 5	Diğer oğulları Ekiz Ahmed ve Ali bin Mehmed Yaş: -	Kara sakallı orta boyu Arapoğlu İsmail bin Ömer Yaş: 38	Köse kara sakallı kısa boyu Hatipoğlu Hasan bin Ebubekir Yaş: 41	Oğlu Ebubekir bin Hasan Yaş: 11
Diğer oğlu Hasan bin Hasan Yaş: 3	Kara sakallı orta boyu İbrahim Hanoğlu Yetim Ahmed bin Ahmed Yaş: 40	Uzun boyu oğlu Ali bin Ahmed Yaş: 15	Orta boyu diğer oğlu Hasan bin Ahmed Yaş: 12	Diğer oğlu Hüseyin bin Ahmed Yaş: 7
Diğer oğlu İsmail bin Ahmed Yaş: 2	Ter bıyıklı uzun boyu Sarı Ahmedoğlu Mehmed bin Ali Yaş: 16	Orta boyu karındaşı Mestan bin Ali Yaş: 12	Kır sakallı orta boyu Sancakoğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 50	Oğlu Ahmed bin Mehmed Yaş: 9
Kara sakallı orta boyu Sancakoğlu Ali bin Mehmed Yaş: 40	Orta boyu oğlu Süleyman bin Ali Yaş: 12	Kara sakallı uzunca boyu Karaoğlu oğlu Yakup bin Mustafa Yaş: 41	Oğulları Ekiz Mestan Kadri bin Yakup Yaş: -	Sarı sakallı orta boyu Sancakoğlu Hasan bin Hüseyin Yaş: 40
Oğlu Hüseyin bin Hasan Yaş: 6	Diğer oğlu Süleyman bin Hasan Yaş: 2	Köse kara sakallı uzun boyu Sancakoğlu Ahmed bin Hüseyin Yaş: 38	Oğlu Osman bin Ahmed Yaş: 5	Diğer oğlu Mestan bin Ahmed Yaş: 2
Kumral sakallı orta boyu Karagözoğlu Mehmed bin Süleyman Yaş: 40	Oğlu Mustafa bin Mehmed Yaş: 7	Uzunca boyu Ahmedoğlu İbrahim bin Mustafa Yaş: 15	Misafirhane-i Karye uzunca boyu Yoğurtoğlu Ali bin Halil Yaş: 15	

1554 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca (Musa) köyünde toplam 44 kişi kayıtlıdır. Erkekler kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu 88 olarak söyleyebiliriz.

Defterin ilk sırasında 45 yaşındaki köy imamı Hatipoğlu Seyid Ali bin Mehmed kaydedilmiştir. İkinci olarak 40 yaşındaki köy muhtarı Abdaloğlu Mustafa bin Süleyman yer almaktadır.³⁴⁴ 15 yaşında uzun boylu olan Yoğurtoğlu Ali bin Halil'in ise köyde misafir olduğu anlaşılmaktadır.³⁴⁵

Tablo 3.14: Kozluca (Musa) Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Mehmed	10	Süleyman	4	İsmail	1
Ömer	5	İbrahim	1	Halil	2
Ebubekir	1	Hasan	4	Ahmed	8
Ali	3	Mustafa	2	Hüseyin	2
Yakup	1				

Kozluca (Musa) köyü 1554 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 10adet ile Mehmed olmuştur. Daha sonra sırasıyla 8 adet ile Ahmed, 5 adet ile Ömer, 4 adet ile Hasan en çok kullanılan isimlerdir. En az kullanılan isimler ise birer adet ile Ebubekir, Yakup, İbrahim ve İsmail'dir.

Tablo 3.15: Kozluca (Musa) Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	14
11-20	10
21-30	1
31-40	10
41-50	5
51-60	2
Toplam	42
Yaş Ortalaması	22,69

Kozluca (Musa) köyündeki yaş gruplarına göre en fazla kişinin bulunduğu 14 kişi ile 0-10 yaş arası olup bunu onar kişiyle 11-20 yaş arası ve 31-40 yaş arası takip etmektedir. 41-50 yaş arasında 5 kişi bulunurken köydeki en az kişinin bulunduğu yaş

³⁴⁴BOA, NFS. d.1554, s.203.

³⁴⁵BOA, NFS. d.1554, s.203.

grubu 1 kişi ile 21-30 yaş arasındır. Kozluca (Musa) köyünde 60 yaş üzeri kimse olmayıp köyün ortalama yaşı da 22,69'dur.

1554 numaralı nüfus defterlerine göre Kozluca (Musa) köyündeki en küçük kişi 1 yaşındaki Hatipoğlu Ömer bin İbrahim torunu Seyid İbrahim bin Halil'dir. İkinci olarak en küçük kişiler ikişer yaşında olup bunlar; Abdaloğlu Koca Mehmed bin Koca Süleyman torunu Ali bin İsmail, Abdaloğlu Ömer bin Kara Süleyman diğer oğlu Seyid Ali bin Mehmed, Yetim Ahmed bin Ahmed diğer oğlu İsmail bin Ahmed, Sancakoğlu Ahmed bin Hüseyin diğer oğlu Mestan bin Ahmed ve Sancakoğlu Hasan bin Hüseyin diğer oğlu Süleyman bin Hasan'dır.

Köyün en büyük şahıslarından ilki 60 yaşındaki Hatipoğlu Ömer bin İbrahim'dir. Hemen ardından ikinci en büyük şahıs 55 yaşındaki Abdaloğlu Koca Mehmed bin Koca Süleyman'dır. 50 yaşındaki Sancakoğlu Mehmed bin Ahmed ise köyde yaşı en büyük kişiler arasında üçüncü sırada gelmektedir.

Ayrıca köyde iki kişinin yaşı deftere kaydedilmemiştir. Bunlardan biri Hatipoğlu Ömer bin İbrahim'in diğer oğulları Ekiz Ahmed ve Ali bin Mehmed'tir. Diğeri ise Karaoğlan oğlu Yakup bin Mustafa oğulları Ekiz Mestan Kadri bin Yakup'tur.³⁴⁶ Bu sebeple bu iki kişi köyün yaş ortalamasında da hesaba katılmamıştır.

Tablo 3.16: 1554 Numaralı Nüfus Defterine Göre Yaş Grupları

Yaş Aralığı	Saray	Emrez	Abaş	Bayat	Kozluca (Musa)	Toplam
0-10	2	32	11	11	14	70
11-20	2	23	13	6	10	54
21-30	1	7	2	1	1	12
31-40	5	13	8	5	10	41
41-50	1	7	6	1	5	20
51-60	-	-	1	2	2	5
61-70	-	1	-	2	-	3
Toplam	11	83	41	28	42	205

Nüfus defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Saray, Emrez, Abaş, Bayat ve Kozluca (Musa) köylerinin nüfuslarını incelediğimizde bu köylerin 1554 numaralı nüfus defterlerinde nüfuslarının toplamı 205 civarında olduğu görülmektedir.

³⁴⁶BOA, NFS. d.1554, s.203.

En fazla nüfusa sahip köy ise Emrez köyüdür. 1554 numaralı nüfus defterine göre bu köyde 84 erkek nüfusu vardır. Fakat köyde bir kişinin yaşı defterde belirtilmediği için tabloda 83 olarak yer almaktadır. Emrez köyünde erkek nüfusu kadar kadın nüfusunun var olduğunu kabul edersek köyün toplam nüfusu 168 civarında olmaktadır.

İkinci en fazla nüfusa sahip köy ise 44 erkek nüfusu ile Kozluca (Musa) köyüdür. Yine bu köyde 2 kişinin yaşı defterde belirtilmediği için yukarıdaki tabloda 42 olarak verilmiştir. Köyde bir o kadar da kadın nüfusu olduğunu düşünürsek köyün nüfusu toplamda 88 kişi olmaktadır. En az nüfuslu köy ise 11 erkek nüfusu ile Saray'dır. Bu köyde kadınlarla birlikte genel nüfus 22 kişi civarındadır.

Saray, Emrez, Abaş, Bayat ve Kozluca (Musa) köylerinin yaş aralıklarını incelediğimizde en çok 1-10 yaş arası grupta nüfus vardır ve toplamda 70 kişi bulunmaktadır. İkinci en çok ise 11-20 yaş arası olup burada da toplamda 54 kişi bulunmaktadır. En az nüfusun olduğu yaş aralığı 3 kişi ile 61-70 arası olup, ikinci en az grup ise 51-60 yaş arasıdır.

1554 numaralı nüfus defterine göre Saray, Emrez, Abaş, Bayat ve Kozluca (Musa) köylerinde Seyid, Deli, Kara ve Koca gibi unvanlar geçmektedir. Seyid ise hem isim hem unvan olarak kullanılmaktadır. Ayrıca köylerde imam ve muhtar gibi meslek sahipleri bulunmaktadır.

3.2. 1597 NUMARALI NÜFUS DEFTERİ

NFS.d.1597 numarası ile Başbakanlık Osmanlı Arşivinde kayıt altında olan bu defterin başlangıç tarihi 10 Mayıs 1834 (1 Muharrem 1250)'tür. 1597 numaralı defterlerde incelediğimiz Kozluca (Musa), Bayat, Abaş, Emrez ve Saray köylerine baktığımızda şahısların hane numaraları belirtilmemiş olup her bir şahıs için numara verilerek normal sıralama numarası ile kayıt tutulmuştur. Nüfus bilgileri, erkeklerin yaş ve fiziksel özellikleri ile ilgili ayrıntılı bilgi her köy için ayrı ayrı tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.17: Kozluca (Musa) Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri

1. İmam-ı Karye-i mezbur kır sakallı Hatipoğlu Seyid Ali bin Mehmed Yaş: 45	2. Muhtar-ı Karye-i mezbur kara sakallı Kara Süleymanoğlu Mustafa bin Süleyman Yaş: 40	3. Oğlu Ahmed bin Mustafa Yaş: 1	4. Kara sakallı Kara Süleymanoğlu İsmail bin Mehmed Yaş: 40	5. Kara sakallı Karındaşı Süleyman bin Mehmed Yaş: 30
6. Torunu Mehmed Nebi bin İsmail Yaş: 1	7. Kara sakallı Kara Süleymanoğlu Ömer bin Süleyman Yaş: 45	8. Oğlu Seyid Ahmed bin Ömer Yaş: 12	9. Diğer oğlu Seyid Ali bin Ömer Yaş: 9	10. Diğer oğlu Seyid Ali bin Ömer Yaş: 3
11. Ak sakallı Hatipoğlu Ömer bin İbrahim Yaş: 80	12. Kumral sakallı oğlu Halil bin Ömer Yaş: 38	13. Kara bıyıklı diğer oğlu Hasan bin Ömer Yaş: 26	14. Torunu Seyid İbrahim bin Halil Yaş: 4	15. Kır sakallı Göcekoğlu Mehmed bin Ömer Yaş: 55
16. Oğlu Ömer bin Mehmed Yaş: 15	17. Diğer oğlu Mestan bin Mehmed Yaş: 8	18. Diğer oğlu Ahmed bin Mehmed Yaş: 3	19. Diğer oğlu Ali bin Mehmed Yaş: 3	20. Kır sakallı Arapoğlu İsmail bin Mehmed Yaş: 40
21. Kır köse sakallı Hatipoğlu Hasan bin Bekir Yaş: 55	22. Oğlu Bekir bin Hasan Yaş: 10	23. Diğer oğlu Hasan bin Hasan Yaş: 6	24. Kumral sakallı Kapısız Ahmed bin Ahmed Yaş: 35	25. Oğlu Ali bin Ahmed Yaş: 15
26. Diğer oğlu Hasan bin Ahmed Yaş: 3	27. Diğer oğlu Hasan bin Ahmed Yaş: 10	28. Diğer oğlu İsmail bin Ahmed Yaş: 3	29. Ter bıyıklı Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali bin Ali Yaş: 20	30. Karındaşı Mestan bin Ali Yaş: 18
31. Ak sakallı Kara Ahmedoğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 70	32. Oğlu Ahmed bin Mehmed Yaş: 10	33. Kır sakallı Kara Ahmedoğlu Ali bin Ahmed Yaş: 60	34. Oğlu Süleyman bin Ali Yaş: 14	35. Kır sakallı Karaoğlu Yakup bin Mustafa Yaş: 50
36. Oğlu Mustafa bin Yakup Yaş: 5	37. Diğer oğlu Kadir bin Yakup Yaş: 2	38. Kara sakallı Koca Hüseyinoğlu Hasan bin Hüseyin Yaş: 50	39. Oğlu Hüseyin bin Hasan Yaş: 6	40. Diğer oğlu Mehmed bin Hasan Yaş: 1
41. Kumral köse sakallı Koca Hüseyinoğlu Ahmed bin Hüseyin Yaş: 30	42. Oğlu Osman bin Ahmed Yaş: 6	43. Diğer oğlu Mustafa bin Ahmed Yaş: 3	44. Kır sakallı Karagözoğlu Mehmed bin Süleyman Yaş: 55	45. Oğlu Mustafa bin Mehmed Yaş: 10
46. Ahmedoğlu İbrahim bin Mustafa Yaş: 16	47. Asakir-i Mmansure köse sakallı Göcekoğlu Veli bin Veli Yaş: 30	48. Oğlu Ömer bin Veli Yaş: 1		

Tablo 3.17: (devam) Kozluca (Musa) Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri

Kozluca (Musa) köyünün tahririnden önce mevcut olup iş bu tahrire geldiğinde ölmüş olan kişilerin kaydı şu şekildedir.				
1. Kara Süleymanoğlu Mehmed bin Süleyman Yaş: 48 Fevt	2. Torunu Ali bin İsmail Yaş: 49 Fevt	3. Koca Hüseyinoğlu Süleyman Yaş: 49 Fevt		

1597 Numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca (Musa) köyünü incelediğimizde köyde toplamda 48 kişinin kaydı bulunmaktadır. Köyde erkek nüfusü kadar kadınların da olduğunu varsayarsak toplam nüfus tahmini olarak 96 civarındadır.

Defterin ilk sırasında yine köy imamı Hatipoğlu Seyid Ali bin Mehmed kaydedilmiştir. Kır sakallı olan şahıs 45 yaşındadır.³⁴⁷

Defterin ikinci sırasında ise köy muhtarı yer almaktadır. Kara sakallı olan Kara Süleymanoğlu Mustafa bin Süleyman 40 yaşındadır. 47. numarada bulunan Göcekoğlu Veli bin Veli ise 30 yaşında olup Asakir-i Mansure olarak kayıtlara geçmiştir.³⁴⁸

Ayrıca Kozluca (Musa) köyünde tahrirden evvel mevcut olup ismi geçen ama tahrire gelindiği zaman fevt³⁴⁹ olmuş kişiler de deftere kaydedilmiştir. Bu kişiler sırasıyla Süleymanoğlu Mehmed bin Süleyman, Süleymanoğlu Mehmed bin Süleyman torunu Ali bin İsmail ve Koca Hüseyinoğlu Süleyman'dır.³⁵⁰

Tablo 3.18: Kozluca (Musa) Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Mehmed	10	Süleyman	3	Mustafa	3
İsmail	1	Ömer	6	İbrahim	1
Halil	1	Bekir	1	Hasan	4
Ahmed	9	Ali	3	Yakup	2
Hüseyin	2	Veli	2		

³⁴⁷BOA, NFS. d.1597, s.54.

³⁴⁸BOA, NFS. d.1597, s.54.

³⁴⁹ Fevt, 1- Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elde çıkarma 2- Ölüm, Ferit Develioğlu Osmanlıca Türkçe Lugat.

³⁵⁰BOA, NFS. d.1597, s.54.

Kozluca (Musa) köyü 1597 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 10 adet ile Mehmed'tir. Daha sonra ise 9 adet ile Ahmed, 6 adet ile Ömer ve 4 adet ile Hasan'dır. En az kullanılan isimler ise birer adet ile İsmail, Halil, Bekir ve İbrahim'dir.

Tablo 3.19: Kozluca (Musa) Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	22
11-20	7
21-30	4
31-40	5
41-50	4
51-60	4
61-70	1
71-80	1
Toplam	48
Yaş Ortalaması	22,75

Kozluca (Musa) köyünün yaş gruplarına gelince en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 22 kişi ile 0-10'dur. İkinci en fazla ise 7 kişi ile 11-20 yaş arasındadır. En az kişinin bulunduğu aralıklar ise birer kişi ile 61-70 ve 71-80 yaş arasındadır. Köyde 80 yaş üzerinde kimse bulunmamaktadır. Köyün yaş ortalaması da 22,75 olmaktadır.

1597 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük kişiler 1 yaşında olup bunlar; 3 numaradaki Kara Süleymanoğlu Mustafa bin Süleymanoğlu Ahmed bin Mustafa, 6 numaradaki Kara Süleymanoğlu İsmail bin Mehmed torunu Mehmed Nebi bin İsmail, 40 numaradaki Koca Hüseyinoğlu Hasan bin Hüseyin diğer oğlu Mehmed bin Hasan ve 48 numaradaki Göcekoğlu Veli bin Veli oğlu Ömer bin Veli'dir.

Köyde en büyük şahıs ise 11 numarada 80 yaşındaki Hatipoğlu Ömer bin İbrahim'dir. Daha sonra 31 numarada 70 yaşındaki Kara Ahmedoğlu Mehmed bin Ahmed'tir. Üçüncü en büyük şahıs ise 33 numarada olup 60 yaşındaki Kara Ahmedoğlu Ali bin Ahmed'tir.

Tablo 3.20: Bayat Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri

1. İmam-ı Karye-i mezbur Hatipoğlu Salih bin Seyid Mustafa aslen Kütahya'dan olup Yukarı Kal'a defterine kayıtlı Yaş: 40	2. Oğlu Seyid İbrahim bin Salih Yaş: 1	3. Muhtar-ı Karye-i mezbur ak sakallı Hamitoğlu Süleyman bin Hamit Yaş: 80	4. Sarı sakallı oğlu Ali bin Süleyman Yaş: 35	5. Oğlu Seyid Mehmet bin Ali Yaş: 10
6. Diğer oğlu Seyid Hamit bin Ali Yaş: 9	7. Diğer oğlu İbrahim bin Ali Yaş: 6	8. Diğer oğlu İsmail bin Ali Yaş: 3	9. Kır sakallı Ali Kethüdaoğlu Hüseyin bin Ali Yaş: 55	10. Ter bıyıklı oğlu Ali bin Hüseyin Yaş: 22
11. Diğer oğlu Mestan bin Hüseyin Yaş: 6	12. Diğer oğlu Ahmed bin Hüseyin Yaş: 3	13. Diğer oğlu Hasan bin Hüseyin Yaş: 1	14. Ak sakallı Kara Mehmedoğlu Boz Ahmet bin Mehmed Yaş: 60	15. Müzellef Sakal oğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 25
16. Diğer oğlu Ömer bin Ahmed Yaş: 15	17. Diğer oğlu Halil bin Ahmed Yaş: 8	18. Sarı köse sakallı Aşçıoğlu Mustafa bin Mehmed Yaş: 30	19. Oğlu Ömer bin Mustafa Yaş: 6	20. Diğer oğlu Mehmed bin Mustafa Yaş: 1
21. Sarı sakallı Aşçıoğlu Osman bin Mehmed Yaş: 29	22. Karındaşı Ahmed bin Mehmed Yaş: 26	23. Oğlu Ali bin Ahmed Yaş: 1	24. Solakoğlu Ömer bin Mustafa Yaş: 14	25. Karındaşı Mehmed bin Mustafa Yaş: 8
26. Ak sakallı Koca Osman bin Mehmed Yaş: 70	27. Ak sakallı Karındaşı Ali bin Mehmed Yaş: 90	28. Kumral sakallı Muslihiddinoğlu Hasan bin Muslihiddin Yaş: 50	29. Ter bıyıklı oğlu Seyid Hüseyin bin Hasan Yaş: 20	30. Diğer oğlu Seyid Halil bin Hüseyin Yaş: 15
31. Diğer oğlu Seyid Osman bin Hasan Yaş: 12	32. Ak sakallı Muslihiddinoğlu Kocabaş Mehmed bin Muslihiddin Yaş: 65	33. Muslihiddinoğlu Süleyman bin Ali Yaş: 8	34. Veli Haliloğlu Ali bin Ahmed Yaş: 3	
Bayat köyünün tahririnden önce mevcut olup iş bu tahrire geldiğinde ölmüş olan kişinin kaydı şu şekildedir.				
1. Solakoğlu Mustafa Yaş: 39 Fevt				

1597 Numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat köyünü incelediğimizde köyde toplamda 34 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkekler kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu da 68 olarak söyleyebiliriz.

Defterde ilk sırada köyün imamı Hatipoğlu Salih bin Seyid Mustafa yer almaktadır. Şahıs aslen Kütahya'dan olup Yukarı Kal'a defterine kayıtlı olduğu yazılmıştır.³⁵¹ Tabloya baktığımızda defterde 3 numarada köy muhtarı Hamitoğlu Süleyman bin Hamit'in kayıt altına alındığı görülmektedir.³⁵²

Ayrıca Bayat köyünde tahrirden evvel mevcut olup, ismi geçen ama tahrire geldiği zaman fevt olmuş 1 kişi de deftere kaydedilmiştir. Bu kişi 39 yaşında vefat eden Solakoğlu Mustafa'dır.³⁵³

Tablo 3.21: Bayat Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Mustafa	5	Salih	1	Hamit	1
Süleyman	1	Ali	6	Hüseyin	5
Mehmed	6	Ahmed	5	Hasan	2
Muslihiddin	2				

Bayat köyü 1597 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isimler altışar adet olan Mehmed ve Ali'dir. Daha sonra ise 5 adet ile Ahmed, Hüseyin ve Mustafa isimleri kullanılmıştır. En az kullanılan isimler ise birer adet ile Süleyman, Salih, Hamit'dir.

Tablo 3.22: Bayat Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	15
11-20	5
21-30	5
31-40	2
41-50	1
51-60	2
61-70	2
71-80	1
81-90	1
Toplam	34
Yaş Ortalaması	24,32

Bayat köyünün yaş grupları tablosunu inceleyecek olursak en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 15 kişi ile 0-10 yaş arasındır. İkincisi ise beşer kişi ile 11-20

³⁵¹BOA, NFS. d.1597, s.55.

³⁵²BOA, NFS. d.1597, s.55.

³⁵³BOA, NFS. d.1597, s.55.

ve 21-30 arasındır. 31-40, 51-60 ve 61-70 yaş arası ikişer kişi olup, en az kişinin bulunduğu yaş grubu da birer kişi ile 41-50, 71-80 ve 81-90 arasındır. Köyde 90 yaş üzeri kimse bulunmamaktadır. Köyün yaş ortalaması da 24,32'dir.

1597 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük şahıslar 1 yaşında olup bunlar 2 numaradaki Hatipoğlu Salih bin Seyid Mustafa oğlu Seyid İbrahim bin Salih, 13 numaradaki Ali Kethüdaoğlu Hüseyin bin Ali diğer oğlu Hasan bin Hüseyin, 20 numaradaki Aşçıoğlu Mustafa bin Mehmed diğer oğlu Mehmed bin Mustafa ve 23 numaradaki Aşçıoğlu Osman bin Mehmed oğlu Ali bin Ahmed'tir.

Köyde en büyük şahıs ise 27 numarada 90 yaşındaki Koca Osman bin Mehmed Karındaşı Ali bin Mehmed'tir. Daha sonra ise 3 numarada 80 yaşındaki köyün muhtarı Hamitoğlu Süleyman bin Hamit ve 26 numarada 70 yaşındaki Koca Osman bin Mehmed'tir.

Tablo 3.23: Abaş Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri

1. Muhtar-ı Karye-i mezbur ak sakallı Karadede İsmail bin Abdullah Yaş: 80	2. Sarı sakallı oğlu Seyid Mustafa bin İsmail Yaş: 30	3. Kır sakallı Kara Mustafaoğlu Seyid İbrahim bin Mustafa Yaş: 35	4. Oğlu Seyid Mehmed bin İbrahim Yaş: 12	5. Diğer oğlu Seyid Süleyman bin İbrahim Yaş: 7
6. Müzellef sakal Bozoğlan oğlu Hamit bin Ali Yaş: 28	7. Ter bıyıklı karındaşı Mehmed bin Ali Yaş: 22	8. Ak sakallı Bozoğlan oğlu İsmail bin Hüseyin Yaş: 70	9. Kara sakallı oğlu Musa bin İsmail Yaş: 40	10. İmam-ı Karye-i mezbur kumral sakallı diğer oğlu Hüseyin bin İsmail Yaş: 32
11. Torunu Hasan bin Musa Yaş: 8	12. Kara sakallı Cimoğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 40	13. Oğlu Seyid Mehmed bin İbrahim Yaş: 4	14. Kır sakallı Ulu Ali Seyid Hasan bin Ahmed Yaş: 60	15. Oğlu Seyid Ali bin Hasan Yaş: 18
16. Diğer oğlu Seyid Hüseyin bin Hasan Yaş: 4	17. Sarı sakallı Gülistanoğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 32	18. Oğlu Halil bin Mehmed Yaş: 7	19. Diğer oğlu Veli bin Mehmed Yaş: 4	20. Diğer oğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 2
21. Sarı sakallı Gülistanoğlu Hasan bin Mehmed Yaş: 50	22. Ter bıyıklı oğlu Seyid Hüseyin bin Hasan Yaş: 20	23. Kumral sakallı İlyasoğlu Halil bin İbrahim Yaş: 35	24. Abdülgani oğlu Gani bin Mustafa Yaş: 11	25. Sarı sakallı Toruzanoğlu Kadir bin Hüseyin Yaş: 35
26. Oğlu Hüseyin bin Kadir Yaş: 4	27. Diğer oğlu Ahmed bin Kadir Yaş: 2	28. Ak sakallı Toruzanoğlu Seyid Ali bin Hüseyin Yaş: 60	29. Sarı köse sakallı oğlu Seyid İbrahim bin Ali Yaş: 29	30. Ter bıyıklı diğer oğlu Seyid Hüseyin bin Ali Yaş: 18

Tablo 3.23: (devam) Abaş Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri

31. Diğer oğlu Seyid Ali bin Ali mefkud ³⁵⁴ Yaş: -	32. Germiyanzade Merde Pınarı diğer oğlu Seyid Abdullah bin Ali Yaş: 13	33. Diğer oğlu Mehmed bin Ali Yaş: 5	34. Kumral sakallı Mercanoğlu Ahmed bin Ahmed Yaş: 25	35. Kara sakallı Türkmenoğlu Seyid Ömer bin Hamit Yaş: 40
36. Oğlu Seyid Hamit bin Ömer Yaş: 3	37. Diğer oğlu Hüseyin bin Ömer Yaş: 1	38. Müzellef Türkmenoğlu Seyid Halil bin İbrahim Yaş: 26	39. Müzellef karındaşı Seyid Hasan bin İbrahim Yaş: 25	40. Ak sakallı Ediklioğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 60
41. Oğlu Ali bin İbrahim Yaş: 1	42. Ediklioğlu Mehmed bin Ali Yaş: 8	43. Karındaşı Süleyman bin Ali Yaş: 3	44. Aslen Kütahya'lı olup Altıntaş Üyük Köyü defterinde kayıtlı olarak elyum Karye-i Mezkurde sakin köse sakallı Katip Mustafa Efendioğlu Süleyman bin Mustafa Yaş: 25	45. Kumral sakallı oğlu Mehmed bin Süleyman Yaş: 1
46. Çal Kazası Saraylı Karyesinde Küçük Hasan Ağada bekar olup şimdi karyesinde mevcud Mercanoğlu Ali bin Mehmed Yaş: 21				
Abaş köyünün tahririnden önce mevcut olup iş bu tahrire geldiğinde ölmüş olan kişilerin kaydı şu şekildedir.				
1. Bozoğlan oğlu Ali bin Hüseyin Yaş: 49 Fevt	2. Abdülganioğlu Seyid Ali bin Mustafa Yaş: 47 Fevt			

1597 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Abaş köyüne ait tabloyu inceleyecek olursak köyde toplamda 46 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkekler kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunun da 92 kişi olduğunu söylemek mümkündür.

³⁵⁴ Mefkud 1. Kayıp, yok, olmayan, bilinmeyen 2. Ölü veya diri olduğu bilinmeyen, kayıp kimse.

Defterde ilk sırada köy muhtarı yer almaktadır. Karadede İsmail bin Abdullah 80 yaşında ve ak sakallı olarak kayıtlara geçilmiştir.³⁵⁵ Yine baktığımızda 10 numarada köyün imamı Bozoğlan oğlu İsmail bin Hüseyin diğer oğlu Hüseyin bin İsmail kayıt altına alınmıştır.³⁵⁶ 44 numarada bulunan Katip Mustafa Efendioğlu Süleyman bin Mustafa'nın aslen Kütahya'lı olup Altıntaş Üyük köyü defterinde kayıtlı olarak elyum karye-i mezkurde sakin olduğu görülmektedir.³⁵⁷ 46 numarada 21 yaşındaki Mercanoğlu Ali bin Mehmed'in ise Çal Kazası Saraylı karyesinde küçük Hasan Ağada bekar olup şimdi karyesinde bulunduğu anlaşılmaktadır. 31 numarada Toruzanoğlu Seyid Ali bin Hüseyin diğer oğlu Seyid Ali bin Ali'nin ise kaybolduğu anlaşılmaktadır. Şahsın yaşı belirtilmemiştir.³⁵⁸

Ayrıca Abaş köyünde tahrirden evvel mevcut olup ismi geçen ama iş bu tahrire gelindiğinde fevt olan 2 kişi de defter kayıtlarında yer almaktadır. Bunlar Bozoğlan oğlu Ali bin Hüseyin ve Abdulganioglu Seyid Ali bin Mustafa'dır.³⁵⁹

Tablo 3.24: Abaş Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Abdullah	1	İsmail	3	Mustafa	3
İbrahim	7	Ali	9	Hüseyin	3
Musa	1	Mehmed	8	Ahmed	2
Hasan	3	Kadir	2	Süleyman	1
Hamit	1	Ömer	2		

Abaş köyü 1597 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isimler 9 adet ile Ali, 8 adet ile Mehmed ve 7 adet ile İbrahim'dir. En az kullanılan isimler ise birer adet ile Musa, Hamit, Abdullah ve Süleyman'dır. İkinci en az kullanılan isimler ikişer adet ile Kadir, Ömer ve Ahmed olmuştur.

³⁵⁵BOA, NFS. d.1597, s.57.

³⁵⁶BOA, NFS. d.1597, s.57.

³⁵⁷BOA, NFS. d.1597, s.58.

³⁵⁸BOA, NFS. d.1597, s.58.

³⁵⁹BOA, NFS. d.1597, s.58.

Tablo 3.25: Abaş Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	16
11-20	6
21-30	9
31-40	8
41-50	1
51-60	3
61-70	1
71-80	1
Toplam	45
Yaş Ortalaması	23,46

Abaş köyü yaş grupları tablosunabaktığımızda en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu 0-10 yaş arasındadır. İkinci olarak en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu 21-30 yaş arasındadır. Daha sonra ise 8 kişi ile 31-40 yaş arası gelmektedir. En az kişinin bulunduğu yaş grupları ise birer kişi ile 41-50, 61-70 ve 71-80 arasındadır. Köyde 80 yaş üzeri kimse bulunmamakla birlikte 31 numarada bulunan Toruzanoğlu Seyid Ali bin Hüseyin diğer oğlu Seyid Ali bin Ali'nin yaşı kayıtlara geçilmediği için köyün ortalaması hesabına katılmamıştır. Köyün ortalama yaşı da 23,46'dır.

1597 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük şahıslar bir yaşında olup bunlar sırasıyla; 37 numarada Türkmenoğlu Seyid Ömer bin Hamit diğer oğlu Hüseyin bin Ömer, 41 numarada Ediklioğlu İbrahim bin Mehmed oğlu Ali bin İbrahim ve 45 numarada Katip Mustafa Efendioğlu Süleyman bin Mustafa oğlu Mehmed bin Süleyman'dır. İkinci olarak en küçük kişiler ikişer yaşında olup 20 numarada Gülistanoğlu Mehmed bin Mehmed diğer oğlu Mehmed bin Mehmed ve 27 numarada Toruzanoğlu Kadir bin Hüseyin diğer oğlu Ahmed bin Kadir'dir.

Köyde yaşı en büyük olan şahıslardan ilki 80 yaşındaki köyün muhtarı Karadede İsmail bin Abdullah, ikincisi 70 yaşındaki Bozoğlan oğlu İsmail bin Hüseyin'dir. Üçüncü olarak en büyük şahıslar 60 yaşında olup bunlar; 14 numarada Ulu Ali Seyid Hasan bin Ahmed, 28 numarada Toruzanoğlu Seyid Ali bin Hüseyin ve 40 numarada Ediklioğlu İbrahim bin Mehmed'tir.

Tablo 3.26: Emrez Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri

1. Aslen Kütahya'lı İmam-ı Karye-i mezbur Çürük Hasanoğlu Mehmed bin Hasan Yaş: 35	2. Muhtar-ı karye-i mezbur ak sakallı Kara Ömer bin Kara Osman Yaş: 70	3. Köse sakallı oğlu Halil bin Ömer Yaş: 39	4. Kumral sakallı diğer oğlu Osman bin Ömer Yaş: 38	5. Köse sakallı diğer oğlu İbrahim bin Ömer Yaş: 37
6. Kara sakallı diğer oğlu İbrahim bin Ömer Yaş: 36	7. Kumral sakallı diğer oğlu Hasan bin Ömer Yaş: 34	8. Kara sakallı diğer oğlu Hüseyin bin Ömer Yaş: 32	9. Torunu Mustafa bin Halil Yaş: 15	10. Karındaşı Ali bin Halil Yaş: 10
11. Diğer karındaşı Hamit bin Halil Yaş: 8	12. Defa torunu Ahmed bin Osman Yaş: 8	13. Diğer karındaşı Mustafa bin Osman Yaş: 2	14. Defa torunu Abdullah bin İbrahim Yaş: 6	15. Karındaşı Osman bin İbrahim Yaş: 4
16. Diğer karındaşı Ahmed bin İbrahim Yaş: 2	17. Kır sakallı Tokmakoğlu Ali bin Ahmed Yaş: 60	18. Oğlu Mehmed bin Ali Yaş: 7	19. Diğer oğlu Hasan bin Ali Yaş: 8	20. Kır sakallı Tokmakoğlu Hüseyin bin Ahmed Yaş: 55
21. Oğlu Seyid Ahmed bin Hüseyin Yaş: 4	22. Kır sakallı İmnoğlu Seyid İsmail bin Mehmed Yaş: 45	23. Ter bıyıklı oğlu Seyid Süleyman bin İsmail Yaş: 20	24. Diğer oğlu Seyid Mehmed bin İsmail Yaş: 18	25. Diğer oğlu Seyid Halil bin İsmail Yaş: 15
26. Metruk diğer oğlu Seyid Ahmed bin İsmail Yaş: 10	27. Yek çeşm (tek gözlü) köse sakal İmamoğlu Seyid Abdullah bin Mehmed Yaş: 30	28. Oğlu Seyid Mehmed bin Abdullah Yaş: 5	29. Diğer oğlu İbrahim bin Abdullah Yaş: 1	30. Kır sakallı Dedeoğlu Osman bin Durmuş Yaş: 50
31. Kumral sakallı oğlu Seyid Hüseyin bin Osman Yaş: 28	32. Müzellef diğer oğlu Seyid Ahmed bin Osman Yaş: 27	33. Diğer oğlu Seyid Ahmed bin Osman Yaş: 14	34. Dedeoğlu Ali bin Mehmed Yaş: 14	35. Çukur Karyesinde validesi yanında karındaşı Hüseyin bin Mehmed Yaş: 6
36. Kır bıyıklı Sarioğlu Seyid Hüseyin bin Osman Yaş: 25	37. Ak sakallı Deli Alioğlu Mehmed bin İbrahim Yaş: 60	38. Oğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 12	39. Kara sakallı Demircioğlu Mustafa bin Halil Yaş: 28	40. Müzellef sakal karındaşı Ahmed bin Halil Yaş: 22
41. Oğlu İsmail bin Ahmed Yaş: 4	42. Diğer oğlu Hamit bin Ahmed Yaş: 2	43. Diğer oğlu Osman bin Ahmed Yaş: 1	44. Hacı Karyede validesi yanında Emir Hasanoğlu Mustafa bin İsmail Yaş: -	45. Ter bıyıklı Tataroğlu Seyid İsmail bin Hüseyin Yaş: 20
46. Karındaşı Seyid Ahmed bin Hüseyin Yaş: 10	47. Diğer karındaşı Seyid Ali bin Hüseyin Yaş: 6	48. Ak sakallı Duralioğlu Süleyman bin Hüseyin Yaş: 70	49. Ter bıyıklı oğlu Seyid Hüseyin bin Süleyman Yaş: 22	50. Minik Osmanoğlu Osman bin Kara İbrahim Yaş: 13

Tablo 3.26: (devam) Emrez Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri

51. Karındaşı Abdurrahman bin İbrahim Yaş: 5	52. Diğer karındaşı Süleyman bin İbrahim Yaş: 3	53. Kır sakallı İslamoğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 50	54. Ter bıyıklı oğlu Hasan bin Mehmed Yaş: 22	55. Kır sakallı İslamoğlu İbrahim bin Ahmed Yaş: 49
56. Müzellef sakal oğlu İslam bin İbrahim Yaş: 22	57. Diğer oğlu Ahmed bin İbrahim Yaş: 4	58. Ak sakallı Soğancıoğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 60	59. Oğlu Ahmed bin Mehmed Yaş: 18	60. Diğer oğlu Osman bin Mehmed Yaş: 7
61. Diğer oğlu Hasan bin Mehmed Yaş: 2	62. Kır sakallı Bayramoğlu Ahmed bin Osman Yaş: 50	63. Oğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 6	64. Kır sakallı Bayramoğlu İsmail bin Osman Yaş: 45	65. Oğlu Seyid Osman bin İsmail Yaş: 5
66. Sarı sakallı Bayramoğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 60	67. Oğlu Seyid Ali bin İbrahim Yaş: 6	68. Diğer oğlu Seyid İbrahim bin İbrahim Yaş: 4	69. Diğer oğlu Ahmed bin İbrahim Yaş: 1	70. Kara sakallı Köse Ömeroğlu Süleyman bin Halil Yaş: 40
71. Oğlu Seyid İbrahim bin Süleyman Yaş: 5	72. Kara sakallı Koca Haliloğlu Ömer bin Halil Yaş: 35	73. Karındaşı Halil bin Halil Yaş: 18	74. Ak sakallı Hatipoğlu Halil bin Koca Mustafa Yaş: 80	75. Asakir-i mansure oğlu Hüseyin bin Halil Yaş: -
76. Ter bıyıklı diğer oğlu Ahmed bin Halil Yaş: 22	77. Aydoğdu Karyesinde bekar diğer oğlu Osman bin Halil Yaş:-	78. Askerden tefrik (ayrılma) Karye-i mezburda bekar diğer oğlu Mehmed bin Halil Yaş: -	79. Torunu İbrahim bin Hüseyin Yaş: 1	80. Kumral sakallı Hatipoğlu İbrahim bin Mahmud Yaş: 35
81. Oğlu Seyid İsmail bin İbrahim Yaş: 7	82. Diğer oğlu Seyid Mahmud bin İbrahim Yaş: 3	83. Kır sakallı Bayramoğlu Hüseyin bin Mehmed Yaş: 45	84. Oğlu Mehmed bin Hüseyin Yaş: 10	85. Diğer oğlu Halil bin Hüseyin Yaş: 4
86. Ter bıyıklı Yörükoğlu Seyid Mehmed bin Bekir Yaş: 25	87. Karındaşı Seyid Mustafa bin Bekir Yaş: 17	88. Tavşanlı Nahiyesinde Seli Karyeli defterinde olup karyesine nakil etmiştir. Ak sakallı Kayıoğlu Mustafa bin Hüseyin Yaş: 60	89. Kezalik oğlu Mustafa bin Mustafa Yaş: 7	90. Gümüş Nahiyesinde Ağaç Karyesi defterinde olup karyesine nakil etmiştir. Kır sakallı Dedeoğlu Ahmed bin Durmuş Yaş: 55
91. Kezalik oğlu Abdullah bin Ahmed Yaş: 7	92. Yek çeşm (tek gözlü) diğer oğlu Süleyman bin Ahmed Yaş: 6	93. Gediz Kazasında Çomaklı Çiftliği defterinde olup karyesine nakil etmiştir. Kır sakallı Emir Osman bin İbrahim Yaş: 50	94. Kezalik Köse sakallı oğlu İbrahim bin Osman Yaş: 30	95. Kezalik diğer oğlu Hasan bin Osman Yaş: 18

Tablo 3.26: (devam) Emrez Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri

96. Kezalik torun Mehmed bin İbrahim Yaş: 3	97. Gediz Kazasında Çomaklı Çiftliğinde kayıt olup karyesine nakil etmiştir. Ak sakallı Kubakçioğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: -	98. Kezalik oğlu Mehmed bin İbrahim Yaş: 30	99. Kezalik diğer oğlu Hasan bin İbrahim Yaş: 20	100. Kezalik diğer oğlu Osman bin İbrahim Yaş: 16
101. Kütahya'da Dere Mahallesinde olup karyesine nakil etmiştir. Kara sakallı Hekim Süleyman bin Osman Yaş: 40	102. Kezalik oğlu Ahmed bin Süleyman Yaş: 8	103. Kezalik diğer oğlu Mehmed bin Süleyman Yaş: 4		
Emrezkaryesinde tahrirden önce mevcut olup iş bu tahrire geldiğinde ölmüş olan kişilerin kaydı şu şekildedir.				
1. Kara Ömeroğlu Halil bin Ömer'in oğlu İbrahim Yaş: 49 Fevt	2. Kara Ömeroğlu Osman bin Ömer'in oğlu Mehmed Yaş: 49 Fevt	3. Tataroğlu Hüseyin Yaş: 47 Fevt	4. Oğlu Seyid Hüseyin Yaş: 49 Fevt	5. İslamoğlu İbrahim bin Ahmed'in torunu Osman bin İslam Yaş: 49 Fevt

1597 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Emrez köyünü incelediğimizde köyde toplamda 103 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkek nüfusu kadar kadın olduğu da varsayılırsa köyde genel nüfus 206 civarındadır.

Defterde ilk sırada köyün imamı kaydedilmiştir. Aslen Kütahyalı olan Çürük Hasanoğlu Mehmed bin Hasan 35 yaşındadır.³⁶⁰ İkinci sırada ise köyün muhtarı ak sakallı Kara Ömer bin Kara Osman yer almaktadır.³⁶¹ 35 numaradaki Dedeoğlu Ali bin Mehmed karındaşı Hüseyin bin Mehmed'in Çukur Karyesinde validesi yanında olduğu kayıtlara geçmiştir.³⁶² 44 numaradaki Emir Hasanoğlu Mustafa bin İsmail'in defterde yaşı belirtilmemiş olup Hacı Karyesinde validesi yanında olduğu anlaşılmaktadır.³⁶³

³⁶⁰BOA, NFS. d.1597, s.59.

³⁶¹BOA, NFS. d.1597, s.59.

³⁶²BOA, NFS. d.1597, s.60.

³⁶³BOA, NFS. d.1597, s.60.

Yine tabloyu incelediğimizde 75 numaradaki Hatipoğlu Halil bin Koca Mustafa oğlu Hüseyin bin Halil'in de yaşı belirtilmemiş olup Asakir-i mansurede olduğu görülmektedir.

77 numarada yer alan Hatipoğlu Halil bin Koca Mustafa diğer oğlu Osman bin Halil ise yaşı belirtilmemiş fakat Aydoğdu karyesinde bekâr olduğu kayıtlara geçmiştir. 78 numarada bulunana Hatipoğlu Halil bin Koca Mustafa diğer oğlu Mehmed bin Halil'in de yaşı defter kayıtlarında geçmeyip askerden ayrıldığı ve köyde bekâr olduğu anlaşılmaktadır.³⁶⁴

88 numarada 60 yaşındaki Kayıoğlu Mustafa bin Hüseyin Tavşanlı Nahiyesinde Seli Karyeli defterinde olup karyesine nakil edilmiştir. 90 numaradaki 55 yaşındaki Dedeoğlu Ahmed bin Durmuş ise Gümüş Nahiyesinde Ağaç Karyesi defterinde olduğu daha sonra karyesine nakil edildiği anlaşılmaktadır.

Yine baktığımızda 93 ve 97 numarada bulunan Emir Osman bin İbrahim ve Kubakçioğlu İbrahim bin Mehmed Gediz Kazasında Çomaklı Çiftliğinde kayıtlı olup daha sonra karyesine nakil etmiştir. 97 numaradaki şahın yaşı da belirtilmemiştir. 101 numarada 40 yaşındaki Hekim Süleyman bin Osman Kütahya'da Dere Mahallesinde olup karyesine nakil olmuştur.³⁶⁵

Ayrıca Emrez köyünde tahrirden önce mevcut olup tahrir zamanı geldiğinde ölmüş olan kişiler bulunmaktadır. Toplamda 5 kişi olan kişiler sayım içerisinde yer almamaktadır. Bunlar sırayla Kara Ömeroğlu Halil bin Ömer'in oğlu İbrahim, Kara Ömeroğlu Osman bin Ömer'in oğlu Mehmed, Tataroğlu Hüseyin, Tataroğlu Hüseyin oğlu Seyid Hüseyin ve İslamoğlu İbrahim bin Ahmed'in torunu Osman bin İslam'dır.³⁶⁶

Tablo 3.27: Emrez Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Hasan	1	Osman	12	Halil	12
İbrahim	19	Ahmed	11	Hüseyin	9
Mehmed	12	İsmail	6	Durmuş	2
Süleyman	4	Mustafa	2	Bekir	2
Ömer	6	Ali	2	Abdullah	2
Mahmud	1				

³⁶⁴BOA, NFS. d.1597, s.60.

³⁶⁵BOA, NFS. d.1597, s.61.

³⁶⁶BOA, NFS. d.1597, s.61.

Emrez köyü 1597 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 19 adet ile İbrahim'dir ikinci olarak en çok kullanılan isim ise ikişer adet ile Mehmed, Osman ve Halil'dir. Üçüncüsü 11 adet ile Ahmed olmuştur. En az kullanılan isim 1 adet ile Hasan'dır. Daha sonra ikişer adet ile Mustafa, Abdullah, Durmuş ve Bekir isimleri gelmektedir. Üçüncü en az kullanılan isim ise 4 adet ile Süleyman'dır.

Tablo 3.28: Emrez Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	41
11-20	15
21-30	13
31-40	11
41-50	8
51-60	7
61-70	2
71-80	1
Toplam	98
Yaş Ortalaması	22,53

Emrez köyünün yaş grupları tablosunu inceleyecek olursak en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 0-10 yaş arasındır. İkinci en fazla aralık 15 kişinin bulunduğu 11-20 arasındır. Daha sonra ise 13 kişi ile 21-30 arası olduğu görülmektedir. En az kişi ise 71-80 aralığındadır. Burada 1 kişi vardır. İkinci en az kişi se 2 kişi ile 61-70 arasındır. Daha sonra ise 51-60 aralığı gelmektedir. Burada da 7 kişi bulunmaktadır. Köyde 103 kişi bulunmasına rağmen 5 kişinin yaşı defterde yazılmadığı için 98 kişinin yaş ortalaması hesaplanmıştır. Kişiler arasında 80 yaş üzeri kimse bulunmamakla birlikte köyün yaş ortalaması da 22,53'tür.

1597 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük şahıslar bir yaşında olup bunlar 29 numarada İmamoğlu Seyid Abdullah bin Mehmed diğer oğlu İbrahim bin Abdullah, 43 numarada Demircioğlu Mustafa bin Halil diğer oğlu Osman bin Ahmed, 69 numaradaki Bayramoğlu İbrahim bin Mehmed diğer oğlu Ahmed bin İbrahim ve 79 numaradaki Hatipoğlu Halil bin Koca Mustafa Torunu İbrahim bin Hüseyin'dir.

İkinci en küçük şahıslar ise iki yaşında olan 13 numaradaki Defa torunu Ahmed bin Osman diğer karındaşı Mustafa bin Osman, 16 numaradaki Defa torunu Abdullah bin İbrahimdiğer karındaşı Ahmed bin İbrahim, 42 numaradaki Demircioğlu

Mustafa bin Halil diğ er oğ lu Hamit bin Mehmed ve 61 numaradaki Soğ ancıoğ lu Mehmed bin Ahmed diğ er oğ lu Hasan bin Mehmed'tir.

Köyde en büyük şahıs ise 74 numarada 80 yaşındaki Hatipoğ lu Halil bin Koca Mustafa'dır. İkinci en büyük şahıslar 70 yaşında olan 2 numaradaki köy muhtarı Kara Ömer bin Kara Osman ve 48 numaradaki Duralioğ lu Süleyman bin Hüseyin'dir.

Tablo 3.29: Saray Köyü 1597 Numaralı Nüfus Defteri

1. İmam-ı Karye-i mezbur ak sakallı Kızılbaşoğ lu Seyid Molla Osman bin Mustafa Yaş: 75	2. Oğ lu seyid Ahmed bin Mustafa Yaş: 6	3. Muhtar-ı karye-i mezbur kara sakallı Kızılbaşoğ lu seyid Hasan bin Hüseyin Yaş: 40	4. Kır sakallı Yörükğ lu Kara İbrahim bin Hamit Yaş: 70	5. Müzellef sakallı oğ lu Ali bin İbrahim Yaş: 25
6. Kumral sakallı Emeksizoğ lu Deli Mehmed bin Ahmed Yaş: 40	7. Emeksizoğ lu Ahmed bin Ali Yaş: 14	8. Karındaşı Ali bin Ali Yaş: 3	9. Zengin Arap Mehmed bin Abdullah Yaş: 30	10. Aslen Gökler Karyesinden olup taşındığı nahiyesine Karlı Karyesi defterine kayıtlı olup ortakçılığı ile karye-i mezburda sakin Kırkırıcıoğ lu Halil bin İsmail Yaş: 40
11. Ter bıyıklı oğ lu Mehmed bin Halil Yaş: 20				
Saray karyesinde tahrirden evvel mevcut olup iş bu tahrire gelince fevt olan kişilerin listesi				
1. Kızılbaşoğ lu Seyid Mustafa bin Osman Yaş: 46	2. Kızılbaşoğ lu Seyid Ahmed bin Hasan Yaş: 47			

1597 numaralı Nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağı lı Saray köyüne bakacak olursak köyde toplamda 11 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkek kadar kadınların da olduğu varsayılır ise köyün genel nüfusu tahmini 22 civarındadır.

Defterde ilk sırada 75 yaşındaki köyün imamı Kızılbaşoğ lu Seyid Molla Osman bin Mustafa kaydedilmiştir. 3 numarada 40 yaşındaki köy muhtarı Kızılbaşoğ lu Seyid Hasan bin Hüseyin yer almaktadır. 10 numarada Kırkırıcıoğ lu Halil bin İsmail'in Gökler Karyesinden olup Karlı Karyesi defterine kaydedildiği bilgisine yer verilmiştir.

Ayrıca Saray köyünde tahrirden önce bulunduğu halde tahrire gelindiği zaman vefat eden kişilerde defter kayıtlarında bulunmaktadır. Bunlar Kızılbaşoğlu Seyid bin Osman ve Kızılbaşoğlu Seyid Ahmed bin Hasan'dır.³⁶⁷

Tablo 3.30: Saray Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Mustafa	2	Hüseyin	1	Hamit	1
İbrahim	1	Ahmed	1	Ali	2
Abdullah	1	İsmail	1	Halil	1

Saray köyü 1597 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim ikişer adet ile Mustafa ve Ali'dir. İbrahim, Abdullah, Hüseyin, Ahmed, İsmail, Hamit ve Halil isimleri de 1 kez kullanılmıştır.

Tablo 3.31: Saray Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	2
11-20	2
21-30	2
31-40	3
41-50	-
51-60	-
61-70	1
71-80	1
Toplam	11
Yaş Ortalaması	33

Saray köyünün yaş grupları tablosunu incelediğimizde en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 3 kişi ile 31-40 arasındadır. 0-10, 11-20 ve 21-30 yaş grubu aralığında ikişer kişi bulunurken 61-70 ve 71-80 arasında 1 kişi bulunmaktadır. 41-50 ve 51-60 yaş grubu aralığında da kimse yoktur. Köyde 80 yaş üzeri kimse bulunmazken tahrir sırasında vefat etmiş kişiler hesaba katılmamıştır. Köyün yaş ortalaması 33'tür.

1597 numaralı deftere göre köydeki en küçük kişi 8 numarada 3 yaşındaki Emeksizoglu Ahmed bin Ali karındaşı Ali bin Ali'dir. İkinci en küçük kişi 2 numarada 6 yaşındaki Kızılbaşoğlu Seyid Molla Osman bin Mustafa oğlu Seyid Ahmed bin Mustafa'dır.

³⁶⁷BOA, NFS. d.1597, s.61.

Köyün en büyük kişisi ise 1 numarada 75 yaşındaki köy imamı Kızılbaşoğlu Seyid Molla Osman bin Mustafa'dır. Daha sonra 4 numarada 70 yaşındaki Yörüroğlu Kara İbrahim bin Hamit gelmektedir. Üçüncü en büyük şahıslar ise 40 yaşında olup bunlar 3 numaradaki Kızılbaşoğlu Seyid Hasan bin Hüseyin, 6 numaradaki Emeksizoglu Deli Mehmed bin Ahmed ve 10 numaradaki Kırkırcıoğlu Halil bin İsmail'dir.³⁶⁸

Tablo 3.32: 1597 Numaralı Nüfus Defterine Göre Yaş Grupları

Yaş Aralığı	Kozluca (Musa)	Bayat	Abaş	Emrez	Saray	Toplam
0-10	22	15	16	41	2	96
11-20	7	5	6	15	2	35
21-30	4	5	9	13	2	33
31-40	5	2	8	11	3	29
41-50	4	1	1	8	-	14
51-60	4	2	3	7	-	16
61-70	1	2	1	2	1	7
71-80	1	1	1	1	1	5
81-90	-	1	-	-	-	1
Toplam	48	34	45	98	11	236

Nüfus defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca (Musa), Bayat, Abaş, Emrez ve Saray köylerinin nüfuslarını incelediğimizde bu köylerin 1597 numaralı nüfus defterlerinde nüfuslarının toplamı 236 civarında olduğu görülmektedir.

En fazla nüfusa sahip köy 103 kişi ile Emrez köyüdür. Fakat 5 kişinin yaşları belirtilmemiş olup tabloda 98 olarak yer almaktadır. Erkek nüfusu kadar kadın nüfusu olduğunu düşünürsek Emrez köyünün toplam nüfusu 206 civarındadır.

İkinci en fazla nüfusa sahip köy ise 48 kişi ile Kozluca (Musa) köyüdür. Köy nüfusunu kadın nüfusu ile tamamlamak gerekirse 96 civarında nüfus olduğunu söylemek mümkündür.

En az nüfuslu köy ise 11 kişi ile Saray köyüdür. Erkek nüfusu kadar kadın nüfusun var olduğunu kabul edersek köyün toplam nüfusu 22 civarındadır.

Kozluca (Musa), Bayat, Abaş, Emrez ve Saray köylerinin yaş aralıklarını incelediğimizde en çok 0-10 yaş arası grupta nüfus bulunmaktadır. Burada toplamda 96

³⁶⁸BOA, NFS. d.1597, s.61.

kişi vardır. İkinci en fazla kişinin olduğu 35 kişi ile 11-20 yaş arası gruptur. En az kişi ise 81-90 yaş arasıdır. Burada 1 kişi bulunurken ikincisi 5 kişi ile 71-80 yaş arasıdır.

3.3. 1598 NUMARALI NÜFUS DEFTERİ

NFS.d.1598 numarası ile Başbakanlık Osmanlı Arşivinde kayıt altında olan bu defterin ne zaman kaydedildiğine dair bilgi yoktur. Ancak önceki nüfus defterleri ve temettuat defterlerindeki nüfus bilgileri ile karşılaştırıldığında 1840'lı yıllara ait olduğu tahmin edilmektedir.

1598 numaralı defterde incelemiş olduğumuz Kozluca (Musa), Bayat, Emrez, Abaş ve Saray köylerine baktığımızda hepsinin olmasa da bazı şahısların hane numaraları belirtilmiş olup her şahıs için numara verilerek normal sıralama numarası ile kayıt tutulmuştur. Varsa hane numaraları, nüfus bilgileri, erkeklerin yaş ve fiziksel özellikleri ile ilgili ayrıntılı bilgi her köy için ayrı ayrı tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.33: Kozluca (Musa) Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri

1. Kır sakallı uzun boylu Hatipoğlu Ali Efendi bin Mehmed Yaş: 62	2. Hane 1 Kara Süleymanoğlu Ahmed bin Mestan Yaş: 6	3. Hane 2 Uzun boylu kır sakallı Kara Süleymanoğlu İsmail bin Mehmed Yaş: 50	4. Oğlu Nebi bin İsmail Yaş: 8	5. Orta boylu kır sakallı karındaşı Süleyman bin Mehmed Yaş: 37
6. Oğlu Mehmed bin Süleyman Yaş: 3	7. Hane 3 Orta boylu sarı sakallı Kara Süleymanoğlu Ömer bin Süleyman Yaş: 52	8. Orta boylu sarı sakallı Seyid Ahmed bin Ömer Yaş: 19	9. Diğer oğlu Seyid Ali bin Ömer Yaş: 15	10. Diğer oğlu Seyid Halil bin Ömer Yaş: 8
11. Hane 4 Hatipoğlu bin Ömer Yaş: 45	12. Oğlu Seyid İbrahim bin Halil Yaş: 10	13. Diğer oğlu Seyid Ali bin Ömer Yaş: 4	14. Orta boylu kır sakallı Hatipoğlu Hasan bin Ömer Yaş: 32	15. Oğlu Ömer bin Hasan Yaş: 3
16. Diğer oğlu Osman bin Hasan Yaş: 6	17. Hane 5 Orta boylu sarı sakallı Göcekoğlu Mehmed bin Ömer Yaş: 65	18. Orta boylu sarı sakallı oğlu Ömer bin Mehmed Yaş: 22	19. Diğer oğlu Mestan bin Mehmed Yaş: 15	20. Diğer oğlu Ahmed bin Mehmed Yaş: 11
21. Diğer oğlu Ali bin Mehmed Yaş: 9	22. Hane 6 Uzunca boylu kır sakallı Arapoğlu İsmail bin Mehmed Yaş: 47	23. Oğlu Ali bin İsmail Yaş: 9	24. Hane 7 Hatipoğlu Hasan bin Bekir Yaş: 62	25. Oğlu Bekir bin Hasan Yaş: 17

Tablo 3.33: (devam) Kozluca (Musa) Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri

26. Diğer oğlu Hasan bin Hasan Yaş: 13	27. Hane 8 Orta boylu kumral sakallı Yetim Ahmed bin Ahmed Yaş: 32	28. Orta boylu sarı sakallı oğlu Ali bin Ahmed Yaş: 22	29. Asakir-i mansure diğer oğlu Hasan bin Ahmed Yaş: 20	30. Diğer oğlu Hüseyin bin Ahmed Yaş: 17
31. Diğer oğlu İsmail bin Ahmed Yaş: 10	32. Hane 9 Orta boylu sarı sakallı Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali bin Ali Yaş: 42	33. Oğlu Mehmed bin Mehmed Ali Yaş: 1	34. Orta boylu sarı sakallı karındaşı Mestan bin Ali Yaş: 20	35. Oğlu Ali bin Mestan Yaş: 55
36. Hane 10 Kara Ahmed bin Mehmed Yaş: 16	37. Hane 11 Kara Ahmedoğlu Ali bin Ahmed Yaş: 67	38. Oğlu Süleyman bin Ali Yaş: 21	39. Hane 12 Karaoğlan oğlu Yakup bin Mustafa Yaş: 57	40. Oğlu Mustafa bin Yakup Yaş: 11
41. Diğer oğlu Abdulkadir bin Yakup Yaş: 9	42. Hane 13 Uzun boylu sarı sakallı Koca Hüseyinoğlu Hasan bin Hüseyin Yaş: 57	43. Oğlu Hüseyin bin Hasan Yaş: 13	44. Diğer oğlu Mehmed bin Hasan Yaş: 8	45. Diğer oğlu İbrahim bin Hasan Yaş: 2
46. Hane 14 Uzun boylu köse sakallı Koca Hüseyinoğlu Ahmed bin Hüseyin Yaş: 37	47. Oğlu Osman bin Ahmed Yaş: 13	48. Diğer oğlu Mustafa bin Ahmed Yaş: 10	49. Diğer oğlu İsmail bin Ahmed Yaş: 52	50. Hane 15 Uzun boylu kır sakallı Karagözoğlu Mehmed bin Süleyman Yaş: 62
51. Oğlu Mustafa bin Mehmed Yaş: 16				

1598 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca (Musa) köyüne ait tabloya baktığımızda defterde toplamda 51 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkek nüfusu kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusu 102 kişi olarak söyleyebiliriz.

Defterde 29 numarada bulunan Yetim Ahmed bin Ahmed diğer oğlu Hasan bin Ahmed'in Asakir-i mansure olduğu belirtilmiştir.³⁶⁹

³⁶⁹BOA, NFS. d.1598, s.19.

Tablo 3.34: Kozluca (Musa) Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Mehmed	10	Mestan	2	İsmail	2
Süleyman	3	Ömer	6	Bekir	1
Halil	1	Hasan	7	Mustafa	1
Ahmed	9	Ali	4	hüseyin	2
Yakup	2				

Kozluca (Musa) köyü 1598 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 10 adet ile Mehmed'tir. Sonrasında 9 adet ile Ahmed, 7 adet ile Hasan ve 6 adet ile Ömer isimleri en çok kullanılmıştır. En az kullanılanlar ise birer adet ile Halil, Bekir ve Mustafa'dır. İkinci en az kullanılanlar ise ikişer adet ile Yakup, Mestan, Hüseyin ve İsmail'dir. Üçüncü sırada ise 3 adet ile Süleyman ismi gelmektedir.

Tablo 3.35: Kozluca (Musa) Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	16
11-20	14
21-30	3
31-40	4
41-50	4
51-60	5
61-70	5
Toplam	51
Yaş Ortalaması	25,49

Kozluca (Musa) köyünün yaş grupları tablosuna göre en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 16 kişi ile 0-10 yaş arasındadır. Daha sonra 14 kişi ile 11-20 yaş arasındadır. Üçüncü en fazla kişinin olduğu aralık ise beşer kişi ile 51-60 ve 61-70 arasındadır. En az kişinin bulunduğu yaş grubu ise 3 kişi ile 21-30 arasındadır. Köyde 67 yaş üzeri kimse bulunmamaktadır. Köyün ortalama yaşı da 25,49'dur.

1598 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük şahıs 1 yaşında olup 33 numaradaki Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali bin Ali oğlu Mehmed bin Mehmed Ali'dir. İkinci en küçük şahıs 45 numarada 2 yaşındaki Koca Hüseyinoğlu Hasan bin Hüseyin diğer oğlu İbrahim bin Hasan'dır.

Köyde en büyük şahıs ise 37 numaradaki Kara Ahmedoğlu Ali bin Ahmed'tir. Şahıs 67 yaşında olup hane numarası 11'dir. İkinci en büyük şahıs ise 17 numaradaki

Göcekoğlu Mehmed bin Ömer'dir. Kişi 65 yaşında olup hane numarası 5'tir. Üçüncü olarak 24 numarada hane 7'de Hatipoğlu Hasan bin Bekir ve 50 numarada hane 15'te Karagözoğlu Mehmed bin Süleyman'dır. Şahıslar 62 yaşındadır.

Tablo 3.36: Bayat Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri

1.Hane 1 Orta boylu sarı sakallı İsmet oğlu Ali bin Süleyman Yaş: 42	2. Asakir-i redif oğlu Seyid Mehmed bin Ali Yaş: 18	3. Diğer oğlu Seyid İsmet bin Ali Yaş: 15	4. Diğer oğlu İbrahim bin Ali Yaş: 13	5. Diğer oğlu İsmail bin Ali Yaş: 9
6. Hane 2 Ali Kethüdaoğlu Hüseyin bin Ali Yaş: 62	7. Asakir-i redif oğlu Ali bin Hüseyin Yaş: 28	8. Diğer oğlu Mestan bin Seyid Yaş: 13	9. Diğer oğlu Ahmed bin Hüseyin Yaş: 8	10. Diğer oğlu Hasan bin Hüseyin Yaş: 7
11. Hane 3 Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed bin Mehmed Yaş: 67	12. Orta boylu köse sakallı oğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 32	13. Diğer oğlu Ömer bin Ahmed Yaş: 22	14. Torunu Mustafa bin Ahmed Yaş: 6	15. Hane 4 Orta boylu köse sakallı Aşçıoğlu Mustafa bin Mehmed Yaş: 37
16. Oğlu Ömer bin Mustafa Yaş: 13	17. Diğer oğlu Mehmed bin Mustafa Yaş: 8	18. Hane 5 Aşçıoğlu Osman bin Mehmed Yaş: 36	19. Oğlu Halil bin Osman Yaş: 3	20. Hane 6 Aşçıoğlu Ahmed bin Ahmed Yaş: 33
21. Oğlu Ali bin Ahmed Yaş: 7	22. Diğer oğlu Halil bin Ahmed Yaş: 4	23. Diğer oğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 1	24. Hane 7 Solakoğlu Ömer bin Mustafa Yaş: 5	25. Karındaşı Mehmed bin Mustafa Yaş: 15
26. Hane 8 Köseoğlu Koca Osman bin Mehmed Yaş: 77	27. Oğulluğu Emir Mehmed oğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 20	28. Orta boylu ak sakallı Köseoğlu Ali bin Mehmed Yaş: 90	29. Hane 9 Orta boylu sarı sakallı Kasaboğlu İsmail bin Mehmed Yaş: 45	30. Oğlu Memiş bin İsmail Yaş: 8
31. Diğer oğlu Hasan bin İsmail Yaş: 3	32. Diğer oğlu Hüseyin bin İsmail Yaş: 1	33. Hane 10 Muslihiddinoğlu Hasan bin Muslihiddin Yaş: 51	34. Asakir-i mansure oğlu Hüseyin bin Hasan Yaş: -	35. Diğer oğlu Osman bin Hasan Yaş: 19
36. Diğer oğlu Osman bin Hasan Yaş: 16	37. Hane 11 Muslihiddinoğlu Süleyman bin Hasan Yaş: 15	38. Deli Haliloğlu Ali bin Ahmed Yaş: 10		

1598 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat köyünün nüfus defterini incelediğimizde köyde toplamda 38 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkek nüfusu kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusu 76 kişi civarında olduğunu söylemek mümkündür.

Deftere baktığımızda 2 numarada 18 yaşındaki İsmetoğlu Ali bin Süleymanoğlu Seyid Mehmed bin Ali ve 7 numarada 28 yaşındaki Ali Kethüdaoğlu Hüseyin bin Alioğlu Ali bin Hüseyin'in askerde olduğu görülmektedir.³⁷⁰

Yine aynı şekilde 34 numarada bulunan Muslihiddinoğlu Hasan bin Muslihiddin oğlu Hüseyin bin Hasan'ın yaşı belirtilmese de asker olduğu kayıtlara geçmiştir.³⁷¹

Tablo 3.37: Bayat Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Süleyman	1	Ali	5	Hüseyin	3
Seyid	1	Mehmed	7	Ahmed	8
Mustafa	4	İsmail	3	Muslihiddin	1
Hasan	4	Osman	1		

Bayat köyü 1598 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 8 adet ile Ahmed, sonrasında ise 7 adet ile Mehmed ve 5 adet ile Ali'dir. En az kullanılan isimler de birer adet olup bunlar Süleyman, Seyid, Osman ve Muslihiddin'dir. İkinci en az kullanılan isimler ise üçer adet ile İsmail ve Hüseyin'dir.

Tablo 3.38: Bayat Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	14
11-20	10
21-30	2
31-40	4
41-50	2
51-60	1
61-70	2
71-80	1
81-90	1
Toplam	37
Yaş Ortalaması	23,216

Bayat köyünün yaş gruplarına gelince en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu 14 kişiyle 0-10 yaş arasıdır. Sonraki 10 kişi ile 11-20 yaş arasıdır. 31-40 yaş arasında 4 kişi bulunurken en az kişinin bulunduğu yaş grubu aralıkları; 51-60, 71-80 ve 81-90 olup birer kişi bulunmaktadır. Köyde toplamda 38 kişi olmasına rağmen 1 kişinin yaşı

³⁷⁰BOA, NFS. d.1598, s.21.

³⁷¹BOA, NFS. d.1598, s.22.

belirtilmediği için yaş ortalaması 37 kişi üzerinden hesaplanmıştır. Köyde 90 yaş üzeri kimse olmayıp köyün yaş ortalaması 23,216'dır.

1598 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük kişi numara 23'te 1 yaşındaki Aşçıoğlu Ahmed bin Ahmed diğer oğlu Mehmed bin Ahmed'tir. İkinci olarak üçer yaşında olan numara 19'daki Aşçıoğlu Osman bin Mehmedoğlu Halil bin Osman ve numara 31'deki Kasaboğlu İsmail bin Mehmed diğer oğlu Hasan bin İsmail'dir.

Köyde yaşı en büyük olan şahıslardan ilki numara 28'de 90 yaşındaki Köseoğlu Ali bin Mehmed'tir. İkinci olarak numara 26'da 77 yaşındaki Köseoğlu Koca Osman bin Mehmed'tir. Üçüncü yaşı büyük şahıs ise numara 11'de 67 yaşındaki Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed bin Mehmed'tir.

Tablo 3.39: Emrez Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri

1. İmam-ı karye orta boylu kumral sakallı Ortacalı Molla Ömer bin Osman Yaş: 35	2. Oğlu Osman bin Molla Ömer Yaş: 4	3. Diğer oğlu Mehmed bin Molla Ömer Yaş: 2	4. Hane 1 Orta boylu ak sakallı Kara Osmanoğlu Kara Ömer bin Osman Yaş: 80	5. Uzun boylu kara sakallı oğlu Halil bin Mehmed Yaş: 55
6. Orta boylu kara sakallı diğer oğlu Osman bin Ömer Yaş: 53	7. Orta boylu kara sakallı diğer oğlu İbrahim bin Ömer Yaş: 50	8. Orta boylu köse sakallı diğer oğlu Hasan bin Ömer Yaş: 40	9. Orta boylu kara sakallı diğer oğlu Hüseyin bin Ömer Yaş: 38	10. Orta boylu sarı sakallı torunu Mustafa bin Halil Yaş: 22
11. Diğer torunu Ali bin Halil Yaş: 17	12. Diğer torunu Himmet bin Ali Yaş: 13	13. Diğer torunu Ahmed bin Osman Yaş: 13	14. Diğer torunu Mustafa bin Ömer Yaş: 8	15. Diğer torunu Abdullah bin İbrahim Yaş: 13
16. Diğer torunu Osman bin İbrahim Yaş: 11	17. Diğer torunu Ahmed bin İbrahim Yaş: 8	18. Diğer torunu Süleyman bin İbrahim Yaş: 5	19. Diğer torunu Ömer bin Hasan Yaş: 5	20. Diğer torunu İsmail bin Hasan Yaş: 3
21. Diğer torunu Yusuf bin Hasan Yaş: 12	22. Hane 2 Orta boylu kara sakallı Tokmakoğlu Ali bin Ahmed Yaş: 67	23. Uzun boylu sarı sakallı oğlu Mehmed bin Ali Yaş: 24	24. Diğer oğlu Hasan bin Ali Yaş: 15	25. Torunu Mehmed bin Mehmed Yaş: 2
26. Hane 3 Uzun boylu sarı sakallı Tokmakoğlu Hüseyin bin Ahmed Yaş: 62	27. Oğlu Seyid Ahmed bin Hüseyin Yaş: 10	28. Diğer oğlu Mustafa bin Hüseyin Yaş: 2	29. Hane 4 İmamoğlu Seyid Hüseyin İsmail bin Mehmed Yaş: 52	30. Müzellef sakal uzunca boylu oğlu Molla Süleyman bin İsmail Yaş: 27

Tablo 3.39: (devam) Emrez Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri

31. Diğer oğlu Mehmed bin İsmail Yaş: 25	32. Redif diğer oğlu Halil bin İsmail Yaş: 22	33. Torunu Ahmed bin Süleyman Yaş: 2	34. Hane 5 Uzun boylu köse sakallı İmamoğlu Seyid Abidin bin Ömer Yaş: 37	35. Oğlu Seyid Mehmed bin Abidin Yaş: 12
36. Oğlu Hüseyin bin Abidin Yaş: 4	37. Hane 6 Orta boylu sarı sakallı Dedeoğlu Osman bin Süleyman Yaş: 57	38. Uzun boylu kara sakallı oğlu Hüseyin bin Osman Yaş: 35	39. Diğer oğlu İbrahim bin Osman Yaş: 34	40. Redif diğer oğlu Ahmed bin Osman Yaş: 21
41. Torunu Hasan bin Hüseyin Yaş: 2	42. Diğer torunu Osman bin İbrahim Yaş: 2	43. Diğer torunu Eyüb bin İbrahim Yaş: 52	44. Hane 7 Dedeoğlu Ali bin Mehmed Yaş: 21	45. Karındaşı Halil bin Mehmed Yaş: 13
46. Hane 8 Orta boylu kara sakallı masru Sarioğlu Seyid Hüseyin bin Osman Yaş: 32	47. Hane 9 Orta boylu ak sakallı Delioğlu Mehmed bin İbrahim Yaş: 67	48. Orta boylu sarı sakallı oğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 19	49. Hane 10 Ortaca boylu kara sakallı Demircioğlu Mustafa bin Halil Yaş: 35	50. Oğlu Mehmed bin Osman Yaş: 5
51. Diğer oğlu Hüseyin bin Mustafa Yaş: 3	52. Karındaşı Ahmed bin Halil Yaş: 35	53. Oğlu İsmail bin Ahmed Yaş: 11	54. Diğer oğlu Seyid bin Ahmed Yaş: 9	55. Diğer oğlu Osman bin Ahmed Yaş: 8
56. Diğer oğlu Hasan bin Ahmed Yaş: 5	57. Hane 11 Ortaca boylu sarı sakallı İbrahimioğlu Mustafa bin İsmail Yaş: 20	58. Karındaşı İsmail bin İsmail Yaş: 10	59. Hane 12 Kısa boylu sarı sakallı Tataroğlu İsmail bin Hüseyin Yaş: 25	60. Karındaşı Seyid Ahmed bin Hüseyin Yaş: 18
61. Diğer karındaşı Seyid Ali bin Hüseyin Yaş: 13	62. Hane 13 Uzun boylu köse sakallı Tokluoğlu Seyid Hüseyin bin Süleyman Yaş: 29	63. Oğlu Halil bin Hüseyin Yaş: 1	64. Hane 14 Molla Osmanoğlu Osman bin Kara İbrahim Yaş: 20	65. Karındaşı Abdurrahman bin İbrahim Yaş: 12
66. Diğer karındaşı Süleyman bin İbrahim Yaş: 10	67. Hane 15 Orta boylu kara sakallı İslamoğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 57	68. Orta boylu sarı sakallı Hasan bin Mehmed Yaş: 29	69. Torunu Musa bin Hasan Yaş: 2	70. Hane 16 Orta boylu kara sakallı İslamoğlu İbrahim bin Ahmed Yaş: 40
71. Orta boylu sarı sakallı İslam bin İbrahim Yaş: 29	72. Diğer oğlu Ahmed bin İbrahim Yaş: 11	73. Diğer oğlu Mustafa bin İbrahim Yaş: 2	74. Torunu Osman bin İslam Yaş: 5	75. Diğer torunu Hüseyin bin İslam Yaş: 4

Tablo 3.39: (devam) Emrez Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri

76. Hane 17 Orta boylu kara sakallı Soğancıoğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 67	77. Orta boylu sarı sakallı oğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 24	78. Diğer oğlu İbrahim bin Ahmed Yaş: 5	79. Hane 18 Orta boylu kara sakallı Bayramoğlu İsmail bin Osman Yaş: 67	80. Oğlu Osman bin İsmail Yaş: 12
81. Diğer oğlu Ali bin İsmail Yaş: 1	82. Hane 19 Orta boylu kara sakallı Bayramoğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 67	83. Oğlu Seyid Ali bin İbrahim Yaş: 13	84. Diğer oğlu Seyid İbrahim bin İbrahim Yaş: 11	85. Diğer oğlu Ahmed bin İbrahim Yaş: 8
86. Hane 20 Orta boylu sarı sakallı Koca Haliloğlu Süleyman bin Halil Yaş: 47	87. Oğlu Seyid İbrahim bin Süleyman Yaş: 6	88. Hane 21 Koca Haliloğlu Ömer bin Halil Yaş: 45	89. Tekaüd-i mansure karındaşı Halil bin Halil Yaş: 20	90. Hane 22 Orta boylu köse sakallı Hatipoğlu Mehmed bin Halil Yaş: 30
91. Asakir-i redif karındaşı Ahmed bin Halil Yaş: 28	92. Asker diğer karındaşı Osman bin Halil Yaş: 24	93. Hane 23 Uzun boylu sarı sakallı Hatipoğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 42	94. Oğlu Seyid İsmail bin İbrahim Yaş: 14	95. Diğer oğlu Seyid Mehmed bin İbrahim Yaş: 9
96. Diğer oğlu Seyid Mehmed bin İbrahim Yaş: 2	97. Hane 24 Orta boylu ter bıyıklı Bayramoğlu Mehmed bin Hüseyin Yaş: 17	98. Karındaşı Halil bin Hüseyin Yaş: 11	99. Hane 25 Yörükoğlu Seyid Mehmed bin Bekir Yaş: 32	100. Üvey karındaşı Seyid Mustafa bin Hüseyin Yaş: 24
101. Hane 26 Kapıoğlu Mustafa bin Hüseyin Yaş: 67	102. Oğlu Mehmed bin Mustafa Yaş: 5	103. Hane 27 Orta boylu kara sakallı Oğlu Ahmed bin Hüzmüz Yaş: 62	104. Oğlu Abidin bin Ahmed Yaş: 14	105. Yek çeşm diğer oğlu Süleyman bin Ahmed Yaş: 13
106. Hane 28 Orta boylu kara sakallı Emir Osman bin İbrahim Yaş: 57	107. Orta boylu sarı sakallı oğlu Seyid Hüseyin bin Osman Yaş: 25	108. Torunu Mehmed bin İbrahim Yaş: 9	109. Hane 29 Orta boylu ak sakallı Kubakçioğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 80	110. Orta boylu kara sakallı oğlu Mehmed bin İbrahim Yaş: 37
111. Diğer oğlu Hüseyin bin İbrahim Yaş: 27	112. Redif diğer oğlu Osman bin İbrahim Yaş: 23	113. Hane 30 Orta boylu kara sakallı Hekim Süleyman bin Osman Yaş: 47	114. Oğlu Ahmed bin Süleyman Yaş: 12	115. Diğer oğlu Mehmed bin Süleyman Yaş: 11

Tablo 3.39: (devam) Emrez Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri

116. Hane 31 Orta boylu sarı sakallı Ahmedoğlu İbrahim bin Mustafa Yaş: 22	117. Ahi evren mahallesinden olup bu karyede misafir Eskicioğlu Ali bin Abdullah Yaş: 11	118. Hane 32 Koca Hasanoğlu Ali bin Hasan Yaş: 45	119. Hane 33 Orta boylu kara sakallı Bayramoğlu Ahmed bin Osman Yaş: 57	120. Oğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 13
121. Diğer oğlu İbrahim bin Ahmed Yaş: 5				

1598 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği Nahiyesine bağlı Emrez köyünü incelediğimizde köyde toplamda 121 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkek nüfusu kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusu 242 kişi civarında olduğunu söyleyebiliriz.

Defterin ilk sırasında Ortacalı Molla Ömer bin Osman kayda geçilmiştir. Bu şahıs köyün imamı olup 35 yaşındadır. Numara 32'de İmamoğlu Seyid Hüseyin İsmail bin Mehmed diğer oğlu Halil bin İsmail ise 25 yaşında olup redif³⁷² olarak kayıtlara geçmiştir.³⁷³

Yine tabloda da görüldüğü gibi 40 numarada 21 yaşındaki Dedeoğlu Osman bin Süleyman diğer oğlu Ahmed bin Osman'ın asker olduğu, numara 46'da Sarıoğlu Seyid Hüseyin bin Osman'ın ise masru³⁷⁴ hastası olduğu anlaşılmaktadır.³⁷⁵

Numara 89'da 20 yaşındaki Koca Haliloğlu Ömer bin Halil karındaşı Halil bin Halil, numara 91'de 28 yaşındaki Hatipoğlu Mehmed bin Halil karındaşı Ahmed bin Halil ve numara 92'de 24 yaşındaki diğer karındaşı Osman bin Halil deftere asker olarak kaydedilmiştir.³⁷⁶

³⁷² Redif, terhis edilerek ihtiyata geçirilen kur'a askerlerine verilen ad.

³⁷³ BOA, NFS. d.1598, s.26.

³⁷⁴ Masru: sar'alı, sar'a hastalığına tutulmuş.

³⁷⁵ BOA, NFS. d.1598, s.27.

³⁷⁶ BOA, NFS. d.1598, s.28.

105 numarada Kapıoğlu Mustafa bin Hüseyin'in daha 13 yaşında olup yek çeşm yani tek gözlü olduğu, numara 112'deki Kubakçioğlu İbrahim bin Mehmed diğer oğlu Osman bin İbrahim'in asker olduğu defter kayıtlarına geçmiştir.³⁷⁷

Ayrıca defterde numara 117'de 11 yaşındaki Eskicioğlu Ali bin Abdullah'ın Ahi Evran mahallesinden olup bu köyde misafir olduğu belirtilmiştir.³⁷⁸

Tablo 3.40: Emrez Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Osman	12	Ömer	8	Mehmed	11
Halil	10	Ali	3	İbrahim	24
Hasan	5	Ahmed	14	Hüseyin	11
İsmail	7	Süleyman	6	Abidin	2
İslam	2	Bekir	1	Mustafa	3
Abdullah	1	Hürmüz	1		

Emrez köyü 1598 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 24 adet ile İbrahim olmuştur. Daha sonra ise 14 adet ile Ahmed, 12 adet ile Osman, birer adet ile Mehmed ve Hüseyin, 10 adet ile Halil ve 8 adet ile Ömer isimlerinin en çok kullanıldığı görülmektedir. En az kullanılan isimler birer adet olup bunlar; Abdullah, Bekir ve Hürmüz'dür.

Tablo 3.41: Emrez Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	35
11-20	30
21-30	21
31-40	12
41-50	6
51-60	7
61-70	8
71-80	2
Toplam	121
Yaş Ortalaması	24,14

Emrez köyü yaş gruplarına gelince en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 35 kişiyle 0-10 yaş arasındır. Daha sonra 30 kişiyle 11-20 yaş arası, 21 kişiyle 21-30 yaş arası, 12 kişi ile 31-40 yaş arası ve 8 kişi ile 61-70 yaş arası en fazla kişinin olduğu

³⁷⁷BOA, NFS. d.1598, s.28.

³⁷⁸BOA, NFS. d.1598, s.29.

gruplardır. En az kişinin bulunduğu yaş grubu ise 2 kişiyle 71-80 yaş arası olmaktadır. Köyde 80 yaş üzeri kimse bulunmamaktadır. Köyün yaş ortalaması ise 24,14'tür.

1598 numaralı nüfus defterlerine göre köydeki en küçük kişi bir yaşında olup bunlar numara 63'te Tokluoğlu Seyid Hüseyin bin Süleyman oğlu Halil bin Hüseyin ve numara 81'de Bayramoğlu İsmail bin Osman diğer oğlu Ali bin İsmail'dir. Numara 3, 25, 28, 33, 41, 42, 69, 73 ve 96'daki şahıslar 2 yaşında olup köydeki ikinci en küçük şahıslar arasındadır.

Köyde yaşı en büyük kişiler 80 yaşında olup numara 4'te Kara Osmanoğlu Kara Ömer bin Osman ve numara 109'da Kubakçioğlu İbrahim bin Mehmed'tir. Numara 22, 47, 76, 79, 82 ve 101'deki şahıslar ikinci olarak yaşı en büyük kişiler olup 67 yaşındadırlar. Üçüncü olarak yaşı en büyük kişi ise numara 26'da 62 yaşındaki Tokmakoğlu Hüseyin bin Ahmed'tir.

Tablo 3.42: Abaş Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri

1. Hane 1 Orta boylu Kara Dedeoğlu Mustafa bin İsmail Yaş: 32	2. Hane 2 Orta boylu kumral sakallı Kara Mustafaoğlu Seyid İbrahim bin Mustafa Yaş: 42	3. Asakir-i mansure orta boylu sarı sakallı oğlu Mehmed bin İbrahim Yaş: -	4. Diğer oğlu Seyid Süleyman bin İbrahim Yaş: 15	5. Hane 3 Bozoğlan Molla İsmet bin Ali Yaş: 35
6. Oğlu Mehmed Ali bin Molla İsmet Yaş: 52	7. Hane 4 Bozoğlan oğlu Mehmed bin Ali Yaş: 30	8. Oğlu İbrahim bin Ali Yaş: 30	9. Hane 5 Uzun boylu kara sakallı Bozoğlan oğlu Musa bin İbrahim Yaş: 47	10. Oğlu Hasan bin Musa Yaş: 15
11. Hane 6 Orta boylu kumral sakallı Bozoğlan Molla Hüseyin bin İsmail Yaş: 39	12. Oğlu İsmail bin Hüseyin Yaş: 52	13. Hane 7 Orta boylu kara sakallı Cimoğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 48	14. Oğlu Seyid Mehmed bin İbrahim Yaş: 11	15. Diğer oğlu İbrahim bin İbrahim Yaş: 3
16. Hane 8 Kara Hasanoğlu Ali bin Hasan Yaş: 30	17. Karındaşı Seyid Hüseyin bin Hasan Yaş: 10	18. Hane 9 Orta boylu sarı sakallı Gülistanoğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 40	19. Oğlu Halil bin Mehmed Yaş: 14	20. Diğer oğlu Veli bin Mehmed Yaş: 10

Tablo 3.42: (devam) Abaş Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri

21. Diğer oğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 9	22. Diğer oğlu Ali bin Mehmed Yaş: 6	23. Hane 10 Orta boylu kara sakallı Gülistanoğlu Hasan bin Mehmed Yaş: 57	24. Müzellef oğlu Seyid Hüseyin bin Hasan Yaş: 27	25. Hane 11 Orta boylu kara sakallı İlyasoğlu Halil bin İbrahim Yaş: 42
26. Hane 12 Abdülganioglu Gani bin Mustafa Yaş: 18	27. Hane 13 Orta boylu sarı sakallı Toruzanoğlu Abdülkadir bin Hüseyin Yaş: 42	28. Oğlu Ahmed bin Abdülkadir Yaş: 9	29. Diğer oğlu İbrahim bin Abdülkadir Yaş: 3	30. Hane 14 Orta boylu köse sakallı Toruzanoğlu Seyid İbrahim bin Ali Yaş: 36
31. Mefkud karındaşı Ali bin Ali Yaş: 11	32. Diğer karındaşı Mahmud bin Ali Yaş: 11	33. Hane 15 Torunun oğlu Abdullah bin Ali Yaş: 20	34. Hane 16 Orta boylu sarı sakallı Mercanoğlu Ahmed bin Ahmed Yaş: 32	35. Oğlu Mehmed bin Ali Yaş: 6
36. Hane 17 Türkmenoğlu Seyid Ömer bin İsmet Yaş: 47	37. Oğlu Seyid İsmet bin Ömer Yaş: 10	38. Diğer oğlu Hüseyin bin Ömer Yaş: 8	39. Hane 18 Uzun boylu müzellef sakallı Türkmenoğlu Seyid Halil bin İbrahim Yaş: 33	40. Oğlu İbrahim bin Halil Yaş: 5
41. Diğer oğlu Hasan bin Halil Yaş: 52	42. Asakir-i mansure Türkmenoğlu Seyid Hasan bin İbrahim Yaş: -	43. Hane 19 Aydınlıoğlu Mehmed bin Ali Yaş: 18	44. Karındaşı Süleyman bin Ali Yaş: 10	45. Hamisioğlu Ali bin İbrahim Yaş: 5
46. Hane 20 Kısa boylu sarı sakallı Mercanoğlu Ali bin Mahmud Yaş: 28				

1598 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Abaş köyünü incelediğimizde köyde toplamda 46 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkek nüfusu kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu 92 kişi olduğunu söylemek mümkündür.

Defterde 3 numaradaki Kara Mustafaoğlu Seyid İbrahim bin Mustafa oğlu Mehmed bin İbrahim'in yaşı belirtilmemiş olup asker olduğu, 31 numaradaki

Toruzanoğlu Seyid İbrahim bin Ali karındaşı Ali bin Ali'nin 11 yaşında olup kaybolduğu kayıt altına alınmıştır.³⁷⁹

Numara 42'de Türkmenoğlu Seyid Hasan bin İbrahim'in yaşı defter kayıtlarında olmasa da asker olduğu bilgisine ulaşılmaktadır.³⁸⁰

Tablo 3.43: Abaş Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
İsmail	2	Mutafa	2	İbrahim	9
Ali	10	İsmet	2	Musa	1
Hüseyin	2	Mehmed	7	Hasan	3
Abdülkadir	2	Ahmed	2	Ömer	2
Halil	2	Mahmud	1		

Abaş köyü 1598 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 10 adet ile Ali olmuştur. Daha sonra 9 adet ile İbrahim ve 7 adet ile Mehmed ismi köyde en fazla kullanılan isimlerdir. En az kullanılan isimler ise birer adet ile Mahmud ve Musa'dır. İsmail, Hüseyin, Abdülkadir, Halil, Mustafa, İsmet, Ahmed ve Ömer isimleri ise ikişer kez kullanılmıştır.

Tablo 3.44: Abaş Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	13
11-20	9
21-30	5
31-40	7
41-50	6
51-60	4
Toplam	44
Yaş Ortalaması	25

Abaş köyü yaş ortalaması tablosuna gelince en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 13 kişiyle 0-10 yaş arasıdır. Daha sonra 9 kişiyle 11-20 yaş arası, 7 kişiyle 31-40 yaş arası ve 6 kişi ile 41-50 yaş arası en fazla kişinin olduğu gruplardır. En az kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı ise 4 kişiyle 51-60 yaş arasıdır. Köyde 57 yaş üzeri kimse bulunmamakla birlikte defterde iki kişinin yaşı belirtilmediği için bunlar yaş ortalamasına dahil olmamıştır. Köyün ortalama yaşı ise 25'dir.

³⁷⁹BOA, NFS. d.1598, s.31.

³⁸⁰BOA, NFS. d.1598, s.32.

1598 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük şahıslar üç yaşında olup bunlar numara 15'te Cimoğlu İbrahim bin Mehmed diğer oğlu İbrahim bin İbrahim ve numara 29'da Toruzanoğlu Abdülkadir bin Hüseyin diğer oğlu İbrahim bin Abdülkadir'dir. Numara 40'da Türkmenoğlu Seyid Halil bin İbrahim oğlu İbrahim bin Halil ve numara 45'te Hamisioğlu Ali bin İbrahim 5 yaşında olup köyde ikinci olarak en küçük şahıslardır.

Köyde yaşı en büyük kişi 23 numarada 57 yaşındaki Gülistanoğlu Hasan bin Mehmed'tir. İkinci en büyük şahıslar 52 yaşında olup bunlar 6 numarada Bozoğlan Molla İsmet bin Ali oğlu Mehmed Ali bin Molla İsmet, 12 numarada Bozoğlu Molla Hüseyin bin İsmail oğlu İsmail bin Hüseyin ve 41 numarada Türkmenoğlu Seyid Halil bin İbrahim diğer oğlu Hasan bin Halil'dir. Numara 36'daki Türkmenoğlu Seyid Ömer bin İsmet 47 yaşında olup köyde üçüncü yaşı büyük şahıstır.

Tablo 3.45: Saray Köyü 1598 Numaralı Nüfus Defteri

1.Hane 1 Orta boylu ak sakallı Kızılbaşoğlu Osman bin Mustafa Yaş: 98	2. Torunu Ahmed bin Mustafa Yaş: 13	3. Hane 2 Uzun boylu sarı sakallı Kızılbaşoğlu Hasan bin Hüseyin Yaş: 47	4. Hane 3 Orta boylu ak sakallı Bozoğlu İbrahim bin İsmet Yaş: 77	5. Orta boylu sarı sakallı oğlu Ali bin İbrahim Yaş: 32
6. Hane 4 Uzun boylu kara sakallı Emeksizoglu Deli Mehmed bin Ali Yaş: 47	7. Oğlu Mustafa bin Mehmed Yaş: 1	8. Hane 5 Uzun boylu ter bıyıklı Emeksizoglu Ahmed bin Ali Yaş: 21	9. Karındaşı Ali bin Ali Yaş: 10	10. Hane 6 Zenci Mehmed bin Abdullah Yaş: 88
11. Oğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 3	12. Orta boylu sarı sakallı Numanzade İbiş Efendi bin İbrahim Yaş: 40	13. Karındaşı Ali bin İbrahim Yaş: 12	14. Hane 7 Uzun boylu sarı sakallı Koca Süleymanoğlu Mahmud bin Süleyman Yaş: 35	15. Karındaşı oğlu Ömer bin Mustafa Yaş: 2
16. Hane 8 Orta boylu sarı sakallı Belelli Balioğlu Halil bin Salih Yaş: 40	17. Hane 9 Merkum Toğardı karyelerinden olup bu karyede misafir Tankoğlu İsmet bin Hüseyin Yaş: 35	18. Keza oğlu Mehmed bin İsmet Yaş: 6	19. Diğer oğlu Hasan bin İsmet Yaş: 3	20. Hane 10 Bu dahi kezalik ortakçılık ile misafireten bu karyede bulunduğu Tankoğlu Süleyman bin Hasan Yaş: 1
21. Keza oğlu Halil bin Süleyman Yaş: 13	22. Diğer oğlu Ömer bin Süleyman Yaş: 7	23. Diğer oğlu Ali bin Süleyman Yaş: 3		

1598 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Saray köyünü incelediğimizde köyde toplamda 23 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkek nüfusu kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu da 46 kişi olduğunu söyleyebiliriz.

Köydeki 23 kişiden 2'si misafir olarak kaydedilmiştir. Numara 17'de Tankoğlu İsmet bin Hüseyin'in aslında Toğardı karyelerinden olduğu ve numara 20'de Tankoğlu Süleyman bin Hasan'ın da bu karyede misafir olduğu anlaşılmaktadır.³⁸¹

³⁸¹BOA, NFS. d.1598, s.34.

Tablo 3.46: Saray Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Mustafa	3	Hüseyin	2	İsmet	3
İbrahim	3	Ali	3	Mehmed	2
Abdullah	1	Süleyman	4	Salih	1
Hasan	1				

Saray köyü 1598 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 4 adet ile Süleyman'dır. Daha sonra 3 adet ile Mustafa, İbrahim, Ali ve İsmet'tir. En az kullanılan isimler ise birer adet ile Abdullah, Hasan ve Salih'tir.

Tablo 3.47: Saray Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	9
11-20	3
21-30	1
31-40	6
41-50	2
51-60	-
61-70	-
71-80	1
81-90	-
91-100	1
Toplam	23
Yaş Ortalaması	25,39

Saray köyü yaş gruplarına gelince en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 9 kişi ile 0-10 yaş arasındır. Daha sonra 6 kişi ile 31-40 yaş arası, 3 kişi ile 11-20 yaş arasındır. En az kişinin bulunduğu yaş grubu aralıkları ise birer kişi ile 21-30, 71-80 ve 91-100 yaş arasındır. 51-60, 61-70 ve 81-90 yaş arasında ise kimse bulunmamaktadır. Köyde 98 yaş üzeri kimse olmayıp köyün yaş ortalaması da 25,39'dur.

1598 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük şahıslar 1 yaşında olup bunlar; numara 7'de Emeksizoglu Deli Mehmed bin Ali oğlu Mustafa bin Mehmed ve numara 20'de Tankoğlu Süleyman bin Hasan'dır. Daha sonra ise 3 yaşında olan numara 11'de Zenci Mehmed bin Abdullah oğlu Mehmed bin Mehmed ve numara 19'da Tankoğlu İsmet bin Hüseyin diğer oğlu Hasan bin İsmet'tir.

Köyde en büyük şahıs ise numara 1'de 98 yaşındaki Kızılbaşoğlu Osman bin Mustafa'dır. İkincisi ise numara 4'te bulunan Bozoğlu İbrahim bin İsmet'tir. Numara

3'te Kızılbaşoğlu Hasan bin Hüseyin ve numara 6'da Emeksizoglu Deli Mehmed bin Ali 47 yaşında olup köyün üçüncü en büyük fertleridir.

Tablo 3.48: 1598 Numaralı Nüfus Defterine Göre Yaş Grupları

Yaş Aralığı	Kozluca (Musa)	Bayat	Emrez	Abaş	Saray	Toplam
0-10	16	14	35	13	9	87
11-20	14	10	30	9	3	66
21-30	3	2	21	5	1	32
31-40	4	4	12	7	6	33
41-50	4	2	6	6	2	20
51-60	5	1	7	4	-	17
61-70	5	2	8	-	-	15
71-80	-	1	2	-	1	4
81-90	-	1	-	-	-	1
91-100	-	-	-	-	1	1
Toplam	51	37	121	44	23	276

Nüfus defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca (Musa), Bayat, Emrez, Abaş ve Saray köylerinin nüfuslarını incelediğimizde bu köylerin 1598 numaralı nüfus defterlerinde nüfuslarının toplamı 276 civarında olduğu görülmektedir. Bayat köyünde 1 kişi, Abaş köyünde de 2 kişinin yaşları defterde belirtilmediği için tabloda Bayat köyü 38 kişi, Abaş köyü de 44 kişi olarak yer almaktadır.

En fazla nüfusa sahip köy 121 kişi ile Emrez köyüdür. Bu köyde erkek nüfusu kadar kadın nüfusunun var olduğunu kabul edersek köyde toplam nüfus 242 kişi civarındadır.

İkinci en fazla nüfus 51 kişi ile Kozluca (Musa) köyünde bulunmaktadır. Erkek kadar kadın nüfus olduğu göz önüne alınırsa köyde 102 civarında nüfus olduğu düşünülebilir.

Toplamda 23 erkek nüfus ile Saray köyü en az nüfusludur. Erkek nüfusunu kadın nüfusu ile tamamlamak gerekirse bu köyün genel nüfusu 46 civarında olmaktadır.

Kozluca (Musa), Bayat, Emrez, Abaş ve Saray köylerinin yaş aralıklarını incelediğimizde en çok 0-10 yaş arası grupta nüfus vardır. 0-10 yaş arasında toplamda 87 kişi bulunmaktadır. İkinci en fazla kişinin olduğu aralık ise 66 kişi ile 11-20 yaş arası gruptur. En az kişi ise 81-90 ve 91-100 yaş arası gruplardır. Bu aralıklarda 1 kişi bulunmaktadır. İkincisi ise 4 kişi ile 71-80 yaş arasıdır.

3.4. 1599 NUMARALI NÜFUS DEFTERİ

NFS.d.1599 numarası ile Başbakanlık Osmanlı Arşivinde kayıt altında olan bu defterin ne zaman kaydedildiğine dair bilgi yoktur. Fakat önceki nüfus defterleri ve temettuat defterlerindeki nüfus bilgileri ile karşılaştırıldığında 1840'lı yıllara ait olduğu tahmin edilmektedir.

1599 numaralı defterde incelemiş olduğumuz Kozluca (Musa), Bayat, Emrez, Abaş ve Saray köylerine baktığımızda hepsinin olmasa da bazı kişilerin hane numaraları belirtilmiş olup her şahıs için numara verilerek normal sıralama numarası ile kayıt tutulmuştur. Varsa hane numaraları, nüfus bilgileri, erkeklerin yaş ve fiziksel özellikleri ile ilgili ayrıntılı bilgiler her köy için ayrı ayrı tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.49: Kozluca (Musa) Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri

1. Uzun boylu kara sakallı Hatipoğlu Ali Efendi bin Mehmed Yaş: 62	2. Hane 1 Kara Süleymanoğlu Ahmed bin Mestan Yaş: 6	3. Hane 2 Uzun boylu kara sakallı Kara Süleymanoğlu İsmail bin Mehmed Yaş: 50	4. Oğlu Nebi bin İsmail Yaş: 8	5. Orta boylu kara sakallı karındaşı Süleyman bin Mehmed Yaş: 37
6. Oğlu Mehmed bin Süleyman Yaş: 2	7. Hane 3 Kara Süleymanoğlu Ömer bin Süleyman Yaş: 52	8. Orta boylu kır sakallı Seyid Ahmed bin Ömer Yaş: 19	9. Diğer oğlu Seyid Ali bin Ömer Yaş: 15	10. Diğer oğlu Seyid Halil bin Ömer Yaş: 8
11. Hane 4 Hatipoğlu Halil bin Ömer Yaş: 45	12. Oğlu Seyid İbrahim bin Halil Yaş: 10	13. Diğer oğlu Seyid Ali bin Ömer Yaş: 4	14. Uzun boylu kara sakallı Hatipoğlu Hasan bin Ömer Yaş: 32	15. Oğlu Ömer bin Hasan Yaş: 3
16. Diğer oğlu Osman bin Hasan Yaş: 6	17. Hane 5 Orta boylu kara sakallı Göcekoğlu Mehmed bin Ömer Yaş: 65	18. Oğlu Ömer bin Mehmed Sabid Yaş: 22	19. Diğer oğlu Mestan bin Mehmed Yaş: 15	20. Diğer oğlu Ahmed bin Mehmed Yaş: 11
21. Diğer oğlu Ali bin Mehmed Yaş: 9	22. Hane 6 Orta boylu kara sakallı Arapoğlu İsmail bin Mehmed Yaş: 47	23. Oğlu Ali bin İsmail Yaş: 9	24. Hatipoğlu Hasan bin Bekir Yaş: 62	25. Oğlu Bekir bin Hasan Yaş: 17
26. Diğer oğlu Hasan bin Hasan Yaş: 12	27. Hane 8 Orta boylu köse sakallı Ahmed bin Ahmed Yaş: 32	28. Orta boylu ter bıyıklı oğlu Ali bin Ahmed Yaş: 22	29. Redif diğer oğlu Hasan bin Ahmed Yaş: 20	30. Diğer oğlu Hüseyin bin Ahmed Yaş: 17

Tablo 3.49: Kozluca (Musa) Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri

31. Diğer oğlu İsmail bin Ahmed Yaş: 10	32. Hane 9 Orta boylu kara sakallı Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali bin Ali Yaş: 42	33. Oğlu Mehmed bin Mehmed Ali Yaş: 1	34. Orta boylu kara sakallı karındaşı Mestan bin Ali Yaş: 20	35. Oğlu Ali bin Mestan Yaş: 5 aylık
36. Hane 10 Kara Ahmed bin Mehmed Yaş: 16	37. Hane 11 Kara Ahmedoğlu Ali bin Ahmed Yaş: 67	38. Oğlu Süleyman bin Ömer Yaş: 21	39. Hane 12 Karaoğlan oğlu Yakup bin Mustafa Yaş: 57	40. Oğlu Mustafa bin Yakup Yaş: 11
41. Diğer oğlu Abdülkadir bin Yakup Yaş: 9	42. Hane 13 Uzun boylu kara sakallı Koca Hüseyinoğlu bin Hüseyin Yaş: 57	43. Oğlu Hüseyin bin Hasan Yaş: 13	44. Diğer oğlu Mehmed bin Hasan Yaş: 8	45. Diğer oğlu İbrahim bin Hasan Yaş: 2
46. Hane 14 Uzun boylu köse sakallı Koca Hüseyinoğlu Ahmed bin Hüseyin Yaş: 37	47. Oğlu Osman bin Ahmed Yaş: 13	48. Diğer oğlu Mustafa bin Ahmed Yaş: 10	49. Diğer oğlu İsmail bin Ahmed Yaş: 2 aylık	50. Hane 15 Uzun boylu kara sakallı Karagözoğlu Mehmed bin Süleyman Yaş: 62
51. Oğlu Mustafa bin Mehmed Yaş: 16				

1599 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca (Musa) köyünü incelediğimizde köyde toplamda 51 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkek nüfusu kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu da 102 kişi civarında olduğunu söyleyebiliriz.

Tabloya baktığımızda numara 29'da Ahmed bin Ahmed'in diğer oğlu Hasan bin Ahmed defterde kayıtlara redif olarak geçmiştir.³⁸²

Tablo 3.50: Kozluca (Musa) Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Mestan	2	Mehmed	9	İsmail	2
Süleyman	3	Ömer	8	Halil	1
Hasan	7	Sabid	1	Bekir	1
Ahmed	9	Ali	3	Mustafa	1
Yakup	3	Hüseyin	2		

³⁸²BOA, NFS. d.1599, s.19.

Kozluca (Musa) köyü 1599 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim Mehmed ve Ahmed olmuştur. Bu isimler 9 kez kullanılmıştır. Daha sonra 8 adet ile Ömer, 7 adet ile Hasan isimleri en çok kullanılan isimler arasındadır.

Köyde en az kullanılan isimler birer adet olup bunlar; Sabid, Halil, Bekir ve Mustafa'dır. İkinci olarak Mestan, İsmail ve Hüseyin ikişer adet kullanılan isimlerdir.

Tablo 3.51: Kozluca (Musa) Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	18
11-20	14
21-30	3
31-40	4
41-50	4
51-60	3
61-70	5
Toplam	51
Yaş Ortalaması	23,35

Kozluca (Musa) köyü yaş gruplarına gelince en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 18 kişi ile 0-10 yaş arasındadır. Daha sonra 14 kişi ile 11-20 yaş arası, 5 kişi ile 61-70 yaş arası, dörder kişi ile 31-40 ve 41-50 yaş arası en fazla kişinin olduğu yaş aralıklarıdır. En az kişi ise üçerkişi ile 21-30 ve 51-60 yaş arasında bulunmaktadır. Köyde 67 yaş üzeri kimse olmayıp köyün ortalama yaşı da 23,35'dir.

1599 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük şahıs numara 49'da 2 aylık olan Koca Hüseyinoğlu Ahmed bin Hüseyin dğır oğlu İsmail bin Ahmed'dir. Ondan sonra gelen en küçük şahıs ise numara 35'teki 5 aylık Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali bin Ali karındaşı oğlu Ali bin Mestan ve numara 33'de 1 yaşındaki Sarı Ahmedoğlu Mehmed Ali bin Alioğlu Mehmed bin Mehmed gelmektedir.

Köyde yaşı en büyük şahıs ise 67 yaşında olup numara 37'deki Kara Ahmedoğlu Ali bin Ahmed'tir. İkinci sırada ise numara 17'de 65 yaşında olan Göcekoğlu Mehmed bin Ömer gelir. Üçüncü olarak yaşı en büyük şahıs numara 50'de Karagözoğlu Mehmed bin Süleyman'dır. Şahıs 62 yaşındadır.

Tablo 3.52: Bayat Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri

1.Hane 1 Orta boylu sarı sakallı Hamitoğlu Ali bin Süleyman Yaş: 62	2. Redif Oğlu Seyid Mehmed bin Ali Yaş: 18	3. Diğer oğlu Seyid Hamit bin Ali Yaş: 15	4. Diğer oğlu İbrahim bin Ali Yaş: 13	5. Diğer oğlu İsmail bin Ali Yaş: 9
6. Hane 2 Ali Kethüdaoğlu Hüseyin bin Ali Yaş: 62	7. Redif Oğlu Ali bin Hüseyin Yaş: 28	8. Diğer oğlu Mestan bin Hamit Yaş: 13	9. Diğer oğlu Ahmed bin Halil Yaş: 8	10. Diğer oğlu Hasan bin Hüseyin Yaş: 7
11. Hane 3 Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed Yaş: 67	12. Orta boylu köse sakallı Mehmed bin Ahmed Yaş: 32 Oğlu Mustafa Yaş: 1	13. Diğer oğlu Ömer bin Ahmed Yaş: 22	14. Torunu Mustafa bin Mehmed Yaş: 6	15. Hane 4 Orta boylu köse sakallı Aşçıoğlu Mustafa bin Mehmed Yaş: 27
16. Oğlu Ömer bin Mustafa Yaş: 13	17. Diğer oğlu Mehmed bin Mustafa Yaş: 8	18. Hane 5 Aşçıoğlu Osman bin Mehmed Yaş: 36	19. Oğlu Halil bin Osman Yaş: 3	20. Hane 6 Aşçıoğlu Ahmed bin Ahmed Yaş: 33
21. Oğlu Ali bin Ahmed Yaş: 7	22. Diğer oğlu Halil bin Ahmed Yaş: 4	23. Diğer oğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 1	24. Hane 7 Süleymanoğlu Ömer bin Mustafa Yaş: 5	25. Karındaşı Mehmed bin Mustafa Yaş: 15
26. Köseoğlu Koca Osman bin Mehmed Yaş: 77	27. Oğulluğu Emir Mehmedoğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 20	28. Orta boylu ak sakallı Köseoğlu Ali bin Mehmed Yaş: 90	29. Hane 9 Orta boylu Kasaboğlu İsmail bin Mehmed Yaş: 45	30. Oğlu Mehmed bin İsmail Yaş: 8
31. Diğer oğlu Hasan bin İsmail Yaş: 3	32. Diğer oğlu Hüseyin bin İsmail Yaş: 1	33. Hane 10 Muslihiddinoğlu Hüseyin bin Muslihidin Yaş: 51	34. Oğlu Hüseyin bin Hasan Yaş: -	35. Oğlu Seyid Halil bin Hasan Yaş: 19
36. Diğer oğlu Osman bin Hasan Yaş: 16	37. Hane 11 Muslihiddinoğlu Süleyman bin Ali Yaş: 15	38. Veli Haliloğlu Ali bin Ahmed Yaş: 10		

1599 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat köyünü incelediğimizde köyde toplamda 38 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkek nüfusu kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu da 76 kişi civarında olduğunu söyleyebiliriz.

Defterde ikinci sırada bulunan Hamitoğlu Ali bin Süleyman oğlu Seyid Mehmed bin Ali'nin 18 yaşında olup asker olduğu anlaşılmaktadır.³⁸³ Yine numara 7'de Ali Kethüdaoğlu Hüseyin bin Ali oğlu Ali bin Hüseyin'de nüfus defteri kayıtlarına 28 yaşında bir asker olarak geçtiği görülmektedir.³⁸⁴

Tablo 3.53: Bayat Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Süleyman	1	Ali	6	Hüseyin	2
Hamit	1	Halil	1	Ahmed	8
Mehmed	7	Mustafa	5	İsmail	3
Hasan	3	Osman	1		

Bayat köyü 1599 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 8 adet ile Ahmed'tir. Daha sonra 7 adet ile Mehmed, 6 adet ile Ali ve 5 adet ile Mustafa gelmektedir. En az kullanılan isimler birer adet olup bunlar; Süleyman, Hamit, Halil ve Osman'dır.

Tablo 3.54: Bayat Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	15
11-20	10
21-30	3
31-40	3
41-50	1
51-60	1
61-70	3
71-80	1
81-90	1
Toplam	38
Yaş Ortalaması	22,05

Bayat köyü yaş gruplarına gelince en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 15 kişi ile 0-10 yaş arasındır. İkinci olarak 10 kişi ile 11-20 yaş arası gelmektedir. 21-30, 31-40 ve 61-70 yaş arasında üçer kişi bulunurken en az kişinin olduğu yaş aralığı grupları birer kişi ile 41-50, 51-60, 71-80 ve 81-90 yaş arasındır.

Bayat köyüne ait bu defterden numara 12'de Mehmed bin Ahmed yanında oğlu Mustafa ile birlikte kaydedilmiştir ve köyün yaş ortalamasına dahil edilmiştir.³⁸⁵ Fakat

³⁸³BOA, NFS. d.1599, s.21.

³⁸⁴BOA, NFS. d.1599, s.21.

³⁸⁵BOA, NFS. d.1599, s.21.

numara 34'te bulunan Muslihiddin oğlu Hüseyin bin Muslihiddinoğlu Hüseyin bin Hasan'ın yaşı belirtilmediği için yaş ortalamasında hesaba katılmamıştır.³⁸⁶

Köyde 90 yaş üzeri kimse bulunmamaktadır. Köyün yaş ortalaması da 22,05'dir.

1599 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük kişiler bir yaşında olan numara 12'de Mehmed bin Ahmed oğlu Mustafa, numara 23'te Aşçıoğlu Ahmed bin Ahmeddiğer oğlu Mehmed bin Ahmed ve numara 32'de Sarı Kasaboğlu İsmail bin Mehmeddiğer oğlu Hüseyin bin İsmail'dir. İkinci yaşı küçük şahsılar ise numara 19'da Aşçıoğlu Osman bin Mehmed oğlu Halil bin Osman ve numara 31'de Sarı Kasaboğlu İsmail bin Mehmed diğer oğlu Hasan bin İsmail olup 3 yaşındadırlar.

Köyde yaşı en büyük kişi numara 28'de 90 yaşındaki ak sakallı Köseoğlu Ali bin Mehmed'tir. İkincisi numara 26'da 77 yaşındaki Köseoğlu Koca Osman bin Mehmed'tir. Üçüncüsü ise numara 11'de 67 yaşında olan Kara Mehmedoğlu Boz Ahmed'tir.

³⁸⁶BOA, NFS. d.1599, s.21.

Tablo 3.55: Emrez Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri

1.Orta boylu kumral sakallı Ortacalı Molla Ömer bin Osman Yaş: 35	2. Oğlu Osman bin Molla Ömer Yaş: 4	3. Diğer oğlu Mehmed bin Molla Ömer Yaş: 2	4. Hane 1 Kara Osmanoğlu Kara Ömer bin Osman Yaş: 80	5. Oğlu Halil bin Ömer Yaş: 55
6. Diğer oğlu Osman bin Ömer Yaş: 53	7. Diğer oğlu İbrahim bin Ömer Yaş: 50 oğlu Mehmed Yaş: 1	8. Diğer oğlu Hasan bin Ömer Yaş: 45	9. Diğer oğlu Hüseyin bin Ömer Yaş: 38	10. Torunu Mustafa bin Halil Yaş: 22
11. Diğer torunu Ali bin Halil Yaş: 17	12. Diğer torunu Hasan bin Ali Yaş: 13	13. Diğer torunu Ahmed bin Osman Yaş: 13	14. Diğer torunu Mustafa bin Ömer Yaş: 8	15. Diğer torunu Abdullah bin İbrahim Yaş: 13
16. Diğer torunu Osman bin İbrahim Yaş: 8	17. Diğer torunu Ahmed bin İbrahim Yaş: 5	18. Diğer torunu Süleyman bin İbrahim Yaş: 5	19. Diğer torunu Ömer bin Hasan Yaş: 5	20. Diğer torunu İsmail bin Hasan Yaş: 3
21. Diğer torunu Yusuf bin Hasan Yaş: 1 aylık	22. Hane 2 Tokmakoglu Ali bin Hasan Yaş: 67	23. Orta boylu sarı Bıyıklıoğlu Mehmed bin Ali Yaş: 24	24. Diğer oğlu Hasan bin Ali Yaş: 15	25. Torunu Mehmed bin Mehmed Yaş: 2
26. Hane 3 Uzun boylu kır sakallı Tokmakoglu Hüseyin bin Ahmed Yaş: 62	27. Oğlu Seyid Ahmed bin Hüseyin Yaş: 10	28. Diğer oğlu Mustafa bin Hüseyin Yaş: 2	29. Hane 4 İmamoğlu Seyid İsmail bin Mehmed Yaş: 52	30. Süleymanoğlu Molla bin İsmail Yaş: 28
31. Diğer oğlu Mehmed bin İsmail Yaş: 25	32. Redif diğer oğlu Halil bin İsmail Yaş: 22	33. Torunu Ahmed bin Süleyman Yaş: 2	34. Hane 5 İmamoğlu Seyid Abdullah bin Mehmed Yaş: 37	35. Oğlu Seyid Mehmed bin Abdullah Yaş: 12
36. Oğlu Hüseyin bin Abdullah Yaş: 4	37. Hane 6 Dedeoğlu Osman bin Durmuş Yaş: 57	38. Oğlu Hüseyin bin Osman Yaş: 35	39. Diğer oğlu İbrahim bin Osman Yaş: 34	40. Redif Diğer oğlu Ahmed bin Osman Yaş: 21
41. Torunu Hasan bin Hüseyin Yaş: 2	42. Diğer torunu Osman bin İbrahim Yaş: 2	43. Diğer torunu Eyüp bin İbrahim Yaş: -	44. Hane 7 Dedeoğlu Ali bin Mehmed Yaş: 21	45. Karındaşı Hüseyin bin Mehmed Yaş: 13
46. Hane 8 Sarioğlu Seyid Hüseyin bin Osman Yaş: 32	47. Velioglu Mehmed bin İbrahim Yaş: 67	48. Oğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 19	49. Demircioğlu Mustafa bin Halil Yaş: 35	50. Oğlu Mehmed bin Osman Yaş: 5
51. Diğer oğlu Hüseyin bin Mustafa Yaş: 3	52. Karındaşı Ahmed bin Halil Yaş: 35	53. Oğlu İsmail bin Ahmed Yaş: 11	54. Diğer oğlu Hüseyin bin Ahmed Yaş: 9	55. Diğer oğlu Osman bin Ahmed Yaş: 1

Tablo 3.55: (devam) Emrez Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri

56. Diğer oğlu Hasan bin Ahmed Yaş: 5	57. Hane 11 Emir Hasanoglu Mustafa bin İsmail Yaş: 20	58. Karındaşı İsmail bin İsmail Yaş: 10	59. Hane 12 Kısa boylu Tataroğlu İsmail bin Hasan Yaş: 25	60. Karındaşı Seyid Ahmed bin Hüseyin Yaş: 17
61. Karındaşı Seyid Ali bin Hüseyin Yaş: 13	62. Hane 13 Tokluoğlu Seyid Hüseyin bin Süleyman Yaş: 29	63. Oğlu Halil bin Hüseyin Yaş: 1	64. Hane 14 Molla Osmanoğlu Osman bin Kara İbrahim Yaş: 20	65. Karındaşı Abdurrahman bin İbrahim Yaş: 12
66. Diğer karındaşı Süleyman bin İbrahim Yaş: 10	67. Hane 15 İslamoğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 57	68. Hasan bin Ahmed Yaş: 29	69. Torunu Musa bin Hasan Yaş: 2	70. Hane 16 İslamoğlu İbrahim bin Ahmed Yaş: 40
71. Diğer oğlu İslam bin İbrahim Yaş: 29	72. Diğer oğlu Ahmed bin İbrahim Yaş: 11	73. Diğer oğlu Mustafa bin İbrahim Yaş: 2	74. Torunu Osman bin İslam Yaş: 5	75. Diğer torunu Hüseyin bin İslam Yaş: 4
76. Hane 17 Soğancıoğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 67	77. Oğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 24	78. Diğer oğlu İbrahim bin Ahmed Yaş: 5	79. Hane 18 Bayramoğlu İsmail bin Osman Yaş: 57	80. Oğlu Osman bin İsmail Yaş: 12
81. Diğer oğlu Ali bin İsmail Yaş: 1	82. Hane 19 Bayramoğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 67	83. Oğlu Seyid Ali bin İbrahim Yaş: 12	84. Diğer oğlu Seyid İbrahim bin İbrahim Yaş: 11	85. Diğer oğlu Ahmed bin İbrahim Yaş: 8
86. Hane 20 Koca Haliloğlu Süleyman bin Halil Yaş: 47 Oğlu Halil Yaş: 1	87. Oğlu Seyid İbrahim bin Süleyman Yaş: 6	88. Koca Haliloğlu Ömer bin Halil Yaş: 45	89. Tekait mensure Karındaşı Halil bin Halil Yaş: 20	90. Hane 22 Hatipoğlu Mehmed bin Halil Yaş: 20
91. Redif karındaşı Ahmed bin Halil Yaş: 28	92. Alil ³⁸⁷ Diğer karındaşı Osman bin Halil Yaş: 24	93. Hane 23 Hatipoğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 42	94. Oğlu Seyid İsmail bin İbrahim Yaş: 14	95. Diğer oğlu Seyid Mehmed bin İbrahim Yaş: 9
96. Diğer oğlu Ahmed bin İbrahim Yaş: 2	97. Hane 24 Bayramoğlu Mehmed bin Hüseyin Yaş: 17	98. Karındaşı Halil bin Hüseyin Yaş: 11	99. Hane 25 Oğlu Seyid Mehmed bin Bekir Yaş: 32	100. Üvey karındaşı Seyid Mustafa bin Hasan Yaş: 24
101. Hane 26 Kasaboğlu Mustafa bin Hüseyin Yaş: -	102. Oğlu Mehmed bin Mustafa Yaş: 5	103. Hane 27 Sarsaroglu Ahmed bin Durmuş Yaş: 62	104. Oğlu Abdullah bin Ahmed Yaş: 14	105. Yek çeşm (tek gözlü) Diğer oğlu Süleyman bin Ahmed Yaş: 13

³⁸⁷ Alil: 1. Kör, 2. Sakat, 3. Hasta. Ferit Develioğlu *Osmanlı Türkçe Lugat*, s.29.

Tablo 3.55: (devam) Emrez Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri

106. Hane 28 Emir Osman bin İbrahim Yaş: 57	107. Oğlu Seyid Hüseyin bin Osman Yaş: 25 Oğlu İbrahim Yaş: 1	108. Torunu Mehmed bin İbrahim Yaş: 9	109. Hane 29 Kemancıoğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 80	110. Oğlu Mehmed bin İbrahim Yaş: 37
111. Diğer oğlu Hüseyin bin İbrahim Yaş: 27	112. Redif Diğer oğlu Osman bin İbrahim Yaş: 23	113. Hane 30 Hekim Süleyman bin Osman Yaş: 47	114. Oğlu Ahmed bin Süleyman Yaş: 12	115. Diğer oğlu Mehmed bin Süleyman Yaş: 11
116. Hane 31 Ahmedoğlu İbrahim bin Mustafa Yaş: -	117. Bu karyede misafir Ediklioğlu Ali bin Hasan Yaş: 11	118. Hane 32 Köseoğlu Ali bin Hasan Yaş: 45	119. Hane 33 Bayramoğlu Ahmed bin Osman Yaş: 57	120. Oğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 13
121. Diğer oğlu İbrahim bin Ahmed Yaş: 5				

1599 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Emrez köyünü incelediğimizde köyde toplamda 121 kişinin kaydı bulunmaktadır. Ayrıca numara 7³⁸⁸, numara 86³⁸⁹ ve numara 107³⁹⁰'deki şahısların oğulları da onlarla birlikte kaydedilmiştir. Saydığımız şahısların oğullarını ve köyde erkek nüfusu kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu da 245 olarak söyleyebiliriz.

Defter kayıtlarına baktığımızda numara 32'de 22 yaşında Süleymanoğlu Molla bin İsmail oğlu Halil bin İsmail'in ve numara 40'da 21 yaşında Dedeoğlu Osman bin Durmuş oğlu Ahmed bin Osman'ın asker oldukları görülmektedir.³⁹¹ Yine tabloya baktığımızda numara 89'da 20 yaşındaki Koca Haliloğlu Ömer bin Halil karındaşı Halil bin Halil, numara 91'de 28 yaşındaki Hatipoğlu Mehmed bin Halil karındaşı Ahmed bin Halil³⁹² ve numara 112'de 23 yaşındaki Kemancıoğlu İbrahim bin Mehmed oğlu Osman bin İbrahim'in³⁹³ asker olduğu görülmektedir.

³⁸⁸BOA, NFS. d.1599, s.25.

³⁸⁹BOA, NFS. d.1599, s.26.

³⁹⁰BOA, NFS. d.1599, s.27.

³⁹¹BOA, NFS. d.1599, s.25.

³⁹²BOA, NFS. d.1599, s.26.

³⁹³BOA, NFS. d.1599, s.27.

Emrez köyüne ait 1599 numaralı bu deftere göre 92 numarada 24 yaşındaki Hatipoğlu Mehmed bin Halil karındaşı Osman bin Halil'in alil olduğu,³⁹⁴ 100 numarada Bayramoğlu Mehmed bin Hüseyin karındaşı Seyid Mustafa bin Hasan'ın üvey,³⁹⁵ 105 numarada 13 yaşındaki Sarsaroğlu Ahmed bin Durmuş diğer oğlu Süleyman bin Ahmed'in tek gözlü³⁹⁶, ve 117 numaradaki Ediklioğlu Ali bin Hasan'ın bu köyde misafir³⁹⁷ olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3.56:Emrez Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Osman	12	Ömer	7	Mehmed	11
Halil	11	Ali	3	İbrahim	25
Hasan	9	Ahmed	14	Hüseyin	9
İsmail	8	Süleyman	5	Abdullah	2
Mustafa	3	İslam	2	Bekir	1
Durmuş	2				

Emrez köyü 1599 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 25 adet ile İbrahim olmuştur. Daha sonra 14 adet ile Ahmed, 12 adet ile Osman, 11 adet ile Halil ve Mehmed, 9 adet ile Hasan ve Hüseyin'dir. 8 adet İsmail, 7 adet Ömer, 5 adet Süleyman, 3 adet Mustafa ve Ali, 2 adet İslam ve Abdullah isimleri kullanılırken 1 adet ile Bekir ismi en az kullanılan isimdir.

Tablo 3.57: Emrez Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	40
11-20	29
21-30	18
31-40	11
41-50	7
51-60	8
61-70	6
71-80	2
Toplam	121
Yaş Ortalaması	22,66

Emrez köyü yaş ortalamasına gelince en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 40 kişi ile 0-10 yaş arasındır. Daha sonra 29 kişiyle 11-20 yaş arası, 18 kişi ile 21-

³⁹⁴BOA, NFS. d.1599, s.26.

³⁹⁵BOA, NFS. d.1599, s.27.

³⁹⁶BOA, NFS. d.1599, s.27.

³⁹⁷BOA, NFS. d.1599, s.27.

30 yaş arası, 11 kişi ile 31-40 yaş arası 8 kişi ile 51-60 yaş arası, 7 kişi ile 41-50 yaş arası, 6 kişi ile 61-70 yaş arası gelmektedir. En az kişi ise 71-80 yaş arasındadır. Burada 2 kişi bulunmaktadır. Köyde numara 43'te Dedeoğlu Osman bin Durmuş torunu Eyüp bin İbrahim'in, numara 101'de Kasaboğlu Mustafa bin Hüseyin'in, numara 116'da Ahmedoğlu İbrahim bin Mustafa'nın yaşları deftere kaydedilmediği için yaş ortalaması hesabına dahil edilmemiştir. Köyde 80 yaş üzeri kimse olmamakla birlikte köyün yaş ortalaması 22,66'dır.

1599 numaralı nüfus defterine göre köyün en küçük şahsı 21 numaradaki Kara Osmanoğlu Kara Ömer bin Osman diğer torunu Yusuf bin Hasan'dır. Hasan yaşını doldurmamış olup 1 aylıktır. Numara 7, 55, 63, 81, 86 ve 107'deki şahıslar 1 yaşındadır ve köyün ikini en küçük şahısları arasındadır.

Köyde yaşı en büyük şahıslar 2 kişi olup 80 yaşındadırlar. Bunlar numara 4'teki Kara Osmanoğlu Kara Ömer bin Osman ve numara 109'daki Kemancıoğlu İbrahim bin Mehmed'tir. Köyün ikinci en büyük şahısları 67 yaşında olup bunlar; numara 22'de Tokmakoğlu Ali bin Hasan, numara 76'da Soğancıoğlu Mehmed bin Ahmed ve numara 82'de Bayramoğlu İbrahim bin Mehmed'tir. Üçüncü en büyük kişi ise numara 26'da 62 yaşındaki Tokmakoğlu Hüseyin Ahmed'tir.

Tablo 3.58: Abaş Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri

1.Hane 1 Kara Dedeoğlu Mustafa bin İsmail Yaş: 32	2. Hane 2 Kara Mustafa Seyid İbrahim bin Mustafa Yaş: 42	3. Oğlu Mehmed bin İbrahim Yaş: -	4. Diğer oğlu Süleyman bin İbrahim Yaş: 15	5. Hane 3 Bozoğlan oğlu Molla Ahmed bin Ömer Yaş: 35
6. Oğlu Mehmed Ali bin Molla Hamit Yaş: 1 aylık	7. Hane 4 Bozoğlan oğlu Mehmed bin Ali Yaş: 30	8. Oğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 2 aylık	9. Hane 5 Bozoğlan oğlu Musa bin İsmail Yaş: 45	10. Oğlu Hasan bin Musa Yaş: 15
11. Hane 6 Bozoğlu Molla Hüseyin bin İsmail Yaş: 39	12. Oğlu İsmail bin Hüseyin Yaş: 1 aylık	13. Hane 7 Cumaoğlu İbrahim bin Mehmed Yaş: 48	14. Oğlu Seyid Mehmed bin İbrahim Yaş: 11	15. Diğer oğlu İbrahim bin İbrahim Yaş: 3
16. Hane 8 Kara Hasanoğlu Ali bin Hasan Yaş: 30	17. Karındaşı Seyid Hüseyin bin Hasan Yaş: 10	18. Gülistanoğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 30 Oğlu Ahmed Yaş: 1	19. Oğlu Halil bin Mehmed Yaş: 14	20. Diğer oğlu Veli bin Mehmed Yaş: 10
21. Diğer oğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 9	22. Diğer oğlu Ali bin Mehmed Yaş: 6	23. Hane 10 Gülistanoğlu Hasan bin Mehmed Yaş: 57	24. Çolakoğlu Seyid Hüseyin bin Hasan Yaş: 27	25. Hane 11 İlyasoğlu Halil bin İbrahim Yaş: 47
26. Hane 12 Abdulganioglu Gani bin Mustafa Yaş: 18	27. Hane 13 Tunazadeoglu Abdülkadir bin Hüseyin Yaş: 42	28. Oğlu Ahmed bin Abdülkadir Yaş: 9	29. Diğer oğlu İbrahim bin Abdülkadir Yaş: 3	30. Hane 14 Tunazadeoglu Seyid İbrahim bin Ali Yaş: 36
31. Karındaşı Ali bin Ali Yaş: 11	32. Diğer karındaşı Mahmud bin Ali Yaş: 11	33. Hane 15Toruzanoğlu Abdullah bin Ali Yaş: 20	34. Hane 16 Mercanoğlu Ahmed bin Ahmed Yaş: 32	35. Oğlu Mehmed bin Ahmed Yaş: 6
36. Hane 17 Türkmenoğlu Seyid Ömer bin Hamit Yaş: 47	37. Oğlu Seyid Hasan bin Ömer Yaş: 10	38. Diğer oğlu Hüseyin bin Ömer Yaş: 8	39. Hane 18 Uzun boylu müzellef Türkmenoğlu Seyid Halil bin İbrahim Yaş: 33	40. Oğlu İbrahim bin Halil Yaş: 5
41. Diğer oğlu Hasan bin Halil Yaş: 1 aylık	42. Türkmenoğlu Seyid Hasan bin İbrahim Yaş: -	43. Hane 19 Edikloğlu Mehmed bin Ali Yaş: 18	44. Karındaşı Süleyman bin Ali Yaş: 10	45. Hüseyinoğlu Ali bin İbrahim Yaş: 5
46. Hane 20 Kısa boylu sarı bıyıklı Mercanoğlu Ali bin Mahmud Yaş: 28				

1599 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Abaş köyünü incelediğimizde köyde toplamda 46 kişinin kaydı bulunmaktadır. Ayrıca numara 18'de Gülistanoğlu Mehmed bin Mehmed'in oğlu Ahmed'te kendisi ile birlikte kaydedilmiştir.³⁹⁸ Hem bu durumu göz önüne alır hem de erkekler kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu da 93 olarak söylenebilir.

Abaş köyüne ait defterde numara 24'te Gülistanoğlu Hasan bin Mehmed oğlu Seyid Hüseyin bin Hasan 27 yaşında olup çolak olarak kayıtlara geçmiştir.³⁹⁹

Tablo 3.59: Abaş Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
İsmail	3	Mustafa	2	İbrahim	8
Ömer	3	Hamit	2	Ali	7
Mehmed	7	Hasan	3	Ahmed	3
Hüseyin	2	Abdulkadir	2	Mahmud	1
Musa	1	Halil	2		

Abaş köyü 1599 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 8 adet ile İbrahim'dir. Daha sonra yedişer adet ile Mehmed ve Ali, üçer adet ile İsmail, Ömer, Hasan ve Ahmed, ikişer adet ile Hamit, Mustafa, Hüseyin, Abdulkadir ve Halil isimleri kullanılmıştır. Köyde en az kullanılan isim ise 1 adet ile Musa ve Mahmud olmuştur.

Tablo 3.60: Abaş Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayısı
0-10	18
11-20	9
21-30	5
31-40	6
41-50	6
51-60	1
Toplam	45
Yaş Ortalaması	19,42

Abaş köyü yaş ortamasına gelince en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 18 kişi ile 0-10 yaş arasıdır. Daha sonra 9 kişiyle 11-20 yaş arası, altışar kişiyle 31-40 ve 41-50 yaş arası, 5 kişiyle 21-30 yaş arası gelmektedir. En az kişi ise 51-60 yaş arasıdır. Burada 1 kişi bulunmaktadır.

³⁹⁸BOA, NFS. d.1599, s.29.

³⁹⁹BOA, NFS. d.1599, s.29.

Defterde numara 3'te Kara Mustafa Seyid İbrahim bin Mustafa oğlu Mehmed bin İbrahim ve numara 42'de Türkmenoğlu Seyid Hasan bin İbrahim'in yaşları belirtilmediği için köyün yaş ortalaması hesabına katılmamıştır.

1599 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük kişiler daha yaşını doldurmamış olup bunlar; numara 6'da 1 aylık olan Bozoğlan oğlu Molla Ahmed bin Ömer oğlu Mehmed Ali bin Molla Hamit, numara 8'de 2 aylık olan Bozoğlan oğlu Mehmed bin Ali oğlu İbrahim bin Mehmed, numara 12'de 1 aylık Bozoğlu Molla Hüseyin bin İsmail oğlu İsmail bin Hüseyin ve numara 41'de 1 aylık olan Türkmenoğlu Seyid Halil bin İbrahim diğer oğlu Hasan bin Halil'dir. İkinci en küçük şahıs ise numara 18'de 1 yaşındaki Gülistanoğlu Mehmed bin Mehmed oğlu Ahmed'tir.

Köyde yaşı en büyük kişi numara 23'te 57 yaşındaki Gülistanoğlu Hasan bin Mehmed'tir. İkinci olarak numara 13'te 48 yaşındaki Cumaoglu İbrahim bin Mehmed gelmektedir. Üçüncü yaşı en büyük şahıslar ise 47 yaşında olan numara 25'teki İlyasoğlu Halil bin İbrahim ve numara 36'daki Türkmenoğlu Seyid Ömer bin Hamit'tir.

Tablo 3.61: Saray Köyü 1599 Numaralı Nüfus Defteri

1. Hane 1 Kızılbaşoğlu Osman bin Mustafa Yaş: 98	2. Torunu Ahmed bin Mustafa Yaş: 13	3. Hane 2 Kızılbaşoğlu Hasan bin Hüseyin Yaş: -	4. Hane 3 Yurdoğlu İbrahim bin Hamit Yaş: 77	5. Oğlu Ali bin İbrahim Yaş: 32
6. Hane 4 Emeksizoglu Veli Mehmed bin Ahmed Yaş: 47	7. Oğlu Mustafa bin Mehmed Yaş: 1	8. Hane 5 Emeksizoglu Ahmed bin Ali Yaş: 21	9. Karındaşı Ali bin Ali Yaş: 10	10. Hane 6 Zenci Mehmed bin Abdullah Yaş: 37
11. Oğlu Mehmed bin Mehmed Yaş: 3	12. Numanzade İbiş Efendi bin İbrahim Yaş: 30	13. Karındaşı Ali bin İbrahim Yaş: 12	14. Hane 7 Koca Süleymanoğlu Mahmud bin Süleyman Yaş: 35	15. Karındaşı oğlu Ömer bin Mustafa Yaş: 2
16. Hane 8 Süleymanoğlu Halil bin Halil Yaş: 40	17. Hane 9 Tanferoğlu Hasan bin Hasan merkur Dağardı karyelerinden Doğan karyeli olup bu karyede misafir Yaş: 35	18. Keza oğlu Mehmed bin Hamit Yaş: 6	19. Keza diğer oğlu Mehmed bin Hamit Yaş: 3	20. Hane 10 Tanferoğlu Süleyman bin Hasan Yaş: -
21. Keza oğlu Halil bin Süleyman Yaş: 13	22. Keza diğer oğlu Ömer bin Süleyman Yaş: 8	23. Diğer oğlu Ali bin Süleyman Yaş: 3		

1599 numaralı nüfus defterine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Saray köyünü incelediğimizde köyde toplamda 23 kişinin kaydı bulunmaktadır. Erkekler kadar kadınların da olduğunu varsayarsak köyün tahmini nüfusunu da 46 kişi civarında olduğunu söyleyebiliriz.

Deftere baktığımızda numara 17'de 35 yaşındaki Tanferoğlu Hasan bin Hasan'ın Dağardı karyelerinden Doğan karyeli olup Saray köyünde misafir olduğu anlaşılmaktadır.⁴⁰⁰

Tablo 3.62: Saray Köyünde Kullanılan İsimler

İsim	Adet	İsim	Adet	İsim	Adet
Mustafa	3	Hüseyin	1	Hamit	3
İbrahim	3	Ahmed	1	Mehmed	2
Ali	2	Abdullah	1	Süleyman	4
Halil	1	Hasan	2		

Saray köyü 1599 numaralı nüfus defterine göre en çok kullanılan isim 4 adet ile Süleyman olmuştur. Daha sonra üçer adet ile Mustafa, İbrahim ve Hamit gelmektedir. İkişer adet ile Ali, Hasan ve Mehmed isimleri kullanılırken en az kullanılan isimler birer adet ile Halil, Hüseyin, Ahmed ve Abdullah'tır.

Tablo 3.63: Saray Köyünün Yaş Ortalaması

Yaş Grubu	Sayı
0-10	8
11-20	3
21-30	2
31-40	5
41-50	1
51-60	-
61-70	-
71-80	1
81-90	-
91-100	1
Toplam	21
Yaş Ortalaması	25,047

Saray köyü yaş ortalamasına gelince en fazla kişinin bulunduğu yaş grubu aralığı 8 kişi ile 0-10 yaş arasındır. Daha sonra 5 kişi ile 31-40 yaş arası, 3 kişiyle 11-20

⁴⁰⁰BOA, NFS. d.1599, s.31.

yaş arası, 2 kişiyle 21-30 yaş arası gelmektedir. En az kişi ise birer kişiyle 41-50, 71-80 ve 91-100 yaş arasıdır.

51-60 yaş arası, 61-70 yaş arası ve 81-90 yaş aralığında kimse bulunmamaktadır. Numara 3'te Kızılbaşoğlu Hasan bin Hüseyin ve numara 20'de Tanferoğlu Süleyman bin Hasan'ın yaşları belirtilmediği için köyün yaş ortalaması hesabına dahil edilmemiştir. Köyde 98 yaş üzeri kimse olmamakla birlikte köyün ortalama yaşı da 25,047'dir.

1599 numaralı nüfus defterine göre köydeki en küçük kişi numara 7'de 1 yaşındaki Emeksizoglu Veli Mehmed bin Ahmed oğlu Mustafa bin Mehmed'tir. İkinci olarak numara 15'te 2 yaşındaki Koca Süleymanoğlu Mahmud bin Süleyman karındaşı oğlu Ömer bin Mustafa gelmektedir.

Köyde yaşı en büyük şahıs ise 98 yaşında olup numara 1'de bulunan Kızılbaşoğlu Osman bin Mustafa'dır. İkinci ise numara 4'te 77 yaşındaki Yurdoğlu İbrahim bin Hamit'tir. Üçüncü yaşı en büyük şahıs ise numara 6'da 47 yaşındaki Emeksizoglu Veli Mehmed bin Ahmed'tir.

Tablo 3.64: 1599 Numaralı Nüfus Defterine Göre Yaş Grupları

Yaş Aralığı	Kozluca (Musa)	Bayat	Emrez	Abaş	Saray	Toplam
0-10	18	15	40	18	8	99
11-20	14	10	29	9	3	65
21-30	3	3	18	5	2	31
31-40	4	3	11	6	5	29
41-50	4	1	7	6	1	19
51-60	3	1	8	1	-	13
61-70	5	3	6	-	-	14
71-80	-	1	2	-	1	4
81-90	-	1	-	-	-	1
91-100	-	-	-	-	1	1
Toplam	51	38	121	45	21	276

Nüfus defterlerine göre Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Kozluca (Musa), Bayat, Emrez, Abaş ve Saray köylerinin nüfuslarını incelediğimizde bu köylerin 1599 numaralı nüfus defterlerinde nüfuslarının toplamı 276 civarında olduğu görülmektedir. Bayat köyünde 1 kişinin, Abaş ve Saray köyünde 2 kişinin yaşları belirtilmemiştir. Bu yüzden tabloda bu şahıslar yer almamıştır.

En fazla nüfusa sahip köy 121 kişi ile Emrez köyüdür. Bu köyde erkek nüfusu kadar kadın nüfusunun var olduğunu kabul edersek köyde toplam nüfus 242 kişi civarındadır.

İkinci en fazla nüfus 51 kişi ile Kozluca (Musa) köyüdür. Erkek kadar kadın nüfus olduğu varsayarsak 102 civarında nüfus olduğu söylenebilir.

En az nüfuslu köy ise Saray köyüdür. Toplamda 21 kişi bulunmaktadır. Erkek nüfusunu kadın nüfusu ile tamamlamak gerekirse köyün genel nüfusu 42 kişidir.

Kozluca (Musa), Bayat, Emrez, Abaş ve Saray köylerinin yaş aralıklarını incelediğimizde en çok 0-10 yaş arası grupta nüfus vardır. Burada toplamda 99 kişi bulunmaktadır. İkinci en fazla kişinin olduğu aralık ise 65 kişi ile 11-20 yaş arası gruptur. En az kişinin bulunduğu aralık ise birer kişi ile 81-90 ve 91-100 yaş arasıdır. İkincisi ise 4 kişi ile 71-80 yaş arasıdır.

SONUÇ

Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyıl birçok alanda köklü değişikliklerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemden önce Osmanlı kurumlarındaki bozulma artmış ve devlet eski görkemini kaybetmiştir. Kurumlardaki olumsuzlukları gidermek amacıyla daha düzenli bir maliye sistemi oluşturmak için çaba gösterilmiş ve bu çabalar Tanzimat Dönemi'nde artmıştır. Siyasi, askeri, sosyal ve iktisadi alanlarda köklü değişiklikler yaşanmışsa da özellikle maliye alanındaki düzenlemeler Tanzimat'ın ilanından sonra ön plana çıkmıştır.

Tanzimat'ın ilanından sonra oluşturulan yeni düzenlemeler ile vergilerde meydana gelen adaletsizliği önlemek ya da bertaraf etmek için düzenlemelere gidildi. Halkın nüfusunu, mali kuvvetini tespit etmek ve herkesin gelir düzeyine göre vergi miktarını belirlemek, vergilerin daha düzenli ve adil bir şekilde toplanması için şehir, kasaba ve köylerde yaşayan halkın emlak, arazi, hayvan ve gelirlerinin sayımı yapılmıştır.

Ülke sınırları içinde yaşayan kişilerin gelirlerini belirlemek amacıyla yapılan tahrirlerin kaydedildiği defterlere "temettü'at defterleri" adı verilir. Bu defterlerde dönemin nüfusunu, bölgenin iktisadi-ticari durumunu, arazi yapısı, zirai üretimini, hayvanların dağılımını, ailenin gelirleri ve sosyal yapısı, kişilerin mesleği gibi birçok konuda bilgiye ulaşmak mümkündür.

Temettüat defterleri genel olarak XIX. yüzyıl Osmanlı iktisadi ve içtimai hayatının anlaşılmasında önemli bir yere sahiptir. Tüm bu yönleriyle maliye varidat kalemi defterlerinden olan temettü'at defterleri tarihçiler kadar iktisatçılar ve sosyologlar için de vazgeçilmez kaynaklardan olup günümüzde Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunmaktadır.

Osmanlı nüfus sayımları ise idari ve askeri ihtiyaçları karşılamak amacıyla yapılmış ve özellikle XIX. yüzyılda oldukça önem kazanmıştır. Osmanlı Devleti, vergi toplamak ve askeri ihtiyacı karşılamak için nüfus sayımları yaptırmıştır. Bu sayımlar nüfus sayısı ve nüfusun diğer özellikleri hakkında temel ve güvenilir bilgi kaynağı haline gelmiştir. Böylece nüfus defterlerini önemli kılan bu barındırdığı detaylı bilgiler olduğunu söylemek mümkündür.

Temettuat defterlerine paralel olarak hemen hemen aynı tarihlerde tutulan nüfus defterlerindeki kayıtlarda ise kaza, nahiye, köy ve mahallelerin idari durumları, köylerde bulunan sülaleler, köylerdeki imam ve muhtar isimleri, tüm şahısların yaşları, tipleri ve genel fiziki özellikleri, kişilerin babaları ile birlikte isimleri, özürlik durumları, köye gelen ve gidenlerin isimleri gibi bilgiler yer almaktadır.

Araştırmamızda XIX. yüzyıl ortalarında Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin sosyo-ekonomik durumu temettuat ve nüfus defterlerine göre incelenmiştir. Ulaştığımız bilgiler doğrultusunda bu 5 köy arasında geliri en yüksek olan köy Emrez köyüdür. İkinci olarak en yüksek gelire sahip köy Abaş köyüdür. Daha sonra sırasıyla Kozluca (Musa), Bayat ve son olarak Saray köyü gelmektedir.

Köylerde genel olarak küçükbaş hayvanlar: koyun, keçi, oğlak ve kuzudur. Büyükbaş hayvan olarak ise inek, öküz, dana vb., yük ve binek hayvanı olarak merkep, tay, beygir ve kısrak bulunmaktadır. Köylerde küçükbaş, büyükbaş, yük ve binek hayvancılığı genel olarak yapılmaktadır. Yalnız Saray köyünde yük ve binek hayvanı yoktur.

Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinde yetiştirilen tahıl ve tarım ürünlerine baktığımızda buğday (hınta), arpa (şair), mercimek ve burçak ürünlerin tarımının yapıldığı görülmektedir. Yaygın olarak buğday ve arpa tarımı yapılmıştır. Köylerde bazı hanelerde tahıl ürünlerinin mevcut olmadığı da görülmektedir. Ayrıca Abaş köyünde bostanı olan haneler mevcutken, Bayat, Kozluca (Musa), Saray ve Emrez köylerinde bostan bulunmamaktadır.

Mesleki bilgilere baktığımızda çok çeşitli meslekler olmasa da en yaygın olanı ziraat erbabıdır. Bunun dışında imam, kömürcü ve çoban gibi meslek dalları da bulunmaktadır. Hanelerin bazılarında ise şahısların mesleğinin belirtilmediği görülmektedir.

Çalışmamızın diğer konusu nüfus defterlerine göre köylerde genel itibarıyla Mehmed, İbrahim, Mustafa, Hüseyin, Ahmed, Ali, Ömer, Halil ve Hasan gibi isimler yaygın olarak kullanılmıştır.

1554,1597, 1598 ve 1599 numaralı defterlerde kişilerin aile ya da baba isimleri, şahsın ismi, yaşı, fiziki özellikleri ve varsa meslek bilgileri ayrıntılı bir şekilde

belirtilmiştir. Örneğin İmam-ı Karye aksakallı Kızılbaşoğlu Seyid Osman bin Mustafa yaş: 50 şeklinde kayıt altına alınmıştır.

Kayıtlarda şahısların fiziksel özellikleri belirtilirken boy, sakal ve bıyık dikkate alınmıştır. Boy özelliği için uzun boylu, ortaca boylu ve kısa boylu, sakal özelliği için; karasakallı, kır sakallı, kumral sakallı, köse sakallı gibi tercih edilirken bıyık için; terbıyık, sarı bıyıklı gibi ifadeler kullanılmıştır. Bazı şahısların özörlük durumları için ise çolak, alil (hasta, sakat) ve yek çeşm (tek gözölü) şeklinde kaydedilmiştir.

Ayrıca nüfus defterlerindeki bilgilere baktığımızda askerde bulunan şahıslarda Asakir-i mansurede, tekaöd-i mansure veya redif şeklinde not edilmiştir.

XIX. yüzyılın ortalarında Kütahya'nın Gireği nahiyesine bağlı Bayat, Kozluca (Musa), Saray, Abaş ve Emrez köylerinin sosyo-ekonomik durumunu temettuat ve nüfus defterlerine göre inceledik. Osmanlı döneminde defterlerinde Kütahya'nın Gireği nahiyesi olarak kayıtlara geçen Aslanapa günümüzde Kütahya ilinin bir ilçesidir. Ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalı olan ilçe, Ege Bölgesi'nde olup kuzeyinde Kütahya merkez, doğusunda Eskişehir ili Seyitgazi ilçesi, batısında Çavdarhisar, güneyinde Altıntaş ilçesi bulunmaktadır.

SÖZLÜK

A

- Ağnam : Koyunlar
 Akçe : Madeni para
 Alîl : Sakat
 Asâkir-i Mansûre : Yeniçeri Ocağı yerine kurulan ordu
 Avarız : Osmanlı devleti zamanında olağanüstü hallerde halka yüklenen mali, ayni ve edeni vergiler

B-C

- Bennak : Osmanlı Devletinde toprak sahibi olan babaların yanında yaşıyan erkeklerin evlendikleri zaman ödedikleri vergi
 Bostan : Sebze bahçesi, kavun karpuz tarlası
 Cizye : Müslüman olmayan, tebaadan alınan vergi

D-E-F

- Erbab-ı Ziraat : Çiftçi
 Evlek : Tarlanın sürmek ve tohum ekmek için saban iziyle bölünen küçük parçalardan biri
 Evvel : Birinci
 Eyalet : Osmanlı İmparatorluğu döneminde imparatorluğun en büyük sivil ve askeri yönetim bölgesi
 Fevt : Ölüm

G-H-İ

- Ganem : Koyun
 Gayr-ı mezru : Ekilmemiş, açılmamış toprak
 Hafız : Kur'an-ı Kerim'i tamamıyla ezbere bilen kimse
 Hınta : Buğday
 İkta : Bir kişinin mülkiyetinde olmayıp devlete ait olan toprakların vergilerinin veya gelirlerinin asker veya sivil erkâna hizmet ve maaşlarına karşılık verilmesidir

İltizam : Osmanlı Devleti vergilerin bir bölümünün belli bir bedel karşılığında devlet tarafından kişilere devredilerek peşin olarak o kişiden ücret almasıdır

K-M

Kadı : Osmanlılarda şeriat mahkemelerinin başına bulunan aynı zamanda görev yeri ve çevresindeki düzenle ilgili yönetim ve denetim yetkileri bulunan yargıç

Karındaş : Kardeş

Kısrak : Dişi at

Kile : Genellikle tahıl ölçmede kullanılan ölçek

Köse : Bıyığı, sakalı çıkmayan veya seyrek olan erkek

Masru : Sara hastalığına tutulmuş

Meskun : Üzerinde insanların oturduğu konutlar bulunan, yerleşilmiş

Metruk : Terk edilmiş, bırakılmış

Mezru tarla : Ekili tarla

Miri : Hazinesinin, devletin malı olan şey

Molla : Büyük kadı

Muhassıl : Devlete ait vergi ve resimleri tahsil ile mükellef olan memurlar

Mukayyid : Kayıt memuru

Mücerred : Bekar

Müderres : Medrese ya da camide ders veren kimse

Müzellef : Yüzünde yeni tüyler çıkan

Ö-R-S-Ş

Öşür : Tarım ürünlerinden alınan onda vir oranındaki vergi

Reaya : Bir hükümdarın yönetimi altındaki halk

Rüsum : Vergi, vergiler

Sağmal : Süt veren, sağılmakta olan

Sene-i Sabıka : Geçen yıl

Şa'ir : Arpa

Şeriyye sicilleri : Osmanlı devletinde kaza kadılarının her türlü davalarda verdikleri kararları ve merezden gelen emirleri kaydettikleri mahkeme kayıtları

T-U-Ü

Tahrir : Yazma, yazılma

Tarh : Çıkarma, eksiltme

Tekâ'üd : Emekli

Tekalif-i şeriyye : İslam hukukunda müslim ve gayrimüslim vatandaştan tahsil edilen miktarı ve misbeti belli mali yükümlülükler

Tekalif-örfiye : İslam hukukuna göre şer'i vergilerin dışında kalan ve fakat devletin çeşitli sebeplerden dolayı almak zorunda olduğu diğer kanuni vergiler

Temettuat : Kârlar, kazançlar, faydalar

Timâr : Osmanlı'da uygulanan sistem, askere ayrılan toprak

V-Y-Z

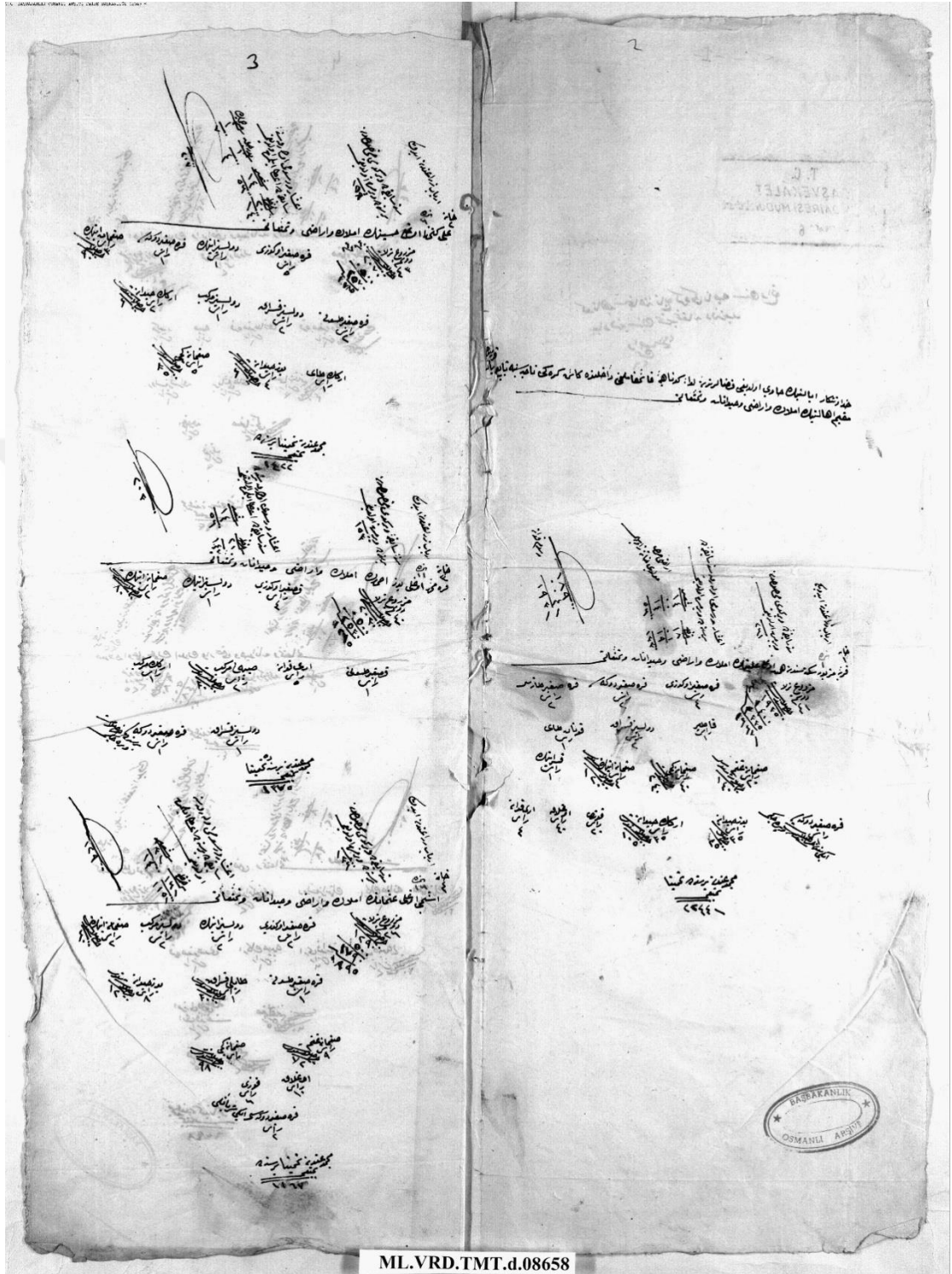
Yek-çeşm : Tek gözlü, sokur

Yoz : Kısır

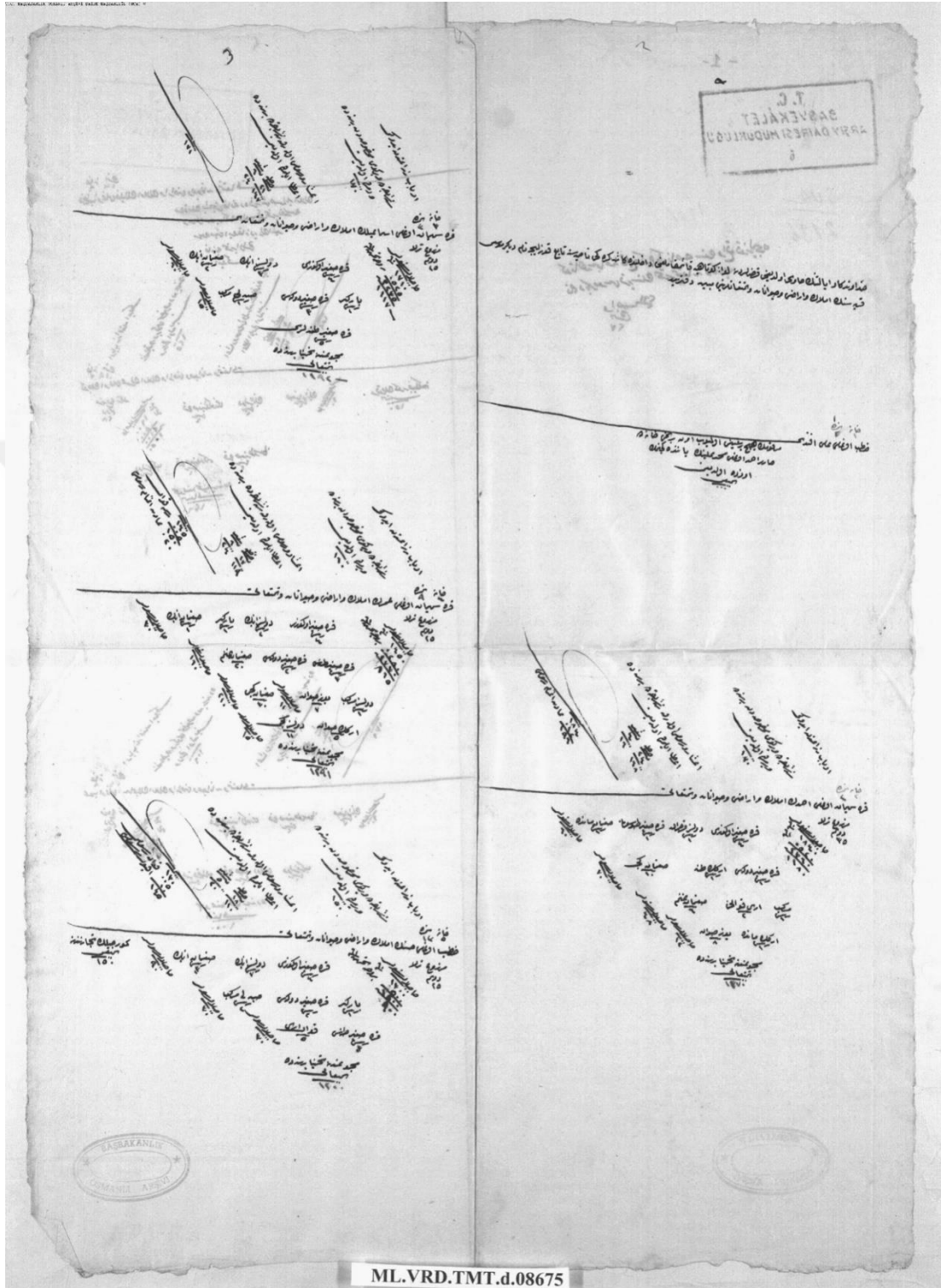
EKLER

Ek 1: Bayat Köyü 08658 Numaralı Temettuat Defteri Örneği

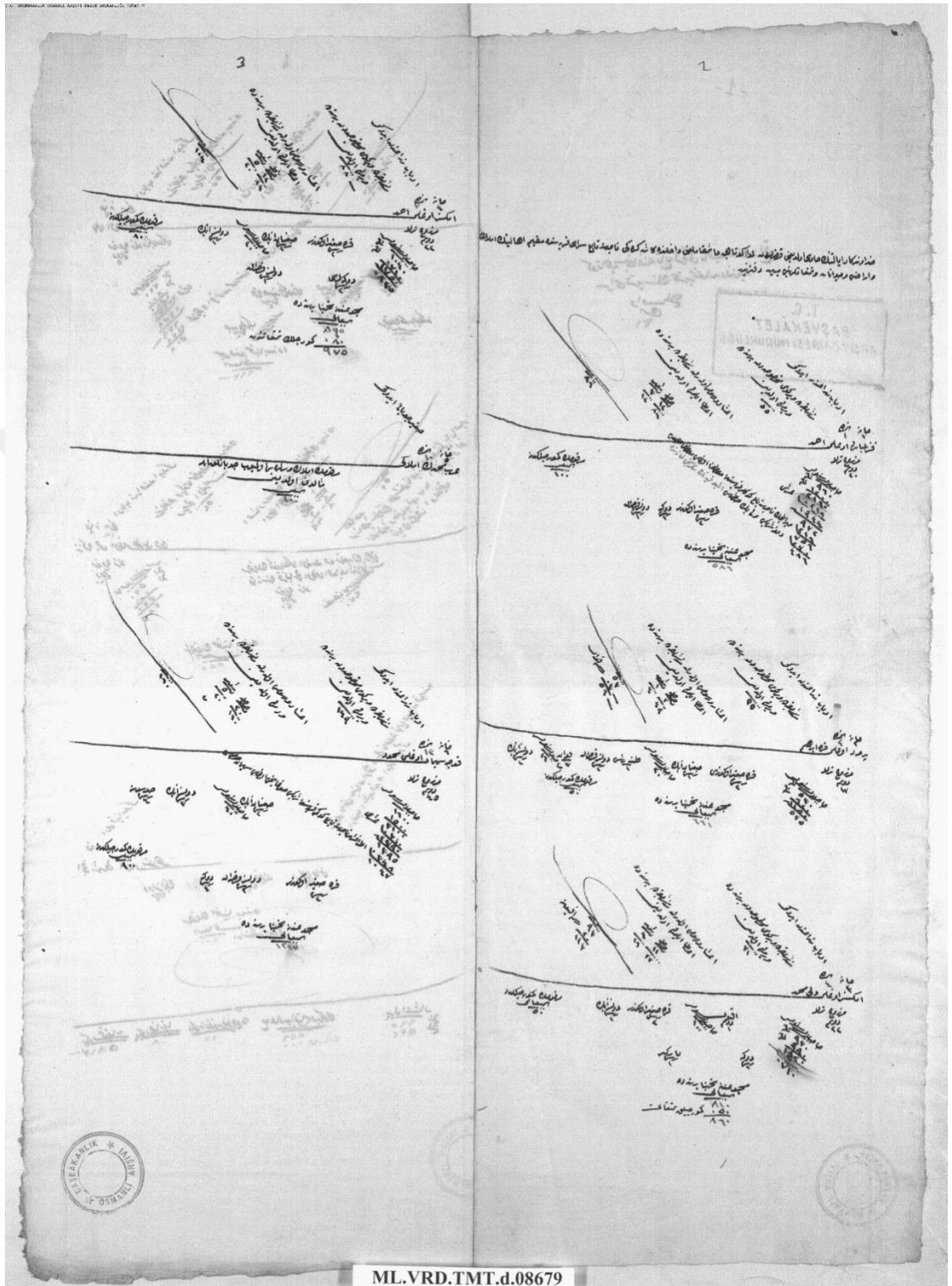
ML.VRD.TMT.d.08658

Ek 2: Kozluca (Musa) Köyü 08675 Numaralı Temettuat Defteri Örneği

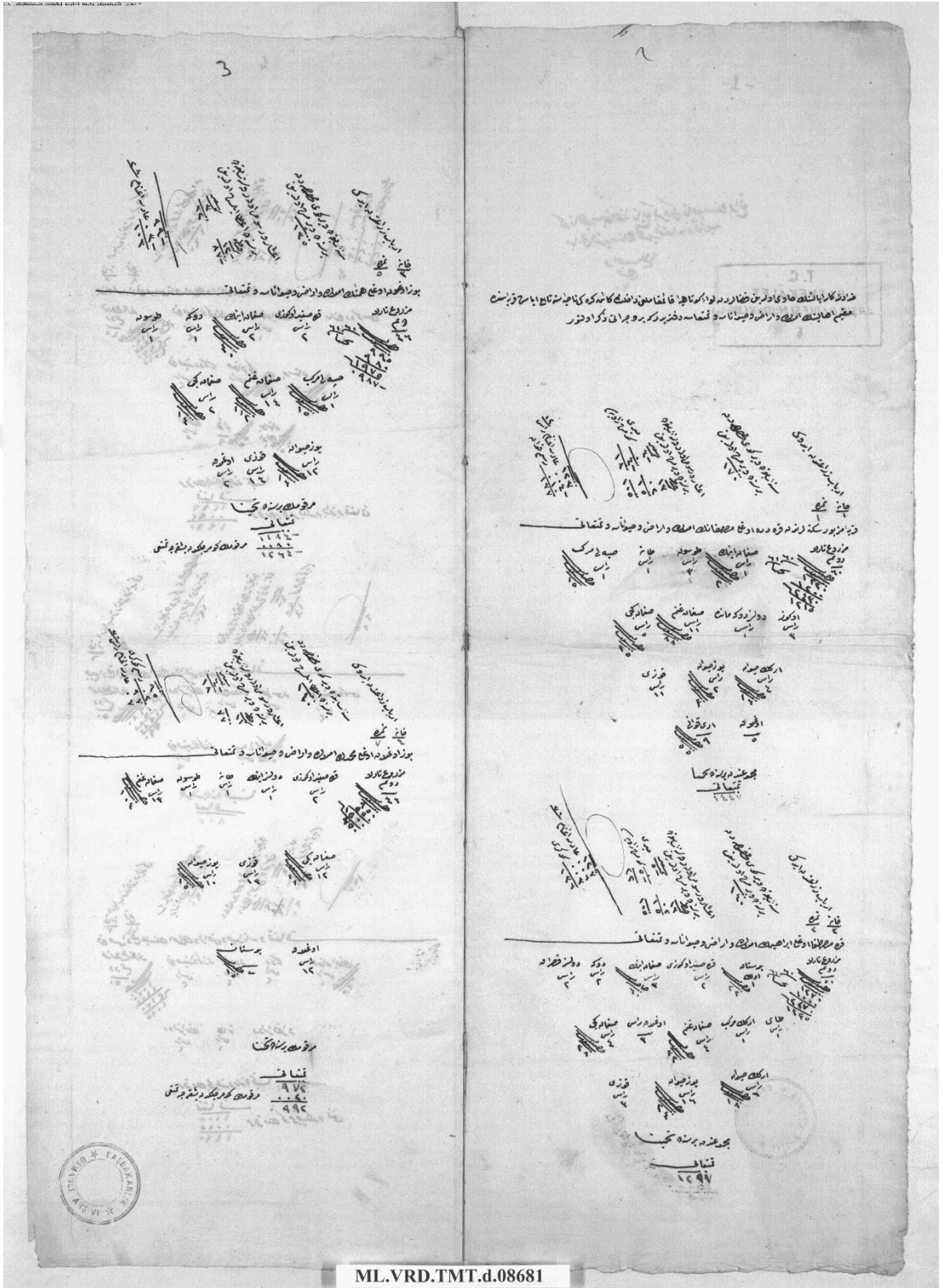

ML.VRD.TMT.d.08675

Ek 3: Saray Köyü 08679 Numaralı Temettuat Defteri Örneği

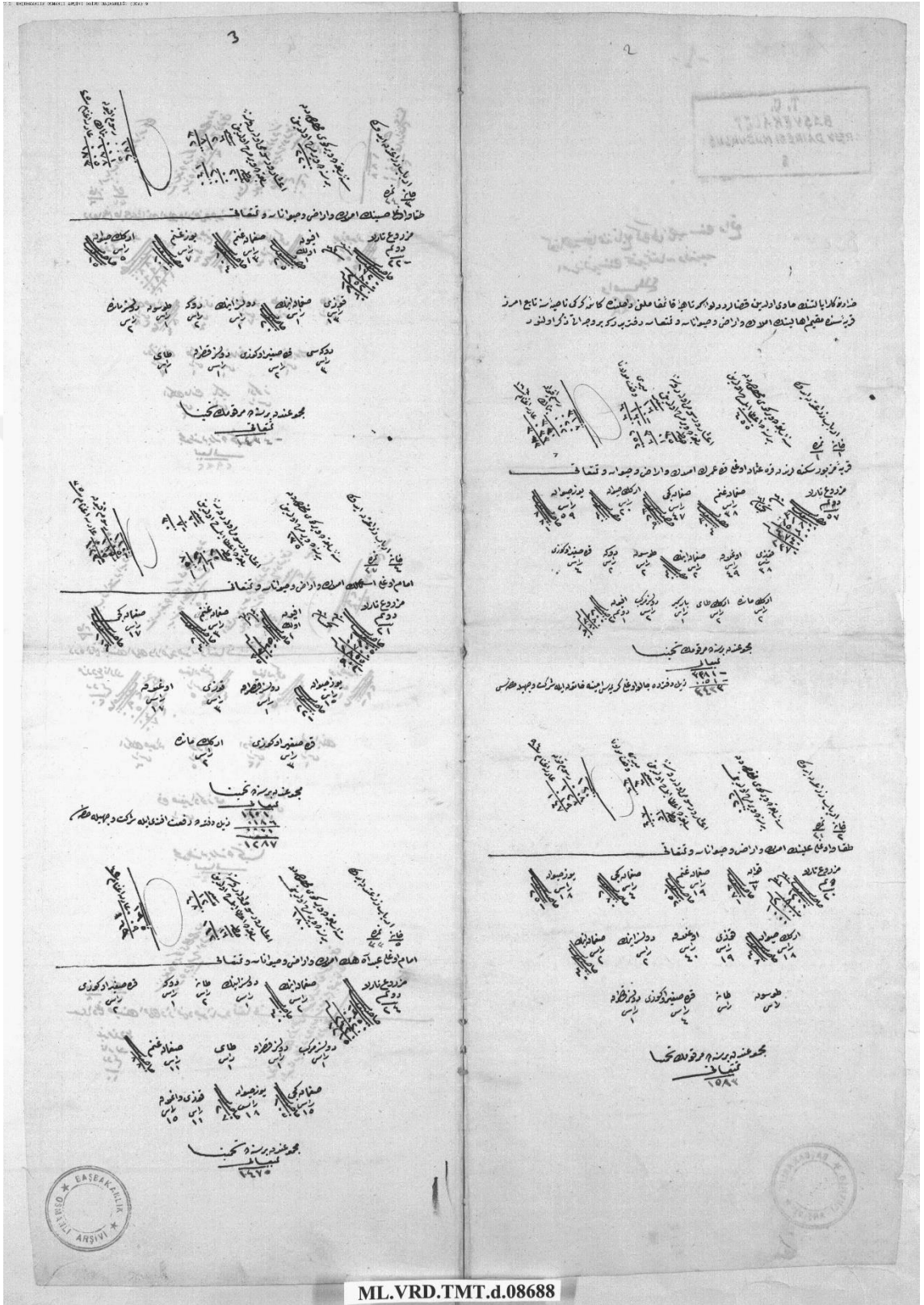

Ek 4: Abaş Köyü 08681 Numaralı Temettuat Defteri Örneği

ML.VRD.TMT.d.08681

Ek 5: Emrez Köyü 08688 Numaralı Temettuat Defteri Örneği

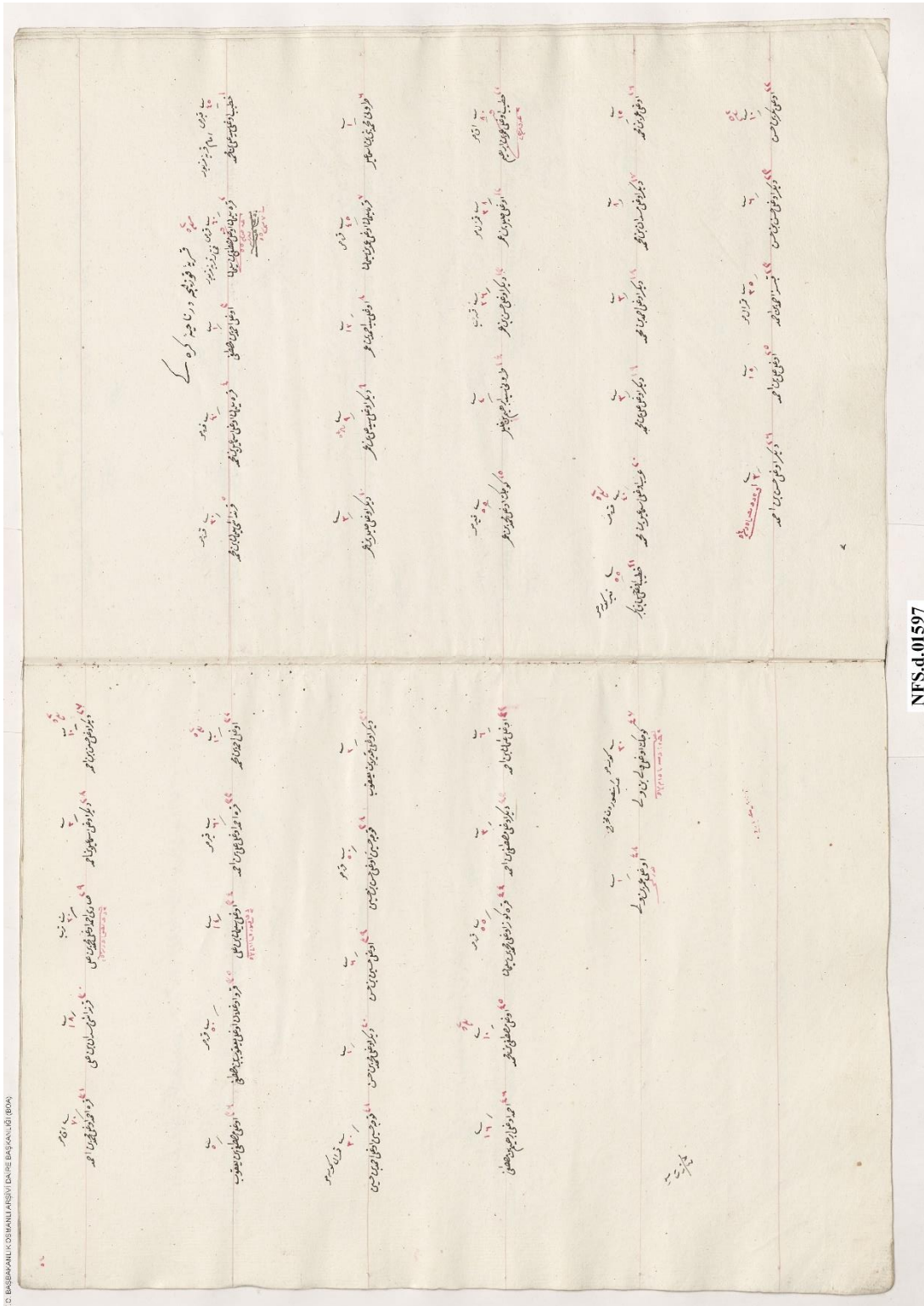
Ek 6: 1554 Numaralı Nüfus Defteri Örneği

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (EOA)

The image displays a page from a 1554 Ottoman population register. The page is divided into two columns by a vertical red line. Each column contains multiple rows of handwritten text, separated by horizontal red lines. The text is written in Ottoman Turkish script, with some words highlighted in red ink. The paper is aged and shows signs of wear, including discoloration and some stains. In the top left corner of the page, the number '203' is written. At the bottom center of the page, the identifier 'NFS.d.01554' is printed.

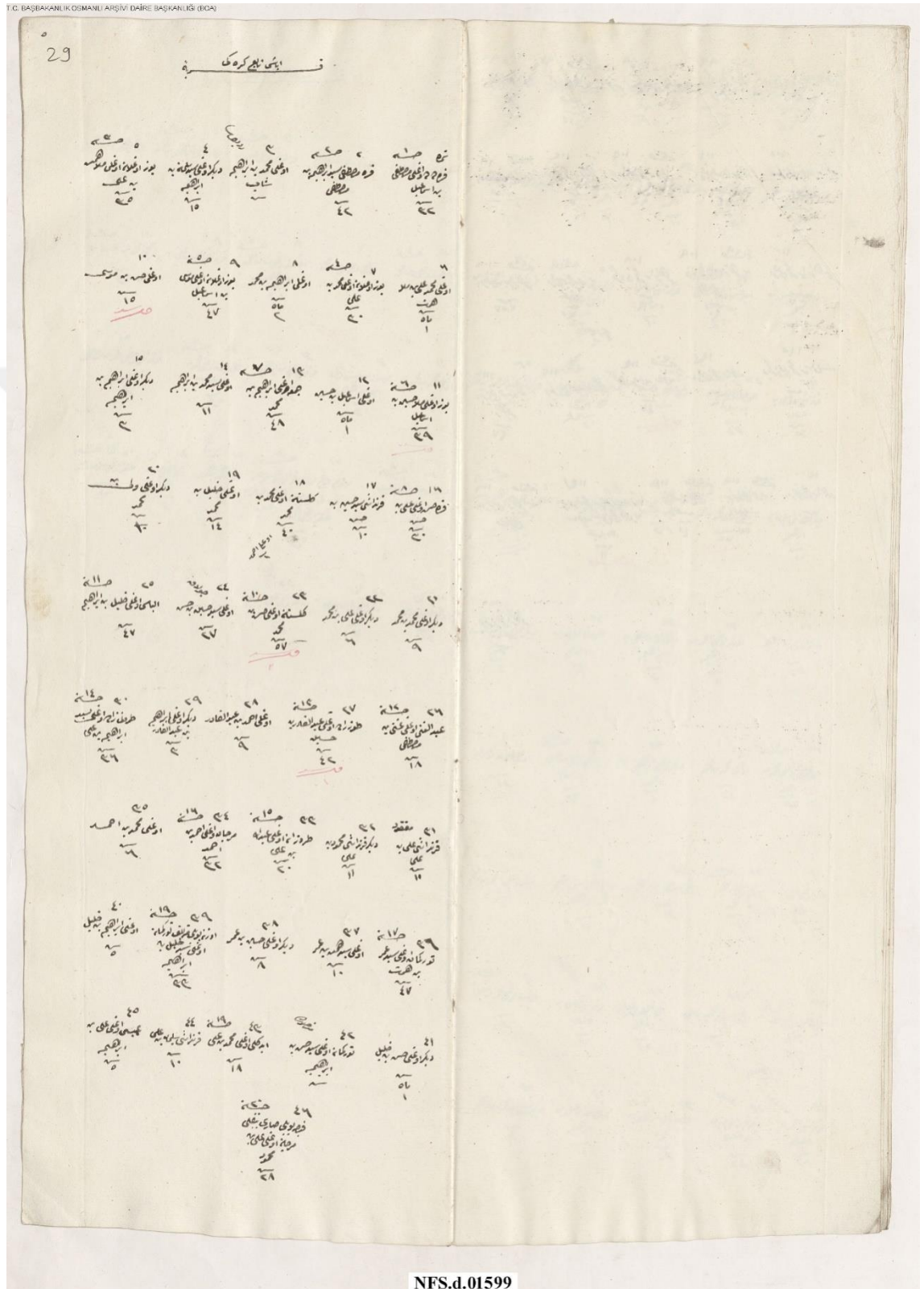
NFS.d.01554

Ek 7: 1597 Numaralı Nüfus Defteri Örneği

NFS.d.01597

Ek 9: 1599 Numaralı Nüfus Defteri Örneği

KAYNAKÇA

- ADIYEKE, Nuri, (2000), “Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri”, **OTAM**, S.11, Ankara, s.770
- AKGÜNDÜZ, Ahmet ve Said, ÖZTÜRK, (2002), “Darende Temettuat Defterleri” **TTK**, Osmanlı Araştırma Vakfı, İstanbul, s.29
- BALLI, Mustafa, (2010), “1845 (H. 1261) Tarihli Temettuat Defterlerine Göre Hüdavendigâr Ayaleti Kütahya Kazası Armudili Nahiyesine Bağlı Sobran, Evran, Boyad, Ulu, Karacaviran, İnli Köylerinin İktisadi ve İçtimai Durumu”, Yüksek Lisans Tezi, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Kütahya.
- BASKICI, Murat, (2003), “Osmanlı Tarımından Makineleşme: 1870-1914”, **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Sayı: 58, Cilt: 1, s.30.
- BİZBİRLİK, Alpay ve Zafer, ATAR, (2009), “XIX yy Osmanlı Tarihinde Temettuat Defterleri'nin Yeri: Saruhan Sancağı Mütevelli Çiftliği Temettuat Defteri Örneği” **SAÜ Fen Edebiyat Dergisi**, s.39
- CIRIK, Bülent, (2007), “1845 (H. 1261) Tarihli Temettuat Defterlerine Göre Hüdavendigâr Eyaleti Kütahya Kazası Armudili Nahiyesine Bağlı Seyeli, Aşk-ı Kara, Ürünlü, Bayramşah, Söğüt, Serviran ve Sökman Köylerinin İktisâdi ve İçtimaî Durumu”, Yüksek Lisans Tezi, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Kütahya, s.19.
- ÇAÇAN, Berna, (2015), “Osmanlı Devleti'nde Vergi Sistemi ve Bir Çeşit Vergi Toplama Usulü Sistemi: Temettuat Defterleri” **Electronic Journal of Vocational Colleges Dergisi**, Mayıs, Cilt:5, Sayı:1, s.14
- ÇADIRCI, Musa, (2013), **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı**, TTK, Ankara, s.105.
- DEMİRCİ, Süleyman ve Kazım, KARTAL, (2014), “Osmanlı Nüfus Defterlerinin Tarih Yazımındaki Yeri; 1835 Tarihli Trabzon Vilayeti Maçuka/Maçka Kazası Müslim Nüfus Defteri Örneği” **History Studies**, Cilt: 6 S: 3, s.129.

- DEMİRÇİ, Süleyman ve Kazım, KARTAL, (2015), “1857/1858 Tarihli Nüfus Defterlerine Göre Bilad-ı Selase (Eyüp, Galata ve Üsküdar)’de Sakin Efalâklı ve Kazak Taifesinin Nüfusu ve Sosyo-Ekonomik Durumu Hakkında Bir Değerlendirme”, **Osmanlı Medeniyeti Araştırmaları Dergisi**, Cilt. 1, Sayı. 1, s. 10.
- DEVELİOĞLU, Ferit, (1996), “Temettü”, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat**, Ankara, s.1073
- ELİBOL, Numan, (2007), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C. 12, Sayı 2, s. 139.
- EMECEN, Feridun, (1988), “Ağnam Resmi”, **DİA**, Cilt: 1, İstanbul, s.478.
- EROĞLU, Onur, (2010), “Osmanlı Devleti’nin Son Dönemlerinden Cumhuriyetin İlk Yıllarına Kamu Maliyesi”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 12, Özel Sayı, s. 62.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyib, “Kütahya”, **İslam Ansiklopedisi**, C.VI, s.1119
- GÜL, Abdulkadir, (2009), “XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Erzincan ve Köylerinin Demografik ve İskân Yapısı (1835 Tarihli Nüfus Defterine Göre)”, **Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt: 11, Sayı: 2, s. 164.
- GÜNER, Hamza, (1961), **Tarihte Kütahya**, Vilayet Matbaası, Kütahya.
- GÜNEŞ, Mehmet, (2014), “Osmanlı Dönemi Nüfus Sayımları ve Bu Sayımları İçeren Kayıtların Tahlili”, **Akademik Bakış**, Cilt 8, Sayı:15, Kış 2014, s.234
- GÜNEŞ, Mehmet, (2014), “Osmanlı Dönemi Nüfus Sayımları ve Bu Sayımları İçeren Kayıtların Tahlili”, **Akademik Bakış**, Cilt: 8, Sayı: 15, Ankara, s. 227
- GÜRAN, Tefvik, (1989), **Tanzimat Döneminde Osmanlı Maliyesi: Bütçeler ve Hazine Hesapları (1841-1861)**, TTK, Ankara.
- KAĞNICIOĞLU, Celal, (1964), **Tarihi ve Turustik Yönü İle Kütahya**, Halkbasımevi, İstanbul.

- KAPLAN, Mesut, (2001), “19. Yüzyılda Virancık (Örencik) Nahiyesi’nin Sosyo-Ekonomik Yapısı”, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul.
- KARAL, Enver Ziya, (1943), **Osmanlı İmparatorluğu’nda İlk Nüfus Sayımı 1931**, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası, Ankara.
- KAZICI, Ziya, (1977), **Osmanlılarda Vergi Sistemi**, TTK, Şamil Yayınevi, İstanbul.
- KIZILKAN, Ayşe Özdemir, (2008), “Osmanlı Vergi Düzeninde Temettuat Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme” **DPÜ Sosyal Bilimler Dergisi**, Nisan, Sayı 20, s.60
- KOLAY, Arif, (2001), “Kütahya Şer’iye Sicilleri 72 Numaralı Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Kütahya.
- KOLAY, Arif, (2014), “XIX Yüzyılın Ortalarında Kütahya’nın Gireği Nahiyesine Bağlı Bezirgan Köyünün Sosyo-Ekonomik Yapısı (Temettuat ve Nüfus Defterlerine Göre)”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Özel Sayı, Kasım, s.137
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat.S., (1995), “Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri” **Bellekten**, Cilt LIX, Sayı:225, Ankara, s.395-396
- ÖZ, Mehmet, (2010), “Tahrir”, **DİA**, C.39, İstanbul, s.425.
- PARLA, Taha Parla vd., (1982-1983), “Kütahya Maddesi”, **Yurt Ansiklopedisi: Türkiye, İl İl: Dünü, Bugünü, Yarını**, C.VII, s.5297
- SERİN, Mustafa, (1998), “Osmanlı Arşivinde Bulunan Temettuat Defterleri” **Başbakanlık I. Milli Arşiv Şurası**, 20-21 Nisan 1998, Ankara, Yayın No:12, s.717
- SEZENGÖZ, Sevinç, (2006), “Milli Mücadele Döneminde Kütahya ve Birinci Meclis’te Kütahya Milletvekilleri, Siyasi Görüşleri ve Hizmetleri” Yüksek Lisans Tezi, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Kütahya.
- SUDİ, Süleyman, (1996), **Osmanlı Vergi Düzeni (Defter-i Muktesid)**, TTK, Ankara.

- ŞENER, Abdullatif, (1992), **Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Formları**, TTK Basımevi, Ankara.
- ŞENER, Abdullatif, (1992), **Tanzimat Döneminde Osmanlı Vergi Reformları**, TTK, Ankara.
- TEMURÇİN, Kadir, (2007), “Hamidâbat Kazasında Nüfus (1831-1917)” **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 17, Sayı: 1, s. 47.
- TUĞLACI, Pars, (1985), **Osmanlı Şehirleri**, Milliyet Yay, İstanbul.
- TÜRKOĞLU, Suzin, (2010), “1844-1845 (H. 1260-1261) Tarihli Temettuat Defterlerine Göre Hüdavendigâr Eyaleti Kütahya Kazası Armutlu Nahiyesine Bağlı Kırgılı, Fındık, Sofça, Kozluca, Çobanlar ve Doğluşah Köylerinin Sosyo-Ekonomik Durumu”, Yüksek Lisans Tezi, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Kütahya.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1932), **Bizans ve Selçukiyelerle Germiyan ve Osman Oğulları Zamanında Kütahya Şehri**, İstanbul Devlet Matbaası, İstanbul.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1969), **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri**, TTK Yay, Ankara.
- VARLIK, Mustafa Çetin, (2002), “Kütahya”, **Diyanet İslam Ansiklopedisi**, C.XXVI, Ankara, s.580
- YAVUZ, Fahri, (2005), **Türkiye’de Tarım**, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Erzurum.
- YAVUZTÜRK, Şükriye Pınar, (2006), “Temettuat Defterlerine Göre Beykoz Kazasının Sosya-Ekonomik Durumu”, Yüksek Lisans Tezi, **Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü**, İstanbul.
- YEŞİL, Mustafa, (1937), **Kütahya İlinin Kısa Tarihi**, Matbaai Ebüzziya, İstanbul.
- YILDIZ, Hakkı Dursun, (1981-1982), **Kütahya’nın Tarihçesi**, Atatürk’ün Doğumunun 100.yılına Armağan: Kütahya.
- 1967 Kütahya İl Yıllığı**, Türk Tarih Kurumu, s.95.

Elektronik Kaynaklar

ADIYEKE, Nuri, (T.Y.), “**Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri**”, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1267/14586.pdf>, (03.03.2018).

BOA, ML. VRD. TMT., d.08675.

BOA, ML. VRD. TMT., d.08679.

BOA, ML. VRD. TMT., d.08681.

BOA, ML. VRD. TMT., d.08688.

BOA, NFS. d.1554.

BOA, NFS. d.1597.

BOA, NFS. d.1598.

BOA, NFS. d.1599.

DİZİN

A

- Abaş, v, vi, ix, x, xi, xii, xiii, 1, 13, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 23, 26, 28, 34, 35, 40, 45, 46, 49, 53, 54, 56, 60, 61, 66, 71, 72, 76, 77, 79, 80, 81, 88, 89, 90, 97, 98, 99, 106, 107, 111, 113, 123, 124, 125, 132, 133, 138, 139, 145, 146, 147, 152, 153, 159, 160, 161, 162, 170, 171, 181, 182, 183, 187, 188, 199, 200, 203, 204, 206, 207, 215
- Afyon, viii, 9, 78, 79, 82, 84, 86, 97, 116, 118, 119, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 132
- Aile, ix, 16, 17, 18, 19
- Anadolu, 5, 4, 5, 6, 7, 9, 49, 112, 115, 137, 221, 222
- Arpa, 41, 42, 44, 45, 47, 209
- Aşar, viii, 43, 113, 116, 118, 119, 121, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 132

B

- Bayat, ix, x, xi, xii, 14, 16, 21, 22, 24, 29, 41, 42, 50, 51, 57, 58, 67, 68, 77, 80, 81, 82, 83, 98, 100, 101, 111, 116, 117, 148, 149, 152, 153, 157, 158, 170, 174, 175, 187, 191, 192, 203, 206, 212
- BOA, xiv, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 26, 31, 32, 33, 35, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 65, 68, 70, 71, 72, 75, 77, 78, 79, 83, 85, 87, 90, 95, 96, 100, 101, 103, 104, 105, 107, 110, 117, 120, 122, 125, 130, 131, 140, 144, 148, 151, 152, 155, 158, 161, 165, 166, 169, 170, 172, 175, 179, 180, 183, 185, 189, 192, 193, 196, 197, 200, 202, 221
- Bostan, viii, 79, 82, 84, 86, 97, 208
- Buğday, 28, 41, 42, 44, 45, 47, 208

E

- Emrez, v, vi, ix, x, xi, xii, 1, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 23, 27, 28, 36, 37, 38, 40, 47, 48, 49, 54, 55, 56, 62, 63, 64, 65, 66, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 108, 109, 110, 111, 113, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 138, 139, 142, 143, 144, 152, 153, 163, 164, 165, 166, 167, 170, 171, 176, 177, 178, 179, 180, 187, 188, 194, 195, 196, 197, 203, 204, 206, 207, 216

G

- Gireği, v, vi, 1, 6, 13, 15, 20, 23, 24, 40, 42, 49, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 65, 66, 69, 76, 77, 78, 79, 81, 83, 85, 90, 95, 98, 99, 100, 111, 113, 117, 120, 125, 131, 133, 138, 139, 140, 143, 146, 148, 151, 152, 155, 157, 160, 165, 168, 170, 172, 174, 179, 182, 185, 187, 189, 191, 196, 200, 202, 203, 206, 207, 223

H

- Hayvancılık, viii, x, 49, 56, 76, 99

K

- Kozluca (Musa), v, vi, ix, x, xi, xii, 1, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 25, 28, 30, 31, 40, 42, 43, 49, 51, 52, 56, 58, 59, 66, 69, 70, 76, 77, 79, 80, 81, 84, 85, 97, 98, 99, 102, 103, 111, 113, 118, 119, 120, 132, 133, 138, 139, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 170, 171, 172, 173, 187, 188, 189, 190, 203, 204, 206, 207
- Kütahya, v, vi, vii, 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 15, 20, 23, 24, 27, 28, 33, 37, 38, 39, 40, 42, 48, 49, 51, 52, 53, 55, 56, 57,

58, 59, 61, 64, 65, 66, 69, 75, 76, 77,
78, 79, 80, 81, 83, 85, 90, 93, 94, 95,
98, 99, 100, 109, 110, 111, 113, 117,
120, 125, 128, 129, 130, 131, 133,
138, 139, 140, 143, 146, 148, 151,
152, 155, 157, 158, 160, 161, 163,
165, 166, 168, 170, 172, 174, 179,
182, 185, 187, 189, 191, 196, 200,
202, 203, 206, 207, 221, 222, 223,
224, 225

M

Meslek, ix, 24, 25, 26, 27, 82, 84, 86, 97
Mezru, 28, 29, 30, 32, 34, 36, 37, 38,
97, 209

N

Nüfus, v, ix, xi, xii, xiii, xiv, 6, 9, 14,
135, 136, 137, 138, 140, 142, 143,
145, 146, 148, 150, 152, 153, 154,
155, 157, 159, 160, 163, 164, 165,
168, 170, 171, 172, 174, 176, 177,
178, 179, 181, 182, 185, 187, 188,
189, 191, 194, 195, 196, 199, 201,
203, 217, 218, 219, 220, 221, 222,
223, 224

O

Osmanlı, v, xiv, 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10,
11, 13, 28, 39, 40, 49, 112, 113, 114,
115, 135, 136, 137, 138, 139, 153,

171, 188, 195, 205, 207, 208, 209,
210, 221, 222, 223, 224

S

Saray, v, vi, ix, x, xi, xii, xiii, 1, 13, 14,
15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 28,
32, 33, 40, 44, 49, 52, 56, 59, 60, 66,
70, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 86, 87, 97,
98, 99, 104, 105, 111, 113, 121, 122,
132, 133, 138, 139, 140, 141, 152,
153, 168, 169, 170, 171, 185, 186,
187, 188, 201, 202, 203, 204, 206,
207, 214

T

Temettuat, 3, 4, v, vi, vii, xiv, 9, 10, 11,
13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 28, 49,
80, 112, 206, 210, 212, 213, 214, 215,
216, 222, 223, 224, 225

V

Vergi, 9, 10, 11, 14, 29, 30, 32, 34, 36,
37, 38, 49, 111, 113, 114, 115, 116,
118, 119, 121, 123, 124, 125, 126,
127, 128, 129, 132, 209, 221, 222,
223

Z

Ziraat, 24, 25, 26, 27, 40, 82, 83, 84, 86,
87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 116,
118, 119, 121, 123, 124, 126, 127,
128, 208, 222

